

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU –m „ ž ,,,, ARHITEKTONSKI FAKULTET
ZAVOD ZA URBANIZAM, PROSTORNO PLANIRANJE I PEJZAŽNU ARHITEKTURU

DUBROVAČKO-NERETVANSKA ŽUPANIJA

OPĆINA SMOKVICA

PROSTORNI PLAN UREĐENJA OPĆINE SMOKVICA

IZVORNIK

KNJIGA 1. TEKST PLANA

ZAGREB, LISTOPAD 2007.

ELABORAT: **PROSTORNI PLAN UREĐENJA OPĆINE
SMOKVICA**

NARUČITELJ I
NOSITELJ IZRADE
PLANA:

DUBROVAČKO-NERETVANSKA ŽUPANIJA
OPĆINA SMOKVICA
20 272 SMOKVICA

IZRAĐIVAČ PLANA:

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
ARHITEKTONSKI FAKULTET
ZAVOD ZA URBANIZAM, PROSTORNO PLANIRANJE I PEJZAŽNU
ARHITEKTURU
Kačićeva ul. 26, 10 000 ZAGREB,
TEL.: 01/4639 256

FAX.: 01/4826 326
/4639 284
<http://www.arhitekt.hr>

BROJ UGOVORA:

51/04-19 od 19. srpnja 2004.

GLAVNI PLANER I
KOORDINATOR
IZRAĐIVAČA PLANA:

Prof.dr.sc. **OLEG GRGUREVIĆ,** dipl.ing.arh.
dipl.ing.šum.

PLANER-SURADNIK:

MARKO JAKELIĆ ing.arh.

TEHNIČKA SURADNJA:

MARTA VALAŠEK dipl.ing.arh.
MAŠA MUJAKIĆ, dipl.ing.arh.
ANA STAMAĆ, stud.arh.

KOORDINATOR I
SURADNIK OD STRANE
NARUČITELJA:

LENKO SALEČIĆ, dipl. iur.

STRUČNA SURADNJA
I POSEBNE STUDIJE:

Kulturno nasljeđe: Prof.dr.sc. **IGOR FISKOVIĆ,**

Prirodno nasljeđe: Prof.dr.sc. **AMALIJA DENICH,** dipl.ing.šum.
OLEG GRGUREVIĆ, dipl.ing.arh.
dipl.ing.šum.

Pedološka studija: Doc.dr.sc. **STJEPAN HUSNJAK,** dipl.ing.agr.
(AGRONOMSKI FAKULTET
SVEUČILIŠTA U ZAGREBU
Zavod za pedologiju)

Sustav naselja i
demografija: Prof.dr.sc. **OLEG GRGUREVIĆ,** dipl.ing.arh.
dipl.ing.šum.

INFRASTRUKTURA:

Planovi infrastrukture izrađeni su temeljem postojeće dokumentacije i podataka današnjeg stanja na terenu, te postojećih projekata budućih rješenja dostavljenih od javnih i komunalnih poduzeća koja djeluju na području Općine te utvrđenih kroz prethodne rasprave i dodatne konzultacije.

promet:

HRVATSKA UPRAVA ZA CESTE
Vončinina 3
10 000 ZAGREB,

ŽUPANIJSKA UPRAVA ZA CESTE
na području Dubrovačko-neretvanske
županije, Vladimira Nazora 8.
20 000 DUBROVNIK

**LUČKA UPRAVA DUBROVAČKO-
NERETVANSKE ŽUPANIJE**
Zlatarska 3
20 000 DUBROVNIK

LUČKA KAPETANIJA DUBROVNIK
Obala Stjepana Radića 37
20 000 DUBROVNIK

LUČKA KAPETANIJA DUBROVNIK
ISPOSTAVA KORČULA
Obala Franje Tuđmana 1
20 260 KORČULA

**MINISTARSTVO MORA, PROMETA,
TURIZMA I RAZVITKA**
Uprava zračnog prometa
Prisavlje 14
10 000 ZAGREB

pošta, telekomunikacije:

HP – Hrvatska pošta d.d.
20 260 KORČULA

Hrvatske telekomunikacije d.d.
- Regija 2, Split
Regionalni odjel za izgradnju
Sinjska 4
21 000 SPLIT

VIPnet d.o.o.
Lička 12
21 000 SPLIT

ODAŠILJAČI I VEZE d.o.o
Vlaška 106
10 000 ZAGREB

vodnogospodarstvo i
odvodnja:

HRVATSKE VODE
Vodnogospodarski odjel za vodno područje
dalmatinskih slivova, Split.

N.P.K.L. d.o.o.
Put Sv. Luke bb
20 260 KORČULA

VODOVOD, d.o.o. BLATO
20 271 BLATO

HRVATSKE VODE
Vodnogospodarska ispostava «Neretva –
Korčula»

Trg Opuzenske bojne 5
20 355 OPUZEN

“HIDROPROJEKT-ING”, Zagreb.

elektroopskrba:

HEP – Prijenos d.o.o.
Prijenosno područje Split
Odjel za izgradnju Split
Kneza Ljudevita Posavskog 5
21 000 SPLIT

HEP – Distribucija d.o.o.
D.P. «Elektrojug» Dubrovnik
Nikole Tesle 3
20 000 DUBROVNIK

KONZULTIRANI:

plan višeg reda – PPDNŽ:

DUBROVAČKO-NERETVANSKA
ŽUPANIJA
ŽUPANIJSKI ZAVOD ZA PROSTORNO
UREĐENJE
Petilovrijenci 2
20 000 DUBROVNIK

DUBROVAČKO-NERETVANSKA ŽUPANIJA
UPRAVNI ODJEL ZA KOMUNALNE
DJELATNOSTI I ZAŠTITU OKOLIŠA
Pred Dvorom 1
20 000 DUBROVNIK

zaštita prirodne baštine:

MINISTARSTVO KULTURE
Uprava za zaštitu prirode
Ulica grada Vukovara 78/III
10000 ZAGREB

zaštita prirodne baštine:

MINISTARSTVO KULTURE
Konzervatorski odjel u Dubrovniku
Ulica Cvijete Zuzorić 6
20 000 DUBROVNIK

šume:

Hrvatske šume, Split

požar i eksplozije:

MUP - Policijska uprava
Dubrovačko-neretvanske županije,
Odjel zaštite od požara i civilne zaštite

Autor fotografija korištenih kao ilustracije u tekstualnom dijelu Plana:
Prof. dr.sc. **Oleg Grgurević** (osim gdje je drugačije označeno)

PREDSTOJNIK ZAVODA:

Prof.dr.sc. OLEG GRGUREVIĆ, dia., diš.

Županija: DUBROVAČKO-NERETVANSKA ŽUPANIJA	Grad/Općina: OPĆINA SMOKVICA
Naziv prostornog plana: PROSTORNI PLAN UREĐENJA OPĆINE SMOKVICA	
Naziv priloga: PROSTORNI PLAN UREĐENJA OPĆINE SMOKVICA KNJIGA 1. TEKST PLANA	
Broj kartografskog prikaza:	Mjerilo kartografskog prikaza:
Pravna osoba/tijelo koje je izradilo plan: Sveučilište u Zagrebu, Arhitektonski fakultet ZAVOD ZA URBANIZAM, PROSTORNO PLANIRANJE I PEJZAŽNU ARHITEKTURU Zagreb, Kačićeva 26, tel./fax. (01) 4639 284; http://www.arhitekt.hr	
Predstojnik zavoda za urbanizam i prostorno planiranje: Prof.dr.sc. OLEG GRGUREVIĆ, dia., diš. _____	Odgovorna osoba: Prof.dr.sc. OLEG GRGUREVIĆ, dia., diš. _____
Pečat pravne osobe/tijela koje je izradilo plan:	Pečat odgovorne osobe:
Kordinator plana: Prof.dr.sc. OLEG GRGUREVIĆ, dia., diš.	
Stručni tim u izradi plana: Glavni planer 1. Prof.dr.sc. Oleg Grgurević, dia, diš. Planer suradniki: 2. Marko Jakelić, ia.	Tehnička suradnja: 3. Maša Mujakić, dia. 4. Marta Valašek, dia. 5. Ana Stamač, stud.arh Stručna suradnja: 6. Akademik Igor Fisković 7. Doc. dr.sc. Stjepan Husnjak, dipl.agr. 8. Ing. Amalija Denich, dipl.agr.
Program mjera za unapređenje stanja u prostoru (službeno glasilo): Sl. glasilo Općine Smokvica br: 10/99, 23/04	Odluka predstavničkog tijela o donošenju plana (službeno glasilo): Sl. glasilo Općine Smokvica br: 16/07
Javna rasprava (datum objave): Slobodna Dalmacija, 17. kolovoza 2005.	Javni uvid održan od: 25. 08. 2005. do: 26. 09. 2005.
Pečat tijela odgovornog za provođenje javne rasprave:	Odgovorna osoba za provođenje javne rasprave: Lenko Salečić, dipl.iur. _____
Suglasnost na plan prema članku 24 <i>Zakona o prostornom uređenju</i> ("Narodne novine", br.30/94, 68/98, 61/00, 32/02 i 100/04), broj suglasnosti: klasa: 350-01/06-01/16 urbroj: 2117-04/2-06-14 datum: 09. listopada 2006.	
Predsjednik predstavničkog tijela: Nenad Radovanović _____	Istovjetnost ovog prostornog plana s izvornikom ovjerava: _____
Pečat nadležnog tijela:	Pečat nadležnog tijela:

KNJIGA 1. TEKST PLANA

S A D R Ž A J

OVLAŠTENJA

- SUGLASNOST ZA UPIS U SUDSKI REGISTAR
- IZVOD IZ SUDSKOG REGISTRA
- RJEŠENJE O UPISU U IMENIK OVLAŠTENIH ARHITEKATA

SUGLASNOSTI I MIŠLJENJA

1. **MINISTARSTVO PŠiVG**, Uprava za poljoprivredno zemljište, Ulica grada Vukovara 78, 10000 Zagreb, **klasa: 350-02/06-01/43, urbroj: 525-09-V.B.M./06-02 od 12. 09. 2006.**
2. **MINISTARSTVO PŠiVG**, Uprava šumarstva, Ulica grada Vukovara 78, 10000 Zagreb, **klasa: 350-02/07-01/11, urbroj: 371-03-07-2, od 09. srpnja 2007.**
3. **HRVATSKE VODE**, Vodnogospodarski odjel za vodno područje dalmatinskih slivova, Vukovarska 35, 21 000 Split, **klasa: 310-01/06-01/0135, urbroj, 374-24-1-07-4 od 25. 01. 2007.**
4. **MINISTARSTVO KULTURE**, Državna uprava za zaštitu spomen, Konzervatorski odjel u Dubrovniku, Ulica Cvjete Zuzorić 6, 20000 Dubrovnik, **klasa: 612-08/05-10/757, urbroj: 532-04-19/4-NN-06-05, od 22. 04. 2006.**
5. **MINISTARSTVO KULTURE**, Uprava za zaštitu prirode, Savska 41 , 10000 Zagreb, **klasa: 612-07/04-49/340, urbroj: 532-08-02-02/4-06-5, od 27. 03. 2006.**
6. **MINISTARSTVO OBRANE**, Uprava za materijalne resurse, Služba za nekretnine, graditeljstvo i zaštitu okoliša, Kralja Zvonimira 4, 10000 Zagreb, **klasa: 350-02/05-01/89, urbroj: 512M3-020202-06-4, od 24 11. 2006.**
7. **URED DRŽAVNE UPRAVE** , Služba za prostorno uređenje, zaštitu okoliša, graditeljstvo i imovinsko pravne poslove, Put Republike 28, 20000 Dubrovnik, **klasa: 350-01/06-01/16, urbroj: 2117-04/2-06-14, od 09.10. 2006**
8. **DNŽ, ŽUPANIJSKI ZAVOD ZA PROSTORNO UREĐENJE**, Petilovrijenci 2, 20000 Dubrovnik, **klasa: 350-01/05-01/42, urbroj: 2117/1-11/5-06-12 od 06. 11. 2006**
9. **MINISTARSTVO ZAŠTITE OKOLIŠA, PROSTORNOG UREĐENJA I GRADITELJSTVA**, Republike Austrije 20, 10000 Zagreb, **klasa: 350-02/07-04/120, urbroj: 531-06-07-2, od 21. rujna 2007.**

UVOD

- A. RAZLOZI IZRADE PLANA
- B. ZAKONSKI OKVIRI
- C. TEMELJNI POSTUPAK IZRADE PLANA

I. OBRAZLOŽENJE

1 POLAZIŠTA

1.1 POLOŽAJ, ZNAČAJ I POSEBNOSTI PODRUČJA U ODNOSU NA PROSTOR I SUSTAV ŽUPANIJE I DRŽAVE

- 1.1.1 OSNOVNI PODACI O STANJU U PROSTORU
 - 1.1.1.1 Smještaj, veličina, geoprometni položaj
 - 1.1.1.2 Prirodne svojstvenosti kraja
- 1.1.2 PROSTORNO RAZVOJNE I RESURSNE ZNAČAJKE
- 1.1.3 PLANSKI POKAZATELJI, OBAVEZE IZ DOKUMENATA PROSTORNOG UREĐENJA ŠIREG PODRUČJA I OCJENA VAŽEĆIH PROSTORNIH PLANOVA
 - 1.1.3.1 Pokrivenost područja Općine prostornim planovima
 - 1.1.3.2 Konceptualna obilježja prostornog razvitka Općine u važećim prostornim planovima
 - 1.1.3.3 Ocjena prostorno-planske dokumentacije i razina njene ostvarenosti
- 1.1.4 **OCJENA STANJA, MOGUĆNOSTI I OGRANIČENJA RAZVOJA U ODNOSU NA DEMOGRAFSKE, GOSPODARSKE I PROSTORNE POKAZATELJE**
 - 1.1.4.1 Ocjena demografskog stanja
 - 1.1.4.2 Ocjena gospodarskog stanja
 - 1.1.4.3 Temeljne svojstvenosti naselja i sustava naselja
 - 1.1.4.4 Temeljna organizacija prostora i namjena površina
 - 1.1.4.5 Ocjena stanja prirodnih vrijednosti i krajobraznih svojstvenosti kraja - elementi za Krajobraznu osnovu Općine
 - 1.1.4.6 Ocjena stanja kulturno-povijesnog nasljeđa kraja
 - 1.1.4.7 Temeljne ekološke svojstvenosti kraja
 - 1.1.4.8 Svojstvenosti prometne i komunalne infrastrukture
 - 1.1.4.9 Mogućnosti i ograničenja prostornog razvoja i uređenja

2 CILJEVI PROSTORNOG RAZVOJA I UREĐENJA

2.1 CILJEVI PROSTORNOG RAZVOJA DRŽAVNOG I ŽUPANIJSKOG ZNAČENJA

- 2.1.1 RAZVOJ GRADOVA I NASELJA POSEBNIH FUNKCIJA I INFRASTRUKTURNIH SUSTAVA
- 2.1.2 RACIONALNO KORIŠTENJE PRIRODNIH IZVORA
- 2.1.3 OČUVANJE EKOLOŠKE STABILNOSTI I VRIJEDNOSTI DJELOVA OKOLIŠA

2.2 CILJEVI PROSTORNOG RAZVOJA OPĆINSKOG ZNAČAJA

- 2.2.1 DEMOGRAFSKI I GOSPODARSKI RAZVOJ
- 2.2.2 ODABIR PROSTORNO-RAZVOJNE STRUKTURE
- 2.2.3 RAZVOJ NASELJA, DRUŠTVENE, PROMETNE I KOMUNALNE INFRASTRUKTURE

- 2.2.4 ZAŠTITA KRAJOBRAZNIH PRIRODNIH VRIJEDNOSTI I POSEBNOSTI I KULTURNO POVIJESNIH CJELINA

2.3 CILJEVI PROSTORNOG UREĐENJA

- 2.3.1 RACIONALNO KORIŠTENJE I ZAŠTITA PROSTORA
- 2.3.2 UNAPREĐENJE UREĐENJA NASELJA I KOMUNALNE INFRASTRUKTURE

3 PLAN PROSTORNOG UREĐENJA

3.1 PRIKAZ PROSTORNOG RAZVOJA NA PODRUČJU OPĆINE U ODNOSU NA PROSTORNU I GOSPODARSKU STRUKTURU ŽUPANIJE

- 3.1.1 PROSTORNI OBUHVAT I PLANSKO RAZDOBLJE
- 3.1.2 RAZVOJ I URBANIZACIJA
- 3.1.3 SUSTAV NASELJA I RAZMJEŠTAJ FUNKCIJA PO NASELJIMA

3.2 ORGANIZACIJA PROSTORA I OSNOVNA NAMJENA I KORIŠTENJE POVRŠINA

- 3.2.1 UTVRĐIVANJE GRAĐEVINSKIH PODRUČJA
- 3.2.2 OSNOVNA NAMJENA I KORIŠTENJE POVRŠINA
- 3.2.3 OBALNI POJAS
- 3.2.4 ISKAZ PROSTORNIH POKAZATELJA ZA NAMJENU POVRŠINA

3.3 PRIKAZ GOSPODARSKIH I DRUŠTVENIH DJELATNOSTI

3.4 UVJETI KORIŠTENJA, UREĐENJA I ZAŠTITE PROSTORA

- 3.4.1 ISKAZ POVRŠINA ZA POSEBNO VRIJEDNA I OSJETLJIVA PODRUČJA I PROSTORNE CJELINE (TABLICA)
- 3.4.2 ZAŠTITA PRIRODNOG NASLJEĐA
- 3.4.3 ZAŠTITA KULTURNIH DOBARA

3.5 RAZVOJ INFRASTRUKTURNIH SUSTAVA

- 3.5.1 PROMETNI INFRASTRUKTURNI SUSTAV
- 3.5.2 ENERGETSKI SUSTAV
- 3.5.3 VODNOGOSPODARSKI SUSTAV

3.6 POSTUPANJE S OTPADOM

3.7 SPRJEČAVANJE NEPOVOLJNOG UTJECAJA NA OKOLIŠ

- 3.7.1 ZAŠTITA PROSTORA
- 3.7.2 ZAŠTITA ČOVJEKOVE OKOLINE
- 3.7.3 PROSTORNI PLANOVI UŽIH PROSTORNIH CJELINA

II ODREDBE ZA PROVOĐENJE

OPĆE ODREDBE

- 1 UVJETI ZA ODREĐIVANJE NAMJENA POVRŠINA**
- 2 UVJETI ZA UREĐENJE PROSTORA**
 - 2.1. GRAĐEVINE OD VAŽNOSTI ZA DRŽAVU I ŽUPANIJU
 - 2.2. GRAĐEVINSKA PODRUČJA NASELJA
 - 2.3. IZGRAĐENE STRUKTURE IZVAN NASELJA
- 3 UVJETI SMJEŠTAJA GOSPODARSKIH DJELATNOSTI**
 - 3.1. GRAĐEVINSKA PODRUČJA ZA GOSPODARSKU NAMJENU - POSLOVNU
 - 3.2. GRAĐEVINSKA PODRUČJA - LOKACIJE ZA UGOSTITELJSKO-TURISTIČKU NAMJENU
 - 3.3. GRAĐEVINSKA PODRUČJA ZA ŠPORTSKO-REKREACIJSKU NAMJENU
 - 3.4. GRAĐEVINSKA PODRUČJA ZA POSEBNU NAMJENU
- 4 UVJETI SMJEŠTAJA DRUŠTVENIH DJELATNOSTI**
- 5 UVJETI UTVRĐIVANJA KORIDORA ILI TRASA I POVRŠINA PROMETNIH I DRUGIH INFRASTRUKTURNIH SUSTAVA**
- 6 MJERE ZAŠTITE KRAJOBRAZNIH I PRIRODNIH VRIJEDNOSTI I KULTURNO-POVIJESNIH CJELINA**
 - 6.1. MJERE ZAŠTITE KRAJOBRAZNIH I PRIRODNIH VRIJEDNOSTI
 - 6.2. MJERE ZAŠTITE KULTURNO-POVIJESNIH CJELINA I GRAĐEVINA
- 7 POSTUPANJE S OTPADOM**
- 8 MJERE SPRJEČAVANJA NEPOVOLJNIH UTJECAJA NA OKOLIŠ**
- 9 MJERE PROVEDBE PLANA**
 - 9.1. OBAVEZA IZRADE PROSTORNIH PLANOVA
 - 9.2. PRIMJENA POSEBNIH RAZVOJNIH I DRUGIH MJERA
 - 9.3. REKONSTRUKCIJA GRAĐEVINA ČIJA JE NAMJENA PROTIVNA PLANIRANOJ NAMJENI

KNJIGA 2. KARTOGRAFSKI PRIKAZI

List 0: Položaj Općine Smokvica u Dubrovačko-neretvanskoj Županiji

1 KORIŠTENJE I NAMJENA POVRŠINA

List:1: Korištenje i namjena površina 1:25000

2 INFRASTRUKTURNI SUSTAVI

List 2a: Infrastrukturni sustavi – promet – cestovni, pomorski, zračni 1:25000

List 2b: Infrastrukturni sustavi – pošta i telekomunikacije 1:25000

List 2c: Infrastrukturni sustavi – energetske sustav - elektroenergetika 1:25000

List 2d: Infrastrukturni sustavi – vodnogospodarski sustav - vodoopskrba 1:25000

List 2e: Infrastrukturni sustavi – vodnogospodarski sustav - odvodnja otpadnih voda,
te obrada, skladištenje i odlaganje otpada 1:25000

3 UVJETI ZA KORIŠTENJE, UREĐENJE I ZAŠTITU PROSTORA

List 3a: Uvjeti za korištenje, uređenje i zaštitu prostora – prirodno nasljeđe 1:25000

List 3b: Uvjeti za korištenje, uređenje i zaštitu prostora – kulturna dobra 1:25000

List 3c: Uvjeti za korištenje, uređenje i zaštitu prostora – uvjeti, ograničenja i posebne mjere 1:25000

List 3d: Uvjeti za korištenje, uređenje i zaštitu prostora – pregled važećih i planiranih
planova nižeg reda 1:25000

List 3e: Uvjeti za korištenje, uređenje i zaštitu prostora.- područja primjene posebnih mjera
uređenja i zaštite – opožarene površine i površine ugrožene bukom 1:25000

List 3f: Uvjeti za korištenje, uređenje i zaštitu prostora – bonitetna klasifikacija tala 1:25000

4 GRAĐEVINSKA PODRUČJA

List 4: Pregledni list – Građevinska područja i područja posebnih
uvjeta korištenja

List 4-1 do 4-3: Građevinska područja i područja posebnih
uvjeta korištenja (sekcije) 1: 5000

SEPARAT: NE PRILAŽE SE U IZVORNIKU

5 ANALITIČKI PRIKAZ GRAĐEVINSKIH PODRUČJA

List 5-1 do 5-3: Analitički prikaz građevinskih područja – građevinska područja s usporedbom
prema građevinskim područjima *Prostornog plana općine (ex) Korčula – revizija* 1:5000

OVLAŠTENJA

SUGLASNOSTI I MIŠLJENJA

TEKST PLANA

ODREDBE ZA PROVOĐENJE

UVOD

Zakonom o područjima županija, gradova i općina u Republici Hrvatskoj (NN br: 90/92, 29/94 i 10/97, 124/97, 50/98, 68/98, 22/99, 42/99, 117/99, 128/99, 44/00, 129/00, 92/01, 79/02 i 25/03) formirana je Općina Smokvica.

U skladu s odredbama *Zakona o prostornom uređenju* (NN 30/94, 68/98, 61/00, 32/02 i 100/04) i temeljem Izvješća o stanju u prostoru i Programa mjera za unapređenje stanja u prostoru Općine (Službeni glasnik Općine Smokvica br.: 10/99, 23/04), te zaključka Općinskog vijeća o izradi PPUO Smokvica, Općina Smokvica i Sveučilište u Zagrebu, Arhitektonski fakultet - Zavod za urbanizam i prostorno planiranje sklopili su 19. srpnja 2004. godine ugovor broj: 51/04-19 za izradu «*Prostornog plana uređenja Općine Smokvica*», u daljnjem tekstu - **Plan**.

Tijekom 2004. godine izvršeni su obilasci prostora Općine, i održani su sastanci s glavarima mjesta Općine. U istom vremenu obavljene su sve radnje potrebne za izradu odgovarajućih kartografskih podloga na kojima se trebao izrađivati Plan.

Glavni planerski i tehnički posao obavljen je tijekom kraja 2004. godine i prve polovice 2005. godine u Zagrebu na Arhitektonskom fakultetu - Zavodu za urbanizam i prostorno planiranje.

Plan je rađen u skladu s ciljevima korištenja, gospodarenja i zaštite prostora zapisanim u *Strategiji prostornog uređenja Republike Hrvatske* i *Programu prostornog uređenja Republike Hrvatske, Izvješću o stanju u prostoru* i *Programu mjera za unapređenje stanja u prostoru* Općine Smokvica, te sa neposredno višim prostorno-planskim dokumentom, *Prostornim planom Dubrovačko-neretvanske županije*, dalje PPDNŽ (Službeni glasnik Dubrovačko-neretvanske županije 6/03). Plan je usklađen i sa zadnjom izmjenom i dopunom *Zakona o prostornom uređenju* (NN 30/94, 68/98, 61/00, 32/02), odnosno, *Zakonom o izmjenama i dopunama zakona o prostornom uređenju* (NN 100/04) i *Uredbom o uređenju i zaštiti zaštićenog obalnog područja mora* (NN 128/04).

Plan je izrađen u suradnji s institucijama:

Kulturna baština: MINISTARSTVO KULTURE, Državna uprava za zaštitu kulturne baštine, Konzervatorski odjel u Dubrovniku, Dubrovnik, **prirodna baština:** MINISTARSTVO ZAŠTITE OKOLIŠA I PROSTORNOG UREĐENJA, Uprava za zaštitu prirode, Zagreb, **šumske površine:** "HRVATSKE ŠUME, Šumarija Korčula», Blato, **cestovni promet:** HRVATSKA UPRAVA ZA CESTE, Središnji ured, Odjel za razvitak i planiranje, Zagreb, ŽUPANIJSKA UPRAVA ZA CESTE, Dubrovnik, **pomorski promet:** ŽUPANIJSKA LUČKA UPRAVA DUBROVNIK, Ured za pomorstvo, Dubrovnik, LUČKA KAPETANIJA DUBROVNIK, Dubrovnik, **poštanski promet:** HRVATSKE POŠTE, Središnji ured, Dubrovnik, **telekomunikacije:** HT – TK CENTAR DUBROVNIK, Dubrovnik, HRVATSKA RADIOTELEVIZIJA, Odašiljači i veze, Plansko tehnološki odjel, Zagreb, VIP – NET GSM d.o.o., Zagreb, **elektroenergetika:** HRVATSKA ELEKTROPRIVREDA, D.P. "ELEKTROJUG"- Dubrovnik, Dubrovnik, **vodnogospodarstvo:** HRVATSKE VODE, Vodnogospodarski odjeljak Split, Split, HRVATSKE VODE «VGI» Opuzen, Opuzen, N.P.K.L. d.o.o., Korčula, **turizam:** MINISTARSTVO TURIZMA, Odjel za prostorno uređenje i zaštitu okoliša, Zagreb

Cjelokupni rad na izradi prijedloga Plana završen je u ožujku 2005. godine, kad se pristupilo javnoj raspravi u skladu s *Uredbom o javnoj raspravi u postupku donošenja prostornih planova* (NN 101/98). Nakon stručne analize pristiglih primjedaba, osobito primjedaba i sugestija *Županijskog zavoda za prostorno uređenje*, Dubrovnik, na sjednici Vijeća Općine održanoj 08. studenog 2005. godine prihvaćen je *Konačni prijedlog Plana*, koji je sredinom prosinca 2005. godine upućen na postupak usvajanja.

Suglasnost Službe za prostorno uređenje, zaštitu okoliša, graditeljstvo i imovinsko pravne poslove Dubrovačko-neretvanske županije sukladno *Zakonu o prostornom uređenju*, članku 24. pribavljena je 09. listopada 2006., a suglasnost Ministarstva zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva sukladno *Izmjenama i dopunama zakona o prostornom uređenju*, članku 45a 21. rujna 2007. godine.

A RAZLOZI IZRADE PLANA

Prošlo je više od šesnaest godina od izrade Prostornog plana općine Korčula - revizija (1988) u sastavu koje se nalazila i današnja Općina Smokvica.

Od momenta izrade navedenog Plana došlo je do temeljitih promjena društvenog uređenja. Došlo je i do promjena u samom pristupu izradi prostornih planova temeljem, među ostalim, i općih ciljeva citiranih u narednom dijelu teksta Plana, a koji su u cijelosti navedeni u *Strategiji prostornog uređenja Republike Hrvatske* i *Programu prostornog uređenja Republike Hrvatske*, a osobito u *Zakonu o prostornom uređenju* (NN 30/94, 68/98, 61/00, 32/02 i 100/04.) i *Uredbi o uređenju i zaštiti zaštićenog obalnog područja mora* (NN 128/04).

Možemo navesti: tri grupe razloga za izradu novih prostornih planova:

- **Političke promjene** dovele su do novog administrativno-teritorijalnog ustroja, koji nije u skladu s postojećom zastarjelom prostorno-planskom dokumentacijom, što stvara znatne poteškoće i otežava ostvarenje nužnih prostornih, urbanističkih i graditeljskih zahvata. One su omogućile novi način gospodarenja i zapošljavanja što u urbanističkom smislu daje nove mogućnosti i postavlja nove zahtjeve.
- U okviru političkih promjena, bitno je naglasiti, **promijenio se i imovinsko-pravni sustav**, koji je uveo privatno vlasništvo umjesto društvenog i javni interes umjesto opće društvenog. Ovaj moment bitno utječe na oblikovanje novog pristupa u urbanističkom i prostornom planiranju postavljajući mnoga nova ograničenja, iz čega proizlazi nužna potreba stalnog usklađivanja interesa raznih korisnika prostora poradi postizanja optimalnih prostorno-planskih rješenja.
- Slijedom europskih i svjetskih trendova **promijenili su se kriteriji zaštite okoliša, zaštite kulturne i prirodne baštine, te zaštite krajobraza**, njegovih osobitosti i njegovog lokalnog identiteta. Plod je to novih spoznaja, ali i pojačane svijesti o potrebi znatno veće skrbi za naslijeđeni prostor i očuvanje tradicijske slike kraja. U dosadašnjoj prostorno-planskoj dokumentaciji, koja se temelji pretežno na kvantitativnom modelu razvoja, ta je skrb bila uglavnom deklarativna,
- Cjelokupno područje obuhvata Plana, kao i cijeli otok Korčula, nalaze se unutar *Zaštićenog obalnog područja mora* (u daljnjem tekstu ZOP) te sa na tom području primjenjuje *Uredba o uređenju i zaštiti zaštićenog obalnog područja mora* (NN 128/04) (u daljnjem tekstu: *Uredba*). Odredbe ovog Plana usklađene su s *Uredbom*, kao i s *Usklađenjem Prostornog plana Dubrovačko-neretvanske županije s Uredbom* (u daljnjem tekstu *Usklađenje PPDNŽ*).

Stoga, kao posljedica novih stavova i pooštrenih kriterija zaštite prostora nameće se potreba ispravljanja dosadašnje metodologije i ustaljene sheme izrade dokumenata prostornog uređenja gdje su prevladavali funkcionalni i kvantitativni modeli razvoja. Od navedenih modela prostornog razvoja potrebno je danas odustati, ili ih prilagoditi novim spoznajama realistične ravnoteže usklađujući međusobno **mogućnosti prostora da podnese određene namjene** s jedne strane i **potrebe za prostorom** s druge strane, a u skladu s principima održivog razvoja i zaštite prostora ZOP-a, kako ne bi došlo do nepovratnog uništenja neobnovljivih prirodnih resursa. Neusklađenost važećih prostornih planova s novim stavovima na temelju kojih se danas pristupa izradi prostornih planova uređenja i **želje da se ima jedan cjelovit temeljni dokument prostornog uređenja Općine, uz zakonsku obavezu**, temeljni su razlozi pristupanja izradi Plana.

Shvaćajući navedene temeljne razloge, a i neke druge, te spoznavajući vrijednosti prostora i važnost njegove buduće očuvanosti, Općinsko vijeće Općine odlučili su pristupiti izradi Plana te:

- u skladu sa zakonskim obavezama i (na području Općine) još uvijek važećim *Prostornim planom općine Korčula – revizija* uskladiti prostorno-plansku dokumentaciju s novim političkim ustrojem Županije i u tom kontekstu odrediti položaj Općine;

- detaljnom evidencijom i revalorizacijom spomenika graditeljske i prirodne baštine, evidencijom i vrednovanjem krajobraza, kako prirodnog tako i kultiviranog (modificiranog), ali i umjetnog (antropogenog, kulturnog), čuvajući identitet ambijenta, zaštititi u najvećoj mogućoj mjeri kulturno i prirodno nasljeđe Općine, kao buduće temeljne podloge razvoja turizma, ali i svekolike kvalitete življenja u Općini;
- zaštititi prostor od uništavanja, neracionalnog trošenja, od nekvalitetne i nedovoljno promišljene izgradnje, svađanjem svega navedenog na što je moguće manju mjeru;
- preispitati građevinska područja u još važećem *Prostornom planu općine Korčula – revizija* sukladno PPDNŽ i smanjiti ih tamo gdje su pretjerano i nepotrebno velika, povećati ih gdje je to nužno, odnosno, predvidjeti (čak i) nova na onim mjestima gdje će ona doprinijeti razvoju i zadržavanju stanovništva u zavičaju ne remeteći time osnovna polazišta i ciljeve zaštite prostora, ali ipak sve u skladu s *Uredbom*;
- prikupiti podatke od relevantnih organizacija o postojećoj komunalnoj infrastrukturi i prikazati planove razvoja;

B. ZAKONSKI OKVIRI

Temeljni zakonski okviri za izradu Plana su:

1. *Ustav Republike Hrvatske*,
2. *Strategija prostornog uređenja Republike Hrvatske i Plan prostornog uređenja Republike Hrvatske* te
3. *Zakon o prostornom uređenju* (NN 30/94, 68/98, 61/00, 32/02 i 100/04) i
4. *Uredba o uređenju i zaštiti zaštićenog obalnog područja mora* (NN 128/04).

Zakonom o prostornom uređenju i Uredbom o uređenju i zaštiti zaštićenog obalnog područja mora propisana je dokumentacija, dokumenti, parametri i postupci, koji se moraju donositi ili trajno obavljati, a koji su polazište ili temelj za izradu Plana.

Ustavne odredbe o korištenju i zaštiti prostora ugrađene su u njegova četiri članka:

Članak 2.

Sabor Republike Hrvatske i narod neposredno, samostalno, u skladu s Ustavom i Zakonom, odlučuje (...) - o očuvanju prirodnog i kulturnog bogatstva i korištenju njime.

Članak 3.

(...) očuvanje prirode i čovjekovog okoliša (...) najviše su vrednote ustavnog poretka Republike Hrvatske.

Članak 52.

More, morska obala i otoci, vode, zračni prostor, rudno blago i druga prirodna bogatstva, ali i zemljište, šume, biljni i životinjski svijet, drugi dijelovi prirode, nekretnine i stvari od osobitog kulturnoga, povijesnog, gospodarskog i ekološkog značenja, za koje je zakonom određeno da su od interesa za Republiku, imaju njezinu osobitu zaštitu.

Članak 69.

Svatko ima pravo na zdrav život. Republika osigurava pravo građana na zdrav okoliš. Građani, državna, javna i gospodarska tijela i udruge, dužni su, u sklopu svojih ovlasti i djelatnosti, osobitu skrb posvećivati zaštiti zdravlja ljudi, prirode i ljudskog okoliša.

Strategija prostornog uređenja Republike Hrvatske i Program prostornog uređenja Republike Hrvatske prvi su planski dokumenti, koji daju opća polazišta i ciljeve, temeljna načela i principe uređenja prostora, a koji trebaju biti osnova izrade dokumenata prostornog uređenja.

Programom mjera za unapređenje stanja u prostoru Općine određeni su dokumenti prostornog uređenja, koji se trebaju donijeti za prostor Općine, pri čemu je Plan naznačen kao prvi i temeljni.

Konačno, prvi viši Plan na koji se nastavlja ovaj Plan od prosinca 2003. godine je *Prostorni plan Dubrovačko-neretvanske županije* (Službeni glasnik Dubrovačko-neretvanske županije 06/03) (dalje PPDNŽ) i *Usklađenje Prostornog plana Dubrovačko-neretvanske županije s Uredbom o uređenju i zaštiti zaštićenog obalnog područja mora* (Službeni glasnik Dubrovačko-neretvanske županije 03/05) (dalje Usklađenje PPDNŽ).

C. TEMELJNI POSTUPAK IZRADE PLANA

Sukladno izloženim polazištima, koja su uključila razloge izrade Plana i zakonske okvire, a posljedično potrebni sadržaj i strukturu samog Plana, odabrana je i metoda ,odnosno postupak njegove izrade, koja se prvenstveno temeljila na:

detaljnem upoznavanju prostora i potreba za prostorom;

upoznavanju, evidentiranju i valorizaciji vrijednosti prirodnog nasljeđa,
upoznavanju, evidentiranju i revalorizaciji vrijednosti graditeljskog nasljeđa;
upoznavanju fizičke, društvene, gospodarske, socijalne i druge strukture Općine i svekolikih prostornih potreba;

ocjeni mogućnosti prostora da u kontekstu vrijednosti prirodnog i kulturnog nasljeđa odgovori na:

prostorne zahtjeve na razini Općine i na
prostorne zahtjeve na razini lokalnih zajednica.

Dakle, u svojoj biti, postupak izrade Plana zasnivao se na mogućnostima prostora da u danim uvjetima i prirodnim ograničenjima primi određene funkcije bez štete za prirodni okoliš i njegov krajobraz, a sukladno principima "*održivog razvoja*" i da zatim u skladu s navedenim principima zadovolji potrebe lokalnih sredina, ali i na odredbama *Uredbe*, PPDNŽ i Usklađenja PPDNŽ.

U cilju ostvarivanja navedenog metodološkog postupka izrađivač plana ostvario je suradnju s općinskim službama, koje su mu osigurale detaljno upoznavanje prostora Općine s jedne strane i upoznale ga s potrebama Općine i lokalnih zajednica s druge strane. Paralelno su rađene studije koje su obradile demografsku, prirodnu i graditeljsku komponentu prostora.

Izrađivač plana izvršio je sintezu, koja je rezultirala tekstom i grafičkim priložima uobičajenim u elaboratu Plana.

Dakle, još jednom bi naglasili da su tijekom izrade Plana poštovane zakonske formalnosti propisane:

- *Zakonom o prostornom uređenju* (NN 30/94, 68/98, 61/00, 32/02 i 100/04),
- *Uredbom o uređenju i zaštiti zaštićenog obalnog područja mora* (NN 128/04),
- *Uredbom o javnoj raspravi u postupku donošenja prostornih planova* (NN 101/98), i
- *Pravilnikom o sadržaju, mjerilima kartografskim prikazima, obaveznim prostornim pokazateljima i standardu elaborata prostornih planova* (NN 106/98).

1. POLAZIŠTA

1.1. POLOŽAJ, ZNAČAJ I POSEBNOSTI PODRUČJA OPĆINE U ODNOSU NA PROSTOR I SUSTAV ŽUPANIJE I DRŽAVE

1.1.1. OSNOVNI PODACI O STANJU U PROSTORU

Današnje upravno-teritorijalno ustrojstvo Republike Hrvatske uređeno je Ustavom Republike Hrvatske, i među ostalim zakonima, *Zakonom o područjima županija, gradova i općina u Republici Hrvatskoj* (NN br: 90/92, 29/94 i 10/97, 124/97, 50/98, 68/98, 22/99, 42/99, 117/99, 128/99, 44/00, 129/00, 92/01, 79/02 i 25/03).

Na području bivše Općine Korčula koja je obuhvaćala otok Korčulu i zapadni kraj poluotoka Pelješca, nastale su nove jedinice lokalne samouprave temeljem navedenog zakona i to: Općina Orebić, Grad Korčula, Općina Smokvica, Općina Blato i Općina Vela Luka i Općina Lumbarda. Sve one pripadaju Dubrovačko-neretvanskoj županiji.

Kopnom Općina Smokvica graniči s Općinom Blato i Gradom Korčula, a Općinama Orebić, Blato, i Lastovo, te Gradom Korčula i morem. U svom sastavu ima samo jedno naselje, naselje Smokvicu, koje se sastoji od Smokvice, Brne u uvali Brna, Vinašca na južnoj obali zapadno od Brne i Blace na sjevernoj obali, zapadno prema granici s Općinom Blato.

Novom administrativnom organizacijom zadržan je prethodni položaj naselja Smokvica u hijerarhiji naselja i jedinica lokalne samouprave na otoku.

Općina Smokvica prostire se na 43,48 km², a prema popisu stanovništva 2001. godine imala je 1012 stanovnika. Gustoća stanovništva iznosila je (2001. godine) 23,28 stanovnika po km².

Istovremeno Dubrovačko-neretvanska županija u kojoj je i Grad Korčula, prostire se na 1783,68 km², a prema popisu stanovništva 2001. godine imala je 122 870 stanovnika, koji su živjeli u 225 naselja. Srednje naselje Županije imalo je 546 stanovnika, a gustoća stanovništva iznosila je 68,88 stanovnika po km².

Prema tome Općina Smokvica u županijskom prostoru sudjeluje sa 2,43 % površine i 0,82 % stanovništva, a u broju naselja participira sa 0,44 %. Tablica 1.

TABLICA 1
OSNOVNI PODACI O STANJU U PROSTORU

ŽUPANIJA DUBROVAČKO- NERETVANSKA OPĆINA SMOKVICA	POVRŠINA		STANOVNICI				STANOVI				DOMAĆINSTVA		GUSTOĆA NASELJENOSTI	
			POPIS 1991.		POPIS 2001.		POPIS 1991.		POPIS 2001.		POPIS 1991.	POPIS 2001.	1991	2001.
	Km2	%	Broj	%	Broj	%	Broj	%	Broj	%	Broj	Broj	St / Km2	St / Km2
ŽUPANIJA	1784	100	126329	100	122870	100	48414	100	52048	100	39012	39125	70,8	60,7
Gradovi ukupno														
Gradovi														
Općine ukupno														
Općina Smokvica	43,48	2,4	907	0,7	1012	0,8	-	-	642	1,23	-	330	24,4	23,275

Izvor: Publikacije Državnog zavoda za statistiku, Dokumentacija 560, 1984, Zagreb, za 1991. godinu, www/dzs.hr za 2001. godinu.

Uspoređujući kretanje broja stanovnika uočavamo da stanovništvo Županije u razdoblju 81/71 (indeks 1,07), u razdoblju 91/81 (indeks 1,09) konstantno raste, ali u razdoblju 01/91 (indeks 0,97) stagnira. Međutim Općina Smokvica je u razdoblju 01/91 (indeks 1,12) pokazala znatan rast svoje populacije.

Dubrovačko-neretvansku županiju čini pet Gradova i 17 Općina¹. Usporednom analizom sedam odabranih činitelja što zastupaju: kvantitativne, vitalne, dinamičke, društveno-gospodarske i demografske karakteristike Gradova/Općina i time na određen način zrcale njihovo demografsko stanje, moguće je dati razmjerno objektivnu sliku demografske pozicije svakog Grada/Općine promatranog prostora. Ovakva demografska analiza, može ukazati i na eventualne anomalije demografskog stanja te na izvjestan način pruža razmjerno objektivnu (skupnu) prostorno-demografsku sliku pozicije Gradova/Općina (ili naselja) u okviru određenog prostora. Korišteni su podaci Popisa 1991., jer svježijih podataka za ovakvu analizu još nema.

Prikaz na grafikonu 1 zorno pokazuje hijerarhijski slijed Gradova/Općina Dubrovačko-neretvanske županije. Apcisa prikazuje slijed Gradova/Općina, a ordinata kumulativne vrijednosti diferencija zbroja rangova, jer se ovim matematičkim postupkom jasno mogu grafički uočiti lomovi kontinuiteta funkcije i lako se mogu uočiti grupacije, koje teško možemo prepoznati promatrajući samo slijed brojaka.

Ne ulazeći u dublje analize, ukratko, iz grafikona 1 možemo uočiti hijerarhijski slijed tri izrazito definirane grupacije Gradova/Općina Županije.

Na čelu se nalazi, naravno, Grad Dubrovnik promatran zajedno sa Župom Dubrovačkom kao cjelina. Grad Metković na vrlo je visokom drugom mjestu. Iznenađujuće visoko mjesto ima i Općina Lastovo², a slijede je Gradovi Korčula i Ploče. Svi navedeni čelni Gradovi, odnosno Grada središta su širih prostora, pa i nije čudno što su se izdvojili iz promatranog skupa kao čelna naselja.

Slijedi grupa, koju tvore četiri Grada/Općine, razmjerno još uvijek hijerarhijski dosta visoko smješteni. Sačinjavaju je Grad Opuzen, Općine Orebić, Konavle i Vela Luka. To su manja središta što popunjavaju međuprostore ili su na povoljnim prometnim pozicijama.

Slijedi posljednja, najveća skupina od 12 Općina na čelu s Općinom Trpanj, a na začelju s Općinom Zažablje. U ovoj grupi nalazi se i Općine Smokvica. Trebalo bi izvršiti detaljniju analizu uzroka određene pozicije svake Općine pojedinačno. Očito je da Općina Smokvica ovaj svoj položaj velikim dijelom zahvaljuje Blatu i neposrednoj blizini, kao i poziciji između Vala Luke i Korčula.

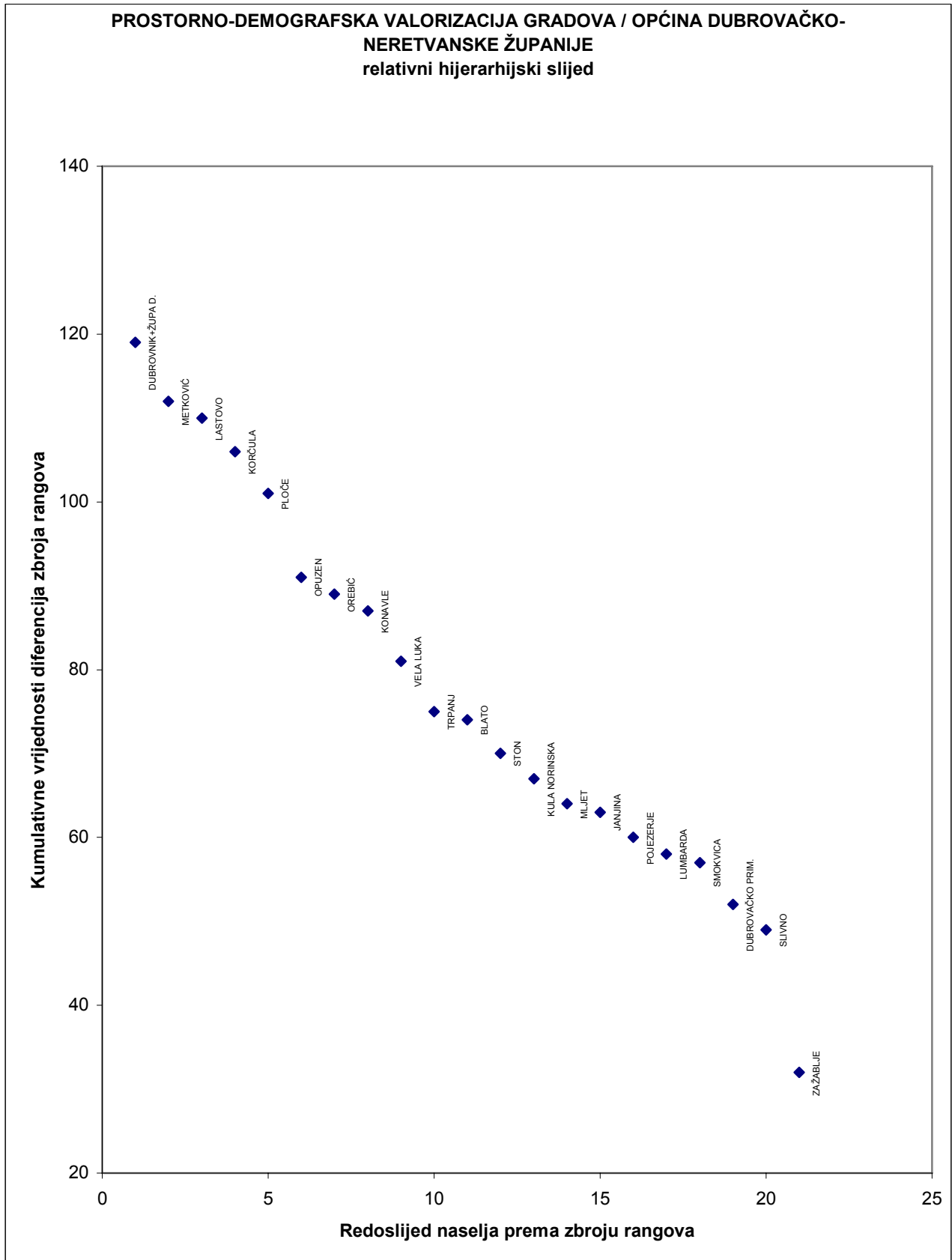
1.1.1.1. Smještaj, veličina i geoprometni položaj

Otok Korčula dio je *megaregije jadranske Hrvatske* kojoj pripada i Dubrovačko-neretvanska županija. U užem smislu ona je dio *jugoistočne dalmatinske makroregije s arhipelagom*. Južna Dalmacija je najmanji, najuži i najrjeđe naseljeni dio *megaregije* (Dubrovačko-neretvanska županija po gustoći je inače 14. među županijama i gradom Zagrebom). Čine je otoci Korčula, Lastovo i Mljet od većih te dubrovački arhipelag Elafitskih otoka, poluotok Pelješac, dubrovačko priobalje jugoistočno od poteza Klek - Neum i Konavle do Sutorine. To je jedini dio južnog Hrvatskog primorja koji nema svoju zagoru unutar R. Hrvatske, jer neposredno iza obale prelazi u hercegovački krš R. BiH i primorja Crne Gore.

¹ U ovoj analizi Grad Dubrovnik i Općina Župa Dubrovačka promatrani su kao jedna cjelina, budući naselja Grada Župe Dubrovačke u popisu stanovništva 1991. godine nisu bila iskazana kao samostalna naselja s pridruženim statističkim podacima u službenim publikacijama Državnog zavoda za statistiku. Za tu diferencijaciju trebalo je ući u statističke popisne krugove. Zato navedena analiza koristi 21 jedinicu lokalne samouprave umjesto 22. Korišteni su podaci popisa 1991. godine, jer svježijih za ovu analizu još nema.

² Visoka pozicija Lastova, obzirom na odabrane analizirane pokazatelje, sasvim je logična i odličan je odraz njegove izolirane geografske pozicije. Obzirom na broj stanovnika razmjerno ih dosta radi u uslužnim djelatnostima (jednostavno neke usluge moraju biti), dnevno ne migriraju na rad u druge radne centre, indeks rasta je razmjerno visok (91/81: 1.28) i razmjerno je malo domaćinstava s poljoprivrednim gospodarstvom (18,3%).

GRAFIKON 1

Svojim oblikom i položajem, južna je Dalmacija u klimatsko - pejzažnom pogledu maritimnija i ugodnija s manje bure, a više juga nego ostali dijelovi Dalmacije na sjeveru. Krš i ovdje prevladava, a tla su veoma skućena i bez stalnih površinskih tekućica. Biljni pokrivać je zagasitiji i osim u kopnenom stonsko-dubrovaćkom zaleću, bujniji nego drugdje u Dalmaciji.

Prostorni domet *jugoistoćne Dalmatinske makroregije s arhipelagom*, praktićno Dubrovaćko-neretvanske županije, teži pokrivanju cijele južne Dalmacije, mećuđtim, utjecaj Dubrovnika na rubne predjele makroregije (Korćula, sjeverozapadni dio Pelješća, Lastovo, Ploće) slabiji je od odgovarajućih utjecaja ostalih regionalnih centara u južnome Hrvatskom primorju (Splita na npr.). Stoga valja razlikovati prostore uže i šire dubrovaćke makroregije. Uži bi obuhvatio prigradsko priobalje s Elafitskim otocima, Župom i Konavlima, a širi gotovo cijelu južnu Dalmaciju, odnosno administrativno gledajući, preostali dio Dubrovaćko - neretvanske županije čiji je dio i Otok Korćula a time i Općina Smokvica u njegovom središnjem dijelu.

Korćulansko - pelješki kraj ima prijelazno obilježje između splitske i dubrovaćke regije, jer se zapadni dio Pelješća i otok Korćula nalaze u snažnom utjecaju Splita preko Vela Luke, dok istoćni dio otoka Korćule i Pelješćac ulaze u izrazitu gravitacionu zonu Dubrovnika. Općina Smokvica toćno je u (prometnom) procijepu iako administrativno, naravno, gravitira Dubrovniku kao svom županijskom središtu.

Prostor *jugoistoćne Dalmatinske makroregije s arhipelagom* u cijelosti je dio Dubrovaćko - neretvanske županije, koja je prostorno nešćo šira, jer su u nju uključeni i prostori oko gradova Ploće i Opuzen.

Korćula je najjužniji otok srednjodalmatinske otoćne skupine, kojoj pripada više po funkcijama i gravitacijom stanovništva nego svojim prirodni položajem. Korćula se ubraja u naše najveće otoke (276,03 km²). Pelješću se približila na 1270 metara u predjelu Kneže. Ime iz kojega se oblikovao njen današnji naziv "Korćula" potjeće od imena *Corcyra melaina (nigra)*, a koji je otok dobio temeljem svog crnog izgleda radi gustih šuma bora i ćesmine. Konstantin Porfirogenet spominje prvi put u 10 st. slavenski naziv *Kurkra* ili *Krkar*.

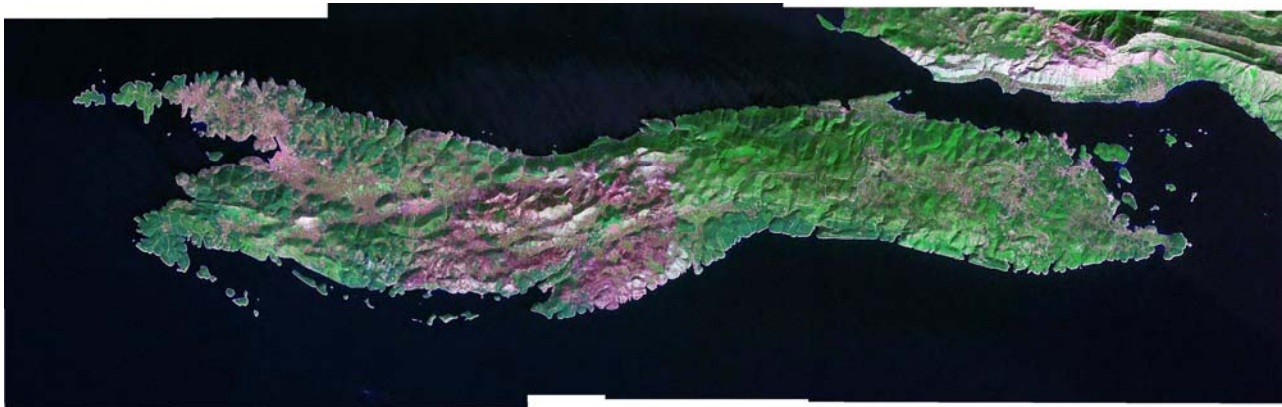
Na brežuljku Koludert kod samog naselja Lumbarda naćeni su 1877. godine ulomci grćkog natpisa s poćetka IV stoljeća prije Krista, najstarijeg pisanog spomenika iz naših krajeva. On sadržava psefizmu (odluku) kojom se reguliraju imovinski odnosi grćkih naseljenika na Korćuli i daje popis naseljenika, kojih je bilo vjerojatno više od dvije stotine. Prema ovim nalazima i bilješkama starih pisaca, na mjestu sadašnje Korćule i Lumbarde bile su grćke kolonije. Ćetiri naselja imaju nazive predslavenskog podrijetla, pa su i najstarija: Ćara, Korćula, Lumbarda i Pupnat.

1.1.1.2. Prirodne svojstvenosti kraja

Otok Korćula, na ćijem je istoćnom dijelu smješćen Grad Korćula, istoćnije Općina Lumbarda, a zapadnije Općine Smokvica, Blato i Vela Luka pripada skupini južno-dalmatinskih otoka. Sjeveroistoćno od Grada Korćule prostore se korćulanski arhipelag kojega ćini oko 20 otoka, otoćića i grebena, od kojih su najznaćajniji Badija, Majsan i Vrnik, a pripadaju Gradu Korćuli. Od svih otoćića i grebena arhipelaga samo otoćić Knezić pripada Općini Lumbarda. Općina Smokvica nema niti otoka, niti otoćića, niti grebena.

Otok Korćula graćen je od vapnenca i dolomita gornje krede. Unutarnji dio otoka (od Žrnova na istoku do Vela Luke na zapadu) izgraćen je od trošnih dolomita, koji su izrazitiji na zapadnom dijelu otoka. Kroz ostali dio otoka, osim krajnjeg zapadnog dijela, pružaju se dva pojasa rudastih vapnenaca, koji tvore sjevernu i južnu stranu otoka i krajnji istoćni dio otoka, koji obuhvaća prostor Lumbarde. Vapnenci i dolomiti mjestimićno su prekriveni pleistocenić brećama, pijeskom i crvenicom, koja je taloćena u ranije nastalim udubinama. Dominantni su oblici otoka dva niza kraških udolina, koje se od glavne vapnene mase polako spuštaju prema istoku i zapadu. Istoćni niz tvore udoline Ćarskog, Pupnatskog i Žrnovskog polja te Donje blato, danas u Općini Lumbarda, ćija je kota na svega 1,20 m nadmorske visine i koje je podzemno spojeno s morem. Na krajnjem istoku između naselja Lumbarda i poluotoka Ražnjića nalazi se Lumbarajsko polje, pokriveno naslagama pijeska, koje su nastale nanosima vjetra u pleistocenu. U okolici plaže Pržina ove naslage izlaze na samu površinu. U Općini Smokvica možemo prepoznati udoline obrasle vinovom lozom: polja Sitnica, Banja, Draćevica, Kruševo.

KARTOGRAM 1.: SATELITSKI SNIMAK OTOKA KORČULE

U seizmičkom pogledu otok Korčula djeluje kao potpuno samostalna seizmotektonska jedinica u kojoj seizmička aktivnost nije izražena. No procijenjeno je da je intenzitet seizmičke aktivnosti veći u području od Lumbarde do Blata, nego od Blata do Vela Luke.

Južna i sjeverna obala Općine imaju sve osobitosti južne i sjeverne obale otoka Korčule, koje su izrazito različite.

Južna obala je relativno lakše pristupačnija te ima jednu dobru uvalu (uvala Brna). Sjeverna obala znatno je nepristupačnija i prometno je više izolirana, slabo razvedena i bez uvala. Postoji tek jedna markantna točka – rt Blaca.

Klimatske prilike vrlo su povoljne. Južni položaj i maritimnost ublažavaju termičke ekstreme i klimu čine ugodnom iako ponekad iznenade studeni prodori s kopna. Srednje siječanjske temperature nisu nikad niže od 9,8 °C, dok srpanjske ne prelaze 26,9 °C. Relativno male godišnje amplitude povoljne su za poljoprivredu. Dnevne su amplitude male, a mrazova nema. Dominantni su vjetrovi bura, koja snižuje temperaturu na sjevernoj obali i jugoistočnjak (jugo), koji otežava redovite brodске linije. Po klimatskim karakteristikama razlikuje se južna obala (više temperature, dominantno jugo i visoki valovi) od sjeverne obale (niže temperature, jaka bura i veća naoblaka). Općina Smokvica, koja izlazi i na južno more Lastovski kanal i na sjeverno more Hvarski kanal spaja na neki način ova dva klimatski svojstvena prostora.

Zbog poroznosti terena tekućih voda nema niti Općina Smokvica, niti cijeli otok. Najveći dio oborinskih voda propada kroz vapnence i ispućane dolomite te teče podzemno. Relativno su značajne samo snažne i kratkotrajne bujice za jakih kiša pretežno na padinama južne obale. To dokazuju brojne vrulje, osobito poslije kiše. Voda je bila ozbiljan problem osobito za istočni dio, koji treba do kraja biti riješen izgradnjom vodoopskrbnog sustava NPKL.

Korčula je naš najšumovitiji otok, ali se njegov biljni pokrov promijenio antropogenim utjecajem. Najbolje to potvrđuju toponimi na kojima danas više nema šume. Česmina i bor sjekli su se za građu brodova, dok je makija uništavana za ogrjev i prehranu stoke.

U krajobrazu kraja svojstveno je pružanje kraških udubljenja i polja. Međusobno su razdvojena niskim bilima po kojima se, kao i po padinama brežuljaka koji ih okružuju, nižu podzidani dolci vinograda i maslinika, grupe čempresa i makije, te najvećma grupacije alepskog i crnog bora i hrasta crnike. Taj kultivirani krajolik, usprkos činjenice da možda i nije osobito tipičan za otok, jedinstven je spomenik ljudskom radu. Tome osobito treba pridružiti slikovita polja obrasla kulturama vinove loze čuvenog pošipa.

Fitocenološki kraj pripada asocijaciji hrasta crnike, koji je svojstven mediteranskom kraju. Utjecajem abiotskih, ali i biotskih čimbenika na pojedinim mjestima šume su degradirane do stadija gariga, pa i rijetko

obraslih kamenjara. Atraktivnost krajolika pojačana je svojstvenim korčulanskim reljefom i njegovom slikovitošću. Tablica 2.

TABLICA 2

STRUKTURA POLJOPRIVREDNOG I ŠUMSKOG ZEMLJIŠTA U GRADU KORČULA

Općina/otok	Ukupna površina ha	Poljoprivredne površine ha	Obradive površine ha	Oranice ha	Šumsko zemljište ha	neplodno zemljište ha
Općina Smokvica	4348	4232	647	256	3114	116
Otok Korčula ukupno	27583	9928	4486	1658	16712	944

Izvor: RH, Državna geodetska uprava, Područni ured za katastar Dubrovnik, Ispostava-Odsjek za katastar nekretnina Blato, 2005.

1.1.2. PROSTORNO-RAZVOJNE I RESURSNE ZNAČAJKE

Potencijal skoro svakog prostora, pa tako i prostora na kojemu se prostire Općina Smokvica za ukupni gospodarski, društveni i kulturni razvoj zavisi i ogleda se u nekoliko povoljnih, odnosno nepovoljnih čimbenika.

Prvenstveno su to:

- **prostor i okoliš** sa svojim resursima i elementima koji se u njemu pojavljuju i koji predstavljaju prirodni temelj svakog života i razvitka. Uglavnom su ograničeni i neponovljivi;
- **stanovništvo**, broj, struktura, raspodjela, osobine, način života i njegove potrebe;
- **sustav zajedničkog života** stanovništva, mreža ljudskih naselja šireg prostora, manjih središta u mreži seoskih naselja;
- **povezanost** pojedinih područja otoka i Općine Smokvica međusobno i sa širim državnim prostorom, cestovnim, vodenim, zračnim i drugim infrastrukturnim sustavima;
- **postojeće gospodarske jedinice** razmještene u prostoru, njihova proizvodna i uslužna funkcija;
- **sustav društvenih službi** i njihovi objekti, obrazovne, kultura, zdravstvo, socijalna skrb itd.;
- **organizacija** od države do Općine u svim njenim oblicima, do sustava lokalne uprave i samouprave, koja funkcionalno i hijerarhijski sudjeluje u procesu donošenja odluka važnih za tijek zajedničkog života i razvitka;
- **geopolitički položaj**, gospodarsko i strateško okruženje.

Posebним vrijednostima resursima smatraju se:

- zaštićena područja prirode, osobito područje ZOP-a u koji ulazi cijela Općina;
- spomenici graditeljske baštine;
- razvedena morska obala;
- resursi: prirodne šume, nezagađena tla, rezerve pitke vode, očuvani kultivirani krajobraz i veliki dio prirodne obale mora.

Općina raspolaže dijelom gore navedenim prostornim vrijednostima.

Od svih navedenih čimbenika, **prostor i okoliš predstavljaju temeljno i iskonsko bogatstvo** i ograničen prirodni izvor te okvir u kojemu su prisutne sve pojave i odvijaju se sve ljudske djelatnosti. Hrvatska ima veoma kvalitetan prostor i okoliš, a nije osobito bogata, strateškim sirovinama i energetskim izvorima, pa uslijed toga svaki pristup razvitku, traži da se najracionalnije i najekonomičnije gospodari s okolišem i prostorom, a to se odnosi osobito na prostor Općine.

Osim tehničkog kamena Općina nema drugih sirovina. Nema niti izvora energije, niti pitke vode. Prirodna komponenta prostora, elementi prirodnog i uglavnom (još) sačuvanog tradicijskog kultiviranog (slikoviti vinogradi) i kulturnog krajolika te šumovit predjeli općinski su najvredniji prirodni izvori, vrijedni čuvanja i podobni da budu temelj za prezentaciju prostora Općine u turističkom gospodarstvu.

Činjenica razvitka znanosti, tehnike, tehnologije, proizvodnje i potrošnje i posljedično snažan proces urbanizacije te osobito novi sustav vrijednosti i privatnog vlasništva, ugrozili su prostor i okoliš Otoka, osobito prostor oko naselja Korčula i potez južne obale Općine Blato. To je zahtijevalo **novi pragmatičniji pristup planiranju i uređivanju prostora**, a on počiva na nekoliko načela:

- Planiranje i uređenje prostora mora obuhvatiti ne samo prostor i njegovo funkcionalno uređenje već treba obuhvatiti i usmjeravati i pojave koje se javljaju u tom prostoru, a očituju se u uočljivim promjenama izgleda prostora.
- Temeljni cilj takvog planiranja prostora je postizanje održivog - trajnog i **postojanog** - razvoja, koji će koristiti sadašnji prostor i okoliš tako da ne dođe do njegovog nepovratnog uništenja.
- Jedno od osnovnih polazišta modernog pristupa prostornom uređenju **jest ravnopravno vrednovanje ciljeva zaštite prostora i okoliša s ciljevima razvitka već u prvoj fazi planskog procesa.**

Iz svega proizlazi potreba cjelovitog pristupa zaštiti okoliša. Unatoč destrukciji urbane i ruralne konzistentnosti i primjene općih obrazaca oblikovanja i pojednostavljivanja funkcija i oblika, dijelom su se ipak očuvale povijesne strukture, a još više atraktivni krajobrazi, kao glavna uporišta identiteta Općine.

S gledišta temeljne zadaće uređenja prostora Općine, uvažavajući promjene imovinskopravnog sustava, i značaj građevnih područja i kao razvojnog čimbenika od važnosti su:

- **opasnosti neracionalnog korištenja prostora i**
- **opasnosti povećanog interesa za izgradnjom na određenim atraktivnim dijelovima obalnog prostora,**

Stoga je ključna realizacija sukladno zacrtanim planskim rješenjima.

U Općini ove su opasnosti razmjerno malo prisutne. Tek ponešto u zoni izdvojenog dijela naselja Smokvice u uvali Brna i na lokaciji Blaca zapadno od rta. Blaca.

Nadalje, vrijednost nekog prostora leži i u njegovoj prometnoj povezanosti s važnijim i većim administrativnim, uslužnim i proizvodnim središtima izvan njega. Tek se tada potencijalni resursni kapaciteti prostora mogu aktivirati. Obzirom na stanje prometnica te prometnih pomorskih veza, općinski prostor nedopustivo je prometno zapostavljen. Iznimno je loše povezan sa svojim, inače udaljenim, županijskim centrom Dubrovnikom. Stoga, štoviše, za neke usluge krajnji zapad otoka Korčule, odnosno Županije čak gravitira Splitu.

Gospodarstvo općine dijelom turistički orijentirano, vezano je uz komponentu polodjelstva. Osobito vinarstva. Ipak, more je za Općinu značajan prirodni resurs, kako za turističko gospodarstvo, tako i za eventualni razvoj marikulture, a što još nije znanstveno istraženo. More i njegova ekološka ranjivost zahtijevaju dodatne napore zaštite, kao od izgradnje i uništavanja preostalih obalnih prostora, tako i u sprječavanju njegovog zagađenja ispuštanjem svekolikog otpada čime se posredno štiti njegova fauna i flora

1.1.3. PLANSKI POKAZATELJI I OBVEZE IZ DOKUMENATA PROSTORNOG UREĐENJA ŠIREG PODRUČJA I OCJENA VAŽEĆIH PROSTORNIH PLANOVA

1.1.3.1. Pokrivenost područja Općine prostornim planovima

Za područje Općine danas su **formalno na snazi** dokumenti prostornog uređenja:

1. **Strategija prostornog uređenja Republike Hrvatske**, Ministarstvo prostornog uređenja, graditeljstva i stanovanja - Zavod za prostorno planiranje, Zagreb (Sabor RH, 1997.g.).
2. **Program prostornog uređenja Republike Hrvatske**, Ministarstvo prostornog uređenja, graditeljstva i stanovanja - Zavod za prostorno planiranje, Zagreb (NN br. 50/1999).
3. **Prostorni plan Dubrovačko-neretvanske županije**, Županijski zavod za prostorno uređenje, Dubrovnik (Službeni glasnik Dubrovačko-neretvanske županije 6/2003)
4. **Usklađenje Prostornog plana Dubrovačko-neretvanske županije**, Županijski zavod za prostorno uređenje, Dubrovnik (Službeni glasnik Dubrovačko-neretvanske županije 3/2005)
5. **Izmjene i dopune Prostornog plana Dubrovačko-neretvanske županije**, Županijski zavod za prostorno uređenje, Dubrovnik (Službeni glasnik Dubrovačko-neretvanske županije 3/2006)
6. **Izmjene i dopune prostornog plana Općine (ex) Korčula - revizija (1988.)** Urbanistički zavod Dalmacije, Split. (Sl. gl. općine Korčula br. 6/88, 3/91)³

te u cijelosti važeći prostorni planovi prikazani u Tablici 3.

TABLICA 3. VAŽEĆI PROSTORNI PLANOVI NA PODRUČJU OPĆINE

Prostorni plan Dubrovačko-neretvanske županije , Županijski zavod za prostorno uređenje, Dubrovnik (Službeni glasnik Dubrovačko-neretvanske županije 6/2003)
Usklađenje Prostornog plana Dubrovačko-neretvanske županije , Županijski zavod za prostorno uređenje, Dubrovnik (Službeni glasnik Dubrovačko-neretvanske županije 3/2005)
Izmjene i dopune Prostornog plana Dubrovačko-neretvanske županije , Županijski zavod za prostorno uređenje, Dubrovnik (Službeni glasnik Dubrovačko-neretvanske županije 3/2006)
Izmjene i dopune prostornog plana Grada Korčula - revizija (1988.) Urbanistički zavod Dalmacije, Split. (Sl. gl. općine Korčula br. 6/88, 3/91)
Detaljni plan uređenja «Blaca» , Arhitektonski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Zavod za urbanizam i prostorno planiranje, 2004.

Područje Općine izvan obuhvata navedenog prostornog plana nije detaljnije prostorno-planski razrađeno prostornim planovima niže razine od važećeg Prostornog plana općine Korčula - revizija.

1.1.3.2. Konceptualna obilježja prostornog razvitka Općine u važećim prostornim planovima

1.1.3.2.1. **Strategija i Program prostornog uređenja Republike Hrvatske**

Ministarstvo prostornog uređenja, graditeljstva i stanovanja, Zavod za prostorno planiranje, Zagreb, (Sabor 1997.g. i NN br. 50/1999)

Temeljem usvojene *Strategije prostornog uređenja Republike Hrvatske* koju je Zastupnički dom Hrvatskog državnog sabora donio u lipnju 1997. godine, Ministarstvo prostornog uređenja, graditeljstva i stanovanja, sukladno odredbama *Zakona o prostornom uređenju*, izradilo je *Program prostornog uređenja Republike Hrvatske*, kojim se utvrđuju mjere i aktivnosti za provođenje *Strategije*.

Programom su pobliže određeni osnovni ciljevi razvoja u prostoru, kriteriji i smjernice za uređenje prostornih i drugih cjelina, te prijedlozi prioriteta za ostvarivanje ciljeva prostornog uređenja.

Nadalje, *Programom* su određene i osnove za organizaciju, zaštitu, korištenje i namjenu prostora, sustav središnjih naselja i sustav razvojne državne infrastrukture, te mjere i smjernice za zaštitu i unapređenje okoliša.

Strategija i *Program* prostornog uređenja čine jedinstveni dokument prostornog uređenja, kojeg donosi Hrvatski državni sabor.

³ Usprkos naslova ovo je praktično izvorni Prostorni plan (bivše) općine Korčula.

Program se obvezno primjenjuje pri izradi svih resornih i sektorskih razvojnih programa, a osobito pri izradi prostornih planova županija, Općina, Gradova i naselja te prostornih planova područja posebnih obilježja, a u skladu sa *Zakonom o prostornom uređenju*.

Program sadrži kartografske prikaze prostora i sustava koji trebaju služiti kao osnova za daljnju razradu putem dokumenata prostornog uređenja i stručnih podloga, uz poštivanje smjernica određenih *Strategijom* i *Programom*. *Program* izdvaja i naglašava prioritete koji su osobito prepoznatljivi u grafičkim priložima, pri čemu projekcije *Strategije* i dalje ostaju kao dugoročna orijentacija prostornog razvoja u cjelini i po sektorima.

S time u svezi, navode se iz poglavlja *Osnove i smjernice za uređenje prostora* za izradu prostornih planova najbitnijeg dijela postavke. One prvenstveno naglašavaju:

(6-2)

Racionalno korištenje i namjenu prostora

odnosi se prvenstveno na određivanje prostora za izgradnju na način da se ne smanjuju šumske i kvalitetne poljoprivredne površine, da se omogući uređenje, korištenje i zaštita mora i voda (podzemnih i nadzemnih) te tako da se poveća zaštita osobitih vrijednosti prostora i gospodarenja resursima na održiv-štedljiv način.

Ograničenja korištenja prostora odnose se na područja na kojima se ne mogu locirati određeni sadržaji ili je za to potrebno ispunjenje posebnih uvjeta, odnosno prilagodba posebnim okolnostima. Takva se ograničenja odnose na poljodjelske površine visoke kvalitete tla, područja uz obalu mora i voda, otoke, povijesne cjeline i cjeline zaštite prirodne baštine te prostor osjetljive geološke, hidrološke, geomorfološke i biološke strukture.

Nužno je isključivanje određenih djelatnosti na pojedinim područjima, kao i izuzimanje nekih površina od bilo kakvog građenja, osobito u nacionalnim parkovima i drugim zaštićenim dijelovima prirode, na dijelovima prirodne obale, na kvalitetnom poljoprivrednom zemljištu, u vodozaštitnim zonama, u koridorima prometnica i infrastrukture.

(6-3)

Određivanje građevinskih područja

treba temeljiti na stručnim argumentima i iskazu površine izgrađenog i neizgrađenog dijela građevinskog područja, uvažavajući sljedeće smjernice:

- ispitati mogućnost gradnje (prostorne rezerve) unutar postojećeg građevinskog područja, a posebno nedovršenih dijelova te u odnosu na kapacitete postojeće infrastrukture,
- prilagoditi gustoću stanovanja i gustoću stanovništva prema tipu naselja,
- oblikovati građevinska područja primjereno geomorfološkim značajkama kao naseobinsku cjelinu, odvojeno od druge takve cjeline.

Treba posebno obrazložiti zauzetost prostora po stanovniku **ako ona prelazi 300 m²/st** i pri čemu se uzima u obzir izgrađena cjelina i kompaktni dijelovi naselja unutar građevinskog područja, bez poljoprivrednih, te šumskih i vodnih površina koje nisu u funkciji naselja.

Proširivanje građevinskih područja treba primijeniti samo ako su iscrpljene mogućnosti izgradnje u važećim granicama tih područja i na temelju argumentirane razvojne potrebe (porast broja stanovnika, središnje funkcije, razvoj gospodarstva), a koju trebaju pratiti i programi izgradnje i uređenja zemljišta.

Prijedlozi proširenja moraju sadržavati podatke o iskorištenosti postojećega građevinskog područja s obrazloženjem o razlozima nekorištenja dijelova i poduzetim mjerama za iskorištenje, osobito u slučaju kada neizgrađena površina prelazi 10% ukupne površine građevinskog područja. Pri tom treba ispitati mogućnost smanjenja građevinskog područja u dijelovima koji se ne privode planiranoj namjeni.

(6-5)

Građenje građevina izvan građevinskog područja

koje po zakonu mogu biti izvan građevinskog područja mora biti uređeno tako da se ne mogu formirati naselja, ulica i grupe građevinskih parcela, da se ne zauzima prostor područja uz obalu mora, jezera i vodotoka te tako da se ne koristi prostor uz postojeće prometnice i površine vrijednih, a posebno uređenih, poljoprivrednih zemljišta.

(6-6)

Prostor za razvoj infrastrukture i uvjete realizacije

treba planirati i provoditi po najvišim standardima zaštite okoliša uz ugrađen interes lokalnog stanovništva.

Vođenje infrastrukture treba planirati tako da se prvenstveno koriste postojeći koridori i formiraju zajednički za više vodova, tako da se izbjegnu šume, osobito vrijedno poljoprivredno zemljište, da ne razaraju cjelovitost prirodnih i stvorenih struktura, uz provedbu načela i smjernica o zaštiti krajolika iz poglavlja 5.4. ovog Programa.

(6-7)

Prostor za razvoj gospodarstva i djelatnosti

treba osigurati uvažavanjem prioritetnih djelatnosti područja koje ovise o značajkama i tipu prostora-krajolika i koje čine glavno fizionomsko obilježje područja (prostorno-gospodarsku strukturu), te temeljiti na kriteriju predodređenosti prostora za djelatnosti pri čemu se na određenom prostoru prioritarno lociraju one funkcije koje su vezane za taj prostor i resurs.

(6-8)

Usklađenje interesa i rješavanje konflikata u prostoru

treba temeljiti na stručnim analizama u sklopu pripreme i izrade dokumenata prostornog uređenja i razvojnih programa, a uvažavajući prioritetne djelatnosti područja. To se posebno odnosi na sukob:

- širenja građevinskih područja s interesima poljoprivrede i zaštite obalnog područja uz more, jezera i vodotoke,
- izgradnje novih kapaciteta turizma, industrije i energetike s ciljevima očuvanja prirodnih i neizgrađenih cjelina, osobito na obalnom području Jadrana, i obalama vodotoka i jezera,
- lociranja trasa velike infrastrukture i proizvodnih objekata s interesima očuvanja vrijednih prirodnih resursa.

Sukobe u prostoru koje izaziva bespravna izgradnja treba utvrditi sa svih gledišta, a posebno s gledišta posljedica takove gradnje na prostornim planom utvrđene

- ciljeve,
- zaštitu i
- namjenu prostora te
- uvjete uređenja prostora,

a preventivnim mjerama pravodobno uočavati interese i ostvariti uvjete za zadovoljavanje potreba i gradnje uključujući i pripremu zemljišta i ponuda lokacija.

(6-10)

Uređenje prostora obalnog područja

treba temeljiti na sljedećim osnovnim smjernicama:

- izgradnju i uređenje prostora planirati i provoditi tako da se očuvaju prirodne, kulturne i tradicijske vrijednosti obalnog i zaobalnog krajolika te provode mjere za sanaciju i revitalizaciju ugroženim i vrijednih područja prirodne i graditeljske baštine,
- ako je nužno povećati tj. proširiti građevinska područja gradova i naselja smještenih u obalnom području, uz morsku obalu ili ušća vodotoka, to treba učiniti u pravilu na prostorima udaljenijim od obala, iznimno uz obalu i to tako da se izbjegne stvaranje neprekinute duž obalne zone građenja.

(6-16)

Svaki otok mora se tretirati kao jedinstvena planska cjelina

sa zajedničkim kriterijima korištenja i zaštite prostora (u prostornim planovima županija), bez obzira na podijeljenosti otoka na gradove i općine. Na većim otocima koji predstavljaju dostupna središta grupe otoka treba urediti pristaništa i zračne luke odgovarajuće kategorije, a posebnu pažnju treba posvetiti zbrinjavanju otpada i zaštiti od požara.

Sukladno navedenim temeljnim smjernicama pobliže su razrađeni ciljevi i prostorno-planska rješenja Plana.

Temeljem prethodno rečenog, opći prostorno-razvojni ciljevi Županije su:

- osnaživanje prostorno razvojne strukture,
- povećanje vrijednosti i kvalitete prostora i okoliša, te
- integracija u europske razvojne sustave.

Iako su ciljevi dani na razini Države, nepobitno je da se oni mogu preslikati i na prostor Županije, odnosno njenih Općina/Gradova, osobito imajući u vidu geografski položaj i geografski oblik, potom vrijednosti i kvalitete prostora i okoliša koje su još ipak razmjerno očuvane, te konačno opasnosti koje izviru iz integracija u europske tokove u komponenti turističkog razvoja. U ovom općem kontekstu Grad se nalazi razmjerno periferno i u okviru Države i u okviru Županije, koja je i sama u odnosu na ukupnost glavnih razvojnih tokova Države za sada dosta izdvojeno. Izvjesnost boljih veza s kopnom odraziti će se sigurno i na bolji prometni položaj Grada, koji će se ipak time približiti središtima Države, ali i šire. To će otvoriti perspektive potencijalno boljem gospodarskom, osobito turističkom ali i svekolikom drugom razvoju. S druge strane izazvat će jače pritiske na prostor i njegovo korištenje..

Rečeno je da *Program* sadrži kartografske prikaze prostora i sustava koji trebaju služiti kao osnova za daljnju razradu putem dokumenata prostornog uređenja i stručnih podloga, uz poštivanje smjernica određenih Strategijom i Programom.

1.1.3.2.2. Izmjene i dopune prostornog plana općine Korčula - revizija (1988.)⁴

Urbanistički zavod Dalmacije, Split. (Sl. gl. općine Korčula br. 6/88, 3/91)⁵.

Izmjene i dopune prostornog plana Općine Korčula - revizija rađene su za obuhvat bivše općine Korčula (otok Korčula i dio Pelješca) s planskim periodom do 2001. godine i još su na snazi. Bivša općina Korčula obuhvaćala je zapadni dio poluotoka Pelješca i otok Korčula u ukupnoj površini od 336.15 km².

Ciljevi i koncepcija

Polazna godina izrade plana je 1985. a završna 2000. Rezervacija prostora i infrastrukturnih koridora planirana je sa 2015. godinom.

Razvoj bivše općine Korčula prema postavkama Plana temeljio se na prirodnim ljepotama kao uvjetu za razvoj turizma te razmjerno povoljnom geoprometnom položaju, a sve u kontekstu snažnije jadranske orijentacija kao jedne od glavnih okosnica razvoja Republike Hrvatske.

Prema demografskoj prognozi u Općini Korčula 2001. trebalo je živjeti 24300 stanovnika.

Naselja

Prema Planu naselje Korčula je definirana kao središte makroregije. Zadržava i razvija ulogu središnjeg grada Korčule, dok su područna središta Blato i Vela Luka. Lokalna središta su planirana u Smokvici i Orebiću. Ciljevi plana su težili ujednačavanju razvitka svih područja Općine.

Planom se respektira i potiče razvijanje novih rezidencijalnih područja uz morsku obalu i u uvalama gdje su stanovnici otoka tradicionalno gradili gospodarske, poljske ili ribarske kućice, koje su služile za povremeni boravak u sezoni poljoprivrednih radova.

Sjeverna obala – oko rta. Blaca planirano je građevno područje za razvoj naselja. Slično i na južnoj obali oko izdvojenog dijela naselja Smokvica – Brne i lokaliteta Vinašac.

Središnje funkcije

Planirani raspored središnjih funkcija u današnjoj Općini Smokvica je na razini lokalnog središta koja je razina planirana za naselje Smokvicu.

U narednom dijelu prikaat će se **samo u najbitnijem** još važeći preostali dokumenti prostornog uređenja, koji su već obrađeni u prethodnom *Izješću*.

⁵ Usprkos naslova ovo je praktično izvorni Prostorni plan (bivše) općine Korčula.

Gospodarstvo

Postojeća industrija na otoku svojom usmjerenošću vezana je uz poljodjelstvo, pomorstvo i ribarstvo, te je možemo smatrati gotovo autohtonom (prerađivačkom) djelatnošću s karakterom ekstenzivnog privređivanja. Međutim ribarstva u Općini Smokvica praktično nema.

Planom se predviđa prijelaz k intenzivnom privređivanju u svim djelatnostima za što je potrebno razviti kvalitetnije prometno i infrastrukturno povezivanje.

Južna obala Općine oko uvale Brna pogodna je za razvoj turizma, pa je tako i bilo planirano oko uvale Brna, kao jedine pogodne lokacije.

Izgrađeni proizvodni prostori većih radnih zona u općini Korčula smješteni su u Veloj Luci, Blatu kao i u današnjem Gradu Korčuli, dok značajnijih na području ostalih naselja nema. U Općini Smokvica nosilac proizvodnje jest vinarija u Smokvici.

Građevna područja

Iz Plana se vidi da su građevna područja bila planirana dosta obilno osobito za građevna područja naselja. Površina građevnog područja naselja u bivšoj općini Korčula iznosila je 1772 ha, od toga na Općinu Smokvica otpadalo je 114 ha, odnosno svega 2,62% današnje površine Općine Smokvica.

Ukupne površine građevnih područja naselja planirane Planom ipak su veće od potreba.

Građevna područja za turističku izgradnju planirana su u zoni uvale Brna. Ukupne zone su velike obzirom na planirani broj turista do 2.000 godine.

Građevinska područja za potrebe industrije i servisa su definirana na temelju stvarnih potreba do 2000. godine i smještene su u zoni naselja Smokvica.

PUP-ovi su predviđeni (danas detaljni planovi uređenja - DPU):

- za područja predviđena za turističku i drugu izgradnju koja se nalaze u zoni *zaštitnog obalnog pojasa* (nekadašnjeg);
- za izgradnju i uređenje industrijskih lokacija.
- za naselja ili dijelove naselja koji su utvrđeni kao kulturno dobro ili su pod posebnom zaštitom;

Osim toga planirano je da se uredi i:

- Katastra pomorskog dobra.

Za područje općine potrebno bi bilo izraditi studije turizma, poljoprivrede i ribarstva, te detaljne granice građevinskih područja.

Cestovni promet

Planiraju se zaobilaznice Žrnova i zaobilaznica Čara-Smokvica- Blato. U longitudinalnom smislu na otoku se paralelno sa spomenutom regionalnom cestom planira lokalna prometnica na južnim padinama otoka i to od Lumbarda preko Čare, Smokvice i Blata do Vele Luke.

Pomorski promet

Glavne pomorske luke na području bivše općine Korčula su Vela Luka i Korčula od kojih će ići brodske i trajektne linije kako prema drugim lukama u Hrvatskoj tako i prema Italiji i Grčkoj. Postojeća trajektna pristaništa u Korčuli i Veloj Luci u narednom će planskom razdoblju zadovoljavati potrebe, dok će se trebati graditi nova pristaništa za trajektnu vezu Pelješac-Korčula s obzirom da postojeća pristaništa imaju neodgovarajuće maritimne uvjete za cjelogodišnje korištenje pa se predviđa izgradnja novih trajektnih pristaništa i to Perna na Pelješcu i Dominče (postojeće) na Korčuli.

U Korčuli i Veloj Luci planira se izgradnja marina s kapacitetom 250, odnosno 200 vezova. Marina u Korčuli je izgrađena. Svako priobalno naselje imat će uređene manje lučice za potrebe stanovništva.

Zračni promet

U Blatu i Korčuli planirana je izgradnja heliodroma na kojima će biti omogućeno i noćno slijetanje radi potreba hitnih medicinskih intervencija. Planom je u zoni naselja Račišće bio predviđen aerodrom za koji je u međuvremenu odabrana nova lokacija u Brni, Općina Smokvica.

Telefonija

Planirane potrebe za brojem telefonskih priključaka na sto stanovnika su iznosile 33 priključka na 100 stanovnika u planskoj godini. Cijeli će se sustav fiksnih telefonskih komunikacija zadržati nadalje u sklopu tranzitne centrale Split, mrežne grupe Dubrovnik s AT-centralama u svim većim naseljima.

KOMUNALNA INFRASTRUKTURA

Vodoopskrba

Cjelokupno područje otoka Korčule, pa tako i Smokvice, zbog nedovoljnih kapaciteta lokalnih izvorišta planira se opskrbljivati vodom iz regionalnog vodovoda "Neretva-Pelješac-Korčula".

Odvodnja

Rješavanje otpadnih voda ima se prilagoditi lokaciji i uvjetima pojedinog područja. Otpadne vode Općine Smokvica trebale su se rješavati pojedinačnim sustavima sa bioprčišćavanjem i ispuštanjem u Hvarski i Lastovski kanal, za što treba donijeti potrebne projekte.

Energetika

Za područje Korčule predviđa se izgradnja četiri trafostanice 35/10 kV od kojih su TS "Blato" RS "Korčula" i TS "Zamošće" već postojeće i zahtijevaju rekonstrukciju.

Otpad

Deponij Sitnica će se koristiti za odlaganje krutog otpada zapadnog dijela otoka uključujući naselja Čaru u unutrašnjosti, odnosno Babinu i Zavalaticu i priobalnom dijelu. Otpad će se u istočnom dijelu otoka prikupljati zajednički i odvoziti na postojeći deponij Kokojevica. To do sustavnog rješenja odlaganja otpada u Županiji i na otoku sukladno PPDNŽ

1.1.3.2.3. *Prostorni plan Dubrovačko-neretvanske županije i Usklađeni prostorni plan Dubrovačko-neretvanske županije* (Županijski zavod za prostorno uređenje, Službeni glasnik Dubrovačko-neretvanske županije 06/03, odnosno 03/05)

U prostoru Županije prema prirodnim obilježjima razlikuju se funkcionalne cjeline priobalnog, otočnog i zagorskog područja, kojima pripadaju sljedeći gradovi i općine:

- priobalno područje: gradovi Dubrovnik, Ploče i Opuzen te općine Konavle, Župa dubrovačka, Dubrovačko primorje i Slivno,
- otočno područje: Grad Korčula te općine Lastovo, Vela Luka, Blato, Smokvica, Lumbarda, Mljet, Orebić, Trpanj, Janjina i Ston,
- zagorsko područje: Grad Metković i općine Pojezerje, Zažablje i Kula Norinska. (T. 4.)

Prostor Županije u odnosu na zemljopisni položaj dijeli se na:

- kontinentalno područje: gradovi Ploče, Metković, Opuzen te općine Dubrovačko primorje, Konavle, Kula Norinska, Pojezerje, Slivno, Zažablje i Župa dubrovačka,
- kontinentalno-otočno područje: Grad Dubrovnik,
- otočno područje: Grad Korčula te općine Blato, Lastovo, Lumbarda, Mljet, Smokvica i Vela Luka,
- poluotočno područje: općine Janjina, Orebić, Ston i Trpanj. (T. 5.)

Prostor Županije obzirom na smještaj pojedinih gradova i općina na teritoriju Države, dijeli se na:

- pogranično područje,
- ostalo područje.

U pogranično područje pripadaju:

- na kopnu: Grad Metković te općine: Pojezerje, Kula Norinska, Zažablje i Slivno,
- na kopnu i moru: Grad Dubrovnik te općine Dubrovačko primorje, Župa dubrovačka i Konavle,

- na moru: općine Mljet, Lastovo i Ston.

U ostalo područje pripadaju: gradovi Korčula, Opuzen i Ploče te općine Blato, Janjina, Lumbarda, Orebić, Smokvica, Trpanj i Vela Luka. (T. 8.)

Razvoj malog i srednjeg gospodarstva, poduzetništva i obrtništva poticat će se posebice u općinskim središtima i naseljima s više od 1000 stanovnika (Babino Polje, Vlaka, Slano, Trpanj, Janjina, Smokvica, Kula Norinska, Otrić-Seoci, Mlinište, Lumbarda i Srebreno). (T. 36.)

U PPDNŽ postojeći gospodarski sadržaji razmješteni su prema proizvodnim namjenama usmjeravajućeg značenja u naseljima:

- pretežito prehrambeno-prerađivačka: Osojnik, Čara, Račišće, Metković, Rogotin/Komin, Staševica, Komin, Blato (2), Topolo, Doli, Janjina, Drače, Gruda, Popovići, Maranovići, Trštenik, Potomje (lokalitet istočno od naselja i u polju), Kuna Pelješka, Donja Banda (lokalitet Županje Selo), Podgradina, Smokvica, Ston, Brijesta, Tomislavovac, Vela Luka (3), Badžula, područje srednje Župe. (T. 40.)

Postojeći sadržaji iz odredbe t. 52. raspoređeni su na području gradova i općina:

- hoteli: Smokvica - Brna,

Ostale građevinske zone u obalnom području Grada Dubrovnika i Grad Korčula, Blato, Dubrovačko primorje, Konavle, Janjina, Lastovo, Mljet, Orebić, Slivno, Smokvica, Ston, Vela Luka su određene su kao mješovite zone - pretežito turizam. (U okviru 20% površine građevnog područja naselja po Uredbi.) (T.54.)

U PPDNŽ se u sklopu turističke ponude Županije određuju sportsko-rekreativne zone u kojima se nalaze sljedeći sadržaji: športske dvorane, športska igrališta, golf igrališta, jahački centar, centar za vodene sportove i kupališne površine.

Postojeće športsko rekreativne i kupališne zone su:

- športske dvorane: Dubrovnik (Gospino polje), Metković, Cavtat (na Mečajcu), Smokvica-Brna. (T. 55.)

Na području Županije postojeće plaže prema Pravilniku o vrstama morskih plaža i uvjetima koje moraju zadovoljavati (NN, broj 50/99), odnosno potencijalni lokaliteti za rekreativne namjene nalaze se na lokalitetima:

- rt Blaca, (Općina Blato) (sada Općina Smokvica.),
- Brna, uvala Istruga (Općina Smokvica). (T. 56.)

Otočno područje Županije je pretežito maslinarsko-vinogradarsko, u kojem treba zadržati namjenu i posebno zaštititi kao vrlo vrijedne resurse od nacionalnog značaja i površine na kojima se uzgaja ili bi se mogla uzgajati vinova loza radi proizvodnje vrhunskih, ekoloških vina sljedeće položaje:

- polja oko naselja Smokvica na otoku Korčuli. (T. 63.)

Na svakom poljoprivrednom proizvodnom području uspostaviti će se poljoprivredni centri (središta) za opsluživanje poljoprivrednih obiteljskih gospodarstava u najbližoj okolini zajedničkim servisima ili djelatnostima (servisi za poljoprivrednu mehanizaciju, poljoprivredne i veterinarske apoteke, sjedišta poljoprivredne savjetodavne službe, veterinarske službe, laboratoriji za analize pojedinih proizvoda, otkupne stanice, hladnjače, sortirnice voća i povrća, pakirnice, objekti za preradu i doradu poljoprivrednih proizvoda - uljare, vinarije, mljekare i sl.) ovisno o količini i kakvoći proizvodnje.

Centri iz stavka 1. ove točke u pravilu se podudaraju sa centrima odnosno urbano-ruralnim središtima s obilježjima gradske sredine u kojima djeluju i druge službe te proizvodne i uslužne djelatnosti.

U PPDNŽ su na području Županije predviđeni sljedeći poljoprivredni centri u tri reda:

- **centri I. reda**: Blato (Općina Blato), Potomje (Općina Trpanj), Gruda (Općina Konavle), Metković (Grad Metković), Opuzen (Grad Opuzen),
- **centri II. reda**: Lastovo (Općina Lastovo), Ston (Općina Ston), Slano (Općina Dubrovačko primorje),
- **centri III. reda**: Orašac i Šipanska Luka (Grad Dubrovnik), Čara (Grad Korčula), Komin i Staševica (Grad Ploče), Janjina (Općina Janjina), Pridvorje (Općina Konavle), Norin i Metković (Općina Kula Norinska), Lumbarda i ostali centri na otoku Korčuli (Općina Lumbarda), Babino polje (Općina Mljet), Potomje (Općina Orebić), Otrići (Općina Pojezerje), Podgradina (Općina Slivno), Smokvica (Općina Smokvica), Putnikovići (Općina Ston), Vela Luka (Općina Vela Luka), Metković (Općina Zažablje), Mandaljena (Općina Župa dubrovačka). (T. 65.)

Općinsko središte naselje Smokvica planira se kao lokalno središte. Broj stanovnika 500 do 1000 stanovnika a gustoća (2015. godine) 10 – 15 st/ha. (T.)

U svim sjedištima općina i gradova nalaze se institucije lokalne uprave, a mreža se podudara s mrežom koja je definirana propisima. (T. 82.)

Mreža prosvjete na području Općine obuhvaća:
dječji vrtić - Smokvica,
osnovna škola – Smokvica. (T. 94.)

Mreža kulture na području Općine obuhvaća:
knjižnice i čitaonice – Smokvica. (T. 97.)

Mreža zdravstva na području Općine obuhvaća:
ambulante opće medicine - Smokvica,
ljekarne – Smokvica. (T.)

Za naselje Smokvica, predlaže se zbog interpoliranih zona povremenog/sekundarnog stanovanja, da zauzetost prostora iznosi 400-450 m²/st neto (u odnosu na građevinska područja stambene izgradnje), odnosno 670-750 m²/st bruto (u odnosu na ukupna građevinska područja - zbroj ukupne stambene izgradnje, industrijskih kapaciteta, rekreativnih zona, poslovne izgradnje i turističkih kapaciteta). (T. 112.)

U PPDNŽ se za razvoj Smokvice određuje kao primjerena preobrazba:
- revitalizacija za ruralna područja.

Za inicijalna razvojna žarišta ruralnog prostora predlaže se urbanizacijski proces provoditi kombinacijom postupaka za reurbanizaciju, revitalizaciju i infrastrukturnu rekonstrukciju. (T. 121.)

Na području Općine sustav pomorskog prometa čine:
Postojeće luke su:

luka lokalnog značaja:
Brna (Općina Smokvica). (T. 139.)

U PPDNŽ se osigurava prostor za lokaciju zračne luke Korčula uzletno-sletne staze dužine 1 300m i širine 25m između naselja Brna i Smokvica na području Općine Smokvica sukladno "Konačnoj studiji utjecaja na okoliš za izgradnju zračne luke na Korčuli". (T. 144.)

Na području Županije u PPDNŽ određeni su osobito vrijedni predjeli - kulturni krajobrazi:
- kultivirani agrarni krajolik Korčule, (među ostalim) Općina Smokvica. (T. 204.)

Sukladno propisanom roku potrebno je sanirati, odmah zatvoriti i napustiti postojeće odlagalište otpada: Ugrinovica (Smokvica). (T. 231.)

Na temelju Zakona o prostornom uređenju i u smislu odredbi Zakona o zaštiti prirode, Strategije i Programa prostornog uređenja Republike Hrvatske te planskih usmjerenja i određenja u PPDNŽ utvrđuje se potreba izrade dokumenata prostornog uređenja (među ostalim) i za Općinu Smokvica: PPU Općine i UPU općinskog središta. (T. 298.)

Usklađenim PPDNŽ (Službeni glasnik dubrovačko-neretvanske županije 3/05) s *Uredbom o uređenju i zaštiti zaštićenog obalnog područja mora* (NN 128/04) od osobite važnosti za Općinu Smokvica izdvojilo bi se:

- nisu planirana «izdvojena građevna područja ugostiteljsko-turističke namjene 8izvan naselja)
- planirana je «luka posebne namjene «Brna» u uvali Brna s do 200 vezova;
- određeno je da «istraživanje i iskorištavanje mineralnih sirovina na otoku može biti samo izvan 1000,0 m od obalne crte i to u svrhu gradnje na otoku
- određeno je da se «u ZOP-u ne može planirati gradnja, niti se može graditi pojedinačna ili više građevina namijenjenih za uzgoj plave ribe».

1.1.3.2.4. Izmjene i dopune Prostornog plana Dubrovačko-neretvanske županije (Županijski zavod za prostorno uređenje, Službeni glasnik Dubrovačko-neretvanske županije 03/06)

Izmjenama i dopunama Prostornog plana Dubrovačko-neretvanske županije u okviru Općine Smokvica izvršena je jedna izmjena. U okviru naselja Brna umjesto «LS» planirana je «LN» - «luka nautičkog turizma».

1.1.3.3. Ocjena prostorno-planske dokumentacije i razina njene ostvarenosti

Strategija prostornog uređenja Republike Hrvatske i Program prostornog uređenja Republike Hrvatske

Obzirom da su dokumenti *Strategija prostornog uređenja Republike Hrvatske, Program prostornog uređenja Republike Hrvatske, Prostorni plan Dubrovačko-neretvanske županije kao i njegovo Usklađenje s Uredbom o uređenju i zaštiti zaštićenog područja mora doneseni razmjerno nedavno* to se njihova primjena i ocjena njihove primjene nije mogla još odraziti na prostoru Općine Smokvica osim u segmentu pristupanja izradi Prostornog plana uređenja Općine.

Izmjene i dopune prostornog plana općine Korčula - revizija

Planske postavke Plana ostvarile su se djelomično. U domeni građevnih područja Planom se težilo potaknuti proces okrupnjavanja postojećih velikih naselja i postojećih pojedinih naseobinskih lokacija. Istovremeno se težilo destimulirati izgradnju usamljenih obalnih pozicija. Prethodna konstatacija nije u Planu i dosljedno provedena.

Razvoj turizma multiplikativnim djelovanjem, kako je to predviđao Plan, trebao je potaknuti razvoj prometa i veza, trgovine i ostalih tercijarnih djelatnosti te shodno tome osnažiti proces urbanizacije. Misli se da je proces ipak obrnut.

Planirana mreža objekata društvenog standarda u pojedinim planiranim kategorijama središnjih naselja ostvarena je u zdravstvu, osnovnom i srednjem školstvu. Potrebno je još unaprijediti kvalitetu i kompletirati sve objekte do iste razine opremljenosti. Od planiranih objekata socijalne zaštite nije ostvarena mreža dječjih vrtića.

Plan je donio mjere zaštite i sanacije osobito vrijednih i ugroženih dijelova čovjekove okoline. Predvidio je primjenu zakona, propisa, izradu registra izvora zagađenja, izradu programa sanacije za najaktivnije izvore zagađenja, izradu posebnog projekta kojim bi se obradila zaštita tla od zagađenja. Predvidio je i kontrolu voda, deponije, zaštitne zone oko postrojenja, utvrđivanje sanitarne zone oko plaža, pošumljivanje opožarenih površina i bujičnih tokova, kontrolu kemijskih sredstava u poljoprivrednoj proizvodnji, zaštitu mora, zaštitu zraka, sanaciju kamenoloma, provedbu mjera zaštite i sanacije osobito vrijednih i ugroženih dijelova prirode i graditeljskog naslijeđa. Predviđeni su i režimi korištenja mora i morske obale u funkciji razvoja turizma izgradnjom hotelskih kapaciteta s pripadajućim turističko-ugostiteljskim i rekreacijskim sadržajima (marine, sportske lučice i sl.), razvoja ribarstva, prometa izgradnjom trajektnih pristaništa itd. To sve nije ostvareno.

Općenito se može zaključiti da su dosegnuta razina opreme središnjih naselja i njihov prostorni raspored prilično zadovoljavajući i da ih treba podržavati u funkciji izjednačavanja uvjeta života i ravnomjernog razvitka na čitavom otoku.

Zajedničko svojstvo analizirane prostorno-planske dokumentacije jest njeno slabo realiziranje, kako gospodarsko-razvojnih, tako i prostorno-planskih i infrastrukturnih rješenja i planova.

Najvažnija realizacija je izgradnja regionalnog vodovoda Neretva-Pelješac-(Mljet)-Korčula-Lastovo, (što je bilo zacrtano PP SR Hrvatske) potom potpuna elektroopskrba i rješavanje važnog pitanja telefonije, koja je bila prethodno izrazito nedostatna. Manjim dijelom vodoopskrbni i u cijelosti kanalizacioni sustavi u Općini Smokvica nisu izgrađeni.

Izostajanje planiranog gospodarskog rasta rezultiralo je slabim rastom stanovništva izvan naselja Korčule, a što je jasan odraz i krajnji rezultat neučinkovitosti gospodarskih mjera da lokalnom žiteljstvu pruži bolju ekonomsku perspektivu. Tu su svi nekadašnji prostorni planovi potpuno podbacili nerealnim plansko-privrednim prognozama (što, konačno, i nije bio njihov prvenstveni cilj)

Rješenja još važeće prostorno-planerske dokumentacije, temelje se na bitno različitim pretpostavkama društvenog i gospodarskog razvitka. Stoga je i društveno-ekonomska komponenta, u duhu razmišljanja i ponašanja prošlog vremena, prenaplašena.

Prihvatljivim možemo smatrati temeljne postavke o zaštiti prostora, zaštiti kulturne i prirodne baštine, ali samo u teoretskim postavkama i dijelovima te dijelovima koji obrađuju konkretnu zaštitu. Isto i smjernice za turistički razvoj u onim dijelovima, koji nisu preambiciozno postavljeni. Preporuke racionalnog i svrhovitog korištenja prostora svakako se trebaju prihvatiti. Ove smjernice i preporuke u prošlosti su se, međutim, često zanemarivale poradi raznih razloga. Koji put i zbog neshvaćanja važnosti problematike zaštite prostora i želje za velikim turističkim kompleksima uz vjerovanja da će oni donijeti prosperitet kraju množinom kreveta, što često nije bilo tako.

Dosadašnjim planovima poticao se razvitak turizma i industrije, uz ekstenzivno zapošljavanje i iskorištavanje prostora. Pri tome je turizam, koji je bio u ekspanziji, pokazao priličnu ravnodušnost prema prirodnim i kulturnim vrijednostima prostora koji je iskorištavao. Dimenzioniranje turističkih kapaciteta prema raspoloživim atraktivnostima prostora bilo je pogrešno. Taj odnos nužno je ispraviti, a planiranje dovesti u korelaciju s demografskim ograničenjima i mogućnostima, kao i s mogućnostima prostora da prihvati određene kapacitete bez trajnih šteta za vrijednosti prostora i krajobraza, a pri tome treba voditi računa o kvaliteti ponude u suglasju s vrijednostima okolne prirode i prostora.

1.1.3.4. Promjene u odnosu na Prostorni plan općine (ex) Korčula - revizija u dijelu područja Općine Smokvica

Najvažnije promjene, koje su se izvršile u odnosu na Prostorni plan općine Korčula - revizija ovim Planom u dijelu područja Općine Smokvica, odnose se na promjene u segmentu građevnih područja i to građevnih područja naselja, građevnih područja za turističku i gospodarsku izgradnju, a osobito u segmentu *odredaba za provođenje*, koje su potpuno nove.

Dakle važnije izvršene promjene su :

- promjene u *odredbama za provođenje* koje su izrađene kao novi tekst prilagođen današnjim potrebama;
- manje promjene u planu namjene površina i to u segmentu građevnih područja naselja, turističkih i gospodarskih zona odnosno građevnih područja;
- manje su promjene u planiranju komunalne infrastrukture;
- određen je *zaštićeni obalni pojas* (ZOP).

U ostalim planskim rješenjima promjena gotovo nema, čak bi se moglo kazati da je postignuta razmjerno **visoka podudarnost** s rješenjima važećeg Prostornog plana općine (bivše) Korčula - revizija (1988) koji je donesen prije 17 godina u jednom sasvim drugačijem društvenom kontekstu na način kako su se onda radili planovi osobito u smislu preuveličavanja mnogih planskih vrijednosti itd. Stoga ih je vrlo teško uspoređivati sa današnjim planskim rješenjima, jer je i tehnički pristup izradi drugačiji. Neke usporedbene tablice *bilansi* namjene površina između važećeg PPO Korčula - revizija i ovoga Plana nije moguće precizno i jednoznačno izraditi, jer ih u navedenom PPO niti nema iskazanih i **razdvojenih** za područje Općine Smokvica **kao današnje jedinice lokalne samouprave**. Iz svega proizlazi da nema jednoznačnih podataka za izradu cjelovite **precizne** usporedbene bilance namjene površina između PPO Korčula - revizija u dijelu današnje Općine Smokvica.

Ukidanjem *zaštitnog obalnog pojasa* ostao je "vakuum", a Vlada je tek 2004. godine donijela propise o uređenju i zaštiti obalnog područja mora i odredila ZOP.

Promjene u segmentu građevnih područja precizno su prikazane u grafičkom prilogu ad. "5": *"Promjene građevnih područja u odnosu na važeći plan"*. Promjene su i usporedbeno numerički obrađene u tablici 26., 27. i 27a, 27b i 27c teksta.

1.1.3.5. Odnos prema nezakonitoj izgradnji

U načelu postoje četiri vida nezakonite izgradnje:

- a) na pomorskom dobru;
- b) izvan planiranog građevnog područja;

- c) na površini drugačije namjene;
- d) u okviru planiranog građevnog područja;

Strategijom i Programom prostornog uređenja Republike Hrvatske preporučeno je da se nezakonita izgradnja, tamo gdje je to moguće, uključi u rješenje PPUO/G.

Smatra se da je problem nezakonite izgradnje posljedica nefunkcioniranja državnih službi zaduženih za provođenje važećih prostornih planova, te da je samo poradi toga bilo potrebno donijeti *Izmjene i dopune zakona o prostornom uređenju* (NN 100/04) i *Uredbu o uređenju i zaštiti zaštićenog obalnog područja mora* (NN 128/04), a ne zbog relativno loših prostornih planova.

U okviru obuhvata Plana, u rješavanju problema nezakonite izgradnje postavljeni su kriteriji za pojedine gore navedene tipove nelegalne izgradnje:

- tip ad. a) ovaj vid izgradnje nije moguće ozakoniti, jer je izgradnja izvršena na tuđem vlasništvu – pomorskom dobru. U obuhvatu Plana nije registriran takav vid izgradnje;
- tip ad. b) ovaj je vid izgradnje Planom uključen u građevno područje, samo ako je s važećim građevnim područjem bio u izravnom neposrednom kontaktu, a u okviru mogućih površina građevnog područja određenih *Uredbom* (članak 4.). To su slučajevi kojih nije bilo u ovom Planu;
- tip ad. c) ovaj se vid izgradnje nije pojavio u okviru obuhvata Plana;
- tip ad. d) ovaj vid izgradnje reguliran je poglavljem 9.5. «*Nezakonito izgrađene zgrade i mogućnost njihove legalizacije*» Odredaba za provođenje Plana. Razmjerno je najviše zastupljen u obuhvatu Plana, budući većina izgradnje nije sukladna zadanim gabaritima, pa će usklađenje s Odredbama Plana biti uvjet njihovog ozakonjenja.

1.1.4. OCJENA STANJA, MOGUĆNOSTI I OGRANIČENJA RAZVOJA U ODNOSU NA DEMOGRAFSKE, GOSPODARSKE I PROSTORNE POKAZATELJE

1.1.4.1. Ocjena demografskog stanja

1.1.4.1.1. Kretanje broja stanovnika

U Općini Smokvica, prema Popisu stanovništva 2001. godine živjela su 1012 stanovnika. U odnosu na stanje 1948. godine kada je na prostoru današnje Općine živjelo 1160 stanovnika to je u navedenom vremenskom periodu od 53 godine (1948. – 2001.) iskazan apsolutni pad od 148 stanovnika ili pad od 2,8 stanovnika godišnje, (indeks 0,13). U zadnjih dvadeset 2001/1981 godina Općina pokazuje rast svoje populacije iako minimalan, ali ipak rast od 1,0% što u apsolutnom iznosu znači rast za 10 stanovnika za dvadeset godina (Tablica 4 i 20).

Na kretanje ukupnog broja stanovnika Općine bitno utječu kako prirodno kretanje stanovništva (priraštaj) (Tablica 5 i 6⁶), tako i prostorna pokretljivost stanovništva (migracije), odnosno u našem slučaju popisom ustanovljeno kretanje stanovništva (Tablice 7).

Podaci iz Tablice 5. ukazuju da je *tip općeg kretanja stanovništva* Općine Smokvica u razdoblju od 1994. do 1998. godine pretežito *regeneracija imigracijom «1²»* i *slaba regeneracija imigracijom «1³»*.

Iz podataka Popisa stanovništva 2001. godine o migracijskim obilježjima stanovništva Općine (Tablica 7) uočavamo da u Općini živi 22,7% doseljenog stanovništva, a da čak 77,1% stanovništva od rođenja stanuje u Općini. Od doseljenih stanovnika 9,3% je stanovništvo doseljeno iz Dubrovačko-neretvanske županije, a 6,4% izvan nje. (Tablica 7.)

Iz rečenog proizlazi da Općina nema neke **osobite potencijale kojima mogu privući stanovništvo** u svoj prostor. Ustanovljeni tipovi općeg kretanja stanovništva Općine odraz su cjelokupnog društveno-gospodarskog razvoja prostora koji ima utjecaja i na demografske procese.

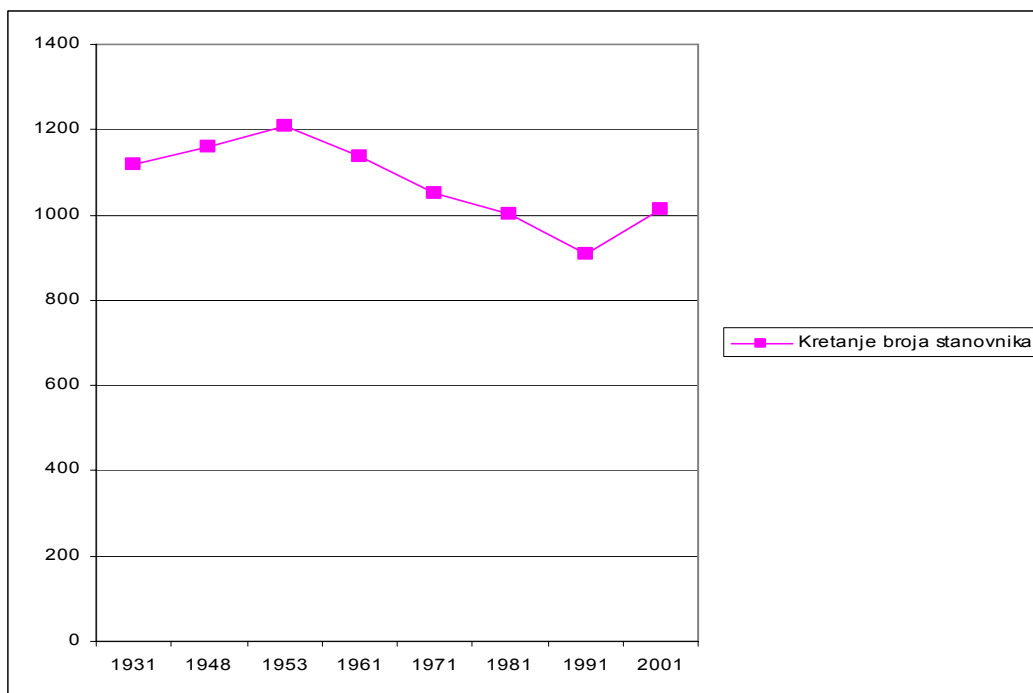
TABLICA 4
KRETANJE BROJA STANOVNIKA OPĆINE SMOKVICA

Popisna godina	Općina	Promjena aps.	Promjena %	Indeks
	Broj stanovnika Općine = naselje Smokvica (jedno naselje u Općini)			
1931	1120			
1948	1160	40	3,57	1,04
1953	1210	50	4,31	1,04
1961	1137	-73	-6,03	0,94
1971	1052	-85	-7,48	0,93
1981	1002	-50	-4,75	0,95
1991	907	-95	-9,48	0,91
2001	1012	105	11,58	1,12
1948-91		-148	-12,76	0,87

Izvor: Publikacije Državnog zavoda za statistiku, Zagreb.

⁶ FRIGANOVIĆ, M: "DEMOGRAFIJA, STANOVNIŠTVO SVIJETA", Školska knjiga, Zagreb, 1990., p.102.

GRAFIKON 2.
KRETANJE BROJA STANOVNIKA OPĆINE SMOKVICA U RAZDOBLJU 1971 DO 2001. GODINA

More, kvalitete prostora, klima i krajobraz vrijednosti su koje ipak privlače ljude. Bolja prometna povezanost sa središnjim dijelovima države ovaj će prostor učiniti privlačnijim. To, ne mora odmah značiti i probitke. Radije bi kazali da će bolje prometno povezivanje, koje je u budućnosti neminovno i koje će umanjiti izoliranost otoka, donijeti neke probleme i opasnosti koje bi u slučaju nepravovremenog odgovora mogli umanjiti navedene prostorne vrijednosti, koje danas tako izrazito privlače.

1.1.4.1.2. Struktura stanovništva

Spolna i dobna struktura

Dobna struktura odražava društveno-gospodarska zbivanja i političke prilike u prošlosti, a daje temelj za razumijevanje daljnjih mogućnosti reprodukcije stanovništva i neke važne činjenice na temelju kojih je moguće planiranje gospodarskog razvoja.

U spolnoj strukturi stanovništva gledajući cjelokupnu populaciju, prema popisu 2001. godine, ženskog dijela populacije ima 3,5% više od muškog, pa možemo kazati da je u Gradu praktično jednak udio muškaraca i žena. Podjednaka je zastupljenost i po dobnim razredima. (Tablica 8.)

Dobna struktura stanovništva Grada po velikim dobnim skupinama prema popisu stanovništva 1991. godine (Tablica 9.) pokazuje da je približno polovica populacije Grada u dobnj skupini od 20-59 godina (52,4%), da je dobna skupina od 0-19 godina nešto brojnija (26,8%) od dobne skupine u kojoj je stanovništvo starije od 60 godina (20,1%). Stoga je i indeks starosti stanovništva Grada ipak dosta nepovoljan i iznosi 0,75. Ova njegova vrijednost ukazuje **na razmjerno staro stanovništvo**. Poradi podjednagog broja muškaraca i žena, a manjeg broja muškaraca u starijim dobnim razredima to je i indeks starosti muškog dijela stanovništva (0,63) razmjerno povoljniji od indeksa starosti ženskog dijela stanovništva (0,86) iako su oba indeksa vrlo nepovoljna, osobito ženskog dijela populacije. (Tablice 8 i 9).

TABLICA 5
STRUKTURA KRETANJA STANOVNIŠTVA OPĆINE SMOKVICA ZA RAZDOBLJE 1995 - 2000. GODINA

Općina Smokvica										
Godište		1991	2001	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
BROJ STANOVNIKA	Aps.	907	1012	970	981	991	1002	1012	1023	1033
ROĐENI	Aps.					7	4	10	8	6
UMRLI	Aps.					18	19	11	12	18
PRIRODNI PRIRAŠTAJ	Aps.					-11	-15	-1	-4	-12
STVARNI RAST STANOVNIŠTVA	Aps.					11	11	11	11	11
DOSELJENO (+) - ISELJENO (-)	Aps.					22	26	12	15	23
DOSELJENO (+) - ISELJENO (-)	%					21,7	25,5	11,4	14,2	21,8
STOPA PRIRODNOG KRETANJA.	%					-11,1	-15,0	-1,0	-3,9	-11,6
STOPA POPISOM UTVRĐENOG KRETANJA	%					10,6	10,5	10,4	10,3	10,2

Izvor: Publikacije Državnog zavoda za statistiku, Zagreb.

TABLICA 6. TIO OPĆEG KRETANJA STANOVNIŠTVA OPĆINE SMOKVICA

	1999.	2000.	2001.	2002.	2003.
Općina Smokvica	Slaba regeneracija imigracijom I ³	Slaba regeneracija imigracijom I ³	Regeneracija imigracijom I ²	Regeneracija imigracijom I ²	Slaba regeneracija imigracijom I ³

TABLICA 7
MIGRACIJSKA OBILJEŽJA STANOVNIŠTVA OPĆINE SMOKVICA 2001. GODINE

Br.	Naselje	Broj stanovnika 1991	Od rođenja stanuje u istom mjestu		Doseљeno stanovništvo		Doseљeno iz iste O/G		Doseљeno iz druge O/G iste županije		Doseљeno iz druge županije		Doseљeno iz druge države i ostalo		Nepoznato
			Aps.	%	Aps.	%	Aps.	%	Aps.	%	Aps.	%	Aps.	%	
1	OPĆINA SMOKVICA	1012	780	77,1	230	22,7	0	0,0	94	9,3	65,0	6,4	71	7,0	0
	OPĆINA UKUPNO	871	375	43,1	496	56,9	132	15,2	87	10,0	65,0	6,4	271	31,1	0

Izvor: Publikacije Državnog zavoda za statistiku, Zagreb.

TABLICA 8
DOBNA STRUKTURA STANOVNIŠTVA OPĆINE SMOKVICA 2001. GODINE

Dobne skupine	Muškarci		Žene		Ukupno	
	Aps.	%	Aps.	%	Aps.	Višak % (+)M (-)Ž
0-4	16	43,2	21	56,8	37	-13,5
5_9	24	40,7	35	59,3	59	-18,6
10_14	35	52,2	32	47,8	67	4,5
15-19	28	43,1	37	56,9	65	-13,8
20-24	33	48,5	35	51,5	68	-2,9
25-29	30	51,7	28	48,3	58	3,4
30-34	19	39,6	29	60,4	48	-20,8
35-39	31	44,9	38	55,1	69	-10,1
40-44	30	46,9	34	53,1	64	-6,3
45-49	42	56,0	33	44,0	75	12,0
50-54	47	60,3	31	39,7	78	20,5
55-59	23	52,3	21	47,7	44	4,5
60-64	20	43,5	26	56,5	46	-13,0
65-69	33	53,2	29	46,8	62	6,5
70-74	29	48,3	31	51,7	60	-3,3
75 i više	43	42,6	58	57,4	101	-14,9
Nepoznato					11	
UKUPNO	483	47,7	518	51,2	1012	-3,5

Izvor: Publikacije Državnog zavoda za statistiku, Zagreb.

TABLICA 9
DOBNA STRUKTURA STANOVNIŠTVA OPĆINE SMOKVICA PO VELIKIM DOBNIM SKUPINAMA 2001. GODINE

Dobne skupine	Muško stanovništvo		Žensko stanovništvo		Ukupno stanovništvo	
	Aps.M	%M	Aps.Ž	%Ž	Aps.U	%U
0-19	103	10,2	125	12,4	228	22,5
20-59	255	25,2	249	24,6	504	49,8
60 +	125	12,4	144	14,2	269	26,6
Ostalo					11	1,1
Ukupno	483	47,7	518	51,2	1012	100,0
Indeks starosti	1,21		1,15		1,18	

Izvor: Publikacije Državnog zavoda za statistiku, Zagreb.

U pravilu, ona naselja koja imaju konstantan demografski nazadak imaju i nepovoljan odnos starosnih razreda. Ako se uzme da je vrijednost indeksa 0,4 **granična vrijednost**, koja određuje što se u budućnosti može očekivati u razvoju naselja (Općine/Grada), tada sva naselja koja premašuju vrijednost navedenog indeksa mogu očekivati manje ili više negativnu tendenciju demografskog razvoja. Indeks starosti na razini Općine (naselja) iznosi 1,18 što je izrazito nepovoljno.

Gospodarska struktura

Prema popisu stanovništva 2001. godine od ukupnog broja stanovnika bilo je 42,89% aktivnih, 34,39% uzdržavanih, a čak 29,55% s osobnim izvorima prihoda. (Tablica:10). Iz iste tablice vidimo da je odnos primarnih, sekundarnih i tercijarnih djelatnosti izrazito nejednak.

Primarne su djelatnosti najslabije zastupljene. Zastupljene su sa svega 8,99% aktivnog stanovništva koje pretežito radi u poljodjelstvu i ribarstvu.

Slijede **sekundarne** djelatnosti sa značajnih 21,89% od aktivnog stanovništva. Stanovništvo ovoga sektora djelatnosti skoro je u cijelosti aktivno u djelatnostima industrije, a tek manjim dijelom u građevinarstvu.

TABLICA 10
EKONOMSKA STRUKTURA AKTIVNOG STANOVNIŠTVA OPĆINE SMOKVICA 2001. GODINE

DJELATNOST	Aps.	%	%
UKUPNO STANOVNIŠTVO	1012	100,00	
I AKTIVNO STANOVNIŠTVO SVEGA	434	42,89	100,00
AKTIVNO STANOVNIŠTVO ŠTO OBAVLJA DJELAT.	338		
1. PRIMARNE DJELATNOSTI	39		8,99
a) Poljoprivreda	35		8,06
b) Ribarstvo	1		0,23
c) Rudarstvo	3		0,69
2. SEKUNDARNE DJELATNOSTI	95		21,89
a) Prerađivačka industrija	89		20,51
b) Opskrba energentima	1		
c) Građevinarstvo	5		1,15
3. TERCIJARNE DJELATNOSTI	134		30,88
a) Trgovina na veliko i malo	26		5,99
b) Hoteli i restorani	39		8,99
c) Prijevoz, skladištenje, veze	15		3,46
d) Financijsko poslovanje	2		0,46
e) Poslovanje, nekretnine, poslovne usluge	3		0,69
f) Javna uprava, odbrana, obvezno socijalno osiguranje	16		3,69
g) Obrazovanje, znanost, kultura i informacije	17		3,92
h) Zdravstvena zaštita i socijalna skrb	9		2,07
i) Ostale, društvene, socijalne i osobne uslužne djelatnosti	7		
j) Privatna kućanstva sa zaposlenim osobljem	0		
k) Izvanteritorijalne organizacije i tijela	0		0,00
4. NERAZVRSTANO	70		16,13
AKTIVNO STANOVNIŠTVO ŠTO NE OBAVLJA DJELAT.	96		22,12
II OSOBE S OSOBNIM PRIHODOM SVEGA	299	29,55	
III UZDRŽAVANO STANOVNIŠTVO SVEGA	348	34,39	
IV U INOZEMSTVU	96	9,49	
V NEDEFINIRANO I NEPOZNATA DJELATNOST	27	2,67	

Izvor: Publikacije Državnog zavoda za statistiku, Zagreb.

Aktivno stanovništvo što obavlja djelatnost najviše je zastupljeno u **tercijarnim** djelatnostima sa značajnih 30,88% stanovništva. U okviru ove grupe djelatnosti skoro su podjednako zastupljene djelatnosti ugostiteljstva i turizma 8,99%, i trgovine 5,99%. Preostale djelatnosti podjednako su zastupljene bez izrazite dominacije neke. Tablica 10.

Razmjerno mali postotak stanovništva u primarnim djelatnostima, jači sekundarni sektor i jak tercijarni sektor **ukazuju na slabu središnju važnost naselja Smokvica i izvjesnu laganu funkcionalnu usmjerenost prema ugostiteljstvu i turizmu.** To ujedno znači da u Općini postoji razmjerno slaba vezanost za djelatnosti poljodjelstva.

Nisu bili pristupačni podaci o zaposlenim u tercijarnim djelatnostima prema mjestu rada na temelju čeka bi se mogao utvrditi stupanj relativne opremljenosti uslugama naselja Smokvice, već su ti podaci bili pristupačni samo prema mjestu stanovanja (Tablica: 11). Međutim to je u slučaju Općine Smokvica nevažno obzirom na jedno naselje. Tablica 11.

TABLICA 11
EKONOMSKA STRUKTURA AKTIVNOG STANOVNIŠTVA KOJE OBAVLJA DJELATNOST PO NASELJIMA GRADA KORČULE 1991. GODINE

Br.	Naselje	Broj stanovnika ukupno		Aktivno stanovništvo svega		Aktivno stanovništvo što obavlja djelatnost svega		Aktivno stanovništvo		Primarne djelatnosti		Sekundarne djelatnosti		Tercijarne djelatnosti		Nerazvr-stano		U tercijaru od aktivnih što obavljaju djelatnost
		Aps.	Aps.	Aps.	Aps.	%	Aps.	%	Aps.	%	Aps.	%	Aps.	%	Aps.	%		
1	SMOKVICA	65	434	338	100,0	39	11,5	95	28,1	134	39,6	70	20,7	39,64				
	UKUPNO OPĆINA	65	434	338	100,0	39	11,5	95	28,1	134	39,6	70	20,7	39,64				

Izvor: Publikacije Državnog zavoda za statistiku, Zagreb.

Iz raspoloživih podataka nije moguće sasvim točno utvrditi dio radnika (od aktivnog stanovništva što obavlja djelatnost) koji ostaje na radu u Općini, odnosno, dio koji putuje na rad u radne centre izvan današnje Općine. U okviru današnje Općine ostaje raditi u naselju stanovanja 62,1%. Na rad u druga mjesta putuje 37,9% radnika. Broj dnevnih migranata u Općini iznosi znatnih 36,4%. Tablica: 12.

TABLICA 12
RADNICI OPĆINE SMOKVICA PREMA MJESTU RADA 2001. GODINE

Br.	Naselje	Broj stanovnika ukupno	Stanovništvo u zemlji svega	Aktivno stanovništvo što obavlja djelatnost svega	Radnici svega	Radnici svega postotak od ukupnog st.	Rade u mjestu stanovanja	Rade u mjestu stanovanja post. od radnika svega	Rade u drugom mjestu ukupno	Od toga rade u drugom mjestu iste O/G		U drugoj O/G iste županije	U inozemstvu	Dnevni migranti	Dnevni migranti postotak od radnika svega	Rade u mjestu stanovanja. Postotak od aktivnog stan.	Radnici od aktivnog stanovništva što obavlja djelatnost	
										Aps.	%							Aps.
1	SMOKVICA	1012	916	338	214	21,1	133	62,1	81	37,9	0	0,0	79	66	78	36,4	39,3	63,31
	UKUPNO OPĆINA	1012	916	338	214	21,1	133	62,1	81	37,9	0	0,0	79	66	78	36,4	39,3	63,31

Izvor: Publikacije Državnog zavoda za statistiku, Zagreb.

U nemogućnosti da se od Državnog zavoda za statistiku pribave podaci o **izvoru prihoda domaćinstava** za 2001. godinu, moraju se donositi zaključci na posredan način. Dakle, uzimajući u obzir da je u Općini u

primarnim djelatnostima zaposleno 8,99% od aktivnog stanovništva, a što se sasvim slaže s podacima prikazanim u Tablici 13 *obavlja zanimanje na gospodarstvu* (7,6%), te da je u odnosu na taj podatak mnogo domaćinstava s gospodarstvom, čak 56,4 %, (Tablica 14), a temeljem već prethodno prikazanih podataka, za zaključiti je da je u Općini razmjerno malo domaćinstava s jedinim izvorom prihoda iz poljoprivrede, odnosno da je razmjerno dosta domaćinstava *jednom nogom* vezano za zemlju i dodatne prihode sa zemlje, a drugom radi negdje drugdje.

TABLICA 13
POLJOPRIVREDNO STANOVNIŠTVO PREMA AKTIVNOSTI 2001. GODINE S POSTOTKOM UDJELA AKTIVNOG POLJOPRIVREDNOG STANOVNIŠTVA U UKUPNOM STANOVNIŠTVU NASELJA

Br.	Naselje	Broj stanovnika	Aktivno stanovništvo svega	Aktivno stanovništvo što obavlja djelatnost svega	Ukupno poljoprivredno stanovništvo svega	Ukupno nepoljoprivredno stanovništvo	Aktivno poljoprivredno stanovništvo	Obavlja zanimanje na gospodarstvu		Uzdržavano poljoprivredno stanovništvo	Ukupno poljoprivredno stanovništvo u ukupnom stanovništvu naselja	Aktivno poljoprivredno u ukupnom stanovništvu što obavlja djelatnost	Aktivno poljoprivredno u ukupnom stanovništvu naselja
		Aps.							%	Aps.	%		
1	SMOKVICA	1012	434	338	75	937	39	33	7,60	36	7,4	11,5	8,986
	OPĆINA UKUPNO	1012	434	338	75	937	39	33	7,60	36	7,4	11,5	8,986

Izvor: Publikacije Državnog zavoda za statistiku, Zagreb.

TABLICA 14
BROJ DOMAĆINSTAVA I DOMAĆINSTVA PREMA POSJEDOVANJU POLJOPRIVREDNOG GOSPODARSTVA OPĆINE SMOKVICA 2001. GODINE S POSTOTKOM DOMAĆINSTAVA S POLJOPRIVREDNIM GOSPODARSTVOM

Br.	Naselje	Broj stanovnika	Ukupan broj domaćinstava	Prosječni broj članova domaćinstva	Ima gospodarstvo	Nema gospodarstvo		
		Aps.	Aps.	Aps.	Aps.	%	Aps.	%
1	SMOKVICA	1012	330	3,1	186	56,4	144	43,6
	OPĆINA UKUPNO	1012	330	3,1	186	56,4	144	43,6

Izvor: Publikacije Državnog zavoda za statistiku, Zagreb.

Obrazovna struktura

Od ukupnog broja stanovnika Općine čak 41,0% stanovnika ima srednje, više i visoko obrazovanje. To je podatak koji, ako se dopuni s prethodnim analizama, osobito analizama po sektorima djelatnosti, pokazuje sukladnost s brojem zaposlenih u uslužnim djelatnostima (tercijaru). Ukazuje i na činjenicu da je brojnost aktivnih u sektoru tercijarnih djelatnosti osobito u okviru dobro kvalificirane radne snage. Tablica 15.

TABLICA 15
STANOVNIŠTVO OPĆINE SMOKVICA STARO 15 I VIŠE GODINA PREMA ŠKOLSKOJ SPREMI 2001. GODINE

Br.	Naselje	Stanovništvo ukupno	Staro 15 i više godina ukupno	Bez školske spreme ukupno	Osnovno obrazovanje	Srednje obrazovanje	Više obrazovanje	Visoko obrazovanje	Nepoznato	Srednje + više + visoko obrazovanje	
		Aps.	Aps.	Aps.	Aps.	Aps.	Aps.	Aps.	Aps.	Aps.	%
1	SMOKVICA	1012	849	11	420	332	41	42	3	415	41,01
	OPĆINA UKUPNO	1012	849	11	420	332	41	42	3	415	41,01

Izvor: Publikacije Državnog zavoda za statistiku, Zagreb.

1.1.4.1.3. Struktura stambenog prostora

Struktura stambenog prostora Općine potvrđuje njenu nižu do umjerenu atraktivnost za odmor i rekreaciju. U Općini su registrirane 544 stambene jedinice. Od navedenog broja 320 je stalno nastanjenih (58,82%), a 98 stambenih jedinica ili 18,0% namijenjeno je povremenom boravku, odnosno odmoru i rekreaciji, uključujući i privremeno nastanjene postotak se penje na 26,84%. Tablica: 17.

TABLICA 16
STANOVNIŠTVO PREMA KORIŠTENJU I STANDARD STANOVANJA OPĆINE SMOKVICA 2001. GODINE

Broj	Naselje	Broj stanovnika	Površina stanova m2	Ukupan broj stanova Aps.	Nastanjeni	Privremeno nastanjeni	Napušteni	Za odmor i rekreaciju	Za sezonske radove	Isključivo za djelatnost	Broj osoba po stanu st/osob	Broj m2 po osobi osob/m2	Broj stanova za odmor u odnosu na ukupan broj stanova
1	SMOKVICA	1012	54045	544	320	48	176	98	0	0	1,9	53,4	18,0
	OPĆINA UKUPNO	1012	54045	544	320	48	176	98	0	0	1,9	53,4	18,0
						48	plus	98					
					Stalno nastanjeni	58,82	%		146		Privremeno nast + za odmor i rekreaciju		
								26,84	%				

Izvor: Publikacije Državnog zavoda za statistiku, Zagreb.

1.1.4.2. Ocjena gospodarskog stanja

Sadašnja gospodarska struktura Općine obzirom na raspoložive prostorne, kadrovske i ostale izvore ne može se ocijeniti kao zadovoljavajuća. Gospodarski subjekti, koji privređuju na području Općine, obzirom na raspoložive kapacitete, strukturu i kvalitetu radne snage i uvjete te sukladno tome obzirom na ostvarene fizičke i financijske rezultate u odnosu na očekivane ne zadovoljava ni minimalne kriterije i ne predstavlja realni temelj ubrzanog gospodarskog i sveukupnog razvoja.

U zadnje vrijeme, zahvaljujući mjerama poticanja privatne inicijative, značajnije se razvija djelatnost obrtništva i pružanja osobnih usluga od strane fizičkih osoba.

Tercijarne djelatnosti

Najznačajnije je razvijen sektor tercijarnih djelatnosti s najvećim udjelom ugostiteljstva i turizma, prometa i veza te trgovine uz sudjelovanje raznih drugih uslužnih djelatnosti, koje zajedno, u ukupnom broju zaposlenih, sudjeluje sa 30,88%. Tablica 10.

Turističko-ugostiteljska djelatnost do 1991. godine bila je važan nosilac razvoja Općine (hotel Feral). Sezonom u trajanju 120-140 dana osiguravala je relativno visoku stopu zaposlenosti lokalnog stanovništva, a dijelom je osiguravala i uvjete za razvoj određenih djelatnosti, infrastrukturnih i komunalnih sadržaja u samom mjestu.

Od 1991. godine, kao posljedica direktnih i indirektnih događaja prouzročeni nametnutim ratom na prostoru Republike Hrvatske korištenje kapaciteta od 1991. - 2001. godine bilo je dijelom nekomercijalno radi smještaja prognanika i izbjeglica. Kao posljedica navedenih događanja od kapaciteta su se počeli koristiti dijelom tek od sezone 2005.

Rečeno je utjecalo na devastaciju turističkih kapaciteta (Hotel «Feral» i lokacija «Istruga»). Ne treba niti spominjati ulaganje u nove sadržaje po nepovoljnim uvjetima kreditiranja, kojega nije bilo. Pored toga i poradi toga, nakupili su se gubici u poslovanju i teškoće u smislu nelikvidnosti i izvršavanja dospjelih obveza iz raspoloživih sredstava. Slična situacija pratila je i ostale privatne ugostiteljske subjekte i velik broj privatnih iznajmljivača soba i apartmana, koji još uvijek s postojećom razinom korištenja ne osiguravaju normalno poslovanje i potrebna financijska ulaganja sukladno zahtjevima tržišta i potrošača.

Sekundarne djelatnosti

Industrija

Pokazuje smanjenje učešće u odnosu na ranije stanje. Uglavnom je temeljena na proizvodnji vina (pošip). To se ne smatra povoljnim, jer je industrija ipak nositelj razvoja i zapošljavanja. Nova industrijska proizvodnja, ako možemo kazati da je uopće ima, još je preslaba da bi potaknula razvoj gospodarstva, a stare tradicijske industrijske djelatnosti smanjuju svoje učešće u proizvodnji i zapošljavanju. Budući da je proces preustrojstva gospodarstva tek otpočeo, očekuje se daleko veći razvoj industrije u budućnosti, što bi se trebalo odraziti i u Općini.

Obrtništvo

Tradicija obrta vrlo je duga. Obrti su se razvijali prema potrebama pojedinih gospodarskih grana i stanovništva. Temeljna obilježja politike ranijeg sustava prema obrtništvu odnosila su se na ograničavanje razvoja privatnog sektora fiskalnim i drugim nestimulativnim mjerama ekonomske politike. Obrtništvo je bilo na rubu društvenog i gospodarskog interesa. Te se posljedice još osjećaju. Danas se ono treba nametnuti kao snažan gospodarski i financijski čimbenik ukupne gospodarske stabilizacije uz obogaćivanje tržišta raznovrsnim proizvodima i uslugama. Ono treba biti poticaj novog proizvodnog i uslužnog zapošljavanja i izgradnje kvalitetnih stručnih kadrova.

Primarne djelatnosti

Poljoprivredna djelatnost usko je vezana uz proizvodnju vina i turističko-ugostiteljsku djelatnost. U dosadašnjem razvoju nije dala očekivane rezultate u smislu korištenja raspoloživih poljoprivrednih resursa. Svega 8,6% aktivnog stanovništva što obavlja djelatnost zaposleno je u poljoprivredi (Tablica 10.). S druge strane 56,4% kućanstava ima gospodarstvo. To ukazuje na vezanost za zemlju, ali i za druge stalnije izvore prihoda (zaposlenja). (Tablica 14) Osnovno obilježje poljodjelskih gospodarstava je usitnjenost posjeda i

njihova rascjepkanost. Poljoprivredu Općine odlikuje vinogradarsko-voćarska, maslinarska, ratarska i povrtlarska proizvodnja. **Vinogradarstvo** je svakako najtipičnija grana poljodjelske proizvodnje Općine. Unatoč smanjenju broja čokota, proizvodnja se grožđa, zbog poznatog «pošipa» na približno istoj razini. Tradicija *vinogradarstva* posljednjih se godina unapređuje novom sadnjom i sadnjom plemenitih sorta grožđa i proizvodnjom vrsnih vina, pa bi to mogla biti djelatnost od većeg značenja. **Maslinarstvo** je dobro zastupljeno. U posljednje vrijeme zapaža se velik interes za obnovu starih maslinika i sadnju novih. Općina potiče poljoprivrednu proizvodnju nabavkom stalnog materijala za poduzetnike. **Stočarstvu** nema značaja kao niti **ribarstvo**. Riba je izlovljena, pa se po ozbiljan ulov treba zaputiti prema otvorenom moru izvan područja Općine. **Šumarstvo** nema velikog značenja u gospodarstvu. Iako šume i šumsko zemljište zauzimaju 3114,0 hektara, u načelu su sve šume na kršu prvenstveno zaštitnog, a ne gospodarskog karaktera. Borove šume, a osobito šume alepskog bora teško se mogu gospodarski značajnije koristiti, jer se drvo alepskog bora jedva može upotrijebiti i za obično loženje. Šume su dakle u ovim krajevima bitne u zaštitnom i krajobraznom smislu.

Struktura površina katastarske općine Općine, time i poljodjelskih površina prikazana je u tablici 17.

Navedeno ukazuje na potrebu ozbiljnog pristupa problemu gospodarskog razvoja, na potrebu iznalaženja mjera za poboljšanje gospodarske strukture, povećanje broja zaposlenih i time stvaranje uvjeta za ubrzani gospodarski i sveukupni razvoj i napredak Općine.

Najvažnija je, u okviru mogućnosti koje pruža okruženje, **gospodarska politika** koja je trajna i usmjeravajuća odrednica razvoja. Njezin je pravi smisao u tome da potiče i ne ometa niti nacionalni, niti regionalni, niti lokalni razvoj. **Poslovna politika** poduzeća i drugih gospodarskih subjekata traži svoj oslonac u svim navedenim odrednicama (raspoloživi resursi, tržište, makroekonomsko okruženje i gospodarska politika) da bi pronašla i iskoristila šanse za opstanak i razvoj.

Budući da autarkično gospodarstvo ne može opstati to je makroekonomsko okruženje od izuzetne važnosti za daljnji razvoj Općine i veze sa širim okruženjem.

Navedeno ukazuje na potrebu ozbiljnog pristupa problemu gospodarskog razvoja, na potrebu iznalaženja mjera **za poboljšanje gospodarske strukture**, stvaranje uvjeta za ubrzani gospodarski i sveukupni razvoj i napredak i time povećanje broja zaposlenih. Može se zaključiti da je trenutna gospodarska struktura te cjelokupna gospodarska situacija nepovoljna i ne osigurava perspektivni razvoj bez znatnijih ulaganja.

Upravo od ljudi kao pokretača svih ostalih resursa ponajviše i ovisi kako će u danim uvjetima i mogućnostima biti iskorišteni u razvojne svrhe.

TABLICA 17

OPĆINA SMOKVICA - RASPORED PO KULTURAMA I KLASAMA ZEMLJIŠTA

NAZIV KULTURE		POVRŠINA	PRIHOD	BROJ	POSTOTAK POVRŠINE
		M2	KN.	APS.	
DVORIŠTA		50269		308	0,12
CESTE I PUTEVI		319940		296	0,74
VODE		6805		17	0,02
ZEMLJIŠTA POD ZGRADAMA		98843		1286	0,23
OSTALA ZEMLJIŠTA		686836		443	1,58
				0	
	Fizička	229480		1949	0,53
	Pravna	935071		407	2,15
	UKUPNO	1162693		2350	2,67
ORANICA		2560274		4049	5,89
VOĆNJAK		1451860		3276	3,34
VINOGRAD		2460632		3195	5,66
PAŠNJAK		4708155		3784	10,83
ŠUMA		31140143		7003	71,61
		0		0	0,00
		0		0	0,00
				0	
	Fizička	33857651		20877	77,86
	Pravna	8469734		439	19,48
	UKUPNO	42321064	0,00	21307	97,33
	Fizička	34087131		22826	78,39
	Pravna	9404805		846	21,63
	SVEUKUPNO	43483757	0,00	23657	100,00

Izvor: Ured za katastarsko-geodetske poslove, Ispostava Blato.

1.1.4.3. Temeljne svojstvenosti naselja i sustava naselja

1.1.4.3.1. Opća strukturna obilježja naselja

U Općini statistički promatrano temeljem podataka Popisa stanovništva 2001. godine postoji jedno naselje. To je naselje Smokvica.

Naselje, ima svoju zasebnu unutrašnju matricu građenja, svojstvenu kraju, koja nije unaprijed bila zadana nekim planskim geometrijama, nego se povodila za potrebama malih seoskih tradicijskih gospodarstava. Utjecaj reljefa dolazi do punog izražaja. Smještaj, kako naselja, tako i njihovih dijelova rezultat su djelovanja reljefa, položenih putova i zaštite oskudnog poljodjelskog zemljišta te zahtjeva nekadašnje tradicijske poljodjelske proizvodnje. U novije vrijeme stanovnici pod djelovanjem urbanih utjecaja mijenjaju način života i time svoje prioritete podređuju urbanim vrijednostima. Izgradnja izdvojenih zaselaka s poljodjelskom funkcijom zamjenjuje izgradnja na obali sa rekreativnom i turističkom funkcijom (Brna kao izdvojeni dio naselja Smokvica). Tako smo svjedoci da su se naselja, prvotno razvijena uz plodne površine kraških polja Smokvičkog i šire Blatskog, Žrnovskog, Pupnatskog i Čarskog, počela seliti na obalu razvijajući jednu osobitu vrst dvojnosti (Smokvica – Brna, Čara – Zavalatica, Žrnovo – Žrnovska Banja itd.). U unutrašnjosti to su poljodjelske funkcije u tradicijskim naseljima, na obali turističke funkcije u kakofonično oblikovanim naseljima.

Elementi demografske slike potvrđuju vitalnost naselja bližih moru. Očituju se posljedično i u strukturnim obilježjima novih naseobinskih oblika, kao glavnih generatora suvremenog izgleda prostora posebno obalnog. Istovremeno velike površine što su orijentirane “*unutrašnjosti*” ostaju skoro prazne.

1.1.4.3.2. Veličina i prostorni raspored naselja

Tradicionalno sva naselja na otoku, pa tako i ona koja pripadaju Općini (a u Općini je samo jedno naselje – Smokvica), nastala su na središnjoj kopnenoj osovini otoka i smješteni su na prisojnim padinama brežuljaka, na rubovima plodnih polja, uz prastare putove i staze iz gospodarskih i strateških razloga. Smokvica, susjedna Čara ili Blato smješteni su kao kompaktne aglomeracije na prisojnim padinama brda, a tek je Žrnovo skup zaselaka oko dva mana plodna polja.

Središnje i jedino naselje Općine je naselje Smokvica, smješteno na državnoj cesti D-118, koje ima prema Popisu 2001. godine 1012 stanovnika. Naravno, naselje Smokvica smješteno je na važnom prometnom pravcu, koji je uvjetovao i njen nastanak i razvoj.

Iako u Općini postoji statistički samo jedno naselje – naselje Smokvica, postoje još njegova tri izdvojena dijela: Brna skoro s obilježjima samostalnog naselja, i Vinašac usmjeren prema sekundarnom stanovanju, oba na južnoj obali i treći izdvojeni dio naselja Smokvica na lokaciji Blaca, na sjevernoj obali, također pretežito usmjeren prema sekundarnom stanovanju.

1.1.4.3.3. Razvoj naselja

Nedvojbeno je da položaj naselja u odnosu na prometne pravce u velikoj mjeri utječe na njegov demografski razvoj. Dok je u prošlosti taj utjecaj bio donekle ublažen nužnošću vezanosti za poljodjelske eksploatacijske jedinice koje su utjecale na razvoj naselja na rubu njihovih polja zbog čuvanja plodnoga tla, to je u zadnje vrijeme rastom utjecaja prometa i prometnih sredstava, došao do izražaja strateški prometni položaj svakog naselja, pa tako i Smokvice. Danas takav položaj samom naselju Smokvica čak i zbog svog intenziteta čak i smeta.

Važan poticaj rastu može donijeti aerodrom u Brni, te gospodarski razvoj s njim u svezi. Iz ovoga se uočava **važnost povoljnog prometnog položaja** naselja za njihov razvoj.

1.1.4.3.4. Demografski razvoj i predviđeno kretanje stanovništva

Postoje kratkoročne, srednjoročne i dugoročne prognoze kretanja stanovništva u budućnosti. U tome se predviđanju polazi od stanovitih pretpostavki koje se temelje na prethodnim stopama rasta, ali i na nekim novim činiocima koji se naziru u ponašanju brojnosti stanovništva. Te su pretpostavke uglavnom ove:

- da će budućnost biti slična prošlosti,
- da neće biti značajnijih vanjskih migracija,
- da će biti značajnijih vanjskih migracija,
- da će budućnost biti različita od prošlosti itd.

U skladu s rečenim pretpostavljaju se polazna načela i izračunavaju se prognoze: pesimističke, (smanjivanje stope rasta), srednje (postojanost stope rasta) i optimističke (povećanje stope rasta). Tako se dobivaju niske, umjerene i visoke varijante. Prognoze za pet godina smatraju se kratkoročne, za pet do deset godina srednjoročne a za više od deset godina dugoročne prognoze stanovništva. U načelu pretpostavke demografskog rasta vrlo su upitne, budući je rast populacije zavisian od mnogih teško predvidivih čimbenika. Stoga je možda najjednostavniji i najracionalniji parametar za pretpostavku budućeg demografskog rasta neke sredine vrijednost indeksa prethodnog popisnog razdoblja, a on je za Općinu Smokvica u razdoblju 01/91 pozitivan i iznosi 1,12. Tablica 18. Prema tome pošlo se od pretpostavke:

1. da će budućnost biti slična prošlosti
2. da neće biti značajnijih vanjskih migracija,
3. da će ipak doći do povećanja gospodarske aktivnosti u ovom popisnom razdoblju do 2011. godine.

TABLICA 18
DEMOGRAFSKI RAZVOJ OPĆINE SMOKVICA U RAZDOBLJU OD 1931. DO 2001. GODINE

BROJ	NASELJE	POPISNE GODINE										INDEKS				
		1931	1948	1953	1961	1971	1981	1991	2001	2011	2015	71/61	81/71	91/81	01/91	11/01
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
1	SMOKVICA	1120	1160	1210	1137	1052	1002	907	1012	1,12	0,91	0,95	0,93	1,01	0,96	1120
	UKUPNO OPĆINA	1120	1160	1210	1137	1052	1002	907	1012	1,12	0,91	0,95	0,93	1,01	0,96	1120

Izvor: Publikacije Državnog zavoda za statistiku, Zagreb.

Na temelju navedenih polazišta može se pretpostaviti predviđanje kretanja stanovništva u funkciji izrade ovoga Plana, pa se prognozira da će Općina Smokvica imati približno

- **1129 stanovnika 2011. godine,**
- **1289 stanovnika 2015. godine,**
- **1449 stanovnika 2025. godine**

Izvor: Publikacije Državnog zavoda za statistiku, Zagreb.

1.1.4.3.5. Razina urbanizacije

Problem diferenciranja naselja - gradskih obilježja i onih ostalih još uvijek je prisutan ne samo kod nas već i u svijetu, a osobito je naglašen kod manjih naselja. Posljedica je to jedva zamjetnih, postepenih promjena u korist smanjivanja razlika u načinu života između sela i grada, smanjivanju razlika u funkcionalnim, fizionomsko-morfološkim i drugim obilježjima, intenzivnijeg socijalnog prestrukturiranja poljodjelskog stanovništva itd.

Danas se za izdvajanje gradskih i ostalih naselja primjenjuju pored jednostavnih modela (primjena jedne do dvije varijable) i složeniji statistički modeli. U našoj su zemlji, osim statističke službe i drugi autori sudjelovali u definiranju gradskih naselja i predlaganju kriterija za njihovo izdvajanje.⁷

Za određivanje razine utjecaja urbanizacije korištena je metoda diferenciranja razine urbanizacije na *viši* i *niži stupanj* urbanizacije naselja, koji ima tri varijable, a što je prikazano u tablici 19.

Izabrane varijable ukazuju na socio-ekonomska obilježja stanovništva, a posredno upućuju i na druga obilježja. Primjenjujući opisane kriterije postićemo rezultate koji su prikazani u tablici 20.

Iz tablice 22 možemo vidjeti da sva naselja u Gradu imaju izražen viši stupanj urbanizacije. Samo naselje Korčula administrativno je proglašeno gradom, no usprkos toga ima sva obilježja naselja gradskog karaktera.

TABLICA 19
KRITERIJI DIFERENCIRANJA RAZINE URBANIZACIJE NASELJA

Stupanj urbanizacije	% poljoprivrednog stanovništva	% domaćinstava bez poljoprivrednog gospodarstva	% radnika od aktivnog stanovništva naselja
gradska obilježja	-	-	-
Viši stupanj (jače urbanizirana naselja) VSU	15 i manje	20 i više	70 i više
Niži stupanj (slabije urbanizirana naselja) NSU	30 i manje	10 i više	50 i više
seoska obilježja	-	-	-

Izvor: Vresk M., i Radica T., (1983), op. cit.

⁷ M. Macura je među prvima pokušao odrediti kriterije po kojima bi razlikovao gradska od seoskih naselja. On smatra da se naselja bitno razlikuju po veličini i sastavu stanovništva, pa je kao temelj za lučenje gradskih naselja izabrao kombinaciju dva kriterija:

- veličinu naselja i
- gospodarski sustav naselja

Radica T.: "Prostorni plan SR Hrvatske do 2000". Osnovna studija 8 - stanovništvo i naselja, Urbanistički institut SR Hrvatske, Zagreb, 1974.

Grupa autora "KOMPLEKSNO SAGLEDAVANJE PROCESA URBANIZACIJE REPUBLIKE HRVATSKE" studija za "Strategiju prostornog uređenja RH, UIH, Zagreb, 1995.

TABLICA 20
RAZINA URBANIZACIJE NASELJA SMOKVICA 2001. GODINE

Br.	Naselje	Broj stanov-nika	Ukupno poljoprivredno stanovništvo u ukupnom stanovništvu naselja	Nema gospodarstvo	Radnici od aktivnog stanovništva naselja	po 1. kriteriju	po 2. kriteriju	po 3. kriteriju	Zbirni kriterij diferencijacije viši (VŠU) i niži (NSU) stupanj urb.	Gradska naselja prema popisu 1991. g. i naselja višeg (VŠU) i nižeg (NSU) stupnja urbanizacije (PPSRH 81.)	Po Macuri
		Aps.	%	%	%						
1	SMOKVICA	1012	7,41	43,50	63,31	VSU	VSU	NSU	0	VSU	M

Izvor: Autori temeljem publikacija Državnog zavoda za statistiku, Zagreb.

1.1.4.3.6. Funkcionalna klasifikacija naselja

Budući u Općini postoji samo jedno naselje, naselje Smokvica, to, naravno nije moguće izvršiti funkcionalnu klasifikaciju naselja. Ipak, ako promotrimo naselje Smokvicu u širem prostornom kontekstu temeljem funkcionalne klasifikacije u skladu s nodalnim principom, temeljem koncentracije tercijarnih funkcija u naselju bez obzira na veličinu njegove gravitacije i temeljem te ocjene odredimo njegovu nodalnu važnost naselje možemo svrstati u **središnje naselje s potpunim brojem središnjih funkcija**, odnosno, središnje naselje prve razine, što proizlazi i iz tablice 21.

Konačno i Prostorni plan dubrovačko-neretvanske županije naselje Smokvicu svrstava u **lokalno središte**, odnosno **središte III reda**.

TABLICA 21.
RASPORED OBJEKATA SREDIŠNJEG I DRUŠTVENOG ZNAČAJA U NASELJU SMOKVICA

Redni broj funkcije	Sadržaj/naselje	POSTOJEĆE					PLANIRANO				
		SMOKVICA (ukupno)	SMOKVICA (samo)	Brna (samo)			SMOKVICA (ukupno)	SMOKVICA (samo)	Brna (samo)		
		1	2	3			1	2	3		
1	Centralna osnovna škola		X								
2	Područna osnovna škola								X		
3	Srednja škola										
4	Viša škola										
5	Visoka škola										
6	Fakultet										
7	Specijalne škole (glazbena, stranih jezika, auto i										
8	Narodno sveučilište ili sl.										
9	Ambulanta opće medicine		X						X		
100	Ambulanta opće medicine + spec. ambulante										
11	Dom zdravlja										
12	Stomatološka ordinacija		X								
13	Apoteka		X								
14	Bolnica općeg tipa										
15	Specijalistička bolnica, lječilište ili sanatorij										
16	Veterinarska stanica (ambulanta)										
17	Vrtić i jaslice										
18	Vrtić		X								
19	Đački dom										
20	Dom umirovljenika										
21	Dom za invalide										
22	Ustanova socijalne zaštite										
23	Biblioteka							X			
24	Čitaonica							X			
25	Dom kulture s dvoranom		X								
26	Kazalište (kao posebna ustanova), amatersko							X			
27	Kino (kao posebna ustanova)										
28	Muzej										
29	Izdavačka djelatnost (izdavačko poduzeće)										
30	Novinska izdavačka kuća (lokalne novine)										
31	Lokalna radiostanica										
32	Hotel (kao mjesni, gradski hotel)										
33	Sjedište županije										
34	Sjedište Općine		X								
35	Najniži organ uprave (može izdati neki službeni										
36	Općinski sud										
37	Okružni sud										
38	Organ financijske kontrole i prometa (ZAP, fin.							X			
39	Policajska stanica							X			
40	Osnovna (zadnja) pošta		X								
41	Telefonska centrala (krajnja)		X								
42	Čvorna telefonska centrala										

Nastavak tablice 21.

Redni broj funkcije	Sadržaj/naselje	POSTOJEĆE						PLANIRANO					
		SMOKVICA (ukupno)	(samo) SMOKVICA	(samo) Brna				SMOKVICA (ukupno)	(samo) SMOKVICA	(samo) Brna			
		1	2	3			1	2	3				
43	Vatrogasna stanica		X										
44	Poljoprivredna stanica		X										
45	Banka		X										
46	Ispostava osiguravajućeg poduzeća												
47	Sjedište trgovačkog poduzeća - trgovina na veliko												
48	Prodavaonica mješovite robe - "samoposluga"		X	X									
49	Prodavaonica voća, povrća (voćarna)		X	X									
50	Prodavaonica stočarskih proizvoda (mesnica)		X										
51	Prodavaonica (veća) općeg tipa - robna kuća												
52	Prodavaonica kozmetičkih proizvoda - parfumerija												
53	Prodavaonica namještaja												
54	Prodavaonica kućanskih aparata		X										
55	Prodavaonica tekstilnih proizvoda i konfekcije												
56	Prodavaonica obuća												
57	Prodavaonica elektromat., željez.robe, alata i prib.i												
58	Prodavaonica boje i lakova, te kemijskih proizvoda												
59	Prodavaonica satova i nakita												
60	Prodavaonica poljop. repromaterijala i poljop.		X										
61	Prodavaonica poljoprivrednih strojeva												
62	Knjižara i papirnica												
63	Ugostiteljski sadržaj /kafe, restoran, i sl/		X	X									
64	Hotelski smještaj /hotel, privatni pansion												
65	Intelektualne usluge (registrirane)												
66	Turistička agencija		X										
67	Frizersko-brijačke usluge		X										
68	Usluge urara (popravak satova)												
69	Usluge zlatara (popravak zlatnog nakita i sl.)												
70	Usluge fotografa												
71	Mehaničarske usluge (automehaničar, bravar, i sl)		X	X									
72	Usluge popravka kućanskih el. aparata (servis)		X										
73	Usluge popravka poljoprivrednih strojeva (servis)												
74	Otkupna stanica poljoprivrednih proizvoda		X										
75	Mjesni sajam, stalna tržnica (barem dio godine)												
76	Župni ured		X										

Izvor: Službe Općine Smokvica i PPDNŽ.

1.1.4.4. Temeljna organizacija prostora i namjena površina

1.1.4.4.1. Temeljna postojeća organizacija prostora

Općina Smokvica zauzima u cijelosti središnji dio otoka Korčule. Istočno graniči s Gradom Korčula, a zapadno s Općinom Blato. Zahvaljujući to geografskim datostima Općinu oplakuje more sa sjeverne i sa južne strane.

Prirodna i društvena sredina utjecale su na današnju organizaciju prostora. Tradicionalno sva naselja na otoku, pa tako i ona koja pripadaju Općini, nastala su na središnjoj kopnenoj osovini otoka i smješteni su na prisojnim padinama brežuljaka, na rubovima plodnih polja, uz prastare putove i staze, iz gospodarskih i strateških razloga. Čara, Pupnat, Blato i Smokvica smještene su kao kompaktne aglomeracije na prisojnim padinama brda, a Lumbarda i Žrnovo su skup zaselaka oko manjih plodnih polja.

Iznimku čini naselje Korčula, koji je izgrađen u 15. stoljeću kao planirani utvrđeni grad (temeljem plana zasnovanog u 10. stoljeću) na strateškom mjestu u Pelješkom kanalu, a ipak s plodnim poljima Lumbarde i Žrnova u bliskom zaleđu.

Temeljni razlozi organizacije prostora prošlih vremena postepeno gube svoj značaj, a prvenstven utjecaj na razvoj naselja a svekoliki utjecaj na organizaciju prostora zadobiva promet. Prometni položaj od presudnog je značaja za prosperitet. Stoga i nije čudno da se s jedne strane promet prilagodio zatečenim naseljima, ali i današnji prosperitet naselja temelji se na njihovoj prometnoj poziciji. Ova činjenica znatno utječe na organizaciju života u Općini.

U središnjem dijelu Općine, na prisojnoj padini, štedeći plodno polje, ali ujedno smješteno na važnoj otočkoj prometnici, poveznici Korčule i Vela Luke, koja povezuje sva iole važnija naselja otoka, smjestilo se naselje Smokvica. Jedino naselje Općine. Promjena načina života i načina privređivanja utjecala je na rast nekada male lučke aglomeracije u uvali Brna u značajno naselje, koje se još uvijek tretira kao izdvojeni dio naselja Smokvice. Manje površine, također kao izdvojeni dijelovi naselja Smokvica, oblikovali su se na lokaciji Vinašac i na lokaciji Blaca, sjevernoj obali Općine, koja je orijentirana prema Hvarskom kanalu.

U ovako "jednostavnoj" strukturi prostora počinju se odvijati procesi opasni za vrijednosti i izgled prostora, a koji se očituju u težnji za nekontroliranom obalnom izgradnjom, koja je značajno devastirala obalne dijelove otoka (izvan Općine Smokvica).

Uz izgrađene, značajne su i poljoprivredne površine. One su koncentrirane u okviru kraških polja u unutrašnjosti Općine. Nezaobilazni su i tradicijski vinogradi koji tvore slikovite površine polja.

1.1.4.4.2. Temeljna postojeća namjena površina

Pretežito stambene površine naselja

U ovu kategoriju namjene prostora ulaze izgrađene površine **naselja** i svih izdvojenih dijelova naselja. Iako je u Općini samo jedno naselje, naselje Smokvica, uz naselje Smokvicu razvila su se još tri njena izdvojena dijela u obalnim prostorima Općine. To su Brna u uvali Brna i Vinašac oba dijela na južnoj obali Općine prema Lastovskom kanalu, a Blaca na sjevernoj obali orijentiranoj prema Hvarskom kanalu.

Kao što je to već navedeno, naselja se danas razvijaju duž obalne linije ili barem nastoje da se razvijaju duž obalne linije u procesu napuštanja tradicijskih ruralnih struktura naselja u pozadini. U okviru ovih pretežito stambenih površina naselja, stalnog i povremenog stanovanja, nalaze se i pojedinačni manji gospodarski sadržaji, kao i turistički, trgovački i uslužni sadržaji.

Površine namijenjene gospodarskim djelatnostima

Danas u Općini postoji jedna površina dijelom izgrađena i namijenjene gospodarstvu. To je:

- zona gospodarske namjene «Smokvica», s vinarijom PZ «Smokvica», dijelom izgrađena,

Površine namijenjene turizmu

U Općini postoje dvije lokacije ugostiteljsko-turističke namjene. To su:

- zona hotela «Feral» u funkciji;
- zona «Istruga» zapušten ugostiteljsko-turistički kapacitet.

Obje su zone smještene u okviru izdvojenog dijela naselja Smokvica – Brna na južnoj obali Općine. Međutim, veliki broj kreveta namijenjenih turističkoj ponudi Općine smješten je u apartmanima obiteljskih kuća u zonama namijenjenim pretežito stambenoj namjeni, odnosno u okviru građevinskih površina Brne.

Športske površine

U okviru naselja Smokvica postoji jedna športska površina u vidu livade namijenjene nogometu.

Poljodjelske i šumske površine

- a) Poljodjelske površine ne zauzimaju značajnije prostore i pretežito se nalaze u području kraških dolina. Najznačajnije su
- polje *Sitnica*, vinorodni kraj poznat po proizvodnji grožđa od kojega se proizvodi poznato vino «*Pošip*».
 - polja *Banja*, *Dračevica*, *Kruševo*
 - Sva su ona, kao i ostala, manja, poznata po proizvodnji grožđa za vrhunsko vino «*Pošip*» kojemu je Općina Smokvica domicilno područje.
- Kao posebnu vrstu poljodjelskih površina važno je navesti i maslinike Općine, koji rastu na ocjeditim podinama iznad kraških polja obraslih vinogradima.
- b) Većinu prostora Općine zauzimaju:
- površine šuma, makije, gariga i šikara. Dio zauzimaju kamenjari i strme litice južne pučinske obale Općine. Manje površine zauzimaju gospodarske šume. To su vrijedne guste visoke šume alepskog bora i dalmatinskog crnog bora i

Ostale površine

Izvan navedenih kategorija, gotovo da nema drugih značajnijih namjena.

Dakle, prostor Općine Smokvica danas je strukturiran od:

- **izgrađenih površina:** pretežito stambene namjene, gospodarske namjene, turističke namjene, športske namjene.
- **neizgrađenih površina:** poljodjelskih površina kraških polja šumskih površina, ostalih površina.

1.1.4.5. Ocjena stanja prirodnih vrijednosti i krajobraznih svojstvenosti kraja

1.1.4.5.1. Prirodne odrednice

1.1.4.5.1.1. Šume, šumske površine

Šumske površine u ovom Planu obrađene su temeljem podataka kakovi su bili dostavljeni od strane Hrvatskih šuma, Uprava šuma podružnica Split, Odjel za upravljanje šumama.

Šumske površine isključivo osnovne namjene u Općini Smokvica, kao šume na kršu, prvenstveno su zaštitne šume. Većim dijelom potpadaju pod privatne šume, koje obuhvaćaju znatan dio površine Općine. Slabo su korištene. Sve ove površine ostaju i nadalje u svojoj osnovnoj namjeni. Važan su sastavni dio krajobraza, kao izraz lokalnog identiteta i njegove slike. Važno ih je čuvati osobito u zonama gdje su uočljive, svojstvene i stoga izuzetno vrijedne.

Šumske površine osnovne namjene u Općini Smokvica, koja je jednaka obuhvatu k.o. Smokvica, u okviru Hrvatskih šuma zauzimaju izvorno ukupnu površinu od 784,04 ha. U Općini šumom obrasle površine svrstane su u razrede:

- alepski bor
- makija

Površine po katastarskim i administrativnim općinama zapadnog dijela otoka Korčule prikazane su u tablici.

TABLICA 21a

katastarska općina	površina	administrativna općina	površina
Vela Luka	423,94	Vela Luka	423,94
Blato	943,23	Blato	943,23
Smokvica	784,04	Smokvica	784,04
sveukupno	2151,21	sveukupno	2151,21

Izvor: Hrvatske šume, Uprava šuma podružnica Split, Odjel za upravljanje šumama.

Prema posjedu struktura je u Općini Smokvica slijedeća:

TABLICA 21b

katastarska općina	površine 31. 12. 2003					
	u posjedu		u vlasništvu			
	Hrvatske šume	općina	ONI	privatno	Republika Hrvatska	ukupno
Smokvica	784,04	344,90			439,14	784,04

Izvor: Hrvatske šume, Uprava šuma podružnica Split, Odjel za upravljanje šumama.

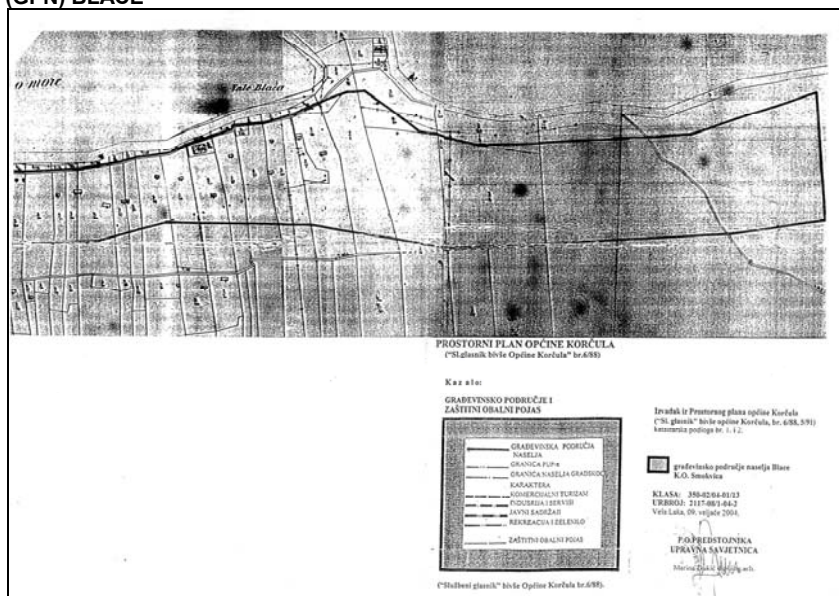
Odnos prema važećoj prostorno planskoj dokumentaciji

Na području Općine Smokvica, koja je identična površini i obuhvatu k.o. Smokvica, na snazi je *Prostorni plan općine Korčula – revizija* (Sl. glasnik općine Korčula 06/88, 03/91) kojim su na lokalitetima Blaca i Brna na snazi važeća građevinska područja u istom obuhvatu kao u ovom Planu (kartogrami 1-2 i 1-3). Temeljem *Zakona o izmjenama i dopunama zakona o prostornom uređenju* (NN 100/04), navedeni prostorni plan općine Korčula ne primjenjuje se do usklađenja njegovih planskih rješenja s *Uredbom o uređenju i zaštiti zaštićenog obalnog područja mora* (NN 128/04), a što se radi ovim Planom. Također na području Općine primjenjuje se Prostorni plan Dubrovačko-neretvanske županije (Sl. glasnik Dubrovačko-neretvanske

županije 06/03) sa svojim *Usklađenjem i izmjenama i dopunama*, koji je na navedenim lokalitetima također planirao građevinska područja. (kartogrami 1-4-, 1-5, 1-6)

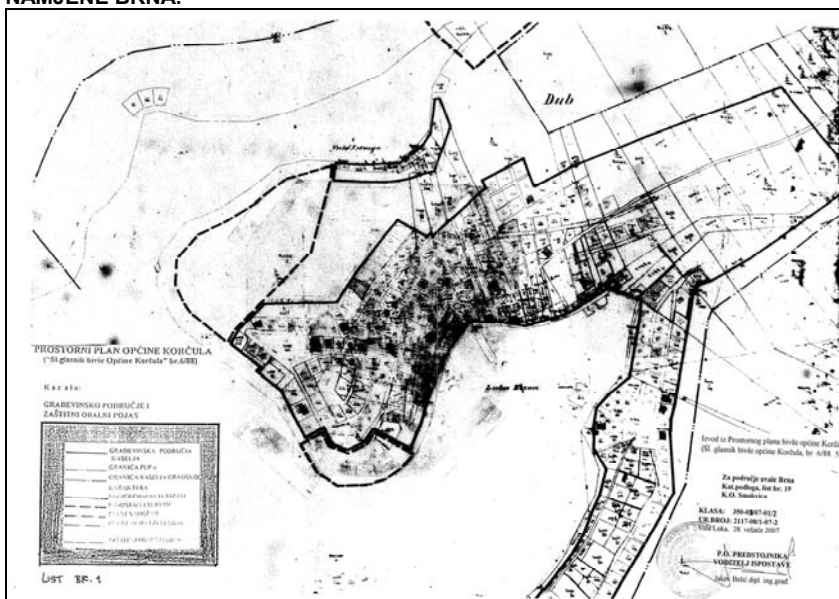
Sva zatečena građevinska područja, odnosno građevinska područja planirana u važećem *Prostornom planu općine Korčula – revizija*, u ovom su Planu usklađena s odredbama *Uredbe o uređenju i zaštiti zaštićenog obalnog područja mora* te sa rješenjima *Prostornog plana Dubrovačko-neretvanske županije*. Sukladno rečenom, ovim je Planom preuzeto **već planirano** građevinsko područje naselja (GPN) na lokalitetu Blaca i planirano građevinsko područje za turističku namjenu (TL) na lokalitetu Brna. Jedna i druga površina su građevinska područja od 1988. godine, pa tima i 1991. godine, a to su i u još uvijek važećem *Prostornom planu općine Korčula – revizija*. Na dijelu lokaliteta Brna temeljem važećeg plana već je izgrađeno GPN.

KARTOGRAM 1-2.: IZVOD IZ PROSTORNOG PLANA OPĆINE KORČULA-REVIZIJA, GRAĐEVINSKO PODRUČJE NASELJA (GPN) BLACE

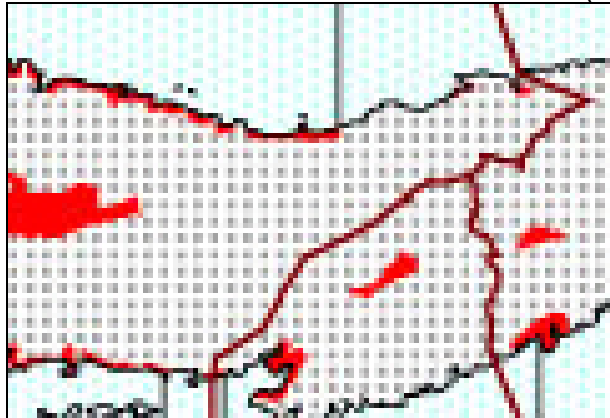
Izvor: Ured državne uprave, Služba za prostorno uređenje, zaštitu okoliša, graditeljstvo i imovinsko pravne poslove, Ispostava u Korčuli

KARTOGRAM 1-3.: IZVOD IZ PROSTORNOG PLANA OPĆINE KORČULA-REVIZIJA, GRAĐEVINSKO PODRUČJE TURISTIČKE NAMJENE BRNA.

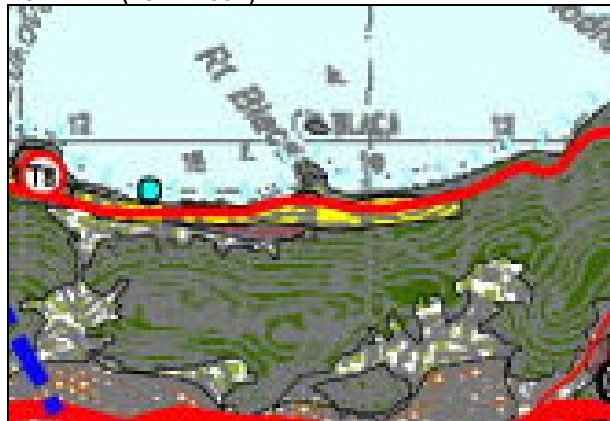
Izvor: Ured državne uprave, Služba za prostorno uređenje, zaštitu okoliša, graditeljstvo i imovinsko pravne poslove, Ispostava u Korčuli

KARTOGRAM 1-4: IZVOD IZ PPDNŽ, KARTA 1. „KORIŠTENJE I NAMJENA PROSTORA“ (IZ. K1_p, K1_jpg), S OZNAČENIM GRAĐEVINSKIM PODRUČJIMA NA LOKALITETIMA BLACA I BRNA (CRVENA BOJA)

Izvor: PPDNŽ, 2003., kartografski prikaz br. 1.: „Građevinska područja naselja“

KARTOGRAM 1-5: IZVOD IZ PPDNŽ LIST 1 „KORIŠTENJE I NAMJENA PROSTORA“, GRAĐEVINSKO PODRUČJE NA LOKALITETU BLACE (ŽUTA BOJA)

Izvor: PPDNŽ, 2003., kartografski prikaz br. 1.: „Korištenje i namjena prostora“

KARTOGRAM 1-6: IZVOD IZ PPDNŽ LIST 1 „KORIŠTENJE I NAMJENA PROSTORA“, GRAĐEVINSKO PODRUČJE NA LOKALITETU BRNA (ŽUTA BOJA)

Izvor: PPDNŽ, 2003., kartografski prikaz br. 1.: „Korištenje i namjena prostora“

Sukladno danom obrazloženju preuzimaju se građevinska područja iz važećeg prostornog plana na lokacijama

- u predjelu Blaca u dijelovima odsjeka **8b**, **8c** i **8d** gospodarske jedinice „Šaknja rat“ umanjujući njihovu površinu za 6,0 ha;

- u predjelu Brna u odsjeku **19c** gospodarske jedinice „Šaknja rat“ umanjujući njegovu površinu za 3,5858 ha.

Ostale šume i šumsko zemljište uključivo privatne šume

Temeljem navedenih podataka pribavljenih od Hrvatskih šuma, Uprava šuma podružnica Split, Odjel za upravljanje šumama i temeljem podataka Ureda za katastarsko-geodetske poslove, Ispostava Blato (tablica 17) izvan šumskih površina osnovne namjene iz tablica 21a kojima gospodare Hrvatske šume nalazi se još 2329,97 ha šuma i šumskog zemljišta uključivo s privatnim šumama.

1.1.4.5.1.2. Bonitetno vrednovanje zemljišta

Područje Općine reljefno je izrazite morfologije. Izmjenjuju se kraška polja i strmi brežuljci. Strme su padine južne i sjeverne obale.

Uzdizanje terena od sjeverne i južne obale prema unutrašnjosti Općine, morfološka razigranost brežuljaka u središnjem dijelu, nizanje kraških polja u središnjem dijelu te mjestimično nagla spuštanje prema moru, osobito južnih pučinskih obronaka, reljefna su osobitost prostora.

Južna obala je strmija, ali razvedenija i više izgrađena (oko uvale Brna) od sjeverne. Sjeverna je pak bila pošteđena požara, znatno je obraslija šumom, nije razvedena, blaža je u svom padu prema moru, ali je ujedno i hladnija.

Geološku građu područja, kao i cijelog otoka Korčule, čine dolomiti, lapori, vapnenci. Vrlo je malo površina gdje se pojavljuju i tercijarne naslage u kojima se javlja vodonepropusni lapor (fliš) kao podina. Na strmim južnim padinama, na vapnenačkoj podlozi razvijene su različite forme rendzina i crnica. Na blažim terenima smeđa tla i rendzine. U poljima i kraškim uvalama ispunjenim zemljišnim materijalom razvila su se duboka antropogena tla (unutra suhozidova, u vrtačama i kraškim uvalama i sl.).

Pedološka i bonitetna karta⁸ trebale bi predstavljati jednu od temeljnih podloga i polazišta za izradu prostornih planova. Naime, poznavanje pedoloških značajki je osnovna pretpostavka za svrsishodno i racionalno korištenje tala. U sklopu izrade prostornih planova, tla se trebaju vrednovati ne samo s gledišta načina korištenja nego i s gledišta potencijalnih mogućnosti korištenja, a što je moguće jedino na temelju poznavanja značajki tala. Treba znati da je zemljište neponovljivo i vječito dobro. Zemljište u širem smislu a tlo u užem, temelj su proizvodnje hrane stoga ga treba racionalno iskorištavati i u očuvanom obliku ostaviti budućim generacijama. Veliku opasnost predstavlja danas trajni gubitak posebno kvalitetnijih tala uslijed neopravdane i neracionalne prenamjene i to posebno na otocima gdje je poljoprivredno zemljište ionako izuzetno ograničeni prirodni resurs. Stoga je vrlo važno da se prilikom izrade prostornih planova koriste i uvažavaju pedološke karte interpretirane za prostorno planiranje, jer će se samo na taj način osigurati adekvatna zaštita kvalitetnijih zemljišnih resursa za buduće generacije.⁹

Vrednovanje zemljišta za potrebe Plana, izvršeno je prema *Zakonu o poljoprivrednom zemljištu* (N.N. 66/2001), *Zakonu o prostornom uređenju* (N.N. 30/1994), *Zakonu o zaštiti prirode* (N.N. 30/1994) te prema *Pravilniku o sadržaju, mjerilima kartografskih prikaza, obveznim prostornim pokazateljima i standardu elaborata prostornih planova* (NN 106/98) kao i njihovih kasnijih dopuna. Tla su razvrstana u prostorne kategorije P1, P2, P3 i PŠ koje su namijenjene poljodjelskom dijelu razvrstavanja tala. Bonitetna karta prikazana je kao kartogram 4.

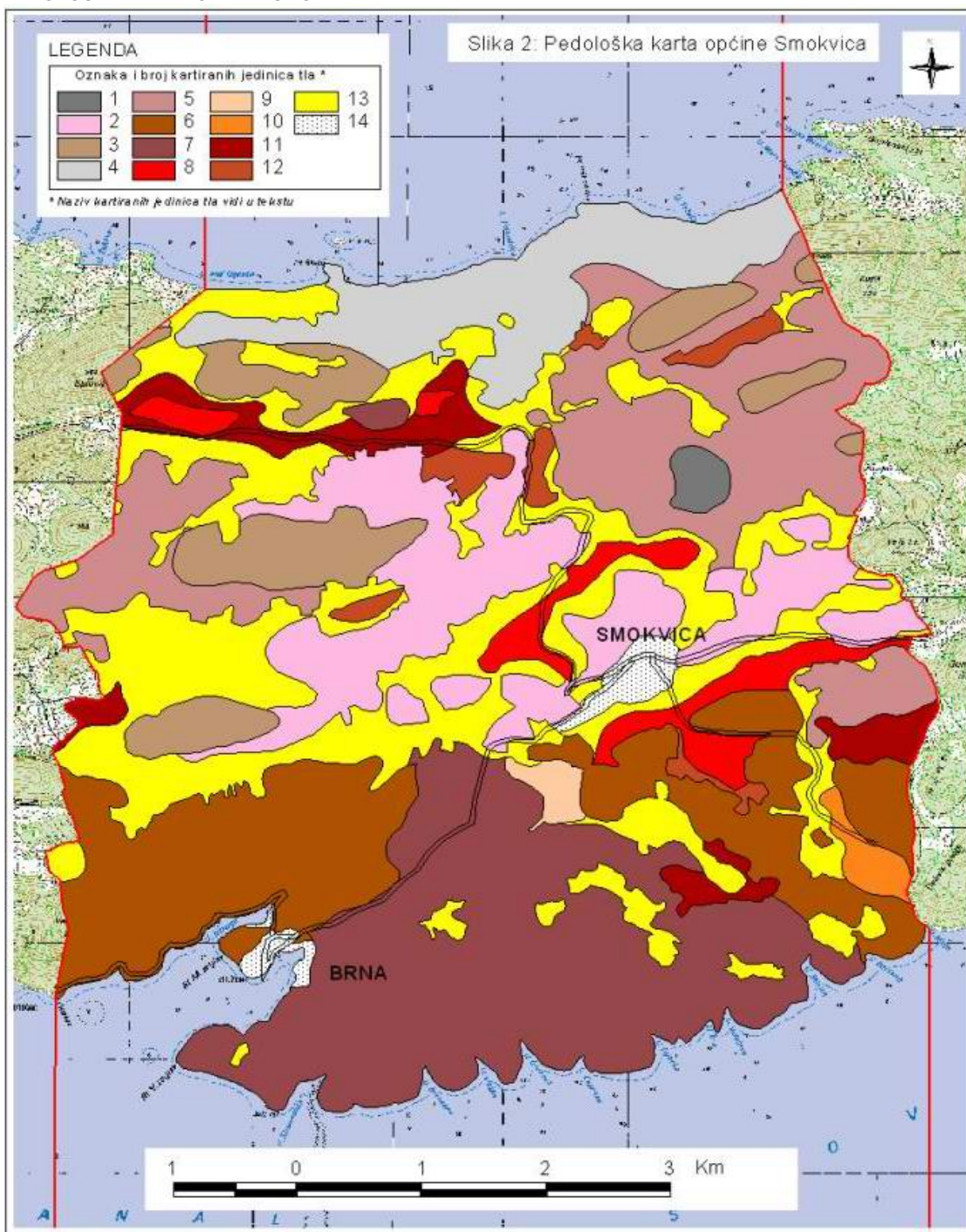
- P1 – osobito vrijedna obradiva tla,
- P2 – vrijedna obradiva tla,
- P3 – ostala obradiva tla, te
- PŠ – ostala tla, šume i šumska zemljišta,

⁸ Pedološka karta i bonitetno vrednovanje zemljišta Općine Smokvica - kartogrami 3 i 4 - izvodi su iz posebne studije u okviru izrade PPUOS.

⁹ U skladu s navedenim, za potrebe izrade Prostornog plana uređenja Općine Smokvica izrađena je posebna studija «BONITETNO VREDNOVANJE ZEMLJIŠTA ZA PROSTORNO PLANIRANJE NA PODRUČJU OPĆINE SMOKVICA» (autor: doc.dr.sc. Stjepan Husnjak, Agronomski fakultet Sveučilišta u Zagrebu), u okviru koje su izrađene pedološka i bonitetna karta mjerila 1:25 000.

U najkvalitetnija tla na području Općine, odnosno tla koja pripadaju grupi osobito vrijednih obradivih tala P1 kategorije korištenja zemljišta, svrstana su u tla «kartirane jedinice broj 8». U sklopu ove kartirane jedinice nalazimo duboka rigolana tla polja sačinjena iz crvenice i smeđeg tla. To su svakako najvrjedniji zemljišni resursi na ovome području. Ova tla treba obavezno trajno zaštititi od bilo koje vrste prenamjena. U ovu grupu svrstana su i tla «kartirane jedinice broj 10», kojoj je utvrđena P1/P2 prostorna kategorija korištenja zemljišta. Naime, ovu kartiranu jedinicu čine rigolana tla polja koja pripadaju P1 kategoriji (60%) te rigolana tla terasa na lesoidnim ilovačama koja pripadaju P2 kategoriji (40%). Kako se ova tla nisu mogla zasebno izdvojiti s obzirom na korišteno mjerilo karte, prikazuju se zajedno u okviru jedne kartirane jedinice. Kako se i ovdje pretežno nalaze osobito vrijedna obradiva tla, predlaže se maksimalna zaštita i tih tala.

KARTOGRAM 3. PEDOLOŠKA KARTA OPĆINE SMOKVICA

Izvor: Izvor iz posebne studije «Bonitetno vrednovanje zemljišta za prostorno planiranje na području Općine Smokvica»

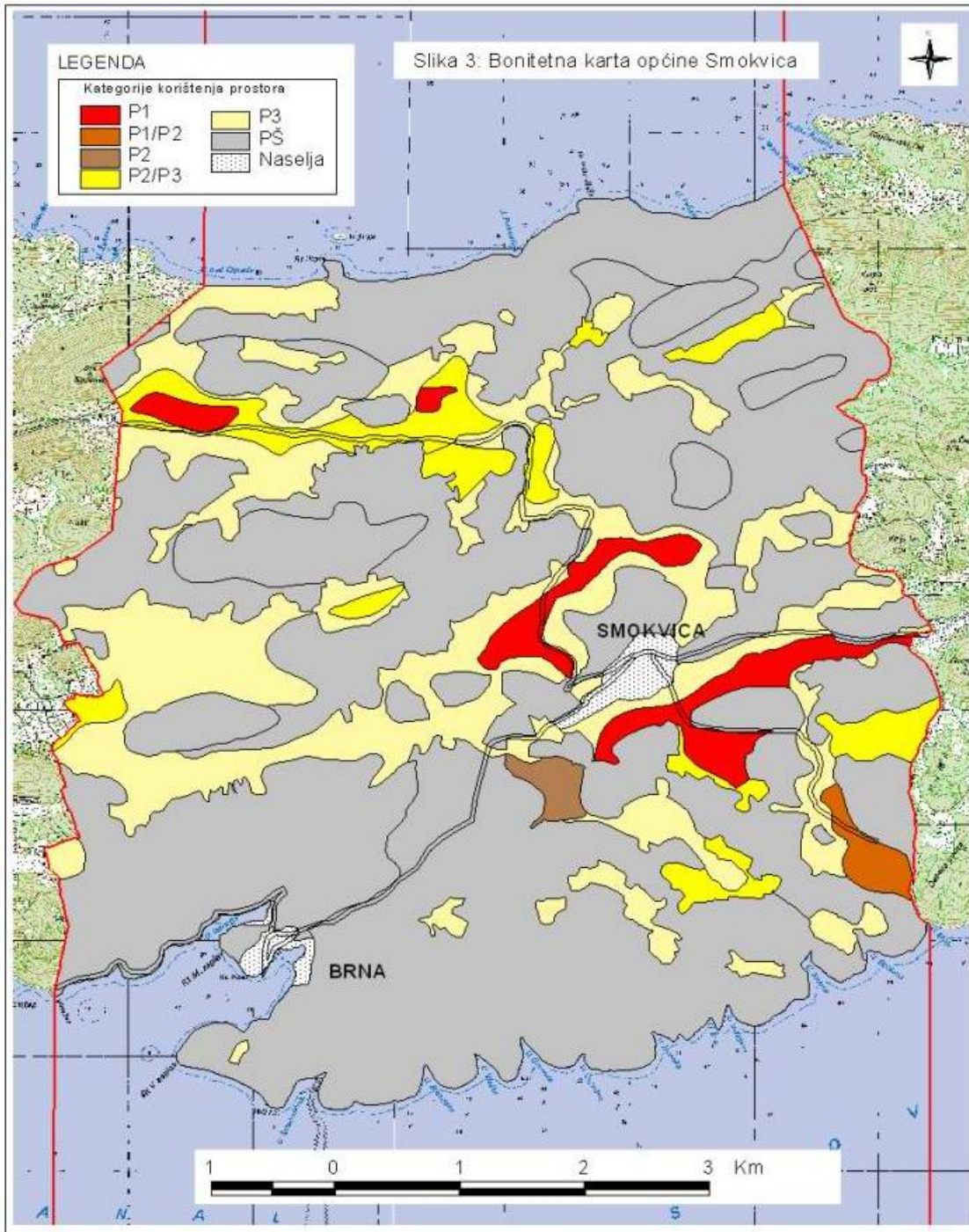
Ključ za pedološku kartu u kartogramu 4:

Legenda pedološke karte i značajke kartiranih jedinica tla na području općine Smokvica

Broj	Naziv sistematskih jedinica tla	% zastupljenosti	Nagib terena %	Matični supstrat	Sjenvištost, %	Tekstura površinskog horizonta	Dominantni način viaženja	Ekološka dubina	Drenira-nost tla	Površina ha
1	Crnica vapnenačko dolomitna organomineralna Crnica vapnenačko dolomitna ocrveničena Rendzina na dolomitu plitka	40 30 30	16-30	Vapnenac Dolomit	25-50	Ilovasta Glinasta	Automorfni	Vrlo plitka	Ponešto ekscesivna	22,5
2	Rendzina na dolomitu plitka Smeđe tlo plitko Smeđe tlo srednje duboko	60 30 10	8-30	Dolomit Vapnenac	10-25	Glinasta Ilovasta	Automorfni	Vrlo plitka do plitka	Dobra do ponešto ekscesivna	463,7
3	Smeđe tlo plitko Crnica vapnenačko dolomitna organomineralna Rendzina na dolomitu plitka	40 30 30	8-30	Vapnenac Dolomit	10-50	Glinasto ilovasta Ilovasta	Automorfni	Vrlo plitka do plitka	Dobra do ponešto ekscesivna	269,2
4	Crnica vapnenačko dolomitna ocrveničena Smeđe tlo plitko	60 40	16-30	Vapnenac Dolomit	25-50	Ilovasta Glinasta	Automorfni	Vrlo plitka do plitka	Ponešto ekscesivna do dobra	293,7
5	Smeđe tlo plitko Crnica vapnenačko dolomitna ocrveničena Smeđe tlo srednje duboko	70 20 10	8-30	Vapnenac Dolomit	10-25	Glinasto ilovasta	Automorfni	Vrlo plitka do plitka	Dobra do ponešto ekscesivna	575,2
6	Smeđe tlo plitko Crvenica srednje duboka Crnica vapnenačko dolomitna ocrveničena Smeđe tlo srednje duboko	50 20 20 10	8-16	Vapnenac Dolomit	10-25	Glinasto ilovasta Ilovasta	Automorfni	Vrlo plitka do srednje duboka	Dobra	601,1

7	Smeđe tlo plitko i srednje duboko Crvenica srednje duboka Rendzina na dolomitu plitka	40 30 30	3-16	Vapnenac Dolomit	2-25	Glinasto ilovasta ilovasta	Automorfni	Plitka do srednje duboka	Dobra	802,8
8	Rigosol polja iz crvenice i smeđeg tla, jako duboko tlo	100	0-3	Vapnenac i dolomit	0-2	Glinasto ilovasta ilovasta	Automorfni	Duboka do srednje duboka	Dobra	137,5
9	Rigosol polja iz eutričnog rankera Rigosol terasirani iz eutričnog rankera	80 20	0-8	Ilovasti pjesak	0-2	Ilovasto pjeskovita Pjeskovito ilovasta	Automorfni	Plitka do srednje duboka	Ponešto ekscesivna do dobra	22,1
10	Rigosol polja na tesoidnim ilovačama koluvijskim Rigosol terasirani na tesoidnim ilovačama	60 40	0-8	Koluvijske ilovače ilovače	0-10	Ilovasta	Automorfni	Srednje duboka do duboka	Dobra	28,6
11	Rigosol polja iz crvenice i smeđeg tla Rigosol terasirani iz crvenice i smeđeg tla	50 50	0-16	Vapnenac Dolomit	2-10	Glinasto ilovasta skeletoidna	Automorfni	Srednje duboka do duboka	Dobra	143,9
12	Rigosol polja iz smeđeg tla Rigosol terasirani iz smeđeg tla	50 50	0-16	Vapnenac Dolomit	2-10	Skeletna ilovasta	Automorfni	Plitka do srednje duboka	Dobra do ponešto ekscesivna	71,7
13	Rigosol terasirani iz smeđeg tla	100	3-16	Vapnenac Dolomit	2-10	Skeletna ilovasta	Automorfni	Plitka	Dobra do ponešto ekscesivna	884,0
UKUPNA POVRŠINA KARTIRANIH JEDINICA TLA										4316,0
14	Naselja									50,0
SVEUKUPNA POVRŠINA ISTRAŽIVANOG PODRUČJA										4366,0

KARTOGRAM 4.
BONITETNA KARTA OPĆINE SMOKVICA

Izvor: Studija «Bonitetno vrednovanje zemljišta za prostorno planiranje na području Općine Smokvica»

Ključ bonitetne karte tla na području općine Smokvica iz kartograma 4.

Broj	Naziv sistematskih jedinica tla	% zastupljenosti	Bonitetne klase i podklase*	Kategorije korištenje prostora	Površina ha
1	Crnica vapnenačko dolomitna organomineralna Crnica vapnenačko dolomitna ocrveničena Rendzina na dolomitu plitka	40 30 30	8.1.	PŠ	22,5
2	Rendzina na dolomitu plitka Smeđe tlo plitko Smeđe tlo srednje duboko	60 30 10	7.2.	PŠ	463,7
3	Smeđe tlo plitko Crnica vapnenačko dolomitna organomineralna Rendzina na dolomitu plitka	40 30 30	8.1.	PŠ	269,2
4	Crnica vapnenačko dolomitna ocrveničena Smeđe tlo plitko	60 40	8.1.	PŠ	293,7
5	Smeđe tlo plitko Crnica vapnenačko dolomitna ocrveničena Smeđe tlo srednje duboko	70 20 10	7.2.	PŠ	575,2
6	Smeđe tlo plitko Crvenica srednje duboka Crnica vapnenačko dolomitna ocrveničena Smeđe tlo srednje duboko	50 20 20 10	7.1.	PŠ	601,1
7	Smeđe tlo plitko i srednje duboko Crvenica srednje duboka Rendzina na dolomitu plitka	40 30 30	7.1.	PŠ	802,8
8	Rigosol polja iz crvenice i smeđeg tla, jako duboko tlo	100	2.1.	P1	137,5
9	Rigosol polja iz eutričnog rankera Rigosol terasirani iz eutričnog rankera	80 20	3.1./4.1.	P2	22,1
10	Rigosol polja na lesoidnim ilovačama koluvijalnim Rigosol terasirani na lesoidnim ilovačama	60 40	2.2./4.1.	P1/P2	28,6
11	Rigosol polja iz crvenice i smeđeg tla Rigosol terasirani iz crvenice i smeđeg tla	50 50	4.1./5.2.	P2/P3	143,9
12	Rigosol polja iz smeđeg tla Rigosol terasirani iz smeđeg tla	50 50	4.1./5.2.	P2/P3	71,7
13	Rigosol terasirani iz smeđeg tla	100	5.2.	P3	884,0
UKUPNA POVRŠINA KARTIRANIH JEDINICA TLA					4316,0
14	Naselja				50,0
SVEUKUPNA POVRŠINA ISTRAŽIVANOG PODRUČJA					**4366,0

Napomene:

* Prvi broj označava bonitetnu klasu a drugi broj bonitetnu podklasu

** Ukupna površina prema očitavanju s digitaliziranih podloga (TK 25000) na kojima je rađena pedološka studija - Postoji manje odstupanje (18 ha) u odnosu na ukupnu površinu K.O. Smokvica prema rekapitulaciji Odsjeka za katastar nekretnina Blato, a koja se u ovom Planu uzima kao referentna.

U drugu grupu ili grupu vrijednih obradivih tala P2 kategorije korištenja zemljišta svrstana su tla «kartirane jedinice broj 9». U okviru ove kartirane jedinice nalazimo pretežno rigosole polja, te rigosole terasirane iz rankera na pijesku. Kako se ovdje radi o vrijednim zemljišnim resursima, ta tla treba svakako zaštititi od bilo koje vrste prenamijene sukladno postojećoj zakonskoj regulativi. Posebno su ovdje izdvojena tla kartiranih jedinica broj 11 i 12 koja predstavljaju tla P2/P3 prostornu kategoriju. Naime, kod tih jedinica nalazimo rigosole polja iz crvenice i kalkokambisola koji pripadaju P2 kategoriji te rigosole terasa skeletoidne i skeletne iz crvenice i kalkokambisola, koji pripadaju P3 kategoriji. Kako se ta tla također nisu mogla posebno izdvojiti na korištenom mjerilu karte prikazuju se u kombinaciji. S obzirom da znatan dio ovih kartiranih jedinica pripada vrijednim obradivim tlima i ta tla treba zaštititi od prenamijene.

Treću kategoriju čine tla koja spadaju u skupinu ostalih obradivih tala P3 kategorije korištenja zemljišta. U tu kategoriju svrstana su tla «kartirane jedinice broj 13». U sklopu ove kartirane jedinice nalazimo pretežno rigosole na terasama iz smeđeg tla koji su česti skeletni, pliće dubine, na većim nagibima, mjestimično stjenovite. Ta tla bi također trebalo sačuvati za poljoprivrednu proizvodnju, a njihovu prenamjenu moguće je vršiti jedino u slučaju ako na nekom području nema tala nižih bonitetnih vrijednosti. Napominjemo da se u okviru ove kartirane jedinice mjestimično mogu naći i tla koja po svojim bonitetnim vrijednostima pripadaju PŠ prostornoj kategoriji korištenja zemljišta, ali se na razini mjerila izrade ove karte nisu mogla posebno izdvojiti. S obzirom na odlazak stanovništva te smanjenog interesa za poljoprivredu ova su tla velikim dijelom zapuštena te su prekrivena makijom i šumom. Nakon katastrofalnih požara dijelom su ponovno bez vegetacijskog pokrova izložena eroziji vodom.

Tla ostalih kartiranih jedinica (broj 1-7) svrstana su u kategoriju «ostalih poljoprivrednih i šumskih tala, šuma i šumskih zemljišta» ili PŠ prostornu kategoriju korištenja zemljišta. Tu su svrstana uglavnom tla vapnenačko-dolomitne crnice, rendzine, smeđeg tla na vapnencima i dolomitima te crvenice. To su pretežno vrlo plitka do plitka tla, na većim nagibima, skeletna te sa znatnom stjenovitošću zbog čega su najčešće prekrivena šumama. Ova tla predstavljaju manje vrijedne zemljišne resurse stoga je na njima dozvoljeno vršiti prenamjenu zemljišta. Napominje se da se u okviru navedene kategorije korištenje zemljišta, mogu mjestimično naći i tla P3 kategorije, ali se ta tla na ovome mjerilu karte nisu mogla izdvojiti u posebne cjeline.

U tablici 22, prikazane su ukupne površine po pojedinim kategorijama korištenja zemljišta. Temeljem navedenog, može se zaključiti da na području Općine, najmanje ima vrlo vrijednih obradivih tala (tla P1 i P1/P2 kategorije), koja zauzimaju ukupno 166,0 ha ili 3,8% Općine. Ukupna površina vrijednih obradivih tala (P2 i P2/P3 kategorije) iznosi 237,6 ha (ili 5,4% područja Općine). Ostala obradiva tla ili tla P3 kategorije, zauzimaju 884,4 ha (ili 20,3 % područja Općine). Izuzetno je važno da se ta vrijednija poljoprivredna zemljišta zaštite od bilo koje vrste trajne prenamijene, kako bi se ti zemljišni resursi sačuvali primarno za poljoprivrednu proizvodnju.

Tablica 22: POVRŠINA POJEDINIH KATEGORIJA KORIŠTENJA ZEMLJIŠTA

Kategorija korištenja	Površina	
	ha	%
P1	137,5	3,1
P1/P2	28,5	0,7
P2	22,0	0,5
P2/P3	215,6	4,9
P3	884,4	20,3
PŠ	3028,0	69,4
UKUPNO	4316,0	98,9
Naselja	50,0	1,1
SVEUKUPNO	4366,0	100,0

Izvor: Studija «BONITETNO VREDNOVANJE ZEMLJIŠTA ZA PROSTORNO PLANIRANJE NA PODRUČJU OPĆINE SMOKVICA»;

Ostala tla koja predstavljaju najmanje vrijedne zemljišne resurse na ovome području (PŠ kategorija), zauzimaju izuzetno veliku površinu odnosno čak 3.028 ha ili 69,4 % područja Općine. Najveći dio tih tala nalazi se pod šumom ili makijom.

Trajno oštećenje u smislu promjene namjene načina korištenja poljoprivrednog zemljišta i to prvenstveno za infrastrukturne namjene izgradnje naselja, saobraćajnica, ulica i slično, najčešći je vid trajnog gubitka tla. On predstavlja najteži vid oštećenja tala, a kvalitetnija tla istraživanog područja su dosta «ugrožena» postupcima nekontrolirane i neopravdane prenamjene. Iz navedenog proizlazi da prostorni plan treba voditi računa da se zaštiti tlo posebno P1 i P2 prostorne kategorije kojih ionako ima vrlo malo na ovome području, a zatim i P3 prostorne kategorije, kad god je to moguće. Ako se javi potreba za gradnjom odnosno prenamjenom, preporuča se da se uz suglasnost općinskih i županijskih organa provodi isključivo na PŠ prostornoj kategoriji korištenja zemljišta. Na taj način zaštititi će se najvrjedniji zemljišni resursi od trajne prenamijene, što je za ovu općinu od posebne važnosti budući da je kvalitetnije zemljište ograničeni prirodni resurs na ovome području.

Na ovom području nema stalnih vodenih tokova, pa se stanovništvo u prošlosti snabdijevalo vodom uglavnom iz «gustirna», a danas iz vodovoda NPPL.

Prirodnu vegetaciju ovog područja čine pretežno mediteranske šume. Šume su zastupljene u obliku makije što je degradacijski stadij crnikovih šuma (Orno - Quercetum ilicis), zatim se javlja garig i u manjim kompleksima sastojina alepskog bora (Pinetum halepensis), kao i na manjim površinama unutar makije. Vrlo su rijetko zastupljene visoke crnikove šume. Manje površine čine i kamenjarski pašnjaci i neplodna krševita tla. Posebno je uz more zanimljiva vegetacija litorala - grebenjače.

Šume su većom površinom u privatnom vlasništvu dok je manji dio u državnom vlasništvu. Šumama gospodari javno poduzeće Hrvatske šume, šumarija Blato

Poljoprivredne obradive površine nalaze se pretežito u središnjem dijelu Općine. Najznačajnija su kraška polja, brojni vinogradi i maslinici.

1.1.4.5.1.2. Lovno područje „Smokvica“

Većina površine Općine Smokvica uključena je u površinu lovišta br 12 „Smokvica“ (Sl. glasnik Dubrovačko-neretvanske županije 03/1996). Ukupna površina lovišta iznosi 4371 ha, što je ujedno i površina Općine Smokvica.

Na kartografskom prikazu u ovom Planu površina lovišta je prikazana s isključenjem površina min. 300,00 m udaljenih od građevinskih područja i površina osobito vrijednog poljoprivrednog zemljišta pod nasadima vinograda. Površina lovišta ucrtana je na kartografskom prikazu br. 3c₁: „Uvjeti za korištenje, uređenje i zaštitu prostora – uvjeti, ograničenja i posebne mjere” u mj. 1:25000.

1.1.4.5.2. Stanje prirodnih i krajobraznih vrijednosti

Prirodne i krajobrazne vrijednosti Općine izrazito su izložene pritisku intenzivne urbanizacije i procesu gospodarske preorijentacije od poljodjelskih prema unosnijim djelatnostima. Navedeni se procesi tek počinju odvijati u prostoru Općine, a znatno su većeg maha izvan nje, u susjednim graničnim općinama. Izvorne netaknute prirode u nastanjenim krajevima nema mnogo. No ipak, budući su naseobinske strukture koncentrirane uz južnu i sjevernu obalu, te u okviru naselja Smokvica u središnjem dijelu, u ostalom dijelu Općine ima dosta prostora koji se mogu svrstati, ako ne u prostore izvorne prirode, a onda u vrijedne i slikovite kultivirane, bilo poljodjelske, bilo šumske prostore.

Analizom prostora Općine možemo ustvrditi da se sačuvane prirodne i krajobrazne vrijednosti područja Općine mogu prostorno razlučiti na:

- prostore i krajobraze izvorne prirodne,
- prostore i krajobraze kultivirane prirode, te
- dijelove vrijednih oblika **kulturnog krajobraza**¹⁰;

¹⁰ Dijelove prostora gdje se tradicijske ruralne arhitektonsko-urbanističke strukture, kako pojedinačnih građevina tako u naseobinskih sklopova prožimaju s kultiviranim poljodjelskim prostorom, možemo svesti pod pojam *kulturni krajobraz*. ukoliko prevladavaju umjetne, antropogene strukture.

Naravno, oštre granice između ovih gornjih pojava u prostoru nema.

U **izvorne prirodne prostore i krajobraze** možemo svrstati mali dio površina Općine, odnosno dijelove litorala južne pučinske obale prekrivene makijom i šumom te pripadajućim svojstvenim flornim elementima. U okviru prirodnih vrijednosti i prirodnog krajobraza zastupljene su i šume, koje na strmijim padinama imaju zaštitnu ulogu.

U **kultivirane prirodne prostore i krajobraze** može se uključiti najveći dio prostora Općine. U njihovom sklopu nalaze se poljodjelske i šumske površine gospodarske, ali i privatne.

Šume na Mediteranu osim opće korisnih funkcija (zaštite tla od erozije, ekološke, hidrološke funkcije i sl.) imaju i značajnu ulogu u turističkom gospodarstvu (estetsku, rekreacijsku i sl.) osobito ako su uz obalu mora i u blizini turističkih naselja i mjesta. U ovom kontekstu značajne su i poljodjelske površine osobito kraška polja pod kulturom vinove loze i maslinici u rekultivaciji. Kultivirani krajolik, jedinstven je spomenik ljudskom radu, pa ga kao takvog i treba valorizirati unatoč procesu deagrarizacije. Fitocenološki, kraj pripada asocijaciji hrasta crnike, koji je svojstven mediteranskom kraju. Utjecajem abiotskih, ali i biotskih čimbenika na pojedinim mjestima šume su degradirane do stadija gariga, pa i rijetko obraslih kamenjara.

Atraktivnost krajolika pojačana je prehistorijskim gomilama, zbijenim naseljima i zaselcima, kapelama i grobljima oivičenim čempresima, malim poljskim kućicama uklopljenim u suhozide dolaca ili pak skladnim sklopovima ladanjskih kuća i ljetnikovaca u bogatijim dijelovima otoka. Elementi **kulturnog krajobraza**, svojevrsnog spoja kultiviranog krajobraza i struktura kulturnog nasljeđa, najzastupljeniji su u dijelovima koji su i inače naseljeniji od drugih dijelova Općine, u dijelu gdje izgrađene strukture naselja postepeno prelaze u okolni poljodjelski prostor i s njim se stapaju.

Dijelom izvorna netaknuta, dijelom kultivirana priroda, dijelom *kulturni krajolik* izgradili su raznolikost svojstvenog krajobraza Općine, tipičnog za ovaj dio južne Dalmacije.

U skladu s rečenim možemo odrediti vrijedne prirodne i krajobrazne površine Općine koje je potrebno štiti. Ističu se:

Prirodni prostori i krajobrazi:

- **Prirodni prostor i krajobraz južne pučinske i dijela sjeverne obale.** Strma razvedena obala s izraženim stijenama i uvalama s gustim pojasom makije u zaobalju pruža sliku nepristupačnosti i divljine. Usprkos činjenice da je južna obala razvedenija i nastanjenija. Korčula, kao otok botanički i šumarski dosta istraživana, još uvijek nije detaljno floristički obrađen niti fitocenološki snimljen. Naročito se to odnosi na florne zanimljivosti grebenjača, ostalog litorala, stijena i pjeskovitih plaža.

Kultivirani prostori i krajobrazi:

- **Kultivirani krajobraz pokriva** velike površine a obuhvaća poljodjelske površine od kojih se ističu kraška polja, vinogradi i maslinici i šumske površine, kao gospodarskih šuma tako i privatnih.

Kulturni prostori i krajobrazi¹¹

- **Kulturni prostori i krajobrazi** obuhvaćaju zone naselja i znatnih antropogenih promjena u prostoru. Kao vrlo vrijedni kultivirani krajobrazi ističu se u unutrašnjosti naselje Smokvica. U priobalju nema tih vrijednosti.

Obilaskom terena uočene su još kao vrijedne pojedinačne prirodne vrijednosti koje će biti potrebno štiti kao osobito vrijedan predjel – prirodni krajobraz i to:

- 1/ Južna pučinska obala Lastovskog kanala;
- 2/ Sjeverna obala Hvarskog kanala;
- 3/ Krajolik kraških polja.

¹¹ Pojam "kulturni krajobraz" pobliže je opisan u dijelu "Ocjena stanja kulturno-povijesnog nasljeđa", jer ga, već i po samom nazivu pojma većim dijelom tvori ta komponenta, međutim, kako se u njegovom sklopu u Lumbardi pojavljuje i komponenta prirode spomenut je i u ovom poglavlju.

1.1.4.6. Ocjena stanja kulturno-povijesnog naslijeđa kraja (akademik I. Fisković)

1.1.4.6.1. Povijesne odrednice

Nalazeći se u srednjem dijelu otoka Korčule, teritorij općine Smokvica sa svojim je prirodnim osobitostima sudjelovao a sa tragovima ljudskog djelovanja i dokazao udio u glavni procesa iz daleke i bliže prošlosti Korčule. Ključnim se ipak moraju smatrati odlike prirodnog reljefa slijedom kojega su se mjesta čovječjeg nastavanja odavno okupljala uz razmjerno veliko polje, s nekoliko mu pridruženih manjih udolina položeno između hrbata uzdužnih otočkih brjegov. Bitno je, dakako, da ti brjegovi nisu ni strmi ni previsoki a da su najplodnije zemlje u ravnima koje u sredozemnom podneblju imaju značenje obradivih nizina. Važna je k tome i otvorenost prema moru na južnoj strani, gdje obala nije posvuda dostupna nego se između kamenitih strmina otvara tek nekoliko uvalica s najvećim pa i najzaštićenijim zaljevom Brne.

U takvim je prirodnim uvjetima okružje Smokvice pratilo bitne etape vremenskog slijeda od pretpovijesti. Dok još nema uočenih tragova prapovijesnog obitavanja ljudi, poglavlja očitavanja njihove kulture u području započinju s prvim tisućljećem prije Krista kad čitav otok Korčulu nastavaju Iliri ostvarujući i prve dodire s moreplovcima i trgovcima iz grčkih zemalja. Učinci se tog razdoblja zamjećuju u krajobrazu pomoću postojećih ostataka gradinskih naseobina i pratećih gomila na strateškim mjestima, te je očita i prva prostorna organizacija provedena od ilirskih društvenih skupina kao prvih gospodara terena. Njihovu su nadmoć na čitavome Jadranu pa i ovdje suzbili Rimljani osvojivši otok na prijelazu iz stare u Kristovu eru, te unijevši intenzivnije iskorištavanje svog tla s već uobičajenim privrednim granama. Otada cvate njega vinograda i maslina što do danas obilježava kultiviranje ukupnog teritorija u ravnoteži s neobrađenim površinama, većim dijelom zašumljenima ali i prikladnima stočarstvu koje je usporedno stalno opstajalo. U ruralnim su tim određenjima života razumljivo skromni znaci kulturnog stvaralaštva iz antike, a nisu izdašniji ni oni iz srednjeg vijeka. Posredno se iz nazivlja pojedinih mjesta prepoznaju točke različitih životnih sadržaja kao što su sigurnosne straže i izvidnice prema moru, odakle se uvijek očekivalo neprijatelje, ali i stadična sjedišta nastambi vezanih uz obradu polja kao što su rimske villae rusticae. Na istim osnovama se otkrivaju prve crkve niknule s kristijanizacijom uzmorja od 5. stoljeća poslije Krista, makar su sva zasvjedočenja blijeda i krhka u usponu od 6. stoljeća kao doba uprave Bizanta ka sve burnijim razdobljima srednjeg vijeka. Začudno je doba od velike Seobe naroda kao i slijedećih pola tisućljeća posve prešućeno u ikakvim tragovima.

Razbuđivanje kulture se odvija u 14. st., za čitav otok Korčule značajnijem zbog uspostave biskupije u gradu, odakle je potekla čvršća crkvena pa i opća upravna organizacija. Iz nje proizlazi i izravno definiranje Smokvice kao jednog od ruralnih naselja posve podređenih otočkoj agrarnoj privredi. Očito su osnažene vjerske ustanove stvorile više oblike izražavanja, pa se u arhivima nalaze i podaci o okružju Smokvice. Osim starog groblja pored crkve sv. Ciprijana, iz 1329. g. seže spomen Bogorodičine crkve koja će se već u 15. st. navoditi kao župna, kasnije poznata pod imenom Gospe Cviječnice - Kandelore. Redu starijih pripada ona sv. Vida na vrhu brežuljka zapadno od groblja, dok porušene sv. Ilije i sv. Barbare odaju tek imena mjesta: Sutvara na Sridnjoj Njivici te Sutilija južno od Prapatne, kao što se vrh Sućurska Glava nad naseljem naziva po negdašnjoj crkvi sv. Jurja. Naprotiv se za crkvu sv. Mihovila na istočnome kraju Smokvice znade od 1372., a za onu udaljeniju sv. Andrije u niskome polju Dračevica od 1346. Na međi prema općini Čare leži u ruševini mala crkva sv. Stjepana iz 1416., dok su one sv. Petra i sv. Ivana u zapadnome polju Siknice poznate od 14. st. obnovljene u barokno doba 17.-18. st. Mreža posvećenja okružja se zgušnjava sve do crkvice sv. Ane u Prapatnoj, s prvim pisanim tragom iz 1622., dok je župna matica sred naselja kao najvažnija doživjela više preoblikovanja. Početkom 20. stoljeća potpuno je preinačena u sadašnju crkvu Gospe Kandelore sa zvonikom na preustrojenom crkveno-općinskom trgu.

Iako su najrječitija svjedočanstva povijesnog života od razvijenog srednjeg vijeka zapisi o crkvama, ukupni se život zasnivao na Statutu grada i općine, s kojim su na Korčuli već od 13. st. bila uređena mnoga pitanja, od socijalnih odnosa do privrednih djelovanja. Posebno su sređivani okviri poljoprivredi, obrađena polja koja će trajati do danas kao izvori života, ozidane lokve koje su na otoku itekako mnogo značile pa još opstaju u krajoliku. Te su prilike dale najčvršću podlogu povijesnom razvoju otočkog društva kad su se nakon 1420. g. našli u rukama Venecije. Strana je politička uprava ograničila mnoge komunalne slobode, što se iskazalo više među građanima negoli na selima, koja bez promjena nastavljaju spora preživljavanja. Ustvari nova vlast nije nikako zadirala u pitanja agrara, ali su na njih utjecala opća ekonomska stanja opterećena vanjskim pritiscima. Sve kazuje da uvjeti nisu pogodovali jakom napretku Smokvice koja je do početka 17. zaživjela kao samostalna srednjootočka župa. Na svoj Korčuli pod upravom Venecije to i jest bilo vrijeme umjerenog razvoja unatoč krizama koje zahvaćaju Jadran posebice s mletačko turskim sukobima od 1570-ih do 1720-ih godina. No one su otočane okrenule upiranjima na vlastite snage i unutrašnje gospodarske

mogućnosti, te su osnažile staru ratarsku privredu, prouzročile uzdizanje seoskih krajina ovisnih o utjecajima iz grada. Žitelji su okrenuti šumarstvu, stočarstvu i vinogradarstvu bili u kmetskoj ovisnosti prema korčulanskim patricijskim obiteljima koje su ovdje imale imanja i stanove u kućama gospodarsko-ladanjskoga tipa. Služili su kraćim boravcima tijekom ubiranja plodina, za nadzor zemljoposjeda i poglavito radova oko loze i vina, ili maslina, a s vremenom čak nadilazili svoju sezonsku svrhu. Arhivska građa o tome je slabo objavljena i proučena, no u naselju se ističe tzv. kaštel Arnerija na donjem rubu sa strane polja, malo dalje i skromniji kaštel Giunia, a iz istog su doba uočljivi biljezi domova Rozanovića i Baničevića. Osim onih unutar granica glavnoga naselja niknuli su i takvi pojedini u izdvojenim poljima, kao Kanaveličevi dvori u polju Prapatna s crkvicom sv. Ane. Osim što su svaki na svoj način pridonijeli srastanju gradske i ruralne kulture, dokazali su prožimanje stilskog graditeljstva s pučko-seoskom sredinom Smokvice.

Malo su se takve povijesne okolnosti mijenjale i nakon propasti mletačke države 1797.g. unatoč općepolitičkom preokretu. Nove vlasti nisu odlučno zadirale na otok, te se smjene Francuza, Rusa i Engleza prepletenih neprijateljstvima u šire jadranskim strategijama nisu ni osjetile sve do dolaska Austrije 1818. g. Razdoblje od stotinjak godina njezine vladavine unatoč povećanju broja stanovnika (potkraj stoljeća doseže broj od sedamstotinjak ljudi) ispunja propadanje siromaštvom iscrpljenog seljaštva, te se malo što stvaralački pokreće u zabiti gdje je Smokvica smještena. Osuđena na samopreživljavanje ipak je od 18. st. uvećavala obradive površine, a ujedno gradila današnje lice naselju koje je upoznavalo i bolje trenutke jer se smjestilo u stvarno najplodnijim predjelima otoka Korčule. Uspješnija su doba korištenja prirodnih dobara i uključivanje u trgovinu vina i ulja ili izvoz drva bila označena oblikovanjem središnjih prostora s naglaskom na vizualnom isticanju župne crkve i prostornom vrednovanju svjetovnih javnih, komunalnih i kolektivnih sadržaja.

1.1.4.6.2. Razvoj i obilježja povijesnih naselja

U skromnim određenjima otočke prošlosti naselje Smokvice je iznjedrilo osobitosti prostornog ustroja i u razmještanju građevina sročilo čitki tijekom svojega rasta. Bitno se pritom prilagodilo zakrivljenoj padini u koju je čitavo utonulo da bi u zavjetrini hrbata brijega i prisoju nad poljem svoj životni krvotok uspostavilo prema pravcima stalnih kretanja ovim dijelom Korčule. Tako se najneposrednije integrirala u geofizičku ali i kulturno-povijesnu cjelinu otoka, kojemu je razvoj vezan uz mali broj naselja među kojima je Smokvica važna. U mikroregiji kojom naselje vlada dominantnom se čini okrenutost plodnome uzdolju, posredno i moru, čemu se simbolično priključuje i spoj s grobljem, na prijevoju zapadno, gdje se penje prastara cesta koja je povezivala glavna naselja. Iz lako dokučivih privrednih razloga povučeno u unutrašnjost otoka, ovo je postiglo i sigurnost opstanka, jer nije nadohvat moru nego s visine izdaleka nadzire pučinu, odakle oduvijek dolažahu najopasniji neprijatelji. Podvrgavši se protoku vremena i danostima okoline, dakle, Smokvica je u ravnojiesju dinamičkih i statičkih silnica stekla kakvoće pa i samosvojnost prostornog uređenja.

Oblikovana na kamenu od kamena poput većine sela uzduž dugačkoga otoka, kojima je razmjere zadala narav iskorištavanja plodnog tla, od starine bijaše u rukama veleposjednika iz redova aristokratskih obitelji grada Korčule. Živeći u fortifikacijski zaštićenome gradu koji je nastao iz strateških razloga sudjelovanja u globalnom prometu na Jadranu, otopno je plemstvo posjede vezalo uz obradive udoline, podalje od svojih prebivališta, ispravno prosudivši da pružaju najpouzdaniji dobit, ali i lagodi boravljenja, te su zagospodarili većinom površina. Na privredno su najprikladnijim mjestima pospješili i razvoj već postojećih naselja za sve veći broj kmetova vezanih uz zemljoradnju i stočarstvo. Međutim su u tim sredinama i sami imali sezonska svoja boravišta, isprva vezana uz održavanje polja i ubiranje plodina a ujedno kao ladanjska mjesta u blagoj klimi Sredozemlja i duže korištena. Neki su postali i trajniji stanovi svakako ugodniji od kuća u stiješnjenim uličicama kamenoga grada srednjovjekovnog postanka u Korčuli. Bili su žarišta poticaja svekolikog privrednog djelovanja, ujedno i graditeljskog stvaralaštva poput pravih modela za šira posezanja i samih mještana. Kulminacija tog procesa obuhvaća doba od 16. do 19. st. kad se naselje i obrazuje s uglavnom baroknim karakteristikama.

Tako je u srednjem dijelu dugačkog otoka, kao član lanca od Žrnova do Blata, narasla i Smokvica nad najvećim poljem podatnim sadnji loze i maslina. Zauzela je površinu na razmeđu površina agrara i ispaša, podan uzbrežja s kojih se sjekla šuma i na koja izvađahu stada, omogućivši sudjelovanje žitelja u glavnim granama nekoć autarkične privrede Korčule. Svemu se u punom korištenju prirodnih uvjeta, nadasve odlika reljefa i izdašnosti tla, prilagodilo vrsnoću građenja naselja za koje se sluti da je nastajalo povezivanjem nekoliko zaselaka. Ključno je ipak spoznati podvrgavanje razmještanja kuća i njihovih sklopova smjerovima starih putova, odnosno kretanja duž otoka, ali i veza sa svim, pogotovo južnim predjelima mikroregije. Presijecajući blagu padinu, glavni put dolazi iz višega terena s istoka i teče kosinom nizbrdo ujedno se križajući s više pravaca povezivanja skupina kuća s okolinom. One se najčešće redaju u nejednako kratkim nizovima, s uzdužno na reljef terena postavljenim hrbatima dvostrešnih krovova a pročeljima okrenutima

suncu i jugu kamo vodi i pretežni broj rastresito raspoređenih svojevrsnih ulica i uličica. Slijevajući se k odredištima u središtu naselja često su one i poluprivatnog karaktera jer između stambenih zgrada, u pravilu kamenih katnica, i pridruženih im prizemnica sa sadržajem kuhinja ili konoba, tvore tipična prikuća. Ona su oblikovno najslikovitija a lokalna im je osobitost isticanje balatura s vanjskim stubama za uspon na kat većeg broja kuća u cilju razdvajanja sadržaja stanovanja od prizemnih prostorija gospodarske namjene. Uz ta oblikovna svojstva u čitavoj je Smokvici zamjetna veličina pravilno građenih kuća što im diže ugled prema ostalim seoskim sredinama na otoku. Uglavnom datiraju iz doba između napoleonskih i svjetskih ratova kao konjunktornog doba obrade vinograda i povećanja broja stanovnika, ali su pravila građenja preuzeta iz starijih modela prepoznatljivih s čimbenicima iz 16/17. stoljeća. Bez pouzdanih znanja o rodovskim postancima skupina kuća, prikladnije bi ih bilo u postojećim dosta otvorenim nizovima smatrati susjedstvima negoli zaselcima jer, između ostalog, prikuća kao temeljni oblik karakterističnog naselskog ustroja nisu međusobno ni strogo razgraničena. Položena su na strmini tako da jedan drugome ne oduzima sunce i vidik, te porazmještena u nepravilnome ritmu s najgušćim poretkom u središnjem dijelu aktualnog naselja. U tom je kapilarnom sistemu spuštanje prema polju izvorno bilo gotovo naglašenije od uzdužnog kretanja smjerom istok-zapad dokazujući okrenutost temeljnih zanimanja naselja bližim prostorima neposrednog privrednog iskorištavanja. No u neko doba uzdužna je kolna cesta probijena sred naselja na strmini vjerojatno preuzevši prvotni neki pravac, prilično preustrojila slijevanje k dolini i nametnula se kao glavna pogotovo kad se spojila s cestom prema Brni jugozapadno.

U izgledu je Smokvice urbanistički najupečatljiviji motiv velike crkve podan križanja glavnih putova usred naselja gdje su se uz nju formirali i trgovi, kako oni povijesni tako i noviji. Naime, nalazeći se u idealnom središtu naselja i na podatnom reljefu, taj je dio Smokvice u težnji za okupljanjem povijesno ključnih javnih sadržaja pretrpio više jakih preobrazbi. Može se pretpostaviti da je početno jezgru odredilo svetište koje se s posvetom Gospi javlja od sredine 14. st., a početkom 15. navodi i kao župno sjedište. Potreba za povećavanjem najvjerojatnije skromne prvobitne crkve se iskazala kad je, prema dokumentima, župa stekla tristotinjak duša, pa se na mijene lika građevine odnose kameni natpisi iz 1666., odnosno 1770. god. Usporedno je na trgu pred njome bila podignuta i javna loža, koja nalik otvorenome trijemu leži i pred današnjom crkvom. Ona je pak sagrađena, kao četvrta po redu na istome mjestu, početkom 20. st. kad je zbog veličine navonastajuće radikalno preoblikovan čitav okolni prostor. Prilično neuobičajeno je plato crkve usječen podan glavne uzdužne ceste i smjerom njezina okretanja jugu podijeljen u dvije stepenaste, sa stubištima povezane terase. Na donjoj je smještena loža, nasilno izmještena s izvornog svojeg položaja uz samu crkvu i položena zasebno tako da je izgubila svrhu. Njezinu su pak ulogu preuzele dvije razmjerno velike javne građevine zapadno, prva iz doba između dva svjetska rata sa sadržajem Omladinskog, odnosno druga Zadružnog doma nakon drugog svjetskog rata. Potonji je zauzeo površinu porušenog povijesnog župnog dvora koji je s bratimskim domom zaokruživao nažalost višestrukim zahvatima preinačenu zamisao naselskog središta. Namijenjene pak polivalentnim sadržajima s dvoranama i uredskim prostorijama novije su dvokatnice stvorile zasebno okruženje. Vodoravno pružene s glavnim pročeljima okrenutima jugu, međusobno su povezane širinom polutrgova koji zapadno završava zgrada škole. U tom dijelu iskazanu težnju za prostornim rješenjima urbane naravi puno je manje uspješno zaključila nova zgrada trgovine i restorana-kavane, nametljivo podignuta iznad: upravo na spoju glavne otočke, kolne ceste i ulice koja se uz crkvu iz navedenih trgova zavojito uspinje.

Svakako to središte s oblikovno neujednačenim trgovima i zgradama raznih veličina kao i sadržaja, postupnim nastajanjem nije odredilo sustav cjelovitog naselja, koliko je njemu utjecala kapilarna mreža uličica. One se isprekidano pretakaju jedna u drugu s visoke padine brijega zvanog Obala prema polju kojemu su pristranci zauzeti kućama zovu Luka. Stanovito određenje daje srednjovjekovna crkvice sv. Mihovila smještena u predjelu zvanome Na vrhu, ali je spontana daljnja izgradnja vođena bez zadanoga plana. Strme su uličice mahom opločene kamenom kaldrmom i rubno reguliranim odvodom oborinskih voda, a kuće s okućnicama ih ne omeđuju pravilno već se na njih slobodno vezuju prateći izohipse tla. Mnogima je stoga stražnja strana ukopana u živi kamen, a prednja naslonjena na prikuća u obliku prolaza ili ograđenih dvorišta. Taj je poredak najgušći u gornjem istočnom dijelu naselja koje se obično i smatra najstarijim iako na zgradama nema stilskih pokazatelja koji bi potvrdili davno doba građenja. Jednako u ritmičkom spuštanju nizini zapadno velika je većina stambenih kuća, najčešće jednokatnica, zidana u najjednostavnijim geometrijskim oblicima kamenom umješno klesanim i slaganim pravilnim tehnikama. Na poteze permanentnog kretanja se neposredno spaja i priličan broj izdvojenih kuća, s samostalno ograđenim manjim dvorištima, načelno mlađima od gradnji u povezanim nizovima. Pojedinačno su zidane u samostalnim blokovima a u okućnicama popraćene s manjim zgradama za obiteljski život viših prohtjeva. Upečatljivo su te zamjetno bogatije kuće mahom u donjim dijelovima naselja, na rubu prema polju gdje opada gustoća gradnji, pa su jedinice pomnije oblikovane s dvorištima i vrtovima. To svakako svjedoči i kasnije njihovo

nastajanje kad se nije čuvao svaki pedalj plodne zemlje, odnosno kad pojedine obitelji izvan kruga patricija-posjednika stjecahu svoje parcele. Zapravo očituju formiranje skromnog građanskog sloja maloposjednika i službenika u društvenoj zajednici do 19. stoljeća izrazitije pučko-težačkog profila. Inače je zanimljivo da u tkivu svekolike a naročito starije izgradnje nisu razvidna okupljanja svrhom obrane, pa na strmijem dijelu nije strože označena ni moguća socijalna stratifikacija prema izboru položaja skupina kuća. Brojnost inačica kako prostornog postavljanja tako i uređenja kamenih zgrada i svog okoliša otežava čitanje faza nastajanja naselja, to više što su oblikovna rješenja iz doba najintenzivnijeg formiranja danas vidljive naselske cjeline dosta izjednačena. Ipak se kao najplodnije razdoblje izgradnje danas postojećih stambenih struktura može odrediti šire 19. i početak 20. st. kad je Smokvica dostigla i najveći broj stanovnika: oko 1500 između dva svjetska rata.

Većina kuća ne otkriva stilska svojstva povijesnih razdoblja svojih nastajanja jer ujednačenom tipologijom poglavito pokazuje svrsishodnost prema potrebama života seoskog pučanstva koje je teško nadvladavalo pragove siromaštva. Zato zgrade posve oskudijevaju klesanim ukrasom, premda su svi okviri otvora dobro klesani i u mjeri suglasni skladnim proporcijama stambenih jedinica. Dapače je kamena građa odredila glavninu karakterističnih oblika, posebice na neožbukanim zidovima standardizirala klesanje okvira pravokutnih okvira prozora i vrata kao i krovne vijence često isturene na zupcima. U okrilju pak mediteranskoga kulturnoga kruga, dugo prikupljenih iskustava i čuvanih predaja, uspjelo je sačiniti oblike arhitekture koja proizlazi iz kućne radinosti sela u kojem su ljudi učili graditi i klesati od djetinjstva. Ujedno sva ta arhitektura u svojoj čednosti po mjeri čovjeka rađena, trajno bez višeg spomeničkog značenja, odgovara skromnim mogućnostima i prohtjevima poljodjelsko-stočarskog življa. To izražajnije spontanost ispunja svekoliki rast naselja, budući da je čitavo bez jasno razdvojitih faza nastajanja kao i pravilnih poteza građenja unutar tkiva kojemu je dograđivanje bilo nesumnjivo društveno i povijesno uvjetovana odlika.

K tome se jedva naslućuje da su ustrojstvo izrazito rustikalne aglomeracije mjestimice određivale čvrste jezgre plemićkih stanova kojima se tijekom vremena razlamahu ustrojstva i oblici, ovisno o trajnosti vlasničkih korištenja što su pratila raspadanje velikih posjeda u mnogo manjih, u biti mjesnih i seoskih, obvezatno slabijih. Pisana vrela spominju veći broj posjednika zemalja, ali su unutar naselja preživjeli ladanjsko-gospodarski sklopovi samo nekolicine, tijekom stoljeća također mijenjanjani vlasništva. S nekim svojstvima utvrda nazvani su "kaštelima" sukladno srodnima u drugim otočkim sredinama. Najupečatljiviji je onaj Arneričev, smješten zapadno od crkve, te malo podalje na približni istoj visini Giunijev. Oba sačinjava kuća-kula, u naravi vitka trokatnica i uz nju pružena dugačka jednokatnica kojoj prizemlja ispunja niz gospodarskih prostorija. Istom se modelu priklanjaju na istočnoj strani naselja Baničevićev kaštel koji u izvedbenim pojedinostima kao i većoj prostornosti ili pravilnosti građevnih čestica odavaju stanove bogatijeg življa. Zacijelo su tu povremeno boravili zemljoposjednici iz grada pa su ostavili traga svoje više kulture te boljeg zidanja i opremanja kuća koje iz iskustava primorskog baroka sriču jednostavnost klasicističkih inačica. No u ravnoteži građevnih zakonitosti duboko prijadranskih korijena koje udovoljavahu obiteljskoj svakodnevnici uz zemlju vezanog pučanstva, postiže se arhitektonska živost kao presudna i za ambijentalnu vrijednost naselske cjeline. Onoliko koliko se u njoj ponavljaju na uzmorju tipizirani oblici težačkih kuća i stanova, toliko je ona ujednačena elementarno čistim građevnim jedinicama pa se time i ističe među ostalim naseljima. Temeljem toga teško bi bilo govoriti o nekoj planski provedenoj, cjelovitoj težnji u okvir urbanističke svijesti, koliko o praćenju konkretnih ljudskih prohtjeva i mogućnosti a uz svladavanje prirodnih danosti. U tome je smislu očigledno da su Smokvicu poglavito oblikovali njezini stanovnici i svi koji s domaćim životom bijahu srasli, a ne vanjski neki činitelji. Zato u svemu vlada osjećaj prisnosti koji većinom slojevitih iskaza ostvaruje visoki stupanj trijeznosti. To je, uostalom, nalagao i stoljećima usporeni život sela koje u priličnome zatišju svojeg smještaja nije preživljavalo naglih niti velikih mijena, pa ta statičnost dorađivanja izbija na većini građevina, od crkava do stambenih kuća i sklopova, potvrđujući poštivanje datosti povijesnog življenja.

1.1.4.6.3. Arheološko nasljeđe

Na teritoriju Općine Smokvice, od granice sa susjednom općinom Čare na istoku do brda Gornjeg Lova zapadno, nalazi se veći broj dosad evidentiranih gradina i gomila prapovijesnog nastanka. Pribrajajući se mnogobrojnim koje su umrežile čitavu površinu otoka Korčule tijekom prvog tisućljeća prije Krista, odnosno u cvatu metalodobnih kultura, ove otkrivaju ponašanje domorodačkih Ilira prema prostoru i prirodnim uvjetima života u njemu. Uglavnom su evidentirane (vidi: D. Radić, Uvod u arheološku topografiju prostora općine Smokvice. Smokvički zbornik 1998.) i točno opisane s osobitostima smještaja i oblikovanja kako odgovara stvaranju ovoga plana. Odreda su na položajima izvan dohvata djelatnosti koje bi im u normalnim uvjetima odvijanja današnjice ugrozile opstanak. Stoga je vrijedno nabrojiti suhozidne ostatke pretpostavljenih pretpovijesnih gradina kao strateških ali i naselskih sjedišta tek od najpoznatije Smokviške

Gradine, živućem naselja sjeverozapadno uz cestu prema Blatu, preko Velog Gračišća, Dubrovice, pa do Sutvare i Sutulije na nižem lancu brežuljaka južno između Smokvice i mora. Mahom su okrenuti južnim pristrancima otoka te im uloga nedvojbeno bijaše osmatračka svrhom čuvanja ljudskim bavljenjima najprikladnijih predjela. Najistaknutije su ipak gradine sred otoka na Komu, dvije na dva bliska vrha: kota 510 i 491, odakle se sagledava čitava zapadna polovica Korčule ali i pomorski putovi oko Mljeta, Lastova, Visa te Hvara i Pelejšca. U tom smislu sve nabrojene stanice zajedno s gomilama na desetak položaja i potpadaju prirodno diktiranome ali dosta cjelovito osmišljenom sistemu obrane terena srednje Korčule i više su spomenik sustava prostorne organizacije negoli izdvojenih ostvarenja. Ipak zbog prostorne izdvojenosti i vizualne naglašenosti u reljefu tzv. Smokviška gradina ima značenje spomenika na razini koje zbog slojevitosti iskaza zaslužuje i Sutulija nad Prapatnom.

Drugi je sloj, pripadajući antičkoj kulturi iz doba rimskog zaposjedanja otoka, slabije očuvan jer bijaše ugroženiji posredovanjem kasnijih zanimanja ljudi za iste položaje. Stoga su evidentirani tek tragovi tipičnih tvorevina, kao što su temelji žbukom građenog zida, naprave za poljoprivrednu proizvodnju, i gusti nalazi vrsne keramike: grnčarije ili crijepa što posvuda prate boravišta Rimljana. Ističu se u tom smislu lokaliteti i starijeg postanka pokraj lokvi u polju Siknice, a obilatiji su oni uz Dračevicu prema crkvi sv. Andrije Smokvici istočno, ili zapadno u Donjem Polju oko današnje Vinarije i na nedalekome položaju Banje. Uglavnom odavaju položaje izdvojenih seoskih gospodarstava, posvuda u primorju uobičajenih villa rustica kao žarišta gospodarskog iskorištavanja ali i kultiviranja poljodjelskih područja. Među takvima posebice ona u Mirju s jugoistoka Prapatnoj sukladno odličnome položaju na prijevoju pod brijegom nad morskom uvalicom dala je osim ostataka građevina i izvrsnije nalaze (kameni podanak preše za masline i klesane nadgrobne natpise) a potvrdila i kontinuitet nastavanja mjesta od pretpovijesti do srednjeg vijeka. Njega, naime, naznačuje sam naziv Sutulija predmnijevajući istoimenu crkvi koju treba još istražiti kao i one na položaju Sutvare a vjerojatno i Stofije. Primarno je pak uočljivo kako se među svima sklapa moguća mreža rimskih putova koje su naslijedila kasnija doba davši prednosti pristrancima glavnog polja na kojima se prostrla Smokvica.

Prvi početci današnje Smokvice nisu uopće arheološki pojašnjeni, ali ih posredno otkriva razmještaj kršćanskih svetišta iz razvijenog srednjeg vijeka. Prvobitne slojeve naselja na tome mjestu zasad nije uspjelo ustvrditi jer su ih kao i drugdje zatrle razne kasnije gradnje a iz siromaštva ranijeg srednjovjekovlja ni drugdje se nije našlo iole vrijednih tragova. Tek od 14. st. oko naseljene padine i u poljima koja su Smokvičani obrađivali okuplja se skupina crkvice spominjanih u jeku razdoblja koje je na čitavoj Korčuli iznijelo prve vijesti o srodnim pojavama. Tako nema sumnje da se naselje razvija nadohvat novovjekovnoj kulturi, pa se i crkvice koje to svjedoče vrednuju među razmjerno najvažnijim kulturnim dobrima.

Kulturna dobra unutar zaštićenih cjelina¹²

U današnjem svojem prostornom obujmu naselje Smokvica nema ostvarenja koja bi se mogla uvrstiti u više kategorije kulturnih dobara. Iako čitavo naselje ima nezanemarive ambijentalne vrijednosti, malo je onih spomeničkog značaja i značenja. Mogući se popis nužne zaštite stoga svodi na samo nekoliko građevina s okolicom, a budući da su oni sakralnog i profanog sadržaja, preporuča se opće očuvanje njihova okoliša s naglaskom na povijesnom karakteru građevnog tkiva naselja. Posebice se to odnosi na predio *Na vrhu*, istočno iznad kolne ceste, kao najslikovitiji i u izvedbenim detaljima ili rješenjima najizrazitiji. Izdvaja se crkva sv. Mihovila, visoko na samom rubu naselja podignuta potkraj 14. st. Skromno zamišljena pripada skupini svetišta zrelogotičkog stila a uz dorade iz 17. st. obogaćuje koliko inventar graditeljske baštine toliko i izgled tog dijela naselja (vidi tekst I. Fisković: "Smokviški zbornik 1 / 1998.) Drugdje je arhitektura osiromašena ujednačenom pripadnošću razdoblju ograničenih stambenih prohtjeva i kao takva izložena učestalim nagrđivanjima s neprimjerenim odgovorima na potrebe novoga života koje je posebno osakatio proces iseljavanja: kako onaj s početka 20. stoljeća, tako i najnoviji poveden gradnjom Brne i priobalnog pojasa. U tim okolnostima svaki potez obnove trebalo bi provoditi s razumijevanjem kako lokalne arhitektonske tradicije tako i oblikovne kakvoće naselske cjeline u kojoj postoji samo nekoliko spomenika zaslužnih registracije. Na prvome je mjestu kaštel Arnerija kao skromno djelo ladanjsko-gospodarskog graditeljstva. Pripadajući nizu srodnih s čitavog otoka s trokatnicom na zapadnom dijelu u funkciji kuće-kule s još vidljivim elementima samoobrane a dugačkom jednokatnicom u istočnom krilu nad dvorištem zaslužio je zbog prilične očuvanosti izvornog lika potpunu zaštitu.

¹² Popis kulturnih dobara u Općini Smokvica dan je u tablici 30. (u poglavlju 3.: «Plan prostornog uređenja»)

Ujedno zbog povijesne i oblikovne slojevitosti čitav predio oko župne crkve zaslužuje integralno očuvanje jer osim same njezine arhitektonske osobitosti pruža uvid u izvorna snalaženja povedena težnjom za reprezentativnim iskazima ali i čuvanjem lokalnih spomenika. Koliko god neobično u kaskadne dvije terase sa širokim stubištem izveden spoj neostilske crkve i stare mjesne lođe nipošto ne udovoljava estetskim kriterijima zasnovanim na tradicijama južnohrvatskog podneblja, ostaje svjedočanstvom osobitih težnji i postignuća ovdašnje zajednice. Dokazuju formiranje naselskog središta uz povezivanje svjetovnih i sakralnih sadržaja života s gradnjama koje odavaju i vrijeme 17. – 18. stoljeća kao vrijeme procvata i političkog afirmiranja mjesne uprave. Sukladno se njezinom izražavanju nadovezuje prostor dvaju zapadnih trgova gdje su uslojene građevine kasnijih razdoblja: javni domovi i škola kao autentični pokazatelji važnih razvojnih faza u kulturnom i društvenom, pa i političkom životu Smokvice.

U lokalnom poviješću zadanim parametrima kategoriji kulturnih dobara unutar naselja poglavito potpada župno sjedište sa crkvom Gospe Kandelore, poznate od 1415. godine. Na susretištu uzdužne ceste i prometnih spojeva što se okomito spuštaju polju, ono je označilo središte šire rastrijetome naselju. Neuobičajeno je, međutim, ostalo izvan rastera gušće izgradnje te ga i danas okružuju slobodne poljane, dijelom ispunjene terasama koje nadomjestiše prvobitne trgove. Sama je crkva u prošlosti doživljavala znatnije i višekratne preinake čitko zabilježene na kamenome natpisu koji navodi da je ona sagrađena 1666. g. bila restaurirana 1773. Budući da je čitava porušena, nije moguće spoznati što su te faze stvarno značile ali je vjerojatno ona iz kraja 18. st. bila križnog tlocrta pravilno usmjerena od istoka ka zapadu. Posve je poništena zahvatom gradnje sada stojeće crkve, koja se oblikovala početkom 20. st. u neoromaničkom stilu kontinentalnog nadahnuća, prema projektu Č. M. Ivekovića iz 1902. g. bez poštivanja prvotnog stanja. Ono je pak na poljani pored crkve uključivalo i prostranu ložu-vijećnicu, u baroknome slogu oblikovanu poput trijema kakav je urešavao glavne trgove i drugih korčulanskih naselja. U njoj se vijećalo o skupnim odlukama važnim za sve žitelje u doba kad i ovdje obrazovahu svoju *comunitas*, društveno-upravnu jedinicu inače spominjanu u arhivima. Utoliko je stekla značenje Vijećnice otvorenoga tipa i bila srasla s trgom na način od kojeg nema traga, jer je loža neumješno uključena u prednju ili donju crkvenu terasu kad se provela radikalna nova regulacija čitavoga okruženja ne samo umjetnim otvaranjem prostora nego i nasilnim uklanjanjem prije postojeće župne i bratimske kuće. Tada su poništene i hortikulturene dopune ambijenta: više starih čempresa koji oplemenjivahu žarišno mjesto obrednog i upravnog okupljanja.

U 20. stoljeću proširen je prostor javnog sadržaja od crkve niže prema zapadu i flankiran zgradom Osnovne škole. Dovršena 1915. skladna je katnica zidana u jednostavnim oblicima neorenesansnog nadahnuća i kao takva očituje ponajbolje dosege epohe. Prostraniji trg od nje istočno odredio je između dva svjetska rata Omladinski dom kao gradnja zatvorenog volumena s hibridnim modernizmima onog doba u oblikovanju prednjih terasa i otvora. Na to se sredinom stoljeća nadovezao i Zadržni dom zidan u kamenu s elementima tipičnim graditeljskim standardima razdoblja. Pojedinačno one nemaju istaknute vrijednosti ali su po tehničkoj izvedbi i arhitektonskoj razradi jasno svjedočanstvo prošlosti u kojoj je domaća sredina s jedne strane sama iznalazila sredstva za podizanje tih zgrada a s druge potvrdila povezanost sa onodobnim graditeljskim trendovima. Premda nijedna od navedenih svjetovnih zgrada ne slijede tijesno lokalnu graditeljsku tradiciju, u zamisli i razradi postižu čak spomeničku vrijednost s obzirom na pokušaj urbanističkog sređivanja okruženja u epohama koje su težile osiguranju kolektivnog života zajednice.

Kulturna dobra izvan zaštićenih cjelina

1.1.4.6.4. Sakralne građevine

Osim navedenih crkava unutar naselja pozornosti su još vrijedne neke u bližoj okolici Smokvice premda nisu sve jednako ušćuvane. nekadašnja crkvice sv. Ilije na brijegu Sutulija iznad Prapatne jedva se nazire u tragovima temelja i bez arheološkog zahvata nije predočiva. Može se naslutiti da joj je pravokutno zdanje istočno imalo kratku apsidu, te je u tlocrtu bila nalik ostacima sv. Stjepana koji se nalaze na istočnoj međi katastarske općine Smokvica, točnije na samoj granici sa susjednom općinom Čare. Lokalitet sv. Ilije se u povijesti spominje prije od sv. Stjepana, već u 14. st. a oblici nedavno istražene i umješno restaurirane druge crkvice potvrđuju dataciju u 15. st. Okvirno istoj fazi razvoja pripada i posve očuvana crkvice sv. Andrije u sjevero-istočnom kraju polja Dračevica. U svim oblicima potvrđuje rječnik razvijene gotike, a u tipu slijedi uzor crkve sv. Mihovila unutar sela, od koje formalno izgleda mlađa premda se obje spominju od 14. st. (vidi: I. Fisković, Kasnosrednjovjekovne crkvice otoka Korčule. Starohrvatska prosvjeta 14 / 1984.) Toj je skupini pripadala i crkvice sv. Vida na visokom vrhu zapadno od sela, poznata od 1420.g., ali je možda starija bila u neko doba porušena te obnovljena u baroku, kad joj je postavljen i kameni reljef sveca na pročelju iznad ulaza. Tipološki su joj srodne obližnje dvije crkve sv. Ivana Krstitelja i sv. Petra u polju Sitnica, vjerojatno

ishodeći iz obnove prijašnjih u baroknome dobu. Njemu pripada i podjednako arhitektonski neizražajna crkva sv. Ane u polju Prapatna, na imanju Kanavelića u vrelima spominjana od 1622. godine.

1.1.4.6.5. Civilne građevine

Od građevina svjetovne namjene na teritoriju čitave općine određeno značenje imaju tzv. kašteli koji su navedeni unutar naselja. Svakako Arnerićev iz kasnog 15. ili 16. stoljeća opstaje kao najvredniji jer je u cjelini i najočuvaniji. Osim što je spretno urbanistički postavljen na uglu ulica u jugozapadnome kraju naselja, sačuvao je bitan arhitektonski oblik istaknute kuće-kule te u dvorište povučene i nad prikućem pružene stambene jednokatnice. Prvu u vitkoj proporciji karakteriziraju fortifikacijski elementi uključujući zidne puškarnice dok se u ukupnoj razradi veže uz niži produžetak tipično aristokratske ladanjske kuće. Srodnih na otoku ima veći broj, a ova se ističe ukupnom skladnošću građenja s dobro očuvanim svim bitnim elementima kako na zgradi tako u dvorištu. Za razliku od nje, nekoliko drugih ladanjsko-gospodarskih sklopova iz iste skupine na Korčuli postojećih spomeničkih cjelina pretrpjelo je na uštrb izvornosti veće ili manje preinake. Očito su mijenjale i svoje vlasnike te zaslužuju detaljniju obradu uz prethodno istraživanje. Svedeno se nekadašnje gradnje kaštela Giunio- Rozanović kao najzapadnijeg te bliže središtu također nisko položeni sklop tzv. kaštel Baničevića prepoznaju u osnovnim strukturama dviju spojenih zgrada različitih visina prema prohtjevima svojih namjena.

Istome sadržaju ali izvan naselja, u osami polja Prapatna, pripada gospodarsko-ladanjski sklop Kanavelića sa susjednim zdanjem Peterlića iz 1652. god. Zajedno sa crkvicom sv. Ane čine cjelinu koju u prisnom odnosu s ubavim krajolikom ne odlikuje dolično razvijena arhitektura. Ustvari se iznimno u poljskom stanu patricija ponavlja oblik u Smokvici najčešćih pučkih kuća, jednokatnica s vanjskim kamenim stubama na konstrukciji isturenog balatura. Time se uz prihvaćanje pogodnosti podneblja i vezu s okolinom izravnije odvajao gospodarski sadržaj prizemlja od stanova na katu.

1.1.4.6.6. Stanje evidencije i pravne zaštite kulturnih dobara Općine¹³

Čitavo područje otoka Korčule je jedinstveni antropogeni prostor s milenijskim povijesnim kontinuitetom i očuvanim oblicima prisustva čovjeka u prostoru, bilo u vidu graditeljske baštine ili arheoloških nalaza, i u najvećoj mjeri očuvanim prirodnim osobitostima, te kao takvo ima obilježje kulturnog krajolika. Kultivirani krajolik (kao dio sveukupnog kulturnog krajolika) podrazumijeva područja oblikovana ljudskom rukom tijekom povijesti, očuvana do danas, a svjedoče o čovjekovoj prisutnosti u prostoru.

Nepokretna kulturna dobra sistematizirana su prema vrstama i podvrstama. Temeljna podjela prema **vrstama nepokretnih kulturnih dobara** je sljedeća:

- 1) povijesna naselja i dijelovi povijesnih naselja,
- 2) povijesne građevine i sklopovi,
- 3) elementi povijesne opreme prostora, tehničke građevine niskogradnje s uređajima,
- 4) područje, mjesto, spomenik ili obilježje vezano uz povijesne događaje i osobe,
- 5) arheološka nalazišta i lokaliteti,
- 6) krajolik ili njegov dio što svjedoči o čovjekovoj prisutnosti u prostoru

Kulturno dobro i njegovo okruženje tvori "*prostorni sklop*". Sklop predstavlja jedinstvenu oblikovnu cjelinu: građevine ili građevina naselja i izvornog, ili modificiranog neposrednog okolnog prirodnog prostora, *kontaktnog prostora* u kojemu je dotična građevina, ili su građevine naselja tijekom vremena nastale. Smatra se vrlo važnim zaštititi i građevinu (građevine) i prostor u kojemu je ona nastala, ili su one nastale, kao jednu funkcionalnu i oblikovnu cjelinu, odnosno prostorni sklop, u izvornom smislu.

Nepokretna kulturna dobra navedena su u popisu koji je dan u Tablici 30. "*Pregled registriranih kulturnih dobara s ovim Planom popisanim i valoriziranim kulturnim dobrima predloženim za registraciju*". Sva podliježu pravima i obvezama *Zakona*, bez obzira na njihov trenutni pravni status zaštite. Pravni status zaštite obuhvaćen je sljedećim kategorijama:

- a) R kulturno dobro upisano u Registar nepokretnih kulturnih dobara,
- b) PR prijedlog za upis u Registar,
- c) ZPP zaštita prostornim planom – zaštita na lokalnoj razini.

¹³ Popis kulturnih dobara u Općini Smokvica dan je u tablici 30. (u poglavlju 3.: «Plan prostornog uređenja»)

Na teritoriju općine Smokvica u popis spomenika kulture pod zaštitom zavedeno je samo 5 registriranih i 6 evidentiranih graditeljskih objekata.

Popis sadrži slijedeće registrirane objekte:

- RST-0607 = crkva sv. Mihovila;
- RST 0608 = crkva sv. Vida;
- RST 1142 = barokna loža;
- RST 0614 = crkva sv. Andrije,
- RST 0692 = crkva sv. Ane,

i svi su analizirani u gornjem tekstu, a kraći opisi priloženi su registracijskom kartonu kod nadležne službe zaštite. Na njima su zavedeni formalno-pravni statusi pojedinog spomenika, stanje očuvanosti i potrebne akcije obnove. (uglavnom su zastarjeli).

Na sličan su način također evidentirani i slijedeći objekti:

Smokvica E = Župna crkva Gospe Svijećnice, Amerićev kaštel, Rozanovićev kaštel, Baničevićev kaštel, Pecotićevo kaštel, premda klasifikacije nisu kod svih točne. Ujedno su preporučene mjere zaštite na 24 arheološka lokaliteta.

Iz takvih je okvira nedavno izvršena vrlo uspješna konzervacija i restauracija nekoliko starih crkava u suradnji s pozvanim stručnjacima. Međutim bi jednako efikasnu zaštitu po načelima i s izravnim mjerama aktivne zaštite trebalo sprovesti i nad građevnim objektima i cjelinama druge naravi, u prvom redu onima s povijesno vrijednim svjetovnim sadržajima.

U stvari bi sa svrhom očuvanja kulturnih dobara, time i određenih vrijednosti na svom prostoru Općine, trebalo provesti sustavniju obradu naselskog tkiva u cjelini, zasad označenoj pojmom "gradsko-seosko naselje", s točnim evidentiranjem raznih kategorija nepokretnih spomenika. To znači da bi poglavito raznorodni stambeno-građevni fond naselske jezgre trebalo izanalizirati po vrijednosti u cilju razlučivanja ambijentalnih cjelina zaslužnih očuvanja poradi održanja što autentičnijeg povijesnog lika izvrsne ruralne sredine. U tom smislu prvenstvo treba dati već evidentiranim sklopovima Baničevića i Pecotića, u nekoj mjeri i kaštelu Giunia, dok Amerićev kaštel zaslužuje registraciju u punom vidu kao istaknuti spomenik kulture koji će potpasti strogoj pravnoj zaštiti. U istom smislu registraciju provesti nad župnom crkvom Gospe Svijećnice povezujući je s već registriranom baroknom ložom. Ostale crkvene spomenike zadržati u postojećem stanju pravne zaštite, računajući i na korektnost obavljenih njihovih sanacija.

1.1.4.6.7. Kulturni krajobraz

Kulturni krajobraz Općine predstavljaju područja prirodnog i antropogenog prostora, u kojem je naročito izražen kvalitetan suživot graditeljske baštine i prirodnih osobitosti pripadajućeg okruženja, izuzetnih povijesnih, arheoloških, umjetničkih, kulturnih, znanstvenih, tehničkih, etnoloških, prirodnih i estetskih vrijednosti. U okviru takve definicije izlučeni su pojedini prostori koji imaju i pojedinačno veliku vrijednost, te ih kao takve treba štiti od daljnjeg propadanja, zapuštanja ili potpune promjene. Osobito je izdvojeno uže područje Korčule čiji će se prostor temeljito obraditi planiranim novim GUP-om i projektom za upis u svjetsku baštinu UNESCO-a. Vrijedni elementi kulturnog krajobraza nađeni su u pogledu na naselje Smokvica i okolna polja.

1.1.4.7. Temeljne ekološke svojstvenosti kraja

Prostor Općine razmjerno rijetko naseljem sa svega 57,7 stanovnika po km² (poradi usporedbe prosjek RH je 85 stanovnika po km²). Najveća je koncentracija stanovnika u zoni naselja Smokvica, potom u zoni njenog izdvojenog dijela Brna u okolo istoimene uvale. U okviru ovih prostora najintenzivnije su promjene krajobraza i prirodnih svojstvenosti.

Problemi se očituju kako u klasičnim oblicima zagađivanja okoliša, tako i u vizualnom uništavanju krajobraznih svojstvenosti unutrašnjosti i obale. Osobito to oko kamenoloma tehničkog kamena sjeverno od naselja Smokvica. Sve to čini prostor Općine, za sada tek na nekim točkama Općine, osobito ugroženim.

Smatramo da se problem ne može riješiti prostim zabranama izgradnje, već usmjeravanjem izgradnje na prihvatljive mikrolokacije uz striktnu kontrolu i provedbu Plana te izradu operativnih planova niže razine.

Zbog bogate prirodne i kulturne baštine te razmjerno velikih površina pod zaštitom krajolika, bit će potrebno neprekidno i sustavno provoditi mjere za poboljšanje i unapređivanje prirodnoga, kultiviranoga i kulturnog krajolika. Isto tako i mjere za sprječavanje nepovoljnog utjecaja na okoliš:

Mjere za poboljšanje okoliša

Za provođenje ovih mjera treba:

- izgraditi sustave kanalizacije s uređajima za pročišćavanje, osobito u radnoj zoni i na svim mjestima gdje se javljaju veći onečišćivači što uključuje i stanovanje;
- spriječiti mogućnost aerozagađivanja;
- redovito treba čistiti naselje i obalu (plaže) od krutog i krupnog otpada i sprječavati divlja odlagališta otpadaka po poljodjelskim i šumskim površinama;
- smanjiti uporabu agrotehničkih sredstava koja onečišćuju tlo (pesticide, umjetno gnojivo i sl.).

Mjere za očuvanje okoliša

U sklopu ovih mjera podrazumijeva se da treba:

- na djelotvorni način štiti kulturne, prirodne i krajobrazne vrijednosti;
- čuvati prirodna bogatstva i prirodne izvore (šume, poljoprivredne površine, izvore vode, vodotoke i dr.);
- uključiti lokalne vlasti u aktivno čuvanje okoliša, te zaštitu zaštićenih građevina i područja kroz novčanu potporu i odluke jedinice lokalne samouprave.

Mjere za unapređenje okoliša

Ove mjere podrazumijevaju:

- stvaranje javnoga mnijenja u korist zaštite krajolika, zaštite kulturne i prirodne baštine, smanjenje onečišćenja te izgradnju stambenih zgrada na zasadama tradicijskoga graditeljstva;
- u svaki urbanistički i arhitektonski projekt ili studiju, bilo koje vrste, ugraditi elemente zaštite okoliša i krajobraznoga oblikovanja.

Na građevnom području ne smiju se graditi građevine, koje bi svojim postojanjem, ili upotrebom neposredno ili potencijalno ugrožavale život, zdravlje i rad ljudi u naselju, ili vrijednost okoliša, niti se smije zemljište uređivati ili koristiti na način, koji bi izazvao takve posljedice.

a) Važno je navesti slijedeće:

- planom je određeno, da će konačna lokacija za odlaganje krutog otpadnog materijala biti određena Prostornim planom uređenja Županije;
- ako se na dijelu građevnog područja izgradi javna kanalizacijska mreža i ako postoje za to tehnički uvjeti, postojeće stambene i ostale građevine moraju se priključiti na nju;
- ako na dijelu građevnog područja na kojem će se izgraditi građevina postoji javna kanalizacijska mreža, stambene i druge građevine se moraju priključiti na nju;
- otpadne vode iz domaćinstva bez kanalizacije moraju se prije odvoženja i ispuštanja u okoliš pročišćavati metodom autopurifikacije u septičnim jamama;
- otpadne vode iz gospodarskih zgrada u domaćinstvu s izvorom zagađenja i gospodarskih postrojenja moraju se prije upuštanja u recipijent pročistiti do stupnja na kojem se nalazi recipijent, odnosno, do stupnja i na način predviđen posebnom odlukom Općinskog vijeća;

1.1.4.8. Svojsvenosti prometne i komunalne infrastrukture

1.1.4.8.1. Promet

Cestovne veze

Prema "Odluci o razvrstavanju javnih cesta u državne ceste, županijske ceste i lokalne ceste" (NN br. 79/99), te "Odluci o izmjenama i dopunama Odluke o razvrstavanju javnih cesta u državne ceste, županijske ceste i lokalne ceste" (NN br. 143/02.) u Općini od postojeće cestovne infrastrukture postoje slijedeće javne ceste:

državne ceste (D):

D-118: Vela Luka – Smokvica – Korčula

(ukupne dužine 48.6km/kroz područje Općine:9,53.km, korekcija trase kroz područje Općine:2,94 km)

županijske ceste (Ž):

Ž-6223: Blato (Ž6222) – Prižba – Brna – Smokvica (D-118)

(ukupne dužine 18.9km/kroz područje Općine: 6,90.km, korekcija kod planiranog aerodroma: 0,80 km)

lokalne ceste (L):

L-69019: Prigradica (L69018) – Babina

(ukupne dužine 11.7km / kroz područje Općine: 4,93.km)

L-69020: Blato (Ž6222) – Smokvica (Ž6223)

(ukupne dužine 8.1km / kroz područje Općine: 3,61.km)

Ostalo su ulice stambenog karaktera u izgrađenim zonama, poljodjelski putovi do poljodjelskih površina Općine i sl.

Ž 6223 (Blato (Ž6222)-Prižba-Brna-Smokvica (D118)) je prometnica koja povezuje sva naselja na južnoj obali otoka Korčule na području Općina Blato i Smokvica, u dosta je dobrom stanju i zahtijeva samo redovito održavanje.

Lokalne prometnice na području Općine su u lošem stanju zbog neodržavanja odnosno loših prometno-tehničkih elemenata. Budući da nisu rekonstruirane duže vrijeme, može se ustvrditi da su zaostale te da pružaju znatno nižu razinu usluga, predstavljajući opasnost po sigurnost prometa. Potrebno ih je što prije sustavno obnoviti. Zahvati na ovom segmentu cestovne prometne mreže kreću se od rekonstrukcije i modernizacije preko pojačanog održavanja, s tim da na pojedinim dionicama lokalnih cesta treba razmišljati i o probijanju nove trase, posebno tamo gdje se ne mogu ostvariti odgovarajuća prometno-tehnička rješenja na postojećoj trasi.

Prikaz je na listu br. 2a: «*Infrastrukturni sustavi - promet – cestovni, pomorski, zračni*» u grafičkom dijelu Plana.

Pomorske veze i morske luke

Temeljem Naredbe o razvrstaju luka otvorenih za javni promet na području Županije Dubrovačko-neretvanske (NN 96/96.), na području općine Smokvica razvrstana je

- luka Brna – luka lokalnog značaja.

Površina lučkog područja je 5368m², od čega je površina akvatorija 4468m². Luka Brna nije otvorena za međunarodni promet.

Pomorska prometna infrastruktura na području općine Smokvica zastupljena je lukom Brna u kojoj postoje dva pristana ukupne dužine 62 m, a koji se koriste za privez manjih brodova i brodica. Ova luka je najbliža otoku Lastovo i nekada se putnici iz ove luke prebacuju sa Lastova ili iz ove luke na Lastovo, ali za sada ne postoji organizirani prijevoz, odnosno brodska linija.

Zračni promet

U slučaju hitnosti u Općini ne postoji uređeni heliodrom. Lokacije najbližih uređenih helidroma su u gradu Korčuli i Blatskom polju.

1.1.4.8.2. Pošta i telekomunikacije

Poštanski sustav veza

U Općini postoji jedna jedinica poštanske mreže - poštanski ured:

- 20272 Smokvica,

i ne planira se daljnji razvoj poštanske mreže.

Postojeća mreža poštanskog sustava veza na području Dubrovačko-neretvanske županije sastoji se od Centra pošta Dubrovnik s tri Organizacijske jedinice (Korčula, Metković i Ploče). Organizacijska jedinica Korčula obuhvaća 26 poštanskih ureda.

Na području općine Smokvica, organizacijska jedinica Korčula obuhvaća poštanske urede: Smokvica i Brna.

Telekomunikacijski sustav veza

Na području Dubrovačko-neretvanske županije telekomunikacijski promet odvija se preko šezdeset šest područnih centrala i četiri mjesne centrale. Mjesne centrale, na koje se vežu područne centrale, su Dubrovnik, Mokošica, Korčula i Ploče.

Cijela županijska mreža vezana je u državni i međunarodni (preko međunarodne centrale u Splitu) telekomunikacijski promet svjetlovodnom magistralnom vezom "Jadranko", podmorskim svjetlovodnim kablom "Adria 1", položenim podmorjem Jadrana između Rijeke i Krfa, i radio relejnom vezom. Završena je izgradnja svjetlovodnog kabla od Dubrovnika do Molunta na dionici Čilipi-Molunat, čime je završena cijela trasa "Jadranka" na području Dubrovačko-neretvanske županije.

Telekomunikacijski sustavi otoka Korčule i Lastova uklopljeni su u državni i međunarodni telekomunikacijski sustav preko tranzitne centrale "Dubrovnik" i na nju se spajaju dijelom radio relejnim vezama preko radio relejne stanice "Uljenje" na Pelješcu (i to područne centrale u Ublima, Lastovu, Vela Luci, Blatu, Smokvici, Račišću, Čari, Pupnatu, Korčuli i Lumbardi) dok je centrala u gradu Korčuli povezana s telekomunikacijskim sustavom i preko svjetlovodnog kabla "Adria 1".

Na području općine Smokvica postoje podzemni TK kabeli i kapaciteti:

- svjetlovodni kabeli
 - magistralni vodovi – iz pravca Čare I Korčule prema Blatu I Prižbi uz ogranak prema Lastovu
 - privodni vodovi – povezuju UPS-ove I baznu stanicu T Mobile
- mrežni kabeli
 - pokrivaju područje mjesnih mreža Smokvica I Brna,a u području općine Smokvica ulazi I ogranak TM Prigradica
 - na grafičkom dijelu je prikazan samo dio mrežnih kabela a značajni su tek za rješavanje mikrolokacija

Na području općine Smokvica instalirana su dva UPS-a (UPS Brna I UPS Smokvica) koji su vezani na matičnu AXE centralu u Pločama

HT od mobilne infrastrukture ima jednu baznu stanicu na vrhu rta V. Zaglav I pokriva uglavnom nastanjeni dio općine. U plani je montaže još jedne u blizini kamenoloma "Kapja" (u blizini općinske granice na istoku, prema naselju Čari- Grad Korčula).

Na području općine Smokvica postoji:

- **TV pretvarač Brna** smješten na vrhu Rta Veliki Zaglav,
E 16 51' 24" N 42 53' 52" nadmorske visine 74 m
Visina antenskog stupa je 20 m.
Instalirana je i oprema za baznu postaju HT-a.

- **TV odašiljač Smokvica** smješten u blizini istočne općinske granice, uz naselje Čara, koji pokriva Smokvicu i Čaru,
E 16 55' 49" N 42 55' 53" nadm.vis. 123 m
Visina antenskog stupa je 36 m.
Stup i kontejner upotrijebljeni za instalaciju odašiljačke opreme su u vlasništvu VIP net-a koji na toj lokaciji ima svoju baznu postaju.

OIV d.o.o. na području otoka Korčula ima još 4 odašiljačke točke:

1. Korčula – FM I TV pretvarač
2. Pupnat – TV pretvarač
3. Blato – FM I TV pretvarač
4. Vela Luka – FM I TV pretvarač

Pokrivenost južne obale otoka Korčule bitno se popravila poslije rekonstrukcije antenskog sustava na Lastovu I instaliranja 10 puta jačih odašiljačkih uređaja 2003. godine.

U tijeku su pripreme za dislociranje FM I TV pretvarača Korčula, na zahtjev Ministarstva kulture, sa sadašnje lokacije na Kuli Fortica iznad Korčule na novu lokaciju udaljenu cca 50 m sjevernije, da bi se vratio izvorni izgled tog objekta kulturne u povijesne baštine.

Mobilne telekomunikacije pokrile su uglavnom nastanjeni prostor Općine. U Općini su smještene:

- 1 radiorelejna postaja (VIPnet d.o.o.),
- 1 bazna radijska stanica (HT – Hrvatske telekomunikacije d.d.) *

Može se napomeniti i slijedeće:

- jedna bazna radijska stanica (VIPnet d.o.o.) smještena je još u blizini općinske granice na istoku - prema naselju Čari - Grad Korčula;
- u blizini općinske granice na zapadu, uz trasu D-118, smještena je još jedna radiorelejna stanica (VIPnet d.o.o.), na području općine Blato.

Prikaz je na listu br. 2b: "Infrastrukturni sustavi - pošta i telekomunikacije" u grafičkom dijelu Plana.

1.1.4.8.3. Elektroopskrba

Otok Korčula (kao i Lastovo, Mljet, te poluotok Pelješac) uključen je u državnu elektroenergetsku mrežu tzv. otočkom vezom Zakučac-Brač-Hvar-Korčula-Ston, tj. preko dalekovoda DV 110 kV HE "Zakučac" - TS "Dugi Rat" - TS "Nerežišće" - TS "Starigrad" - TS "Blato" - TS "Ston" i dalekovoda DV 35 kV TS "Blato" - TS "Korčula" - TS "Zamošće" - TS "Pijavičino" - TS "Janjina" - TS "Ston".

PRIJENOSNI SUSTAV, postojeće stanje

Područjem općine Smokvica prolazi trasa dalekovoda:

- 110 kV Blato-Ston – ukupna dužina trase 78.6 km, vodiči: Al/Č 240/40 mm², god. gradnje: 1972., 1982. i 1985.

Dio trase predmetnog dalekovoda koji prolazi područjem općine Smokvica izgrađen je 1982. godine kao DV 110 kV Blato-Korčula i bio je u pogonu naponom 35 kV kao dio tehnološke cjeline DV 35 kV Blato-Ston, koja se sastojala još od podmorskog kabela Pelješac (Perna)–otok Korčula (Strečica) položenog tijekom 1972. god. i ranije izgrađenog DV 35 kV Ston-Perna. Tijekom 1988. god. po završetku izgradnje TS 110/35 kV Blato međusobno su povezani DV 110 kV Ston–Orebić (izgrađen 1985. god.), podmorski 110 kV kabel Pelješac –otok Korčula i DV 110 kV Blato-Korčula, koji je priključen na TS 110/35 kV Blato, te su u pogonu nazivnim naponom 110 kV.

Prikaz je na istu br. 2c: "Infrastrukturni sustavi – energetska sustav - elektroenergetika" u grafičkom dijelu Plana.

Napomena : Plinifikacija

U Općini nema plinoopskrbnog sustava niti se planira.

1.1.4.8.4. Vodnogospodarski sustav

Vodoopskrba

Vodoopskrbni sustav Općine treba promatrati u sklopu otoka Korčule kao prostorne cjeline. Polazišta za prostornu cjelinu otoka Korčule data su u PPDNŽ.

Zapadni dio otoka Korčule, a tako i područje općine Smokvica, opskrbljuje se vodom iz vodoopskrbnog sustava Blato.

Vodoopskrbni sustav Blato

Preko crpnih postaja voda se iz bunara u Blatskom polju, kapaciteta 80 l/s, zajedničkim tlačnim vodom odvodi u vodospreme u Vela Luci za opskrbu Vela Luke, te u središnju crpnu postaju "Veprijak" s ugrađene dvije crpke kapaciteta 25,0 l/s za opskrbu Blata i dvije crpke kapaciteta 20,0 l/s za potrebe naselja Grščica, Prižba i Brna. Na tlačni vod Vela Luka - Blato priključen je odvojak za Prigradicu i Bristvu, položen kroz odvodni tunel Blatskog polja.

Na sustav priključena su privremeno do izgradnje Neretva-Pelješac-Korčula-Lastovo vodovoda naselja Smokvica, Čara i Zavalatica.

Dakle, blatski vodovod s kapacitetom od 80 l/s bi u zimskom razdoblju mogao zadovoljiti potrebe zapadnog dijela otoka, dok bi se u ljetnom, sušnom razdoblju za vrijeme povećane potrošnje vode, potrebe za vodom zadovoljavale iz Blatskog vodovoda i Neretvansko-pelješko-korčulansko-lastovskog vodovoda. Vodovod Blato bi uzimao po potrebi dio vode iz Neretvansko-pelješko-korčulansko-lastovskog vodovoda i bio reverzibilan za potrebe distribucije vode prema istočnom dijelu otoka.

Prema Odredbama za provođenje PPDNŽ, 6.3.1. Građevine za korištenje voda - 6.3.1.1. Vodoopskrba, čl.174.:

- Blatski vodovod sa crpljenjem vode u Blatskom polju, kapaciteta 80 l/s, zadovoljava potrebe zapadnog dijela otoka Korčule u zimskom razdoblju, dok će se u ljetnom sušnom razdoblju (povećana potrošnja i smanjena kakvoća vode zbog neodgovarajućeg standarda vode za piće - Cl>200mg/l), opskrba vodom osiguravati iz Blatskog i Neretvansko-pelješko-korčulansko-lastovskog vodovoda.

Postojeće stanje

Područje općine Smokvica za sada se vodom snabdijeva iz Vodovoda Blato. Naselje Brna spojeno je na mrežu Prižba – Brna. Iz te mreže vodom se puni vodosprema Brna iz koje se voda prepumpava u vodospremu Smokvica II te dalje u mjesnu mrežu Smokvica. («o čemu više podataka može dati Vodovod Blato.»)

Prikaz je dan na grafičkom listu br. 2d: "Infrastrukturni sustavi – Vodnogospodarski sustav - Vodoopskrba"

Bujice i lokve

U Općini nema stalnih vodotoka, a nema niti većih problema s bujicama.

Odvodnja otpadnih voda

U Općini nema kanalizacijskog sustava.

Prikaz je dan na grafičkom listu br. 2e: "Infrastrukturni sustavi – Vodnogospodarski sustav - Odvodnja otpadnih voda i odlaganje otpada".

1.1.4.8.5. Postupanje s otpadom

U vrijeme izrade PPDNŽ, Dubrovačko-neretvanska županija nije imala riješen problem konačnog zbrinjavanja, odnosno odlaganja otpada. Ni jedno od 9 službenih odlagališta na području Dubrovačko-neretvanske županije nije radilo kao sanitarno odlagalište niti je u skladu s postojećom zakonskom regulativom. Također, otpad se odlaže i na smetlišta nastala uz naselja koja nemaju organizirano prikupljanje. U kratkom prikazu službenih odlagališta, u tekstualnom dijelu PPDNŽ navodi se i odlagalište «Ugrinovica» - Smokvica:

- Odlagalište je to za područje općine Smokvica. Lokacija nije ograđena, ni čuvana, niti na njoj postoje objekti. Odlaze se sav otpad, a problem može predstavljati otpad iz klaonice, od kojeg se širi neugodan miris. Također se odlaže podosta stakla iz vinarije.

Na području prostorne cjeline otoka Korčule navode se još:

- "Kokojevica - Lumbarda, Korčula (7 km jugoistočno od Korčule i 2,5 km sjeverozapadno od Lumbarde, udaljeno 500 m od naselja, a 300 m od mora, u prirodno zaštićenoj uvali koja ima oblik lijevka...).
- "Sitnica" - Blato (zapadno od naselja Blato i istočno od Potirne, uz cestu Vela Luka – Blato; odlagalištem se koriste općine Vela Luka i Blato; uz komunalni otpad na deponij dopijeva industrijski i bolnički otpad...)

1.1.4.9. Mogućnosti i ograničenja prostornog razvoja i uređenja

Iako prirodni potencijal Općine karakterizira razmjerno oskudan potencijal sirovinskih resursa (samo nešto kamena), veliko bogatstvo prirodnih uvjeta, klima, more, obala, reljef, vegetacija zajedno s naslijeđenim materijalnim i kulturnim svojstvenostima i dobrima, pruža izrazito pogodan temelj za daljnji razvoj Općine posebno na području poljodjelstva i turizma.

Za područje Općine Smokvica posebno je značajno sagledati kumulativni učinak svih spomenutih čimbenika, te potaknuti nadopunjavanje i međusobno povezivanje dvije navedene osnovne gospodarske grane.

1.1.4.9.1. Mogućnosti i ograničenja u odnosu na gospodarski razvoj

U gospodarskom smislu Smokvica je nesumnjivo dio gospodarskog sustava otoka Korčule. Stoga je sasvim jasno da će se gospodarski razvoj cjeline odražavati i na gospodarskom razvoju Općine Smokvica.

Cjelokupan gospodarski razvitak otoka Korčule, temeljit će se na intenzivnijem razvitku ugostiteljsko-turističke djelatnosti, poljodjelstva, ribarstva i drugih djelatnosti utemeljenih na iskorištavanju bogatstva tla i mora, a po opsegu prilagođenih potrebama djelatnosti-nositelja razvitka i zadovoljavanju potreba pučanstva otoka uz obvezatno poštivanje i uklapanje u stroge ekološke standarde.

Zahvaljujući to vlastitim specifičnostima, mogućnostima i ograničenjima gospodarski razvoj Općine dijelom će se razlikovati od općeg gospodarskog kretanja na otoku.

Brzina razvoja Općine Smokvica bit će u uskoj vezi s dostignutom razinom razvitka infrastrukture i gospodarstva, a osobito i s opsegom i dinamikom investicijskih ulaganja. Harmoničan razvitak cjeline, mora se predvidjeti, ali uz osiguranje svih pretpostavki potrebnih razvoju, kako bi se optimalno iskoristili vrijedni prirodni resursi i potencijali prostora Općine.

Planirani brzi budući razvitak industrije Otoka, koji će se odvijati u pravcu konsolidacije, restrukturiranja, provjere postojećih i prihvatljivih industrijskih pogona, te razvitka novih u funkciji prerade poljodjelskih resursa i bogatstva mora, u općini Smokvica, koja nema prostorne preduvjete za intenzivniji industrijski razvoj, usmjerit će se prema industrijsko-servisnom tipu gospodarstva. Naime, prostorna ograničenja i mogućnosti, koje pruža sirovinska baza usmjeravat će gospodarski razvoj prema preradi poljodjelskih

proizvoda, grožđa, maslina i agruma s vlastitog područja, a gospodarske površine trebat će se bolje opremiti svim infrastrukturnim objektima i instalacijama, kako bi se izbjegli konflikti u prostoru Općine.

Razvitak poljodjelstva predviđen je u uskoj vezi sa sustavnom državnom pomoći putem poticajnih mjera (kredita, poreznih olakšica, sigurnosti plasmana poljodjelskih proizvoda, opskrbom reprodukcijским materijalima, savjetodavne pomoći, stručnih savjeta i sl.).

Podizanje i organizacija obiteljskih poljodjelskih gospodarstava, predstavlja temeljni organizacijski oblik razvitka poljodjelstva na ovom području. Trebala bi se intenzivirati ulaganja u obnovu i razvitak maslinarstva, vinogradarstva. U tome smislu, zahvaljujući to državnim poticajima, već se osjeća pojačan interes za širenjem vinograda i maslinika. To će zahtijevati osiguranje prostora za podizanje manjih kapaciteta za preradu poljodjelskih proizvoda: punjenje i doradu čuvenog zaštićenog vina «Pošip», preradu maslina i proizvodnju maslinovog ulja, preradu agruma, a posebno zdrave hrane.

Zahvaljujući to svojim prirodnim resursima Općina Smokvica ima mogućnosti za proširenja i diversifikaciju turističke ponude, a time i osiguranje vodeće uloge ugostiteljsko-turističkoj djelatnosti kao nositelju razvitka Općine. Danas se Turistička ponuda temelji na hotelu «Feral» smještenom u uvali Brna s kapacitetom 200 ležajeva i na privatnom smještaju različite kvalitete usluga uglavnom u uvali Brna.

Stoga bi bilo potrebno predvidjeti proširenje kapaciteta i poboljšanje kvalitete hotelskih usluga, uz osiguravanje značajnijeg udjela nautičkog turizma. Razvitak stacionarnog turizma hotelima trebat će dimenzionirati sukladno rastu turističke potražnje i prostornim mogućnostima pojedine turističke lokacije, ali na višoj kvalitativnoj razini. Hotelski smještaj mora biti usmjeren klijenteli veće platežne moći, uz istodobno osiguranje turističke ponude klijenteli tzv. srednjeg staleža, što se može ostvariti boljom organizacijom i kvalitetom u pansionima i manjih hotelima smještenim u okviru građevnih područja naselja.

Uz razvitak stacionarnog i nautičkog turizma potrebno je predvidjeti razvitak novih, popularnih oblika, izletničkog, ruralnog i zdravstvenog turizma.

Ostale gospodarske djelatnosti - graditeljstvo, trgovina, komunalna djelatnost, obrtništvo, poslovne i financijske usluge imaju svrhu osiguravanja svojevrsne «infrastrukture» i kvalitete života koja će omogućiti razvoj temeljnih generatora gospodarskog razvoja Općine i tim putem otvoriti mogućnost zadržavanja stanovništva u Općini i njegov rast u bližoj budućnosti.

Dakle, Općina Smokvica svoj daljnji gospodarski razvitak treba planirati u intenzivnijem razvoju poljodjelstva (osobito vinogradarstva i maslinarstva) i u razvoju ugostiteljsko-turističke djelatnosti u vidu hotelskih kapaciteta i nautičkog turizma.

Predviđenim proširenjem kapaciteta vinarije i opremanjem uljare pogona za konzerviranje maslina poljodjelstvo će ostvariti značajne efekte povećavajući time udjel u gospodarskoj strukturi Općine.

Turizam će se razvijati kroz sanaciju postojećih hotelskih kapaciteta u Brni (hotela «Feral») i planiranjem novih te povećanjem jedinica privatnog smještaja (obiteljski pansioni, manji hoteli i sl.).

Na ovome mjestu, u kontekstu mogućnosti i ograničenja gospodarskog razvoja treba naglasiti da ovaj Plan osigurava prostorne pretpostavke razvoja, kroz planiranje građevinskih područja različitih namjena, kroz planiranje infrastrukture, zaštite prostora itd.

Realizacija planirane izgradnje u neizgrađenim dijelovima građevinskih područja, odnosno povećavanje kapaciteta u turizmu (T), industriji (I), športu (R) itd., nužno je povezana uz povećanje kvalitete i kvantitete infrastrukturne opremljenosti područja Općine. S time u svezi prije realizacije planiranih namjena u neizgrađenim dijelovima građevinskih područja i povećavanja kapaciteta, potrebno je osigurati:

- korektne prometne uvjete i veze,
- nužno potrebne količine energenata (električne energije),
- kvalitetno rješenje vodoopskrbe što će se realizirati spajanjem na vodoopskrbni sustav NPKL uz korištenje postojećih kapaciteta,
- podignuti kvalitetu komunalne uređenosti prostora Općine i sl.

Tek rješavanjem i izgradnjom navedeni infrastrukturnih sustava moguće je prići realizaciji planirane izgradnje u neizgrađenim dijelovima građevinskih poručja.

1.1.4.9.2. Mogućnosti i ograničenja u odnosu na demografski razvoj

Prema PPDNŽ, broj stanovnika na području Općine godine 1971. iznosio je 1052 stanovnika, godine 1981. - 1002, godine 1991. - 1125, a prema Popisu 2001. – 1012 stanovnika. Općenito, osciliranje broja stanovnika pelješko-otočne cjeline je posljedica vrednovanja prometno geografskog položaja, prirodno geografskih vrijednosti i privlačivosti radnih središta. Također, karakteristika demografskog stanja u pelješko-otočnoj geografskoj cjelini je da se u njoj skoro izjednačio udio skupina mladog i starog stanovništva, a te dvije skupine opet sa skupinom zrelog stanovništva. Područje je to s najslabijim prirodnim priraštajem, koji je već prelazio u prirodni pad stanovništva.

1.1.4.9.3. Mogućnosti i ograničenja u odnosu na prostorno-krajobrazne i prirodne vrijednosti, te u odnosu na kulturno-povijesne cjeline i građevine

Očuvani kulturni krajobraz (sinteza prirodnog i kultiviranog) velikog dijela prostora Općine, a posebno njegova karakteristična vitalnost, otvara iznimno dobre mogućnosti razvoja Općine Smokvica. Ovdje se upravo radi o mogućnosti sinteze poljoprivredne i turističke komponente. Naime, vitalnost i suvremeni značaj (razvijenost) poljodjelstva nije dovela do devastacije tradicionalnog kultiviranog krajobraza.

U takvoj situaciji, eventualna ograničenja i posebni uvjeti (propisi) za korištenje područja kultiviranog krajobraza i elemenata graditeljske baštine za suvremene potrebe, moraju biti odmjereni na način da ne ugrožavaju postignutu vitalnost i gospodarsku učinkovitost, ali i da ne ugroze značaj turističke atraktivnosti tih područja i građevina u turističkoj komponenti gospodarstva Općine Smokvica.

2. CILJEVI PROSTORNOG RAZVOJA I UREĐENJA

2.1. CILJEVI PROSTORNOG RAZVOJA DRŽAVNOG ŽUPANIJSKOG ZNAČAJA

Činjenica je da suvremeni problemi u prostoru Republike Hrvatske proizlaze uglavnom iz neodgovarajućeg korištenja toga prostora i njegove zaštite odnosno najviše zbog neprovođenja planova i slabe kontrole provedbe, a istovremeno novi zemljišni vlasnički odnosi (kvalitetnija zaštita privatnog vlasništva) i tržišno gospodarstvo mijenjaju i samu suštinu i postupak prostornog planiranja.

U prethodnom kontekstu Sabor Republike Hrvatske donio je *Strategiju prostornog uređenja Republike Hrvatske* 1997. godine i *Program prostornog uređenja Republike Hrvatske* 1999. godine kao krovne dokumente prostornog uređenja Države. Vlada je donijela Zakon o izmjenama i dopunama zakona o prostornom uređenju (NN 100/04) i Uredbu o uređenju i zaštiti zaštićenog obalnog područja mora (NN 128/04), a sve u cilju zaustavljanja nekontrolirane izgradnje obale i očuvanja njenog prirodnog supstrata.

2.1.1. RAZVOJ GRADOVA I NASELJA POSEBNIH FUNKCIJA I INFRASTRUKTURNIH SUSTAVA

Razvoj cijelog otoka Korčula i njegovih naselja, time i naselja Smokvica temelji se na zamislama iskazanim u *Programu prostornog uređenja Republike Hrvatske*. Te se zamisli mogu ukratko prikazati kroz slijedeća polazišta:

- U cilju porasta nataliteta i prirodnog priraštaja poželjno je poticati naseljavanja u srednje i male gradove, kao i lokalna središta, gdje valja poboljšati kakvoću življenja.
- Temeljem opredjeljenja prema policentričnom razvitku R Hrvatske treba poticati razvitak srednjih i malih gradova i naselja. Razvitak treba ostvariti poticajnom investicijskom politikom i decentralizacijom gospodarskih činitelja za što treba osigurati prostorne preduvjete i izgradnju vrsnog prometnog, vodoopskrbnog i energetskog sustava.
- Planiranu mrežu naselja temeljiti na razvoju lokalnih žarišta razvitka, kao uporišta za policentrični razvitak mreže gradskih središta.

Treba planirati ravnomjerniji i usklađeni razvitak i razmještaj stanovništva te raspršenost stambenih, radnih, uslužnih i rekreacijskih namjena. Valja izbjegavati pre naglašeno usmjeravanje ili specijalizaciju na samo jednu djelatnost. Oživljavanje širih krajeva Otoka, treba provoditi povezivanjem poljodjelskih, seoskih i gradskih gospodarstava i tako osnažiti pojedina područja, a što se može primijeniti na prostor Općine Smokvica.

Preobrazba postojećih gradova i naselja treba osigurati veće razvojne sposobnosti te poboljšati sveukupne uvjete života, uz istovremeno ostvarivanje programa zaštite krajobraza te prirodne i kulturne baštine. Preobrazbu područja potrebno je temeljiti na urbanoj obnovi i politici povećanja komunalnih i drugih standarda življenja. Preobrazbu prijelaznih (gradsko-seoskih) područja kao što su prostori Smokvice treba usmjeravati prema širenju i učvršćivanju gradskog načina života uz nužnu obnovu infrastrukture. Preobrazbu seoskih (ruralnih) područja valja temeljiti na revitalizaciji, zbog ukupnih civilizacijskih ciljeva i zbog demografske i socijalne iscrpljenosti.

Manja naselja kao subregionalna središta trebala bi se potvrditi u ulozi nositelja urbanizacije uz prevladavanje oskudne ponude životnih mogućnosti i nerazvijenosti institucija što umanjuje njihovu privlačnost.

Područna i lokalna središta (mali gradovi - trgovišta, općinska središta i ostala razvojna žarišta) treba osposobiti da budu organizatori razvojnih promjena na većim lokalnim područjima. Kao temelj njihove

preobrazbe predlaže se primjena metode reurbanizacije, revitalizacije i infrastrukturne rekonstrukcije s ciljem poboljšanja uvjeta života, učvršćivanja građanskog životnog stila i osposobljavanja tih naselja za ulogu lokalnih središta. Sela treba dugoročno ciljano i usmjeravano oživljavati. Trebalo bi prepoznati sela za koja postoji nedvosmisleni javni interes, sela gdje je javno zanimanje ograničeno samo na potporu u izgradnji najvažnije tehničke infrastrukture i sela koja ovise samo o autonomnoj motivaciji

Prednost treba dati urbanoj obnovi postojećeg naseobinskog tkiva pri čemu valja očuvati graditeljski identitet povijesnih središta naselja (uz naselje Korčulu to su središta naselja Žrnova, Pupnata, Račišća, Čare, Smokvice, Blata i Vela Luke). Nužno je obnavljati i uređivati povijesna središta naselja. Treba poticati optimalno korištenje postojećih izgrađenih područja, a njihovo širenje promatrati **kao mogući čimbenik razvoja kraja**.

Iako su ciljevi dani na razini Države, nepobitno je da se oni mogu preslikati i na prostor Županije i na prostor otoka Korčula i na prostor Općine Smokvica, osobito imajući u vidu prvo geografski položaj i geografske oblike, potom vrijednosti i kvalitete prostora i okoliša koje su još ipak razmjerno očuvane.

Proizlazi da su, ukratko, opći prostorno-razvojni ciljevi Županije:

- osnaživanje prostorno razvojne strukture,
- povećanje vrijednosti i kvalitete prostora i okoliša, te
- integracija u europske razvojne sustave.

U ovom općem kontekstu Općina se nalazi periferno i u okviru Države i u okviru Županije, koja je i sama u odnosu na ukupnost glavnih razvojnih tokova Države za sada smještena dosta periferno. Izvjesnost izgradnje aerodroma u Općini odraziti će se sigurno i na bolji prometni položaj Općine i otoka, koji će se ipak time približiti središtima Države, ali i šire. To će otvoriti perspektive potencijalno boljem gospodarskom i svekolikom drugom razvoju, ali će s druge strane izazvati jače pritiske na prostor i njegovu korištenje, što treba promatrati i u kontekstu moguće izgradnje čvrste cestovne veze s kopnom na poziciji Kneža-Sv. Ivan.

Poziciju Općine i u okviru Županije treba promatrati i kroz nužnost osiguranja razvoja gradova i naselja u sklopu Županije, ali i u sklopu Države poradi poboljšanja postojećih obilježja urbane mreže i skladnijeg regionalnog razvoja. Pri čemu *osobitu pažnju treba posvetiti malim gradovima* s 2000 - 7000 stanovnika, poboljšavajući njihovu funkcionalnu strukturu uz izbjegavanje prejake funkcionalne usmjerenosti.

Cilj je Plana, da osigura prostorne predispozicije za ostvarivanje gore navedenih smjernica razvoja, a one će se očitovati kroz

- **racionalno planiranje građevnih područja za nastavak demografskog rasta;**
- **osiguravanje prostora za gospodarski razvitak sredine, kako u smislu proizvodnih i servisnih djelatnosti tako i u smislu umjerenih turističkih razvojnih programa osiguravajući za to odgovarajuće površine;**
- **nudeći i štiteći kao važnu komparativnu prednost prirodne i kulturne svojstvenosti kraja, koje ovaj Plan valorizira i ističe.**

2.1.2. RACIONALNO KORIŠTENJE PRIRODNIH IZVORA

Odrednice ponašanja i korištenja prirodnih sustava u Županiji trebaju biti:

1. **racionalnost** - vrijeme je racionalnog raspolaganja prostorom u skladu s trenutnim mogućnostima. Racionalnost u pristupu ne znači eliminaciju prostornih mogućnosti razvitka u budućnosti, odnosi se prvenstveno na racionalno korištenje prostora za izgradnju, očuvanjem fizičke i funkcionalne cjelovitosti te kvalitete poljoprivrednog i šumskog zemljišta;
2. **zaštita prostora** - očituje se kroz zaštitu njegovih vrijednosti, vrijednih prirodnih i stvorenih resursa te kroz očuvanje biološke raznolikosti. Pretjerana urbanizacija i nepoštivanje prirode, ekološki su degradirali i u cijelosti uništili brojne prostore u zemlji i svijetu, prostore važne za čovjekovo življenje i njegovu budućnost. Svijest o potrebi zaštite okoliša svakim danom sve više jača i postaje čimbenik kojega se ne može zaobići;

3. **valorizacija naslijeđa** - bogatstvo naslijeđa, kako kulturno-povijesnog tako i prirodnog, spoznaje u zaštiti kulturne i prirodne baštine traže da s osobitom pozornosti pristupimo valorizaciji i revalorizaciji svega što je vrijedno u prostoru, što je važno za njegov identitet i što bi moglo biti u funkciji gospodarskog napretka.
4. **Očuvanju obalnog prostora** – odnosno «zaštićenog obalnog područja mora ili ZOP-a, u kojemu se nalazi cijeli otok. (Uredba u uređenju i zaštiti zaštićenog obalnog područja mora – NN 128/04)

Usprkos degradacijama u prostoru, koje su se i kod nas desetljećima dešavale, a nastavljaju se i danas, pa tako i u Županiji, stupanj ugroženosti okoliša je umanjen upravo zahvaljujući kontinuiranoj izradi prostorno planske dokumentacije i kontroli građenja u prostoru, ali nažalost njenoj slaboj provedenosti.

U povijesti čovječanstva čovjek je uvijek težio napretku i uvijek ga je ostvarivao. Problem je nastao onda kada je prestao respektirati prirodni ambijent, kada ga je počeo svjesno ili nesvjesno uništavati možda i ne sluteći da su razmjerno male granice izdržljivosti prirode. Oni najrazvijeniji u svijetu postaju svjesni da su te granice dostignute i da sve učinjene devastacije treba sanirati. Da ne bismo učinili iste greške prostornog razvitka i korištenja prostora potrebno je ponašati se s osobitom skrbi prema zaštiti prostora, prema slikovitom i vrijednom prirodnom ili kultiviranom krajoliku, koji nije samo naša baština nego mora biti i baština svih budućih generacija. Bilo je ovo nužno istaknuti jer je zaštita prostora važan i nezaobilazan cilj ovog Plana, time i otoka Korčule i županije Dubrovačko-neretvanske.

Iz prethodnog analitičkog postupka zaključuje se da postoje mnogi ograničavajući čimbenici potencijalnog razvoja, ali i da postoje razmjerno mnoge komparativne prednosti kojima raspolaže Općina, a koje u danom trenutku mogu, uz odgovarajuću pripremu bitno utjecati na povoljan opći razvitak. Svrha je ovog Plana da osigura prostorne planske elemente za potencijalan razvoj.

U skladu s postojećim društveno-političkim i gospodarskim prilikama, koje nameću razumno, svrsishodno i odmjereno korištenje prostora, te u skladu sa suvremenim europskim i svjetskim spoznajama o nužnosti zaštite okoliša i prostora, prilikom izrade ovoga Plana postavljeni su **sljedeći ciljevi**:

- **Racionalnost u korištenju prostora.** Trenutak u kojem živimo nije vrijeme "velikih" i utopističkih ideja i koncepata te općenito nerealnih planova i želja. Potreba je **da se prostor racionalno koristi** u skladu s trenutnim i u **bližoj** budućnosti sagledivim mogućnostima. Razboritost i odmjerenost u pristupu izradi prostorno-planske dokumentacije za korištenje prostora niti u kojem slučaju na znači isključivanje urbanističke vizije kao komponente prostornog razvoja.
- **Naslijeđe kao temelj identiteta.** Bogatstvo naslijeđa, kako kulturnog, tako i prirodnog te suvremeni svjetski trendovi i spoznaje u zaštiti kulturne i prirodne baštine traže **da se s osobitom pažnjom pristupi valorizaciji i revalorizaciji svega što je vrijedno u prostoru**, što je važno za njegov identitet i što bi direktno ili indirektno moglo biti u funkciji svekolikog gospodarskog napretka prostora, osobito turizma kojemu je gospodarski razvoj Općine orijentiran znatnim dijelom .

2.1.3. OČUVANJE EKOLOŠKE STABILNOSTI I VRIJEDNOSTI DIJELOVA OKOLIŠA

Rješenja Plana temelje se na principima koji pomažu očuvanje stabilnosti i vrijednosti dijelova okoliša Općine, a time i Županije slijedeći datosti zakonske regulative i viših prostornih planova. Rješenja se, dakle, temelje:

- **na zakonskoj regulativi** (ZOP) i ulaznim podacima viših prostornih planova (PPDNŽ);
- **na principima održivog razvoja**, koji će koristiti prostor Općine, njene prirodne i stvorene resurse tako da ne dođe do nepovratnog uništavanja prostora;
- **na principima zaštite prostora** i okoliša, čiji se elementi u počecima planiranja ravnopravno vrednuju u kontekstu svih planskih potreba;
- **na mogućnosti prostora** da primi određene namjene bez posljedica.

Analizom mogućnosti prostora, **koje su u krajnjem slučaju okviri mogućeg razvoja**, i želja prostornog rasta, dolazi se do prostorno planskih rješenja Plana, koja niti u kojem slučaju nisu, niti bi trebala pogoršavati, već po mogućnosti čak poboljšavati, prirodno-ekološko stanje prostora.

Osobito vrijednim prostorima Općine, time i važnim čimbenicima planiranja prostornih rješenja smatraju se:

- **prirodna baština**, kako ona već zaštićena, tako i ona čiju zaštitu predlaže ovaj Plan;
- **spomenici graditeljske baštine**, odnosno kulturna dobra, kako ona koja su već zaštićena, tako i ona koje revalorizira ovaj Plan i predlaže ih za određenu razinu zaštite;
- **morska obala i obalno područje**;
- **kultivirani i prirodni krajolik**, koji se kroz kategoriju *zaštićenog krajolika* zaštićuje i to njegova kopnena i gdje je on u kontaktu s obalnom linijom, njegova obalna komponenta.

Krajolik i njegove komponente izraz i odraz su identiteta nas, naše kulture i prošlosti. On je odraz svih naših dobrih i loših postupaka u prostoru i time je veća planerska obaveza njegove zaštite. Međutim, kako je krajolik rezultanta svekolikih prostornih aktivnosti, njegova zaštita se ne sastoji samo u identifikaciji i zaštiti određenih prostora kroz kategoriju *zaštićeni krajolik*, već i u korektnoj izradi planova, a iznad svega kontroli njihove provedbe.

Zaštita prostora.

Nakon što su u Europi i svijetu, uslijed pretjerane i nepromišljene urbanizacije kao i nepoštivanja prirode i njenih zakonitosti, degradirani ili ekološki u cijelosti uništeni brojni prostori važni za čovjekovo življenje i njegovu budućnost, svijest o potrebi zaštite okoliša svakim danom sve je jača. Postao je to čimbenik kojega se nigdje, pa ni u politici, više ne može zaobići. Usprkos dugotrajnom zanemarivanju hrvatskog prostora, koje se nerijetko nastavlja i danas, stupanj degradacije u većini slučajeva još nije katastrofalan, odnosno, to je, srećom, tek u okviru ograničeni zona. Uništavanje prostora (krajobraza) posljedica je bezobzirnog ponašanja, želje za ostvarenjem brzog profita i nekontroliranog prostornog razvoja.

2.2. CILJEVI PROSTORNOG RAZVOJA OPĆINSKOG ZNAČAJA

Općim ciljem prostornog razvoja općinskog značaja može se smatrati težnja za postizavanjem višeg (objektivno mogućeg) stupnja razvijenosti kroz ostvarivanje **održivog razvitka** poradi **bolje kvalitete života** stanovništva na svim područjima Općine, ali i šire. Taj će se cilj ostvariti:

- unutrašnjom konsolidacijom i integracijom prostora (demografskom revitalizacijom, gospodarskim oživljavanjem, prometnom povezanošću, funkcionalnom organizacijom prostora i sl.);
- očuvanjem i povećanjem vrijednosti kvalitete prostora (čuvanjem i unapređivanjem svih čimbenika prirodne i kulturne baštine zbog čuvanja privlačnosti kraja);
- uključivanjem kvalitetnim prometnim sustavima u hrvatske i europske razvojne i integracione sustave.

S gledišta korištenja prostora težište je na:

- očuvanju fizičke cjelovitosti područja, prvenstveno racionalnim korištenjem prostora za gradnju, uz,
- uvažavanje prirodnih značajki prilagođivanjem proizvodnje biološkim ciklusima i lokalnim uvjetima bez komponente zagađivanja i
- uvažavanje strukturnih značajki kroz očuvanje krajobrazne fizionomije kao sinteze djelovanja prirodnih i kulturnih komponenata jednog cjelovitog vizualnog prostornog fenomena.

Proizlazi da osobito značenje ima **stroga zaštita posebno vrijednih resursa**: nezagađenog tla, čistog mora, prirodnih šuma, neizgrađenih obalnih linija, krajobraznih vrijednosti izraženih kroz čimbenike prirodne i kulturne graditeljske baštine. Dakle, opći razvojni ciljevi, općinski, ali županijski i nacionalni, koji trebaju biti ugrađeni u ovaj Plan odnose se na:

- **osnaživanje prostorno-razvojne strukture** kroz uravnoteženi razvitak područja stvaranjem okosnica i težišta razvitka oslanjanjem na postojeći sustav naselja uz definiranje (i izgradnju) temeljnih prometnih pravaca na gradskoj, županijskoj i državnoj razini,

- **kvalitetnu evoluciju** razvoja u prostoru s osloncem na resurse, koje čine prirodna i kulturna dobra, ljudski potencijal, ljepota, raznolikost i osobitost dijelova prostora.

Rečeno se može ostvariti putem **integralnog očuvanja povijesnih i prirodnih dobara** čime će se štiti autohtone vrijednosti i vrsnoće čitavog prostora Općine.

2.2.1. DEMOGRAFSKI I GOSPODARSKI RAZVOJ

2.2.1.1. Ciljevi demografskog razvoja

Današnji demografski razvoj Općine možemo tipološki odrediti kao *imigraciju* koja se kreće od *regeneracije imigracijom* Općine kao cjeline, preko *ekspanzije imigracijom*, do *slabe regeneracije imigracijom*.

Buduće kretanje stanovništva Općine teško je predvidiva kategorija, zavisi o brojnim parametrima, čije se kretanje u budućnosti i samo po sebi teško može prognozirati. (Vidi točku 1.1.4.3.: *Temeljne svojstvenosti naselja i sustava naselja*, podtočku: 1.1.4.3.4.: *Predviđanje kretanja stanovništva*). U svakom slučaju gospodarski razvoj i radna mjesta, kao važni čimbenici trebali bi i u budućnosti utjecati na održavanje današnjeg stabilnog demografskog razvoja.

Osim što je potrebno zadržati trend laganog rasta populacije ostvarenog u zadnjem popisnom razdoblju, potrebno je poboljšati sastav populacije osobito u smislu poboljšanja starosne strukture, a zadržati ili poboljšati stručnu kvalifikaciju.

2.2.1.2. Ciljevi gospodarskog razvoja

Osnovni cilj upravljanja i kreiranja gospodarskog razvoja treba biti usmjeravanje razvoja prema gospodarskom, tehnološkom i ekološki optimalnom iskorištavanju ukupnih raspoloživih prirodnih i kadrovskih potencijala s ciljem poboljšanja standarda življenja.

Demografski cilj, a utvrđen je i u *Nacionalnom programu razvitka otoka*,¹ mora se realizirati kroz opstanak postojećeg stanovništva, poticanje obitelji na više djece uz paralelno stvaranje uvjeta njihova školovanja i ostanka u mjestu rođenja. Treba stimulirati povratak djelomično raseljenih, pogotovo mlađih kadrova u radnoaktivnoj dobi te stvarati uvjete za, po potrebi, imigraciona kretanja, tj. naseljavanje prostora odgovarajućim stručnim kadrom.

Primijenjene tehnologije i ostvarena razina produktivnosti u velikoj mjeri bi trebale odrediti potrebni broj stalne radne snage, a po potrebi i povremene, ili sezonske.

U tom smislu, a i u ovisnosti o raspoloživim ukupnim resursima ne smije se dozvoliti monostrukturna orijentacija gospodarstva na samo jednu granu ili pretežito na jednu granu (turizam - vinarstvo) već treba raditi na koncepciji raznovrsne gospodarske strukture (zračni promet) oslobođene teške industrije i zagađivača, a u cilju prilagođivanja i lakšeg prebrođivanja određenih kriznih stanja.

Pored raznovrsnosti razvoja gospodarskih grana, potrebno je razvijati i polivalentnost domaćinstava, odnosno gospodarstava tako, da se može osiguravat prihod iz više izvora (turizam) što je i dosad bio slučaj, ali sada to vršiti na višoj i kvalitetnijoj razini.

Kao jedan od prioritetnih budućih ciljeva svakako mora biti i težnja da se ulaganja u razne oblike gospodarstva financijski izjednače s istima na kopnu. Isto treba postići i u izjednačavanju javnog standarda i društvene opremljenosti (kompletna infrastrukturna opremljenost, školske, zdravstvene, kulturne, sportske i ostale usluge).

Navedeni ciljevi trebali bi se ostvarivati kroz određene poticajne i razvojne mjere, promicanje ulaganja u vidu izrade prostornih planova, investicijskih projekata, idejnih rješenja određenih zona i slično, a sve usklađeno prema vrsti i vremenskoj dinamici.

¹ "NACIONALNI PROGRAM RAZVITKA OTOKA", Sabor Republike Hrvatske, 28. veljače 1997.

Za neposrednu realizaciju zacrtanih ciljeva i provođenje navedenih mjera biti će potrebna usklađenost i zajedničko djelovanje odgovarajućih službi na državnoj, županijskoj i lokalnoj razini, a sve u cilju ostvarenja zacrtanih programa i kvalitetnijeg načina života, koji će onemogućiti iseljavanje, a poticati će useljavanje uz primjenu odgovarajućih mjera zaštite i unapređenja prostora i okoline.

Polazeći od analize postojeće gospodarske strukture te od mogućnosti i ograničenja gospodarskog razvoja naveli bi kao primarne ciljeve gospodarskog razvoja:

- ubrzati rast gospodarskih aktivnosti u cilju iskorištavanja prednosti i raspoloživih resursa;
- prevladavati prometnu, a time i gospodarsku izoliranost (aerodrom, most Komarna-Pelješac);
- težiti stvaranju usklađenog modela gospodarskog razvitka te graditi očekivanu razvijenost infrastrukture;
- poticati one gospodarske aktivnosti, kojih je posljedica povećana cirkulacija ljudi, dobara i usluga;
- težiti postizanju i održavanju relativno visokih i stabilnih stopa rasta prihoda i zaposlenosti instaliranih kapaciteta, a time optimalno i produktivno zapošljavanje raspoložive radne snage;
- povećati efikasnost upravljanja i organiziranosti pojedinih poduzeća;
- težiti rastu investicijskih aktivnosti uz očuvanje ekološki vrijednog područja, a u skladu s donesenim razvojnim planovima i programima;
- stvarati preduvjete za otvaranje novih radnih mjesta, a naročito u malom i srednjem poduzetništvu te obiteljskim gospodarstvima.

Sukladno već navedenom, a u zavisnosti o raspoloživim prirodnim i kadrovskim resursima, osnovne aktivnosti u planiranom gospodarskom razvitku trebaju se usmjeriti na djelatnosti i to na:

1. turizam i ugostiteljstvo kao osnovnu komponentu gospodarstva i stupa ukupnog razvoja ovoga prostora
2. poljoprivredne djelatnosti, osobito kroz vinogradarstvo i proizvodnju vina;
3. prometne djelatnosti čiji razvoj potiče i geoprometni položaj Općine i otoka;
4. upravu što proizlazi iz predviđene pozicije u sustavu naselja;
5. poljoprivredu kao turizmu komplementarnu djelatnost, osobito u smislu privođenja raspoloživih resursa tradicionalnim kulturama, okrupnjivanjem posjeda gdje je to moguće i oslanjanjem na proizvodnju zdrave ekološke hrane;
6. razvoju proizvodnog zanatstva i razvoj malih i srednjih kapaciteta uz eliminaciju bilo koje vrste zagađivanja;
7. uslužne djelatnosti i obrtništvo utemeljeno na stvaranju zona male privrede poduzetničkih "inkubatora" i razvitaka obiteljskih gospodarstava i obrta.

U odabiru i poticanju određenih gospodarskih aktivnosti u svakom slučaju treba protežirati one, koje su stručno utemeljene i dokazane bez obzira da li se radi o radnim ili kapital intenzivnim djelatnostima, one koje koriste i unapređuju raspoložive prirodne resurse, nisu veliki energetske potrošači, te ne zahtijevaju veće količine sirovina i repromaterijala.

Pored navedenog treba voditi računa o stvaranju potreba za radnim mjestima, koja se najvećim dijelom mogu popunjavati iz rezerve radne snage, dijelom doškolovanjem ili prekvalifikacijom.

1. Turizam i ugostiteljstvo

Turizam i ugostiteljstvo, kao osnovna djelatnost u sadašnjem i budućem razvoju, mora biti nositelj razvoja, a sve ostale djelatnosti njoj komplementarne moraju je dopunjavati.

U turizmu moraju biti postavljeni osnovni ciljevi, a usmjereni na visoke standarde pruženih usluga. Sukladno navedenom, turizam kao osnovni pokretač razvoja trebao bi doprinijeti povećanom standardu življenja i demografskoj revitalizaciji u odnosu na trenutnu stagnaciju.

U tom smislu potrebno je stalno pratiti svjetske trendove turističke potražnje i stvarati prilagodljivi marketinški model na usmjeravanju turističkih potrošača, koji se iz nekadašnje masovne orijentacije na putovanja u novije vrijeme sve više individualno odlučuju za izbor turističke destinacije. Osnovni uvjeti koji utječu na odluku o izboru ljetovališta su:

- ljepota krajolika,
- čistoća mjesta i mora,
- zdrava klima,
- svojstven ambijent uz maksimalno korištenje naslijeđenih osobitosti,
- komforan smještaj,
- dobra i raznovrsna ponuda ugostiteljstva, mogućnost izbora zabave i bavljenja sportom, organizacija izleta, samostalne šetnje po određenim lokalitetima i stazama te
- cijena smještaja i usluga, ali ne kao primarnog elementa odluke što je u praksi već i potvrđeno, a to je da se najbolje popunjavaju najskuplji kapaciteti i mjesta s raznoraznim sadržajima i kvalitetnim uslugama.

U tom smislu koncept razvoja turizma u trebao bi se temeljiti na:

- rekonstrukciji, modernizaciji i valorizaciji postojeće ponude (hotel «Feral»);
- izgradnji dijelom novih kapaciteta temeljenih na novim zahtjevima turističkih potrošača uz isticanje ekoloških i kulturnih vrijednosti (lokacija «Istruga»);
- uklapanju postojećih i izgradnji novih sadržaja prvenstveno zabavnog i sportskog karaktera (zona športa i rekreacija – ŠRC).

Realizacija navedenog koncepta može se temeljiti na relativno dobro očuvanom prirodnom prostoru i raspoloživim kadrovskim potencijalima i mogućnosti za školovanje novih potrebnih stručnih kadrova. Pri tome osobitu važnost treba pridati upravo izobrazbi stručnih kadrova. Postojeći turistički kapaciteti prikazani su u tablici 23.

TABLICA 23
TURISTIČKA PONUDA OPĆINE SMOKVICA 2001. GODINE

Naziv objekta	Postojeći kapacitet u krevetima
Hotel "Feral» Smokvica - Brna	200
Tur. naselje «Istruga» Smokvica - Brna	zapušteno
Hotelski smještaj ukupno	200

Obiteljski pansioni ("privatni smještaj")	350
--	-----

Izvor: Turistička zajednica, Općina Smokvica

Dakle, dovršenjem procesa privatizacije bilo bi nužno izvršiti rekonstrukciju i modernizaciju postojećih turističkih kapaciteta u hotelima i apartmanima te izvršiti dodatna ulaganja u smislu usklađenja sa *Zakonom o kategorizaciji* udovoljavajući većim standardima.

Izgradnja novih kapaciteta na novim lokacijama temeljila bi se na optimaliziranju vrste i kvalitete ponude. Novi sadržaji sigurno bi doprinijeli novoj kvaliteti i "slic" prostora. To sve uz maksimalnu primjenu ekoloških normi i standarda. Ovim novim sadržajima trebalo bi postepeno prijeći sa sezonskog na cjelogodišnje poslovanje za što postoje potrebni uvjeti uz prethodnu izgradnju potrebnih sadržaja. Time bi se postojeće korištenje od 65-80 dana povećalo na 130-150 dana i u perspektivi osiguralo umjesto sadašnjih noćenja mnogo više.

2. Poljoprivreda

Treba imati na umu da u poljoprivredi kao osnovnoj djelatnosti radi samo 1,86% od aktivnog stanovništva što obavlja djelatnost. No također je važno navesti da 21,2% domaćinstava ima gospodarstvo.

Osnovni pravci i ciljevi razvoja poljoprivrede morali bi se temeljiti na:

- optimalnom vrednovanju svih uvjeta za razvoj poljoprivrede;
- na proizvodnji onih proizvoda za koje već i sada postoji izražena potražnja u okolnom prostoru i široj regiji (proizvodnja vrhunskog vina);

Kao najvažniji poljoprivredni proizvodi u ovom trenutku, a i u budućnosti, sigurno će biti vino i ulje koje kao tradicionalne kulture i proizvodi već imaju izraženu potražnju na tržištu i najveći se dio plasira kroz turističku ponudu. Jedan od prednosti poljoprivredne proizvodnje mogla bi biti i "zdrava hrana" s posebnom ponudom u ugostiteljskim objektima za što postoje uvjeti, a sada takve ponude uopće nema.

U proizvodnji grožđa i vina pored sadašnjih stimulativnih mjera, koje se primjenjuju, trebalo bi osigurati i nove. Osobito u smislu poticaja sadnji novih vinograda s tradicionalnim sortama prilagođenih kvaliteti tla, a s akcentom na tradicionalno vrhunsko vino s posebnom kvalitetom i zaštitom - *Pošipa*..

Maslinarstvo je drugi važan oblik poljoprivredne proizvodnje čiji značaj iz godine u godinu biva sve veći. U maslinarstvu je prvenstveno potrebno obnoviti sadašnje zapuštene maslinike uz čišćenje navedenih površina od borova i makije uz čije je prisustvo razvoj maslina onemogućen i ograničen. Kao jedan od načina poticanja poljodjelske proizvodnje, koji bi u budućnosti trebalo uvesti, sigurno je pripomoć u obnovi dijelova zapuštenih polja gdje bi se uz primjenu suvremenih agrotehničkih mjera mogle zasaditi značajne količine mladih sadnica visokorodnih sorti.

Navedeno sigurno nameće i potrebu izgradnje i opremanja uljara bilo u privatnoj inicijativi ili preko zadruga što bi uz ostale stimulacije dodatno povećalo interes za razvoj i unapređenje maslinarstva.

Sve ove mjere za pokretanje i poticanje poljodjelske proizvodnje najvećim bi se dijelom oslanjale na obiteljska gospodarstva, koja ne bi trebala postati monokulturna.

Dalje, potrebno je urediti postojeće i izgraditi mrežu novih poljskih putova do poljodjelskih površina za korištenje mehanizacije (traktora i sl.). Obradene poljoprivredne površine značajne za uzgoj poljoprivrednih kultura potrebno je zaštititi od izgradnje i po mogućnosti spajanjem i zamjenom određenih površina stvarati veće posjede radi lakše obrade i boljih rezultata.

3. Ribarstvo

Ribarstvo ni danas, a niti u budućnosti ne će biti značajna gospodarska grana, ali obzirom na geografski smještaj i povezanost s turizmom određeni će broj stanovnika u ovoj djelatnosti imati dodatni izvor zarade. U prošlosti tradicionalna grana, razvojem turizma izgubila je na značenju, ali određenim stimulativnim mjerama može osigurati izvor zarade za određeni broj stanovnika.

U ovom trenutku, ova se djelatnost profesionalno obavlja kroz angažman nekoliko obrtnika. Više se temelji na dopunskom izvoru zarade kroz mali ribolov i sportski ribolov. Uz ulov za osobne potrebe, manji dio ulovljene ribe nudi se kao višak na tržištu, ali u sezoni još uvijek ne može udovoljiti svim potrebama.

4. Industrija

Industrijska proizvodnja u okviru ZOP-a, kojemu pripada čitav otok Korčula, nije moguća. U postojećoj gospodarskoj zoni, poslovne i servisne namjene, postoji odavno vinarija poljoprivredne zadruge koja je servis i otkupljivač grožđa za proizvodnju svoga najpoznatijeg proizvoda, vrhunskog vina «*Pošipa*». U okviru ove zone može se očekivati povećanje produkcije vina, ali i izgradnja poslovnih i servisnih kapaciteta u dijelu zone planirane za njen budućni razvoj.

5. Uslužne djelatnosti i obrtništvo

Iz već navedenog vidljivo je da je gospodarska struktura uglavnom utemeljena na uslužnim djelatnostima: turizmu i ugostiteljstvu, prometu i vezama, trgovini te upravnim funkcijama (Tablica 11). Ali neformalno i na proizvodnji i potrošnji hrane. U svemu naglasak mora na prvom mjestu biti na podizanju kvalitete ponude i razvoju međuovisnosti ovih djelatnosti.

U okviru uslužnih djelatnosti i obrtništva, razvoj će se temeljiti na onima koje već djelomično postoje i imaju tržišni i profitabilni prosperitet, ali i dijelu visoko razvijenih uslužnih djelatnosti temeljenih na stručnom pristupu i visokoj tehnologiji. U tom smislu podržavat će se razvoj trgovine kao servisa određenim djelatnostima (poljoprivreda, turizam, građevinarstvo i sl.), iako se ova djelatnost trenutno nalazi u poslovnim teškoćama. Za očekivati je izlazak iz krize i njezin razvoj i uklapanje u sustav s ostalim djelatnostima.

Pored navedenog treba poticati i razvoj malog poduzetništva, odnosno svojevrsnog poduzetničkog "inkubatora", u okviru kojega bi se uz prethodno osigurane i infrastrukturno opremljene lokacije mogli graditi razni servisi i mali obrti ulaganjem domaćeg i stranog kapitala. U ovakvoj zoni moglo bi se razvijati i malo obrtništvo temeljeno na oplemenjivanju uvezenih sirovina.

Razvoj navedenih društvenih djelatnosti mora u cjelini osigurati visok standard življenja.

Zaključak

Iz izložene analize postojećeg gospodarskog razvoja, ograničenja i mogućnosti razvoja te planiranog gospodarskog i ukupnog društvenog razvitka Grada može se zaključiti slijedeće:

- postojeća gospodarska struktura i razvoj nisu dostigli potrebni i zadovoljavajući rast što povratno utječe na određene teškoće u ukupnom razvoju i planiranju mjera za budući razvoj;
- broj radno aktivnog stanovništva ispod je prosječnih kriterija, a stagnira i opada broj zaposlenih;
- Uzroke navedenog stanja nalazimo u nedovoljnom i neadekvatnom korištenju raspoloživih kapaciteta i resursa;
- Sve navedene postavke utječu na pad životnog standarda i sukladno tome na poteškoće u održavanju dosad relativno stabilne demografske strukture populacije (mora se uspostaviti trend uzlaznog rasta, a ne stagnacije).

U **cilju** prevladavanja navedenih teškoća i pronalaženja izlaska iz stanja, uz optimalno korištenje svih raspoloživih resursa i programiranja održivog razvoja, potrebno je poduzeti slijedeće mjere i radnje:

1. razvoj svih djelatnosti i gospodarskih grana usmjeravati prema donesenim programima uz poduzimanje investicijskih aktivnosti;
2. osigurati svu potrebnu infrastrukturu za ubrzani gospodarski razvoj najvećim dijelom uz potporu države i njezinih institucija;
3. pripremati programe razvoja svih djelatnosti na temelju donesenih kriterija i iste ponuditi zainteresiranim ulagačima (ulaganje u budući aerodrom i turističke kapacitete);
4. kroz donošenje i prilagođivanje prostornih i eventualno drugih planova, osigurati prostorne mogućnosti zacrtanog razvoja uz primjenu ekoloških normi očuvanja okoline;
5. poticati osobito razvoj obiteljskih gospodarstava i mogućnost dvojnih zanimanja (turizam – poljoprivreda);
6. Stvoriti pretpostavke za ubrzani demografski razvitak i povećanje broja stanovnika u smislu stručne radne snage;

U svim mjerama i programima potrebno je voditi računa o specifičnosti života i privređivanja na ovakvim prostorima, unaprijediti povezanost između otočnih mjesta i otoka u cjelini te poboljšati povezanost s kopnenim dijelom zemlje u smislu prevladavanja prometne izoliranosti te sačuvati okoliš kao specifičnost i prednost razvoja ovakvih destinacija.

Navedena analiza, demografskih kretanja, raspoloživih prirodnih izvora i strategije gospodarskog razvoja, može poslužiti kao koristan materijal za izradu modela razvoja otočnih naselja, a s ciljem razvoja malih sredina i time smanjivanja pritiska na useljavanje u veće urbane cjeline. Ovakvim bi se modelom mogla uz znatno manja ulaganja po radnoj jedinici u otočnim mjestima osigurati mnoga nova radna mjesta i potrebni sadržaji za postojeće stanovnike i povrat dijela iseljenih domicilnih stanovnika.

U skladu s navedenom analizom potrebno je osigurati prostorno-planske elemente, koji će u prostornom smislu osigurati mogućnost ostvarenja navedenih gospodarskih ciljeva. To će se osigurati prvenstveno kroz određene prostore za gospodarski i turistički razvoj.

2.2.2. ODABIR PROSTORNO-RAZVOJNE STRUKTURE

Smanjivanje lokalnih utjecaja i nadvladavanje prirodnih ograničenja lokalnog prostora, podređivanje prirode sve većim zahtjevima čovjeka, izjednačavanjem društvenih vrijednosti u velikim geografskim zonama, prodoranjem urbanog u sve pore prostora zahvaljujući to mnogim tehnološkim rješenjima, vodi gubitku lokalnih specifičnosti i krizi identiteta svojstvenih lokalnih prirodnih i umjetnih ambijenata, utopljenih u urbano-ruralnim prostorima gradske aglomeracije, pa i šire, u prostranom ruralno-urbanom kontinuumu intermetropolitanskog prostora.

Spriječiti jednoličan kontinuirano izgrađen prostor, fizičko spajanje s elementima fizičke strukture naselja, temeljni je cilj odabira prostorno razvojne strukture. Cilj se treba ostvariti kroz:

- svrhovito i restriktivno određivanje građevnih područja naselja, što će u mnogome, ipak, zavisiti o već izgrađenim prostorima;
- oblikovanje relativno uočljive strukture izgrađenog - neizgrađenog (prirodnog) prostora u okviru izgrađenih dijelova građevnih područja;
- čuvanje tradicijskih eventualno još sačuvanih središnjih dijelova naselja;
- izgradnja ostalih građevnih zona, turističkih zona i gospodarskih zona na način da se spriječi kontinuirana izgrađenost prostora;
- čuvanje elemenata prirodne baštine kao strukturnih elemenata prostora, koji će osigurati, uz zaštitu preostalih elemenata kulturno-prostornih tradicijskih struktura, prepoznatljivost i regionalni svojstvenost prostora.

U kontekstu potonjeg podrazumijeva se oblikovanje sustava zaštite prostora različitih razina strogoće.

2.2.3. RAZVOJ NASELJA, DRUŠTVENE, PROMETNE I KOMUNALNE INFRASTRUKTURE

Nastanjeni prostori Grada spadaju prema svojim karakteristikama u *prijelazna područja*. Opća svojstvenost daljnjeg pravca razvoja naselja *prijelaznih područja* (gradsko-seoskih, urbano-ruralnih) treba biti infrastrukturna rekonstrukcija i izgradnja. Glavni ciljevi trebaju biti:

- olakšati pučanstvu pristup društvenim dobrima i institucijama;
- povećati svakodnevnu ekološku i funkcionalnu sigurnost područja;
- poduprijeti i poboljšati osobnu i obiteljsku perspektivu stanovnika područja i
- proširiti mogućnost individualizacije lokalnog načina života².

Obzirom na rečeno, treba naglasiti da se infrastrukturni sustavi smatraju glavnim čimbenikom usmjerenja razvoja. Cilj je uspostaviti mrežu infrastrukturnih sustava, osigurati potrebne kapacitete uz:

- sigurno i kvalitetno prometno povezivanje prostora unutar sebe, ali i šire;
- osiguranje sustava opskrbe vodom, a paralelno osigurati sustav zaštite mora izvedbom sustava odvodnje i pročišćavanja;
- osiguranje količina kvalitetne energije;
- bolje korištenje postojećih infrastrukturnih kapaciteta.

2.2.4. ZAŠTITA KRAJOBRAZNIH PRIRODNIH VRIJEDNOSTI I POSEBNOSTI I KULTURNO-POVIJESNIH CJELINA

² "PROGRAM PROSTORNOG UREĐENJA REPUBLIKE HRVATSKE", o.cit.

Većina naseljenih prostora Općine, zbog svoje lokacije i dinamičnosti reljefnih formi "*naselja na vidiku*", sagledivi su iz niza pozicija: mora, prilaznih cesta, ili s pojedinih vrhova i vidikovaca. Zbog sagledivosti i očuvanja oblikovnih karakteristika, značenje kontaktnih zona je utoliko veće što one predstavljaju prostore mogućeg širenja svakog pojedinog naselja ili dijela naselja. Osnovno morfološko obilježje većine sela, je volumenska kompaktnost koja proizlazi iz grupiranja izgradnje. Odlikuju se ujednačenim mjerilom kuća i gospodarskih zgrada, primjenom karakterističnih materijala završne obrade: vidljivim kamenom u obradi pročelja i kupama kao pokrovom (nekad i na gospodarskim građevinama, čime oblikuju prostorne cjeline visoke estetske vrijednosti i prepoznatljivosti. U slučaju starih povijesnih dijelova naselja sela morfološka kvaliteta je osobito naglašena.

Svaka nova gradnja u okviru kontaktne zone povijesnih struktura trebala bi polaziti s pretpostavke stvaranja harmonične slike s njom. To znači da se pri dimenzioniranju volumena, korištenju materijala završne obrade mora voditi briga o kontekstu. Neprihvatljivi su volumeni nove gradnje, koji bi onemogućili vizuru na crkvu i kapele, a svojim položajem, funkcijom, materijalom završne obrade i koloritom unijeli nesklad te stvorili prostorni i oblikovni konflikt.

Proširenje građevinskih područja postojećih naselja, planirati na način kojim bi se zadržala homogenost slike povijesnog naselja, kvalitetna ekspozicija, što u većini slučajeva znači da je neprihvatljivo širenje građevinskih područja u smjeru prilaznih cesta s kojih se doživljavaju kvalitetne vizure na povijesnu jezgru naselja. S podjednakom pomnjom odnositi se prema starim grobljima s prijedlozima za regulaciju proširenja u mjerilu i karakteru tradicijskih gradnji korčulanskog podneblja..

U planiranju širenja građevinskih područja naselja, njihovom dimenzioniranju i prostornom smještaju treba nastojati očuvati njegov karakter, s obzirom na tip (zbijeni zaselak, ili longitudinalno selo), i karakter naselja (selo sa središnjim funkcijama, zaselak). Jednako je važno čuvanje kvalitetnog pejzažnog okruženja, poljodjelskih površina, šuma i sl., jer cjelovitu sliku naselja, osim njegove građevne strukture čini i pripadajuće pejzažno okruženje.

Stanovište je da će u budućnosti prirodna komponenta prostora, njegova netaknutost, njegove ljepote, uz svojstven identitet kraja i krajolika, uz izrazite kontraste što se mogu sresti u okviru razmjerno uskih geografskih prostora tu u Europi, biti od presudnog utjecaja na formiranje snažne komparativne prednosti u okviru turističke ponude. **Stoga je iznimno važno čuvati vrijednosti prirodne komponente prostora, jer će očuvana prirodna komponenta prostora biti ona "roba" što će se najviše tražiti u budućnosti, a kojim otok Korčula niti malo ne oskudijeva.** Raznolikost našeg krajolika, daje nam izrazitu prednost u odnosu na mnoge poznate izvan europske destinacije, koje jesu egzotične i svojstvene, ali su u konačnici bez izrazitih kontrasta u okviru širih prostora, krasne ali jednolične.

Na bogatstvu sačuvane prirode i krajolika, izrazitih vrijednosti kulturnog krajobraza, ispravno prezentirane cjelokupne kulturne baštine, odnosno kulturnih dobara velikih umjetničkih, oblikovnih i ambijentalnih **(sačuvanih)** vrijednosti, uz zaokruživanje ostale nužne ponude za produljene sezone treba temeljiti strategiju (turističkog) razvoja. U dijelu turističke privrede ne na pretjeranom rastu broja turističkih ležajeva, već na podizanju njihove kvalitete - ponude u najširem smislu, pa time i njihove jedinične cijene.

Očuvanje kvalitete prostora, uvažavanje njegovih prostorno-ekoloških i socio-kulturnih parametara, uključivanje prirodne i kulturno-povijesne baštine u turističku ponudu, unapređenje i obogaćivanje asortimana ponude u cilju produžetka turističke sezone, pomaganje razvoja poljodjelski orijentiranih prostora unutrašnjosti i njihova integracija u cjelinu razvoja, parametri su na kojima počivaju prostorna rješenja ovoga Plana i njegov doprinos navedenoj Strategiji prostornog uređenja RH.

2.3. CILJEVI PROSTORNOG UREĐENJA

2.3.1. RACIONALNO KORIŠTENJE I ZAŠTITA PROSTORA

Nužno je provesti konsolidaciju prostornog uređenja naselja temeljem isticanja i čuvanja još uvijek sačuvanih temeljnih obilježja, regionalnih tradicijskih vrijednosti, uz racionalno planiranje prostornih obuhvata građevnih područja sukladno potrebama smještaja stanovništva i gospodarskih djelatnosti, a sukladno kriterijima planiranja propisanih u *Uredbi o uređenju i zaštiti zaštićenog obalnog područja mora*.

U skladu s postojećim političkim i gospodarskim prilikama, koje zahtijevaju od svih svrhovito gospodarenje, te u skladu sa suvremenim europskim i svjetskim spoznajama o nužnosti zaštite okoliša i krajolika u kojemu živimo, prilikom izrade ovoga plana postavljena su sljedeća polazišta za racionalno korištenje i zaštitu prostora:

Europski pristup planiranju. Glavne težnje današnjeg europskog prostornog razvitka moguće je ukratko izraziti na sljedeći način:

- prihvatiti pristup nadopunjavanja i suradnje gradova i naselja kako bi se izbjeglo nepotrebno i skupo nadmetanje (u konkretnom slučaju u okviru otoka Korčula);
- promicati oživljavanje postojećih umjesto osnivanja novih gradskih (seoskih) područja (korištenjem postojećeg stambenog fonda);
- ostvarivati novi razvitak sela obnovom urbano-ruralnih odnosa (jer razlika između gradskih i seoskih područja sve više nestaje) i promicanjem gospodarskih djelatnosti primjerenih ruralnim područjima;
- očuvati različitost kulturnog krajolika (uz obavezan zahtjev da se sve stare zgrade moraju obnoviti – nastaniti, ili iznajmiti, ili u nemogućnosti rečenog prodati. Neuređene, stare napuštene kuće moraju kao takove biti financijski opterećene);
- Omogućiti razvitak prirodnog i zdravog okoliša u područjima gdje se napuštanje zemljišta ne može izbjeći temeljem principa **održivog razvoja**;³

Zamisao održivog razvitka.

Održivi razvitak je naziv koji se danas u svijetu koristi kada se želi označiti i istaknuti razvitak koji ide u susret današnjim potrebama, ali uz osiguranje mogućnosti razvitka i budućim naraštajima. Principi održivog razvitka ne ograničavaju gospodarski rast, ali on ne smije ugrožavati čovjekovo zdravlje, biljne i životinjske vrste, tijekom prirodnog razvitka i prirodna dobra. Dakle, održivi razvitak označava onaj razvitak koji skrbi o okolišu, koji je tehnički dobar, gospodarski provediv i društveno prihvatljiv.⁴

Sveobuhvatno planiranje i upravljanje prostorom i okolišem.

S gledišta održivog razvitka nameće se nužnost drugačijeg promišljanja prostora gdje ne će biti čovjek i njegove često puta nepromišljene i sebične potrebe prvi zadatak planiranja. U svijetu se danas prihvaća predložak sveobuhvatnog planiranja, tj. sveobuhvatnog pristupa razvitku vezanog za zaštitu okoliša uz uvažavanje zatečenih vrijednosti krajolika i trajno očuvanje okoliša kao razvojnog vrela od neprocjenjive vrijednosti, a sve uz puno sudjelovanje javnosti. U suvremenom gospodarskom razvitku prostor (zemljište) pomalo gubi svoje tradicijsko značenje najvažnijeg gospodarskog izvora, jer se težište pomiče prema znanju, poduzetništvu, informatičkim i prometnim sustavima. U tržišnom gospodarstvu prostor ima svoju uporabnu vrijednost, dok se vrijednost okoliša (pojam okoliša je širi od prostora) još uvijek teško vrednuje. I prostor i okoliš su ograničeni i zato je neophodno sveobuhvatno i sustavno planiranje i gospodarenje prostorom i okolišem. Pod sustavom upravljanja podrazumijevamo:

- društveni i gospodarski razvitak;
- svrsishodno korištenje prirodnih izvora i kulturnog nasljeđa,
- zaštitu okoliša i

³ **BLAŽEVIĆ-PERUŠIĆ, JOSIPA:** "EUROPSKI TRENDOVI I ZAŠTITA HRVATSKOG PROSTORA", u: Hrvatski prostor - temeljno nacionalno dobro, Zbornik radova okruglog stola, Zagreb, UIH, str. 19-22.

⁴ **ČRNJAR, MLADEN:** "INTEGRALNO PLANIRANJE I UPRAVLJANJE OKOLIŠEM I PROSTOROM", u: : Hrvatski prostor - temeljno nacionalno dobro, Zbornik radova okruglog stola, Zagreb, UIH, str. 42.

- provedbu i kontrolu sustava upravljanja prostorom i okolišem.⁵

Štovanje kulturnog i prirodnog naslijeđa.

Bogatstvo kulturno-povijesnog, prirodnog i krajobraznoga naslijeđa te svjetska nastojanja i spoznaje u zaštiti kulturne i prirodne baštine zahtijevaju da s osobitom pozornošću pristupimo vrednovanju i ponovljenom vrednovanju svega što je važno za prepoznatljivost i očuvanje izvornih ili naslijeđenih vrijednosti hrvatskog krajolika. Očuvanje i skrb za kulturnu i prirodnu baštinu, kao i ispravno korištenje spomeničkih vrijednosti građevina i sklopova, važno je ne samo iz razloga očuvanja hrvatskog kulturnog identiteta, nego i s gledišta sveukupnog napretka, poglavito gospodarskog i turističkog.

Svrhovitost i razboritost u planiranju.

Početak trećeg tisućljeća u ozračju svjetskih promišljanja, te trenutne gospodarske mogućnosti Hrvatske nisu skloni pretjeranim i neostvarivim graditeljskim i prostorno-planerskim zamislima. Živimo u doba kada se nameće potreba za svrsishodnim raspolaganjem i trošenjem prostora u skladu s mogućnostima prostora i okoliša, kao i u skladu s gospodarskim mogućnostima.

Sukladno navedenom načelu ovaj Plan, koliko je to njemu moguće, na razini Općine teži omogućavanju optimalnog, ujednačenog prostornog razvoja svih struktura Općine:

- fizičkih;
- gospodarskih,
- demografskih i
- društvenih
- uz čuvanje biološke i povijesno-kulturne sastavnice prostora Općine u skladu s već navedenim tezama.

Preduvjet svekolikog rasta jest **kvalitetnije prometno povezivanje i infrastrukturno opremanje**, kako Općine tako i cijelog otoka, pa i Županije, što je već županijski problem, ali još više državni.

Principi racionalnog korištenja prostora utvrđeni su *Zakonom o prostornom uređenju* i *Uredbom o uređenju i zaštiti zaštićenog obalnog područja mora*. Može se smatrati da su to društvena opredjeljenja u odnosu na prostor, shvaćanje njegove vrijednosti, njegove neobnovljivosti, te svijesti o štetnosti neracionalne i neorganizirane potrošnje prostora. Stoga izdvajamo opće ciljeve, koje je važno poštovati i prilikom izrade nove prostorno - planske dokumentacije, to je:

- valorizacija zatečenog stanja s unapređenjem već postojećih vrijednosti (krajobraza, kulturne baštine, poljoprivrednih i vodenih površina, itd.);
- racionalno trošenje prostora novom izgradnjom;
- zaštita poljoprivrednih i šumskih površina od neplanske izgradnje;
- donošenjem novih dokumenata prostornog uređenja pokušati riješiti problem objekata "divlje izgradnje" u skladu s proklamiranim stavovima i pravilima struke;
- ujednačavanje prostornih uvjeta života stanovnika;
- razvoj naselja i radnih mjesta, te središnjih funkcija oko postojećih i potencijalnih jezgara razvoja;
- zaštita i unapređenje identiteta naselja, te fizionomije ostalih manjih naselja;
- osiguranje optimalne prometne povezanosti i prometne organizacije naselja;
- planiranje i osiguranje površina za budući prostorni razvoj uz njihovo osiguranje od neplanskog korištenja;
- smanjenje nepovoljnih utjecaja čovjeka na njegovu okolinu.

U postizanju navedenih općih ciljeva interes je:

- da se elementi županijske, državne i šire integracije (prometne) **iskoriste kao poticaj** za unutarnju konsolidaciju gospodarstva, za razvoj turizma, infrastrukture, za povećanje interesa vanjskih gospodarskih čimbenika kao ulagača, za zaštitu prirodne i kulturne graditeljske baštine, razvoj specifičnih prostornih struktura i djelatnosti i razvoj ruralnog prostora;

⁵ *Ibidem*, str. 41-48.

- da se funkcionalna i ukupna ekološka cjelovitost i različitost područja očuva, a razvoj planira po načelu predodređenosti prostora za određene djelatnosti primjerene temeljnim značajkama prostora;
- da se pod teretom težnje za ubrzanim razvojem ne izgube temeljne osobitosti prostornih struktura.

Na planu građevnih područja urisane su zone i granice zaštite kulturnog i prirodnog nasljeđa s ciljem da izdavanje uvjeta uređenja prostora bude djelotvornije i u provedbi jednostavnije. Prilikom izdavanja dozvola za zgrade i građevine u ovim zonama potrebno je ishoditi suglasnost nadležnih državnih institucija za zaštitu kulturne i prirodne baštine.

Građevna područja urisana su na katastarskim kartama u mjerilu 1:5000 sukladno sekcijama osnovne državne karte u mjerilu 1:5000. Na planu su označena građevna područja namijenjena izgradnji, kao i predjeli (zone) različitog režima zaštite i korištenja kulturnog i prirodnog nasljeđa gdje je moguća gradnja pod određenim uvjetima ili nije uopće moguća.

U tablici 24 dan je temeljni pregled odnosa površina građevnih područja između još važećeg Prostornog plana općine Korčula - revizija i ovoga Plana. Uz apsolutne iznose dat je i indeks povećanja (smanjenja). U

TABLICA 24

OPĆINA SMOKVICA	
Površina ukupnog građevnog područja u PP općine (ex) Korčula- revizija (1988.g.):	115,54 ha
Površina ukupnog građevnog područja u PPUO Smokvica (2005.g)	83,59 ha
Postotak proširenja (+), smanjenja (-) građevnog područja:	- 27,68 %

2.3.2. UNAPREĐENJE UREĐENJA NASELJA I KOMUNALNE INFRASTRUKTURE

Zamisao prostornog uređenja temelji se na: teoretskim polazištima za planiranje, na štovanju prirodnih, krajobraznih, kulturno-povijesnih i drugih naslijeđenih vrijednosti te na nastavljanju vrijedne i korisne tradicije gospodarstva i svekolikog čovjekova djelovanja u ovome kraju. Ovim planom nisu predviđene i nisu dozvoljene one djelatnosti čovjeka, koje bi mogle ugroziti, oštetiti ili obezvrijediti kulturni krajolik po kojemu je Korčula prepoznatljiva. Nisu dozvoljene niti one djelatnosti i ponašanje pojedinaca ili zajednica koje ne skrbe za zaštitu okoliša i ne jamče siguran i zdrav život budućim naraštajima.

Poljodjelsko zemljište, šume, makija, garizi i kamenjari zauzimaju velike površine i one se moraju čuvati u najvećoj mogućoj mjeri.

Planom su predviđene površine za izgradnju. Njim se štiti postojeće kulturno i prirodno nasljeđe. Iako nedovoljno štice u svakodnevnom životu, neprocjenjivo je bogatstvo za razvitak kulturnog identiteta ovoga kraja. Zbog toga je svim naslijeđenim vrijednostima posvećena osobita pozornost, skrb i zaštita, kako bi se stvorili zdravi i vrsni preduvjeti za jači gospodarski razvitak.

Planom je predviđena, a stvoreni su i uvjeti, potrebna tehnička infrastruktura. Tamo gdje je to bilo potrebno urisani su pojasevi magistralne infrastrukture (osobito se to odnosi na sustav elektroopskrbe, vodoopskrbe i kanalizacije). Za gospodarski i demografski razvitak od osobitog je značenja popravak i osuvremenjivanje postojećih i izgradnja novih prometnica te asfaltiranje postojećih putova važnih za svakodnevni život i gospodarski razvitak.

Prilikom planiranja proširenja naselja treba posvetiti osobitu pažnju očuvanju slike naselja i pripadajućih zaselaka, odnosno njihovom svojstvenom izgledu grupiranosti. Uglavnom postoji težnja izgradnje duž prometnica i duž morske obale, a što izobličuje tradicijske oblike gradnje i organizacije naselja, prekida naše veza s oblikovnim izražajem prošlosti.

U cilju provođenja ovoga Plana i zaštite prostora, potrebno je donijeti i prostorne planove užih područja u skladu s općim društvenim i gospodarskim razvojem, drugim riječima, kroz smišljenu etapnu realizaciju ovoga Plana. Neophodno je stalno provjeravanje odrednica Plana, kako u globalnoj zamisli, tako i u pojedinim elementima, kao i njegovo usklađivanje s promjenama koje će uslijediti u cilju zaštite i optimalnog korištenja prostora. Potrebno je osigurati neprestano praćenje realizacije prostorno planske dokumentacije.

U narednom razdoblju neophodna je izrada prostornih planova užih područja za pojedine prostore Općine (grafički list br. 3a₂: "Uvjeti za korištenje, uređenje i zaštitu prostora- pregled planova nižeg reda" i list br. 4: "Građevna područja i područja posebnih uvjeta korištenja" - sekcije - mj. 1:5000).

Planom su utvrđeni i načini (režimi) uređenja i izgradnje prostora:

- prostornim planovima užih područja;
- ovim Planom na područjima za koja se ne predviđaju prostorni planovi užih područja.

3. PLAN PROSTORNOG UREĐENJA

3.1. PRIKAZ PROSTORNOG RAZVOJA NA PODRUČJU OPĆINE U ODNOSU NA PROSTORNU I GOSPODARSKU STRUKTURU ŽUPANIJE

3.1.1. OBUHVAT PLANA I PLANSKO RAZDOBLJE

Ovaj Plan izrađuje se za područje Općine Smokvica i primjenjivat će se na njegovom teritoriju. Danom stupanja na snagu ovoga Plana na teritoriju Općine prestaju važiti svi tekstualni i grafički dijelovi PPO Korčula – revizija (Službeni glasnik općine Korčula 6/88, 3/91.)

Ukupno plansko razdoblje Plana iznosi dvadeset godina, dakle do godine 2025. Planom je predviđeno i nekoliko planskih razdoblja - novelacija Plana u sklopu kojih je moguće, ali i potrebno provesti određene izmjene i dopune Plana kako bi se ispravili ovim Planom postavljeni ciljevi u skladu s novim saznanjima i potrebama za odgovarajućim novim prostorno-planskim rješenjima. Svakih tri do pet godina, što je duljina *planskih razdoblja - novelacija*, u sklopu *ukupnoga planskog razdoblja* bit će moguće izvršiti izmjene i dopune Plana. Planira se da će se u ukupnom planskom razdoblju provesti 4-6 novelacija.

Kumuliranjem nekoliko *novelacija* i većeg broja novih saznanja, u određenom trenutku bit će potrebno izraditi i novi PPUO, ne čekajući nužno završetak ovim Planom planiranoga ukupnoga planskog razdoblja od dvadeset godina.

3.1.2. RAZVOJ I URBANIZACIJA

U kontekstu prostorne i gospodarske strukture Županije razvoj i urbanizacija područja Općine temelji se na:

- budućoj boljoj prometnoj povezanosti;
- gospodarskim planovima;
- nastavku demografskog rasta;
- raznim vidovima zaštite prostora u najširem smislu.

S rečenim u svezi, vjerojatno je za očekivati, da će se nastaviti proces sekundarne urbanizacije. Procesi primarne urbanizacije će se ograničiti u okvirima građevnih područja, koja su u odnosu na još važeći Prostorni plan općine Korčula – revizija, smanjena.

Za očekivati je, da će Općina zadržati svoju poziciju u hijerarhiji Općina/Gradova Županije (Grafikon 1.). Boljom prometnom prostornom integracijom Županije funkcionalno značenje će joj i porasti porasti (aerodrom-Brna-Lastovo). Obzirom na veličinu Općine, sudjelovanje u općem gospodarskom kretanju Županije, biti će i nadalje zanemarivo. Očitovat će se razmjerno najviše, kroz participaciju u turističkom i ugostiteljskom gospodarstvu, prometu i vezama.

U prostoru koji se u okviru Općine brzim ritmom urbanizira, a naselje Smokvica poprima gradsko obilježje, ovim Planom nastoji se ujednačiti razvoj prostora i proces urbanizacije (ako pod urbanizacijom smatramo pozitivne elemente procesa primarne i sekundarne urbanizacije), a uz svu pažnju prema zaštiti prirodnog i kulturnog nasljeđa. Često spontani procesi širenja i građenja ovim su se planom nastojali usmjeriti prema planskom širenju i planskom zauzimanju prostora, tražeći optimum između potreba za prostorom (osobito za stambenu izgradnju) i mogućnosti prostora da apsorbira želje.

Prostornim rješenjima ostvaruju se, dakle, pretpostavke za razvoj područja Općine. Plan elemente suprotnih razvojnih procesa u prostoru nastoji preokrenuti u smjeru usklađenog rasta cjeline prostora.

U tome smislu prostorne pretpostavke razvoja Općine, koje se donose ovim Planom kao rješenje, odnose se na:

1. smanjivanje građevnih područja naselja u odnosu na važeći plan;
2. tolerantniji odnos prema građevnim područjima u unutrašnjosti, a restriktivniji odnos prema građevnim područjima na obali;
3. sprječavanje dužobalne linearne izgradnje u jednom redu;
4. određivanje više lokacija za turističku izgradnju u okviru naselja;
5. planiranje izgradnje obilaznica naselja Smokvica na pravcu državne ceste D-118,
6. planiranje uređenja lokalnih cesta zbog bolje integracije prostora;
7. planiranje zone za izgradnju planiranog aerodroma;
8. predviđanje bolje opremljenosti naselja u skladu s razinom središnje važnosti planirane Strategijom i Programom razvoja R. Hrvatske naselja Smokvica;
9. predviđanje izrade urbanističkih planova uređenja za odabrane zone (Općina je u cijelosti u ZOP-u);
10. uspostavu složenog sustava zaštite prostora, njegove prirodne i kulturne baštine, a osobito krajobraza priobalja i pozadine priobalja i u tim zonama restriktivan odnos prema širenju građevinskih područja;
11. planiranje bolje infrastrukturne opremljenosti (bolje povezivanje područja Blaca sa središtem Općine, planiranje izgradnje odvodnog sustava u području naselja i izdvojenih naselja Smokvica, poboljšanje elektroopskrbe i vodoopskrbe u najvećem dijelu Općine) i sl;

U prostoru koji se brzim ritmom urbanizira, a naselja poprimaju sve više gradska obilježja, često spontani procesi širenja i građenja ovim su se planom nastojali usmjeriti prema planskom širenju i planskom zauzimanju prostora, tražeći optimum između potreba za prostorom, osobito za stambenu izgradnju u priobalju i mogućnosti prostora da apsorbira želje.

U navedenom smislu Planom se planiraju najvažnije pretpostavke prostorne razvoja .

3.1.3. SUSTAV NASELJA I RAZMJETAJ FUNKCIJA PO NASELJIMA

U Općini Smokvica postoji samo jedno naselje, naselje Smokvica s svoja tri izdvojena dijela. Izdvojenim dijelom naselja Smokvica Brna, naselja Smokvica Vinašac i naselja Smokvica Blaca. Sva tri izdvojena dijela sa naseljem Smokvica tvore jedno naselje Smokvicu u okviru Općine Smokvica. Time u okviru Općine, budući je u Općini samo jedno naselje, nije se razvio sustav naselja.

Postojeći raspored središnjih funkcija u naselju Smokvica prikazan je u Tablici 21. Planirane funkcije označene su crvenom bojom. Od važnijih funkcija planira se:

- **Prosvjetne** funkcije koncentrirane su u matičnoj osnovnoj školi u Smokvici. Planirana je rekonstrukcija školske športske dvorane.
- **Zdravstvene** funkcije koncentrirane su u Korčuli u domu zdravlja. Naselje Smokvica ima ambulantu primarne zdravstvene zaštite i uz nju ljekarnu.
- **Socijalne ustanove** u vidu jaslica i vrtića nema, ali se planira.
- **Upravne funkcije** koncentrirane su u naselju Smokvica u smislu općinske administracije i općinskoh službi.
- **Poštanski ured i telefonska veza** postoji i ne planiraju se promjene već samo eventualna proširenja i bolja pokrivenost GSM mreže.
- **Trgovačke** funkcije jedva da više možemo smatrati središnjom funkcijom. Naselje Smokvica je opskrbljeno osnovnim prodavaonicama. Predviđa se poboljšavanje opremljenosti naselja .
- **Športske funkcije** planiraju se u okviru škole i njene školske športske dvorane, ali i u okviru planiranog ŠRC-a.

Kod odabira pojedinih središnjih i uslužnih funkcija treba voditi računa o temeljnoj gospodarskoj i turističkoj usmjerenosti naselja ili dijela naselja i produljenju turističke sezone.

3.2. UTVRĐIVANJE GRAĐEVNIH PODRUČJA, OSNOVNA NAMJENA I KORIŠTENJE POVRŠINA I OBALNI POJAS

3.2.1. UTVRĐIVANJE GRAĐEVNIH PODRUČJA

Razmjerno je velik broj čimbenika koji ograničavaju širenje naselja, odnosno izgradnju stambenih, ali i drugih građevina. Sva ograničenja, koja je bilo moguće spoznati tijekom izrade ovoga Plana uzeta su u obzir prilikom planiranja širenja naselja. Zbog nepostojanja i nemogućnosti izrade stručnih studija tijekom izrade Plana, mnogi od ovih činitelja su uzimani u obzir na temelju obilaska terena i podataka koje je bilo moguće tom prilikom prikupiti. Ako se prilikom provedbe Plana utvrde naknadna uočljiva ograničenja, ne samo u Planu navedena nego nova, potrebno je to zabilježiti i onemogućiti možebitnu nekorektnu izgradnju.

Polazišta

Prilikom utvrđivanja građevnih područja smatrali su se relevantnim dokumentima:

1. *Strategija prostornog uređenja Republike Hrvatske* (Sabor, 1977.). Ona je temeljni dokument prostornog razvoja Republike Hrvatske. Daje i osnovne smjernice za planiranje koje definiraju cjelokupan društveni stav čuvanja i zaštite prostora;
2. *Program prostornog uređenja Republike Hrvatske* (NN 50/99) Operacionalizira stavove Strategije, a u tome smislu normira veličinu građevnog područja naselja sa 300 m² po jednom stanovniku. Za veće vrijednosti traži objašnjenje;
3. *Zakon o prostornom planiranju* (NN 30/94, 68/98, 61/00, 32/02 i 100/04), osobito Izmjene i dopune 100/04;
4. *Uredba o uređenju i zaštiti zaštićenog obalnog područja mora* (NN 128/04)
5. *Prostorni plan Dubrovačko-neretvanske županije* (Sl. glasnik Dubrovačko-neretvanske županije 06/03) i *Usklađenje Prostornog plana Dubrovačko-neretvanske županije s Uredbom o uređenju i zaštiti zaštićenog obalnog područja mora* (S. glasnik Dubrovačko-neretvanske županije 03/05).

Ciljevi

Slijedeći parametre iz navedenih viših dokumenata prostornog uređenja pri izradi Plana **težilo se optimalnom rješenju** građevnih područja naselja, koja će Općini **osigurati razmjerno skladan prostorni i društveni razvoj**, a sve u okviru

- društveno opravdanih potreba;
- zadanih kriterija;
- ciljeva zaštite prostora.

Kriteriji

Granice građevnih područja u potpunosti su proizišle iz **postojeće** namjene prostora i postojećih granica građevnih područja u važećem Prostornom planu općine Korčula – revizija. Pri izradi granica građevnih područja poštovani su, do izvjesne razine, postavljeni kriteriji:

A/ opći

- postojeće granice građevnih područja zacrtane važećim Prostornim planom općine Korčula – revizija;
- nove pojave i procesi u prostoru Općine, koji su se u međuvremenu zbili;
- važeći viši planski dokumenti;
- zakonski akti: *Zakon o prostornom uređenju* i iznad svega *Uredba*.

Kako je izgrađenost građevnih područja planiranih važećim Prostornim planom općine (ex) Korčula – revizija manja od 50%, to se građevinsko područje naselja u ovom Planu reduciralo za 30%.

B/ predviđeno kretanje stanovništva

Kao dodatni čimbenik pri planiranju građevnih područja naselja uzet je i pretpostavljeni porast broja stanovnika Općine u okviru *planskog razdoblja* za koji se donosi Plan (do 2025. godine). Vjeruje se da će 2015. godine Općina imati 1289 stanovnika. (Vidi podtočku 1.1.4.3.4.: Predviđanje kretanja stanovništva)

C/ planirani turistički kapaciteti

Kao još jedan dodatni čimbenik pri planiranju građevnih područja naselja uzet je i planirani broj turističkih kapaciteta u «*građevnom području naselja do 20%*» i u "*privatnom*" smještaju (u *obiteljskim pansionima*) u *planskom razdoblju* ovoga Plana (do 2025. godine, odnosno do 2015. godine), budući su mali obiteljski kapaciteti jedan od strateških usmjerenja naše turističke razvojne koncepcije.

D/ posebni

Kako se postavljeni standardi ne bi bitno prekoračili:

- već prilikom izrade Prijedloga Plana, građevinska područja naselja planirana su samo oko postojećih izgrađenih jezgri naselja i to **kao kompaktne zaokružene cjeline**. Sukladno citiranim stavovima,
- nisu prihvaćeni zahtjevi koji su tražili uključivanje pojedinih **izdvojenih** k.č. zemljišta u građevno područje naselja, kako poradi činjenice da bi takva rješenja bitno opteretila Općinu u pogledu izgradnje komunalne infrastrukture, tako i poradi činjenice da bi takva rješenja bila presedan s nesagledivim posljedicama u kontekstu planiranja građevnih područja naselja i zaštite prostora,
- Planom su velike površine vrednovane kao **zaštićeni krajobraz**, pa je to bio dodatan razlog temeljem kojega se nisu mogli prihvatiti zahtjevi za uključivanjem pojedinih izdvojenih k.č. zemljišta u planirana građevna područja naselja,

Važno je naglasiti da su:

- Planom **postavljeni kriteriji legalizacije nelegalno izgrađenih građevina**. Legalizirane su samo one građevine koje su se mogle uklopiti u Planom određene površine građevnih područja naselja. Niti u kojem slučaju nisu legalizirane sve građevine koje su nelegalno izgrađene, a to se u pravilu odnosi na nelegalno izgrađene građevine posijane u prostoru bez plana i reda izvan planiranog građevnog područja naselja, ili su izgrađene u okviru zone druge namjene..
- Planom su određeni kriteriji rekonstrukcije legaliziranih i legalno izgrađenih građevina koje su ostale izvan građevnih područja naselja.

Pod pojmom *legalne građevine* smatraju se građevine izgrađene prije 15. veljače 1968. godine, koje su time dobile *pravni status*, kao i građevine za koje su na temelju *Zakona o postupanju s objektima izgrađenim bez odobrenja za građenje ili protivno prostornim planovima* do 5. lipnja 1996. godine podnijele zahtjev za legalizaciju, a nisu bili u infrastrukturnom koridoru, na poljoprivrednom zemljištu I ili II kategorije, u NP, ili PP.

Opisanim načinom rada površine građevnih područja zadržane su u okviru planskih opredjeljenja, a građevne površine naselja u okviru su *očekivanih veličina* građevnih područja naselja (Tablice 24., 25., 26., 27.).

Metodologija

U užem smislu postupak planiranja građevnih područja vršio se:

- temeljem građevnih područja u važećem Prostornom planu bivše općine Korčula - revizija;
- temeljem utvrđenih *izgrađenih građevnih područja* sukladno definiciji izgrađenog dijela građevnog područja iz Uredbe (Uredba, čl. 4.);
- temeljem obilaska terena;
- susreta sa službama Općine, i glavarima pojedinih mjesta prilikom obilazaka terena svakog naselja;
- temeljem procjene o mogućnosti uklapanja postojećih objekata u građevna područja planirana ovim Planom,
- temeljem procjene demografskog rasta stanovništva Općine u planskom razdoblju za koji se donosi ovaj Plan;

Uzeta su nadalje u obzir:

1. ***Tradicijska obilježja naselja.***

2. ***Ograničenja uslijed vrijednosti i posebnosti krajobraza, te prirodnih i kulturno-povijesnih cjelina.*** U predjelima prepoznatljivih krajolika te vrijednoga prirodnoga i kulturno-povijesnoga naslijeđa izgradnja je onemogućena, ili je svedena na mjeru koja je primjerena stupnju zaštite. Na planu građevnih područja urisani su predjeli i granice zaštite kulturnoga i prirodnoga naslijeđa da bi

izdavanje lokacijskih i građevnih dozvola bilo djelotvornije i u provedbi jednostavnije. Građevna područja urisana su na katastarskim kartama umanjena u mjerilo 1:5000. Na Planu su označena građevna područja namijenjena za izgradnju, kao i predjeli zaštite kulturnoga i prirodnoga naslijeđa i gdje je moguća gradnja pod određenim uvjetima.

3. **Valja istaknuti** još neka važna ograničenja za izgradnju:
- sprječavanje kontinuirane **novе** (!) izgradnje duž obale i prometnica;
 - smanjivanje građevnih područja u odnosu na važeći Prostorni plan bivše općine;
 - nastojanje da odnos izgrađeno-neizgrađeno ne pređe odnos 50% : 50% u korist neizgrađenog;
 - čuvanje šuma i vrijednoga poljodjelskog zemljišta (urisanih temeljem karata, moguće je da postoji nesklad između stanja na terenu i stanja na kartama zbog njihove neažurnosti);
 - čuvanje predjela zaštite kulturnog i prirodnog naslijeđa (građevine i površine za zaštitu urisane su na listovima u grafičkom dijelu plana);
 - zaštitni pojasevi tehničke infrastrukture.

U sklopu građevnog područja naselja moguća je izgradnja (obnova):

- stambenih zgrada;
- stambeno-poslovnih zgrada (stambene zgrade združene s uslužnim, obrtničkim, poslovnim, trgovačkim i drugim djelatnostima);
- gospodarskih zgrada (obrtničke radionice, mali proizvodni pogoni);
- zgrada javnih namjena ili s javnim sadržajima;
- uslužnih djelatnosti (društvene, trgovačke, turističke samostalne i u kombinaciji sa stanovanjem)
- sadržaja koji spadaju u opremu naselja (parkovi, dječja igrališta itd.),
- komunalne i prometne infrastrukture.

Moguće je graditi ili obnavljati i prilagođivati postojeće gospodarske zgrade za obrtničke radionice i male proizvodne pogone, ako nije ugrožen život i rad ostalih stanovnika naselja i ako to uvjeti zaštite kulturne i prirodne baštine dozvoljavaju. Treba naglasiti, da je opći tip stambenih zgrada namijenjen stanovanju predviđen za obiteljsko stanovanje i obiteljske pansionere. Gospodarske zgrade u naselju, kao i sve nove ili obnovljene zgrade, moraju se skladno uklopiti u sliku naselja i krajolika.

Uzimajući u obzir rečeno, a i važeći Prostorni plan bivše općine Korčula - revizija, građevne površine naselja su bitno smanjene. Teži se zadržavanju koncentrirane izgradnje, planiranjem građevnih područja oko postojeće izgradnje, a po mogućnosti na nepoljoprivrednom zemljištu, čime se slijedi karakter oblika naselja i izgradnje svojstven za ove krajeve.

Izračun građevnih područja sukladno Uredbi

U izračun građevnih područja naselja Smokvica uključena su sva planirana građevna područja naselja važećeg Prostornog plana općine Korčula – revizija, kao i građevna područja planirana za ugostiteljsko-turističku namjenu, te građevna područja za šport i rekreaciju i to ona koja su bila u okruženju građevnog područja naselja i u neposrednom kontaktu, pa su s građevnim područjem naselja tvorila plansku cjelinu. Budući je izgrađeno građevno područje naselja u ukupnom građevnom području naselja sudjelovalo sa svega 44, 9364% to je građevno područje reducirano za 30%, na 74,34567 ha. Međutim planirano je manje, 73,9337 ha građevnog područja naselja.

U okviru navedene površine građevnog područja naselja planirane su turističke lokacije: TL «Feral 1» (izgrađeno) i TL «Feral 2» planirano, sveukupno 3,6890 ha ili 2,73% planiranog građevnog područja naselja.

Kao posebne (isključive) površine u GPN-u planirane su površina ŠRC «Brna – Istruga» 1,1614 ha, kao prenamjena prethodno planirane turističke zone također umanjena za 30% izvorne površine uključujući uređenu plažu. Planirana je također površina «Brna - Brna» (R6) za kopnene potrebe luke posebne namjene planirane Usklađenjem PPDNŽ.

Središnji ŠRC, kao površina izvan GPN, planiran je izdvajanjem dijela površine gospodarske zone za tu namjenu, a čiju površinu zbog izgrađenosti 57,3138% nije trebalo reducirati.

Građevna područja urisana su na katastarskim kartama u mjerilu 1:5000 sukladno sekcijama osnovne državne karte u mjerilu 1:5000. Na planu su označena građevna područja namijenjena izgradnji, kao i predjeli (zone) različitog režima zaštite i korištenja kulturnog i prirodnog nasljeđa Općine gdje je moguća gradnja pod određenim uvjetima, ili nije uopće moguća.

Analitički prikaz građevnih područja dan je na grafičkim listovima serije br: 5.

U Tablicama 26., 27, 27a, 27b. i 28. te Grafikonu 4. dan je temeljni pregled odnosa površina građevnih područja s vezom na grafičke prikaze listova serije br: 5.

3.2.2. OSNOVNA NAMJENA I KORIŠTENJE POVRŠINA

Općina nema raznoliku i složenu namjenu prostora. Namjena prostora Općine se dijeli na:

I. Unutar građevinskih područja

a) površine naselja

građevinsko područje naselja Smokvica:

unutar kojega su razgraničene površine:

- mješovite namjene

te površine isključive namjene (u izdvojenom dijelu naselja Smokvica – Brni) kako slijedi za:

- ugostiteljsko-turističku namjenu: TL „Feral“
- ugostiteljsko-turističku namjenu: TL „Punta Zaglav“
- ugostiteljsko-turističku namjenu: luka nautičkog turizma: „Brna“
- športsko-rekreacijsku namjenu: ŠRC „Brna-Istruga“
- športsko-rekreacijsku namjenu: uređene plaže

b) površine izvan naselja za izdvojene namjene

unutar izdvojenih građevinskih područja (izvan naselja)

namjena površina unutar izdvojenih građevinskih područja (izvan naselja) isključive namjene razgraničena je kako slijedi za::

- gospodarsku namjenu: GZ „Smokvica“ **(I3)**
- športsko-rekreacijsku namjenu: ŠRC „Smokvica“ **(R)**
- građevinsko područje groblja **(G)**

II. Izvan građevinskih područja za:

c/ **poljoprivredne i šumske površine i to za:**

- poljoprivredne površine isključivo osnovne namjene: **(P)**
 - površine za osobito vrijedno obradivo tlo
 - površine za vrijedno obradivo tlo
 - površine za ostala obradiva tla
- šumske površine isključivo osnovne namjene: **(Š)**
- ostalo poljoprivredno tlo, šumu i šumsko zemljište **(PŠ)**
(s pojedinačnim gospodarskim objektima u funkciji obavljanja poljoprivredne i stočarske djelatnosti te pružanje ugostiteljskih i turističkih usluga u seljačkom domaćinstvu);

d/ **površine infrastrukturnih sustava:**

(IS)

- površine predviđene za infrastrukturne koridore
- površine predviđene za infrastrukturne građevine

- e/ **površina za iskorištavanje mineralnih sirovina**
kamenolom tehničkog kamena **(E3)**
- f/ **vodene i površine mora**
- za prometne djelatnosti
 - za turizam
 - za rekreaciju

što je prikazano na kartografskom prikazu br. 1: «*Korištenje i namjena površina*» i kartografskim prikazima serije 2: «*Infrastrukturni sustavi*», sve u mj. 1:25000, te na kartografskim prikazima serije 4: «*Građevinska područja i područja posebnih uvjeta korištenja*» u mj. 1:5000.

Ad. I Površine građevnih područja

Ad. a/ Površine naselja

Građevna područja naselja

U sklopu ovih površina predviđa se pretežito stambena izgradnja niske gustoće sa svim pratećim sadržajima što normalno dolaze u sklopu građevnih područja naselja. Građevna područja naselja planirana su u svojoj strukturi dvojako i to kroz:

- izgrađeni dio građevnog područja naselja;
- planirani dio građevnog područja naselja za razvoj naselja.

Obzirom da su izgrađene površine građevnog područja naselja (uračunavajući i građevna područja za ugostiteljsko turističku namjenu, te rekreaciju) zastupljene ispod 50% ukupne površine planirane Prostornim planom općine Korčula – revizija to su navedene površine morale biti umanjene za 30% (Uredba, članak 4. stavak 4.). Numerički prikazi ovih odnosa dani su u Tablici 25., 26., 27., 27a i 27b., te Grafikonu 4.

	Građevna područja naselja	Površina - ha
1	Izgrađeni dio građevnog područja naselja	48,21
2	Građevno područje za razvoj naselja	27,39
	Ukupno	75,60

U sklopu građevnog područja naselja, u okviru do 20% građevnog područja naselja (Uredba, članak 12. stavak 1., alineja 8.) planirane su dvije lokacije isključivo za ugostiteljsko turističku namjenu:

GRAĐEVNA PODRUČJA NASELJA – LOKACIJE UGOSTITELJSKO-TURISTIČKE NAMJENE				
TURISTIČKA LOKACIJA	TIP	BROJ LEŽAJA u čvrstim objektima (izgrađeno + planirano)	UKUPNA POVRŠ. tur. zona /građ. pod. HA	NAPOMENA
IZGRAĐENA LOKACIJA				
Lokacija «Feral 1», Brna	T1	200	0,73	Postojeći hotel «Feral» treba rekonstruirati, podignuti njihovu razinu usluge i opremiti ga potrebnim sadržajima za dužu turističku sezonu
PLANIRANA LOKACIJA				
Lokacija «Punta Zaglav», Brna	T1	300	2,96	Planirani hotel. TL „Punta Zaglav“ smještajni sadržaj snažno usmjeren prema športu i rekreaciji zbog blizine ŠRC „Brna-Istruga“. U okviru same TL „Punta Zaglav“ planira se izgradnja športsko-rekreacijskih sadržaja, kako bi sama bila izrazito športsko-rekreacijski usmjerena.
Lokacija «LN», Brna	LN	80	0,50	Planirana LN do 200 vezova – kopneni dio
UKUPNO		500	4,19	

«LN» - luka nautičkog turizma.

UKUPNO PLANIRANI TURISTIČKI KAPACITETI OPĆINE SU:

	Vrsta smještaja	Kapaciteti		
		Postojeći	Planirani	Ukupno
1	Hotelski smještaj	200	300	500
2	Obiteljski pansioni	350	590	940
	Sveukupno	550	890	1440

Za sve planirane turističke zone potrebno je izraditi uz obvezatni detaljni plan uređenja (DPU) i *studiju utjecaja na okoliš* kako bi se osigurali najviši standardi zaštite okoliša.

U sklopu građevnog područja naselja planirana je «Brna-Istruga kao športsko-rekreacijska zona

Ad. b/ Površine izvan naselja za izdvojene namjene

Građevno područje za gospodarsku namjenu (I3)

U sklopu građevnih zona za gospodarsku djelatnost predviđa se proširenje vinarije i uljare PZ «Smokvica», izgradnja građevina za poslovnu namjenu (uslužnu, trgovačku, komunalno-servisnu, proizvodno zanatstvo i sl.) čiji kapaciteti svojom namjenom i veličinom ne mogu biti smješteni uz obiteljske zgrade u okviru građevnih područja naselja. Građevno područje za gospodarsku namjenu planirano je zajedno i u nastavku na površinu, koju odavno zauzima vinarija PZ «Smokvica». Površina je smještena udaljeno od naselja Smokvica na izdvojenim i od pogleda zaštićenom prostoru. Prije daljnje izgradnje potrebno građevno područje opremiti potrebnom infrastrukturom. Površina planirana Prostornim planom općine Korčula – revizija bila je planirana sa 7,9829 ha, a budući je izgrađena sa 4,5753 ha, ili 57,3138%, površinu nije bilo potrebno reducirati. Jedan njen dio je prenamijenjen za ŠRC «Smokvica»

	Naziv zone	Površina zone - ha
1	Gospodarska zona "Smokvica" - Smokvica	5,0136
	Ukupno	5,0136

Građevno područje za športsko-rekreacijsku namjenu (R)

U naselju Smokvica planirane su dvije površine za športsko-rekreacijsku namjenu.

ŠRC «Smokvica», koja je planirana iz dijela površine namjenjene Prostornim planom općine Korčula – revizija za gospodarstvo. Od te površine (izgrađene 57,3138%, pa je nije trebalo reducirati) izdvojen je dio od 2,9758 ha za potrebe športsko-rekreacijskog centra «Smokvica»

ŠRC «Brna-Istruga» bivša je turistička zapuštena zona, koja je ovim Planom prenamijenjena za potrebe športa i rekreacije u koju je uključena i pješčana plaža, koja se planira kao *uređena plaža*. Ova se zona planira u okviru GPN Smokvica.

	Naziv zone	Površina zone - ha
1	ŠRC "Smokvica»	2,9758
	Ukupno	2,9758

Manje površine športsko-rekreativnih sadržaja mogu se smjestiti i:

- u okviru škole,
- u okviru građevnih područja naselja (ŠRC «Brna-Istruga»);
- u okviru građevnih područja naselja "*uređenih plaža*" (odbojka na pijesku npr.),

- d) u okviru građevnih područja naselja luka nautičkog turizma;
- e) u okviru građevnih područja naselja lokacija za ugostiteljsko-turističku izgradnju.

Građevno područje groblja (G)

U naselju Smokvica postoji staro groblje, koje je u prošlosti bilo prošireno. I ovim se Planom planira njegovo novo proširenje.

	Naziv groblja	Površina zone - ha
1	Groblje	0,5500
	Ukupno	0,5500

Ad. II Prostori izvan građevnih područja

Ad. c/ Pojedinačni objekti

Pojedinačne objekte, športske i rekreacijske te gospodarske namjene u funkciji poljoprivrede (zgrade konjičkog športa, lovački domovi i sl.) seoskih domaćinstava.

Ad. d/ Šumske i poljodjelske površine

Šumske površine

Šumske površine osnovne namjene u Općini Smokvica, koja je jednaka obuhvatu k.o. Smokvica, u okviru Hrvatskih šuma zauzimaju izvorno ukupnu površinu od 784,04 ha. U Općini šumom obrasle površine svrstane su u razrede:

- alepski bor
- makija

Sva zatečena građevinska područja, odnosno građevinska područja planirana u važećem *Prostornom planu općine Korčula – revizija*, u ovom su Planu usklađena s odredbama *Uredbe o uređenju i zaštiti zaštićenog obalnog područja mora* te sa rješenjima *Prostornog plana Dubrovačko-neretvanske županije*. Građevinska područja nigdje nisu prožirena na izvorno nove površine (površine koje nisu bile planirane važećom prostorno-planskom dokumentacijom). Sukladno rečenom, ovim je Planom preuzeto samo **već** planirano građevinsko područje. Pa je tako preuzeto i građevinsko područje naselja na lokalitetu Blaca i planirano građevinsko područje na lokalitetu Brna. Umanjenje površina gospodarskih šuma zbog planiranja građevinskih područja iznosi 9,5858 ha. Pa ukupna površina u okviru Hrvatskih šuma zauzima temeljem ovoga Plana 774,4542 ha.

Jedna i druga površina su građevinska područja od 1988. godine, pa tima i 1991. godine, a to su i u još uvijek važećem *Prostornom planu općine Korčula – revizija*.

Ukupno, gospodarske šume pokrivaju male površine. Budući su u načelu sve šume na kršu i zaštitne šume to se navedene površine mogu smatrati ujedno i zaštitnim šumama zajedno sa svim ostalim šumskim površinama. Gospodarskim šumama pripadaju dijelom i površine makije, a također i velike površine šumskog zemljišta.

Šuma posebne namjene u Općini nema. Šumske površine Općine jako su nastradale u velikim požarima, koji su u nedavnoj prošlosti harali područjem Općine. Sve šume koje su nastradale u navedenim požarima moraju se ponovno pošumiti. Opožarane površine Općine prikazane su na kartografskom prilogu br. 3d: «*Uvjeti za korištenje, uređenje i zaštitu prostora – područja primjene posebnih mjera uređenja i zaštite* –

opožarene površine i površine ugrožene bukom» u mjerilu 1:25000. Sve gospodarske šume ucrtane su na kartografskom prikazu br. 1: „Korištenje i namjena površina“ u mj. 1:25000.

Poljodjelske površine

Poljodjelske površine vrlo su značajne površine za Općinu, a i šire. Uglavnom su to vrijedne vinogradarske površine. One su vrijedne i u krajobraznom smislu, kao značajni element identiteta prostora. Važno je naglasiti da se površine *maslinika* katastarski vode u okviru *voćnjaka*.

Najznačajniji dio poljodjelskih površina Općine objedinjen je u većim kraškim *poljima*. To su: polje Sitnica i Livin dol, Smokvičko polje s Dračevicom, polje Kruševo, polje Banja, Polje Prapatna.

Neophodno je spomenuti da su navedena polja uglavnom pokrivena kulturom vinove loze čuvene sorte pošip od koje se u vinariji PZ «Smokvica» proizvodi vrhunsko vino «Pošip».

Ad. e/ Površina za vađenje mineralnih sirovina

Budući se cijela Općina nalazi u okviru zaštićenog obalnog područja mora (ZOP), nije moguće u području bližem od 1000,0 m od obalne crte niti istraživanje, niti iskorištavanje mineralnih sirovina (osim soli).

Međutim, u području udaljenijem od 1000,0 m od obalne crte, moguće je zadržati postojeću površinu za iskorištavanje mineralnih sirovina, ako je u funkciji građenja na otoku, dakle, ako je kamenolom namijenjen proizvodnji tehničkog kamena. U tome slučaju kamenolom se može zadržati do isteka koncesije. Nakon isteka koncesije površina kamenoloma smatra se površinom namijenjenom za sanaciju.

Općini Smokvica, na lokalitetu Mala Kapja, zadržava postojeća eksploatacija tehničkog kamena kao:

1. kamenolom «Mala Kapja» površine eksploatacijskog polja 6,695 ha,

čija se eksploatacija tehničkog kamena za područje otoka Korčule mora vršiti u skladu sa zakonima, pravilnicima i standardima.

Ad. f Površine infrastrukturnih sustava

Ove površine zauzimaju razmjerno mali dio površine Općine osim površine aerodroma, a odnose se na:

a) površine koridora:

- površine cestovnih koridora:

državne ceste (D):

D-118: Vela Luka – Smokvica – Korčula

(ukupne dužine 48.6km/kroz područje Općine:9,53.km, korekcija trase kroz područje

Općine:2,94 km)

županijske ceste (Ž):

Ž-6223: Blato (Ž6222) – Prižba – Brna – Smokvica (D-118)

(ukupne dužine 18.9km/kroz područje Općine: 6,90.km, korekcija kod planiranog aerodroma: 0,80 km)

lokalne ceste (L):

L-69019: Prigradica (L69018) – Babina

(ukupne dužine 11.7km / kroz područje Općine: 4,93.km)

L-69020: Blato (Ž6222) – Smokvica (Ž6223)

(ukupne dužine 8.1km / kroz područje Općine: 3,61.km)

L – planirana: D-118 (kod Male Kapje) – uvala Babina

(s odvojkom prema rtu. Blaca ukupne dužine u Općini: 6,25 km)

L – planirano: Ž-6223 –Brna (luka) – Kosirna

(ukupne dužine u Općini: 3,00 km)

- površine elektroenergetskih koridora;
dalekovod 110 kV Blato – Ston (koridor 80,0 m ukupno)
- b) **površine parcela infrastrukturnih građevina:**
- površina zone planiranog aerodroma Brna
 - površine trafostanica;

Sve navedene površine sudjeluju s malim postotkom površine i okviru površine Općine.

	Vrsta infrastrukturnog koridora (IS)	Površina - ha
1	Koridor državne ceste D-118 L' 9530 m'	19,06
2	Koridor županijskih i lokalnih cesta L' 25490 m'	30,59
3	Koridor dalekovoda 110 kV . L' 6500 m'	52,00
4	Koridor dalekovoda 35 kV . L' 6400 m'	35,00
5	Zona planiranog aerodroma - Brna	75,00
6	Luka lokalnog značaja – Brna (kopneni dio)	0,9
	UKUPNO	212,55

Površine su prikazane u Tablicama 26., 27. i 28., te Grafikonu 4.

Ad. g Luke i športske površine u okviru pomorskog dobra

U okviru Općine, u uvali Brna postoje, odnosno planiraju se morske luke:
kao postojeće:

- luka otvorena za javni promet – luka lokalnog značaja – Brna;
- u okviru luke Brna – komunalni privez domicilnog stanovništva - Brna;
- u okviru lokaliteta Blaca - komunalni privez domicilnog stanovništva - Blaca.

kao planirane:

- luka posebne namjene – luka nautičkog turizma – Brna;
- privezište – Brna;
- proširenje komunalnog priveza za domicilno stanovništvo u Brni i lokaciji Blaca.

Izgradnje, rekonstrukcije ili uređenja privezišta domicilnog stanovništva, te uređenje obalne šetnice naselja u pomorskom javnom dobru i mjesnih plaža vršit će se, ili u okviru prostornih planova niže razine širih obuhvata, ili u okviru detaljnih planova uređenja za "**obalnu šetnicu naselja**". U pomorskom dobru planiraju se:

- uređenje i sanacija postojećih privezišta domicilnog stanovništva, ali i izgradnja novih ako se za to ukažu potrebe.

U okviru luke lokalnog značaja otvorenoj za javni promet – Brna nalazi se i komunalni privez domicilnog stanovništva. U izdvojenom dijelu luke lokalnog značaja otvorenoj za javni promet Brna – lokalitet Blaca (sjeverna obala) planiran je također komunalni privez domicilnog stanovništva.

“Uređene plaže”

Plaže, unutar i izvan naselja, uvijek nadzirane, dijele se na:

- a) prirodne morske plaže,
- b) «*uređene morske*» plaže,

a sve sukladno Zakonu, uredbama, pravilnicima i standardima.

Na dijelu kopna što pripada «*uređenoj plaži*» podiže se prizemna infrastrukturna prateća zgrada do 50 m² bruto izgrađene površine u funkciji uređene plaže (Uredba, čl. 7., st (2) i čl. 14. st (2.)) (sanitarije, spremište pribora za čišćenje, tuševi, oprema za iznajmljivanje, prostor čuvara i sl) u okviru koje može biti i prostor za ugostiteljsku namjenu koju vodi onaj koji ima koncesiju i koji uređuje, čisti i osigurava plažu u skladu sa Zakonom, uredbama, pravilnicima i standardima.

Sukladno obaveznom urbanističkom planu uređenja (UPU), uređenje i opremanje prostora "*uređene plaže*" vrši se u skladu sa visokim standardima boravljenja i korištenja. U Općini se planiraju tri takove površine. To su:

	<u>Naziv plaže</u>	ha
1	" <i>uređena plaža</i> " - "Brna-Istruga"	0,30

Površine za marikulturu

U Općini se ne planiraju površine za marikulturu. U priobalnom pojasu je zabranjen uzgoj plave ribe.

Lovno područje „Smokvica“

Ovim Planom preuzima se lovno područje lovišta br. 12 „*Smokvica*“ (Sl. glasnik Dubrovačko-neretvanske županije 03/1996). Većina površine Općine Smokvica uključena je u površinu lovišta. Ukupna površina lovišta iznosi 4371 ha, što je ujedno i površina Općine Smokvica. Iz navedene površine lovnog područja isključene su samo:

- a) površine udaljene 300,00 m od građevinskog područja,
- b) površine na kojima je posebnim propisima zabranjen lov (vinogradima i voćnim nasadima namijenjenim intenzivnoj proizvodnji)

U lovištu od prirode obitavaju:

- a) glavne vrste divljači:
 - zec obični
 - fazan-gnjjetlovi
- b) ostale vrste divljači:
 - sve druge vrste divljači, koje od prirode stalno ili povremeno obitavaju ili prelaze preko lovišta
- c) ostale životinjske vrste, koje od prirode obitavaju u lovištu, a njima se ne gospodari po Zakonu o lovstvu.

U lovištu se prema mogućnostima staništa može okvirno uzgajati slijedeći broj divljači u matičnom (proljetnom) fondu:

- zec obični 100 grla
- fazan-gnjjetlovi 100 kljunova

Točan broj svih vrsta divljači, koje se u lovištu mogu uzgajati, štiti i koristiti propisat će se lovnogospodarskom osnovom.

Lovište obuhvaća površinu cijele Općine Smokvica. Na kartografskom prikazu u ovom Planu površina lovišta je prikazana s isključenjem površina min. 300,00 m udaljenih od građevinskih područja i površina osobito vrijednog poljoprivrednog zemljišta pod nasadima vinograda. Površina lovišta ucrtana je na kartografskom prikazu br. 3c₁: „*Uvjeti za korištenje, uređenje i zaštitu prostora – uvjeti, ograničenja i posebne mjere*“ u mj. 1:25000.

3.2.3. ZAŠTIĆENO OBALNO PODRUČJE MORA (ZOP)

Uredbom je određeno da «Zaštićeno obalno područje (u daljnjem tekstu: ZOP) obuhvaća sve otoke, pojas kopna u širini od 1000 m od obalne crte i pojas mora u širini od 300 m od obalne crte i ucrtava se na Hrvatskoj osnovnoj karti (zemljovidu) dopunjenoj ortofoto (aerofotogrametrijskim) prikazom.

Obalna crta u smislu ove Uredbe je crta plimnog vala na obali.» (Uredba, članak 2. stavak 1. i 2.)

Određeno je da se unutar zaštićenog obalnog pojasa mora ne može graditi ako nije donesen urbanistički plan uređenja (UPU), osim objekata infrastrukture izvan granica građevnog područja sukladno odgovarajućem dokumentu prostornog uređenja.

U zaštićenom obalnom području mora nalazi se cijela Općina (otok). Na prostoru Općine određeni su i pojasevi:

- a) pojas kopna u širini od 1000 m od obalne crte
- b) pojas mora u širini od 300 m od obalne crte

Zaštićeno obalno područje – pojas kopna u Općini:

- a) uključuju se sva građevna područja Općine.

Pomorsko dobro u Općini:

- b) Prema Zakonu o pomorskom dobru (već je uključeno u zaštićeno obalno područje)

Zaštićeno obalno područje – pojas mora u Općini:

- c) do 300 m od obalne linije
- d) uključuju se sveukupne površine lučkih akvatorija u naseljima, nautičkih objekata, marikulture i drugo (onda kad su udaljene do 300 m od obale)

Granica zaštićenog obalnog područja prikazana je na svim grafičkim listovima u mjerilu 1:25000. Na grafičkim listovima br. 4: «Građevna područja i područja posebnih uvjeta za korištenje» u mjerilu 1:5000 navedena granica samo je orijentacionog karaktera zbog, na tim listovima, netočno određene obalne crte.

3.2.4. ISKAZ PROSTORNIH POKAZATELJA ZA NAMJENU POVRŠINA

U Tablicama 26., 27., 27a, 27b i 28., te Grafikonu 4. prikazani su odnosi planiranih površina.

Važno je obratiti pažnju na odnose planiranih građevnih područja naselja i predviđenog broja stanovnika u ukupnom planskom razdoblju za koje se donosi Plan. Uzimajući u obzir planirani broj ležajeva u obiteljskim pansionima, koji se planiraju do 2015 godine i broj sekundarnih stanovnika odnos planirane površine građevnog područja naselja prema jednom stanovniku, odnosno gostu Općine Smokvica prikazan je u tablici 25.

TABLICA 25.
ODNOS IZMEĐU PLANIRANE POVRŠINE GRAĐEVNOG PODRUČJA NASELJA I BROJA STANOVNIKA Općine Smokvica

	Pretpostavljeni broj stanovnika	Pretpostavljeni broj povremenih (weekend) stanovnika	Pretpostavljeni ukupni broj stanovnika	Ukupna površina g.p. naselja (izgr.+ plan.) ha	Stanovnik/hektar	Hektar /stanovnik
1	2	3	4	5	6	7
2001. godina	1012					
2011. godina	1129			75,6		
2015. godina	1289	940	2229	75,6	29,4841	0,0339
2025. godina	1449	1500	2949	75,6	39,0079	0,0256

TABLICA 26.: ISKAZ PROSTORNIH POKAZATELJA ZA NAMJENU POVRŠINA

RED. BROJ	OPĆINA SMOKVICA		OZNAKA	UKUPNO HA	% OD POVRŠINE ŽUPANIJE	STAN/HA HA/STAN.
1.0.	ISKAZ PROSTORNIH POKAZATELJA ZA NAMJENU POVRŠINA					
1.1.	GRAĐEVINSKA PODRUČJA (naselja)	UKUPNO	GP	75,60	0,04	31/73/0,031
	Izgrađeni dio građevinskog područja naselja (sva izgradnja)	ukupno		48,21	0,03	
	obalno				0,00	
	otočno (ZOP)			83,59		
	kontinentalno-granično					
	ostalo (za razvoj naselja)			26,71		
1.2.	IZGRAĐENE STRUKTURE VAN GRAĐEVINSKOG PODRUČJA (naselja)	UKUPNO		15,84	0,01	
			I1	5,01	0,00	
			E	6,69		
			H	0,00	0,00	
			K3			
			T1	0,00	0,00	
			R	2,98	0,00	
1.3.	POLJOPRIVREDNE POVRŠINE obradive	UKUPNO	P	1288,00	0,72	
			P1	166,00	0,09	
			P2	237,60	0,13	
			P3	884,40	0,50	
1.4.	ŠUMSKE POVRŠINE	UKUPNO		774,45	0,08	
	gospodarske		Š1	774,45	0,08	
	zaštitne		Š2	0,00	0,00	
	posebne namjene		Š3	0,00		
1.5.	OSTALE POLJOPRIVREDNE I ŠUMSKE POVRŠINE	UKUPNO	PŠ	1981,85	1,47	
				1981,85	1,47	
1.6.	VODENE POVRŠINE	UKUPNO	V	0,68	0,00	
	vodotoci			0,68		
	jezera			0,00		
	akumulacije			0,00		
	retencije			0,00		
	ribnjaci			0,00		
1.7.	OSTALE POVRŠINE	UKUPNO	N	0,00		
			IS	212,55	0,12	
			G	0,55	0,00	
	OPĆINA SMOKVICA	UKUPNO		4348,30	2,44	
2.0.	ZAŠTIĆENE CJELINE					
2.1.	ZAŠTIĆENA PRIRODNA BAŠTINA	UKUPNO			0,00	
	nacionalni park		NP	0		
	park prirode		PP	0		
	ostali zaštićeni dijelovi prirode				0,00	
2.2.	ZAŠTIĆENA GRADITELJSKA BAŠTINA	UKUPNO			0,00	
	arheološka područja			-		
	povijesne graditeljske cjeline				0,00	
3.0.	KORIŠTENJE RESURSA					
3.1.	MORE I MORSKA OBALA	obalno		ha, km		
		otočno		ha, km		
3.2.	ENERGIJA	proizvodnja		MW	ne iskazuje se	
		potrošnja		MWh		
3.3.	VODA	vodozahvat		u 1000 m3		
		potrošnja		u 1000 m3		
3.4.	MINERALNE SIROVINE			jed. mjere		
	OPĆINA SMOKVICA	UKUPNO			0,00	

TABLICA 27. DETALJNI ISKAZ POVRŠINA S ODNOSOM VAŽEĆEG, PLANIRANOG I IZGRAĐENOG GRAĐEVNOG PODRUČJA ZA OPĆINU SMOKVICA									
BR.	PROSTORNI POKAZATELJ	PLANSKI ZNAK	POVRŠINA	POVRŠINA	JEDINIČNA	POVEĆANJE (+) ILI		PROŠIRENJE	IZGRAĐENI
			PREMA VAŽEĆEM PLANU	PREMA OVOM PLANU		SMANJENJE (-) VAŽEĆEG G.P.	HA		
			HA	HA		HA	%	HA	HA
1	G.P. NASELJA *		98,82	75,60		-23,22	-23,50		48,21
1,1	g.p. naselja izgrađeni dio				48,21				
1,2	g.p. naselja dio za razvoj				27,39				
2	G.P. ZA GOSPODARSKU NAMJENU - PROIZVODNA	I	7,98	5,01		-2,97	-37,20		4,58
2,1	Gospodarska zona "Smokvica"	I	7,98		5,01				4,58
					0,00				0,00
					0,00				0,00
3	G.P. ZA GOSPODARSKU - UGOST.-TURISTIČKU NAMJENU u 20%	T	8,74	0,00		-8,74	-100,00		0,00
3,1	Hotel "Feral" - Brna (T1) izgrađeno (u GPN)		0,73		0,00				0,00
3,2	TZ "Istruga" - Brna (T2) zapušteno (prenamjena u (ŠRC - R), (R5))		2,34		0,00				0,00
3,3	TZ "Brna" - Brna (T1) planirano (u GPN)		5,67		0,00				0,00
									0,00
4	G.P. ZA ŠPORTSKO-REKREACIJSKU NAMJENU	R	0,00	2,98		2,98	#DIV/0!		0,48
4,1	ŠRC "Smokvica"		0,00		2,98				0,48
4,2									0,00
4,3									0,00
									0,00
5	G.P. ZA GOSPODARSKU NAMJENU - POSLOVNA	K	0,00	0,00		0,00	#DIV/0!		0,00
5,1			0,00		0,00				0,00
6	G.P. ZA POSEBNE NAMJENE		0,00	0,00					
6,1					0,00				
	GRAĐEVNA PODRUČJA - UKUPNO		115,54	83,59		-31,95	-27,65		53,27

7	GROBLJE	G	-	0,55					0,30
7,1	Groblje Smokvica				0,55				0,3
					0,00				
8	POVRŠINE ISKORIŠTAVANJA MIN. SIROVINA	E	-	6,70					3,0
8,1	Kamenolom tehničkog kamena "Mala Kapja"	E3			6,7				3,0
9	INFRASTRUKTURNI SUSTAVI (linearni I površinski)	IS		212,55					
9,2	Koridor državne ceste D-118				19,06				
9,3	Koridor županijskih i lokalnih cesta				30,59				
9,4	Koridor dalekovoda 110 kV .				52,00				
9,5	Koridor dalekovoda 35 kV				35,00				
9,6	Zona planiranog aerodroma - Brna				75,00				
9,7	Morska luka lokalnog značaja – Brna (kopneni dio)				0,90				
10	POLJODJELJSKE POVRŠINE (isključivo osnovne namjene) **	P		1288,00		1118,09	Katastar ***		
10,1		P1			166,00		oranica	256,03	
10,2		P2			237,60		voćnjak	145,19	
10,3		P3			884,40		vinograd	246,06	
							pašnjak	470,82	
							maslinik	0,00	
11	ŠUMSKE POVRŠINE (isključivo osnovne namjene)	Š		774,45					
11,1	gospodarske	Š1			774,45				
11,2	zaštitna (na kršu prvenstveno zaštitne potom gospodarske)	Š2			0,00				
11,3	posebna namjena	Š3			0,00				
12	OSTALO POLJOPRIVREDNO TLO, ŠUME, ŠUM.ZEMLJIŠTE	PŠ		1981,85					
12,1	privatne šume i šumsko zemljište				1913,17				
12,2	ostala zemljišta po katastru				68,68				
13	VODENE POVRŠINE (slatkovodne)	V		0,68	0,68				
14	POSEBNA NAMJENA	N			0,00				
15	OSTALE POVRŠINE				0,00				
OPĆINA SVEUKUPNO					4348,38				

* Izvor: Za važeće površine građevinskih područja: PPO DUBROVNIK (1986.g.) isčitano iz digitalizirane karte građevinskih područja u mj. 1:5000. Za izgrađene dijelove građevinskih područja obilazak terena i zračne snimke

** Izvor: Pedološka studija, doc.dr.sc. Stjepan Husnjak, Agronomski fakultet Sveučilišta u Zagrebu.

*** Izvor: Područni ured za katastar Blato 2005.

**** Maslinike katastar vodi u voćnjacima

TABLICA 27a.: OBVEZNA TABLICA PROVJERE GP NASELJA I GP IZDOJENIH ZONA

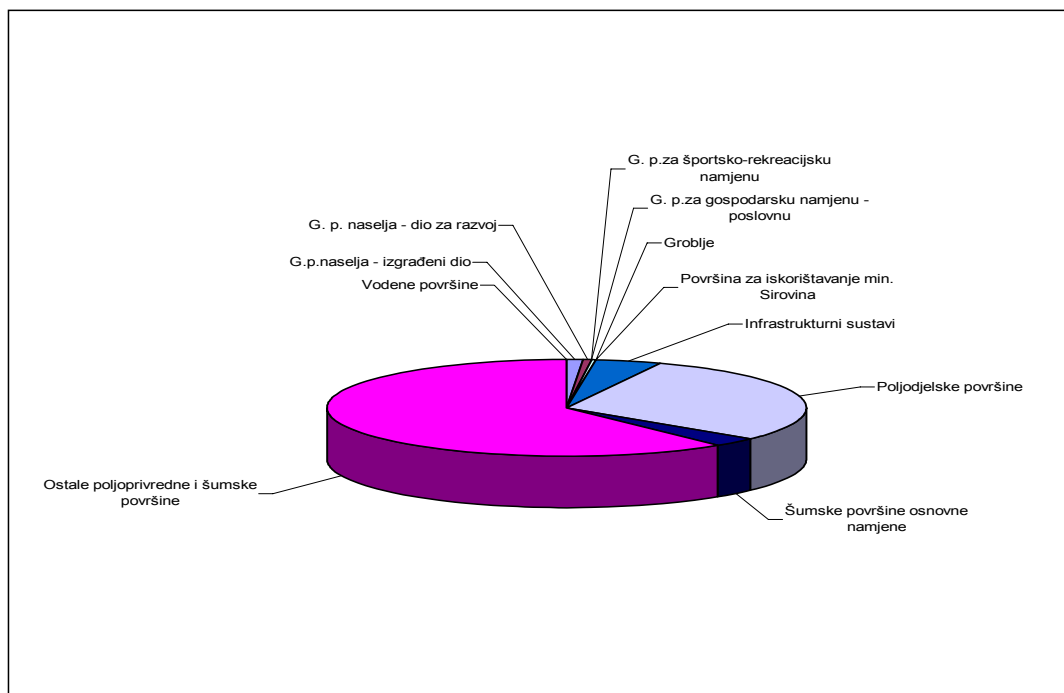
A.	GP Naselja i izdvojenih dijelova naselja	Ex PPO Korčula - revizija			Usklađenje s člankom 4. Uredbe	PPUO Smokvica			Ovjera
		Ukupno GP ha	Izgrađeno GP ha * (2005. g)	Izgrađenost %		Ukupno GP ha	Izgrađeno GP ha	Izgrađenost %	
1.	SMOKVICA (ukupno)	112,3781	47,7261	42,4692	Izgrađeni dio GPN < od 50% cijelog g.p. (umanjenje na 70%)	75,5951	48,2083	63,7717	
B.	Izdvojeno GP sportsko-rekreacijske namjene R1, R2, R3, R4, R5, R6								
1.	SMOKVICA (R)	0,0000	0,0000	0,0000	Izdvajanjem dijela g.p. iz "I" izgrađenog između 50,01% i 80,00% (planirana površina bez promjene)	2,9758 Prenamjena za "R" od dijela "I" "Smokvica"	0,0000	0,0000	
C.	Izdvojena GP gospodarske namjene I, K1, K2								
1.	SMOKVICA (I3)	7,9829 Dio od 2,9758 ha izdvojen za GPR "Smokvica"	4,5753	57,3138	Izgrađeni dio g.p. između 50,01% i 80,00% cijelog g.p. (bez promjene)	5,0136	4,5753	91,2578	
D.	UGOSTITELJSKO-TURISTIČKA NAMJENA U IZDOJENOM GRAĐEVNOM PODRUČJU								
	Naselje	Lokalitet	Površina GP ha	Vrsta	Kapacitet (kreveti)	% izgrađenosti	Usklađeno s PPDNŽ - Ovjera		
1.	Nije planirana								
D1.	UGOSTITELJSKO-TURISTIČKA NAMJENA UNUTAR GRAĐEVNOG PODRUČJA NASELJA								
	Naselje	Površina GP naselja ha	Površina turističke zone ha	% udjela tur. zone u okviru naselja	Usklađeno s Uredbom max. 20% GP - Ovjera				
1.	SMOKVICA, Brna TL "Feral"	75,5951	0,7300	0,9657					
2.	SMOKVICA Brna TL "Punta Zaglav"	75,5951	2,9600	3,9156					
3.	SMOKVICA Brna LN "Brna"	75,5951	0,5000	0,6614					
	SMOKVICA-BRNA-ISTRUGA (R3) (planirano u okviru GPN Smokvica)	2,3385	0,4822	20,6201	Izgrađeni dio GPN(T) < od 50% cijelog g.p. (umanjenje na 70%)	1,1614 Prenamjena za "R3" od dijela GPN umanjenog za 70%	0,4822	41,5189	

Županijski zavod za prostorno uređenje
Ravnatelj: Dr.sc. Zrinka Rudež,

TABLICA 28.
 POSTOTNI PRIKAZ ODNOSA POVRŠINA U PPUO SMOKVICA

NAMJENA	HA	%
G.p.naselja - izgrađeni dio	48,21	1,72
G. p. naselja - dio za razvoj	27,39	0,18
G. p.za športsko-rekreacijsku namjenu	2,98	0,02
G. p.za gospodarsku namjenu - poslovnu	5,01	1,00
Groblje	0,55	0,09
Površina za iskorištavanje min. sirovina	6,70	0,03
Infrastrukturni sustavi	212,55	2,43
Poljodjelske površine	1288,00	35,53
Šumske površine osnovne namjene	774,45	28,46
Ostale poljoprivredne i šumske površine	1981,85	30,35
Vodene površine	0,68	0,19
UKUPNO OPĆINA	4348,38	100,00

GRAFIKON 4.
 GRAFIČKI PRIKAZ ODNOSA POVRŠINA U PPUG Smokvica

3.3. PRIKAZ GOSPODARSKIH I DRUŠTVENIH DJELATNOSTI

Možemo samo ponoviti neke bitnije smjernice važne za prostorno određenje namjene površina Općine. U gospodarskom smislu Smokvica je nesumnjivo dio gospodarskog sustava otoka Korčule. Stoga je sasvim jasno da će se gospodarski razvoj cjeline odražavati i na gospodarskom razvoju Općine Smokvica. U cjelini promatran, gospodarski razvoj temeljit će se na intenzivnijem razvitku ugostiteljsko-turističke djelatnosti sa znatnim usmjerenjem prema športu i rekreaciji, na razvitku poljodjelstva i prerade poljodjelskih proizvoda (industrijsko-servisnim uslugama) te donekle prometu i vezama (što uvelike zavisi od izgradnje aerodroma), potom razvoja uprave, što česve biti u korelaciji s razvojem potrebne infrastrukture i demografskim mogućnostima. U skladu s već opisanim mogućnostima i ograničenjima prostornog razvoja, iako prirodni potencijal Općine karakterizira razmjerno oskudan izvor sirovinskih resursa, bogatstvo prirodnih uvjeta zajedno s naslijeđenim materijalnim i kulturnim svojstvenostima objedinjuje se i Planom se postavlja prostorni temelj za daljnji razvoj, posebno određenih vrsta djelatnosti.

Planirani razvoj gospodarskih djelatnosti polazi prvenstveno od utvrđene činjenice da prirodni resursi pružaju velike mogućnosti za razvoj turističkog gospodarstva.

1. Planom nisu predviđene izdvojene turističke zone (izvan naselja), ali su predviđeni turistički kapaciteti u obliku turističkih lokacija (TL) unutar naselja, odnosno izdvojenog dijela naselja Smokvica – Brna: postojeći hotel „Feral“ u okviru TL „Feral“, te TL „Punta Zaglav“ kao smještajni sadržaj snažno usmjeren prema športu i rekreaciji zbog blizine ŠRC „Brna-Istruga“, pa se i u okviru same turističke lokacije TL „Punta Zaglav“ planira izgradnja športsko-rekreacijskih sadržaja, kako bi sama postala izrazito športsko-rekreacijski usmjerena. U okviru navedenih lokacija planira se mogućnost smještaja ukupno 500 kreveta u čvrstim građevinama visokog standarda s mogućnošću dijelom cjelogodišnjeg boravka. Detaljno rješenje treba konačno utvrditi izradom UPU i DPU-a. Oni svoja rješenja trebaju temeljiti na vrijednostima prostora, koje treba štiti, športu i rekreaciji i mogućnostima priprema športaša obzirom na povoljne klimatske uvjete. Postojeći turistički kapacitet, hotel «Feral» treba rekonstruirati, podignuti njihovu razinu usluge i opremiti ga također potrebnim sadržajima za dužu turističku sezonu.
2. U kontekstu turističkog razvoja Općine Smokvica s usmjerenjem prema športu i rekreaciji treba promatrati i planirano građevinsko područje naselja Smokvica na lokaciji Blaca. U okviru lokacije planira se naselje, ali sa športsko-rekreacijskom ponudom na kopnu tenis (planirana je izgradnja teniskih terena i klupskih prostorija kao pratećeg sadržaja) i moru jedrenje, športski ribolov u maloj luci, odnosno planiranom komunalnom privezu uz poluotok Blaca, ili u luci nautičkog turizma LN „Brna“. Za područje lokaliteta Blaca donesen je Detaljni plan uređenja „Blaca“ srpnja 2004. godine. Usklađen s Uredbom o ZOP-u u očekuje donošenje ovoga Plana za nastavak procedure.
3. Planirana je izgradnja luke nautičkog turizma LN „Brna“. S njom u vezi treba promatrati izgradnju športsko-rekreacijskih površina u okviru TL „Punta Zaglav“ i osobito ŠRC „Brna-Istruga“. S njom se povezuje i izgradnja lokaliteta Blaca.
4. Planira se i uređenje „*uređenih plaža*“ sa svim potrebnim funkcionalnim objektima, koji se podrazumijevaju pod terminom „*uređena plaža*“ (ugostiteljski sadržaj ukupno 50 m² zatvorenog prostora na svakoj plaži, parkiralište, sanitarni objekti, kabine za presvlačenje, mogućnost unajmljivanja, mogućnost rekreacionih aktivnosti izvan samog kupanja i sl.).

Sve treba promatrati u svezi s budućom zračnom lukom na otoku, čija će izgradnja omogućiti lakši pristup Općini i dulju turističku sezonu od današnje.

Razvitak poljodjelstva predviđen je u uskoj vezi sa sustavnom državnom pomoći putem poticajnih mjera (kredita, poreznih olakšica, sigurnosti plasmana poljodjelskih proizvoda, opskrbom reprodukcijским materijalima, savjetodavne pomoći, stručnih savjeta i sl.). Za potrebe poslovanja, proizvodnog zanatstva, preradu grožđa, ulja i sl. planira se zona gospodarske namjene koju dodatno treba komunalno opremiti.

Povoljne klimatske prilike i svojstvena kvaliteta tla utječu i na mogućnosti razvoja poljodjelstva, osobito vinogradarskih i maslinarstva. Vinogradarstvo je razmjerno najrazvijenije, a temelji se na poznatom proizvodu, smokvičkom vrhunskom vinu «Pošip». Prerada grožđa vrši se u vinariji PZ «Smokvica», koja je smještena u gospodarskoj zoni «Smokvica» i predviđeno je njeno proširenje. Planom su zaštićena sve vrijedne poljoprivredne površine, koje su pretežito pod kulturom vinove loze. U okviru poljodjelskih djelatnosti Općine zastupljena je, iako u manje značajnom obliku, i proizvodnja ulja, koja se temelji na brojnim maslinicima razasutim u prostoru Općine. Ostale poljodjelske kulture manje su značajne za općinsko gospodarstvo.

Imajući u vidu postojeću razvijenost gospodarstva i svojstvenosti prirodnih potencijala za razvoj, može se ustvrditi da su mogućnosti gospodarskog razvoja razmjerno velike i raznolike, te da upućuju na daljnje razvijanje turizma, poboljšavanjem njegove kvalitete, razvoj proizvodnog zanatstva, servisa i konačno poljodjelstva, koje bi trebalo razvijati ne samo na kulturi vinove loze, ali u svakom slučaju u uskoj suradnji s turističkom komponentom gospodarstva. Bolja povezanost prostora Smokvica s ostalim prostorima županije i Države, pa i šire, osobito izgradnjom aerodroma, pogodovat će razvoju Općine, razvoju prometa i veza, a pogodovat će i razvoju upravnih funkcija.

Planom nisu predviđena mjesta za možebitnu izgradnju novih ili prenamjenu postojećih zgrada iz skupine društvenih djelatnosti. Izgradnja novih ili prilagodba postojećih zgrada moguća je u sklopu građevinskog područja naselja.

ZAKLJUČNO

Važno je ponovno naglasiti, da je planirano građevinsko područje naselja Općine Smokvica, temeljem Uredbe o ZOP-u reducirano za 30%. Zbog toga, logično, nigdje nije moglo biti planirano izvorno novo građevinsko područje (članak 4. stavak 1. i 4. Uredbe o ZOP-u), pa su se rješenja morala naći jedino u okviru već određenih građevinskih područja važećim Prostornim planom (ex) općine Korčula – revizija (1988.) i važećim višim i obvezatnim Prostorni planom Dubrovačko-neretvanske županije.

Građevinsko područje naselja na lokalitetu Blaca planirano još važećim Prostornim planom općine (ex) Korčula (1988.) jedino Općini može dati impuls ekonomske podloge za pokretanje samostalnog razvoja. Jednostavno nema druge lokacije u okviru važećih građevinskih područja, koja bi bila opremljena infrastrukturom i koja bi Općini pružila ovakve mogućnosti.

Isto tako, očito je, da se i u Brni TL „Punta Zaglav“ mogla planirati jedino tamo gdje je planirana još važećim Prostornim planom općine (ex) Korčula (1988.). Planirano građevinsko područje za izgradnju TZ „Punta Zaglav“ na rtu M. Zaglav, jedina moguća lokacija, koja je, usput rečeno, u centru naselja Brna sa svom infrastrukturom, a svuda okolo je šuma, bez infrastrukture.

Na kraju može se kazati da Općina Smokvica želi svoj gospodarski razvoj temeljiti na činjenici da se gotovo polovica smokvičkih srednjoškolaca i studenata školuje za ugostiteljsko-turistička zvanja, a cilj je Općine zadržati mlade ljude u svom okrilju, na području Općine i omogućiti im u njoj zaposlenje i rad bilo zaposlenje u novim hotelskim kapacitetima, bilo rad u mogućim vlastitim kućama na lokalitetu Blaca. Općina nema drugih lokaliteta gdje bi mogla realizirati navedeni koncept razvoja. Izgradnja na privatnim parcelama ne vodi rješenju. Smokvica ne traži od države mnogo, već traži samo dopuštenje da vlastitim sredstvima pokrene razvoj. Od Države samo da ima razumijevanja uz malu pomoć. Planirane lokacije TL „Punta Zaglav“ i „Blaca“ jedine su lokacije.

3.4. UVJETI KORIŠTENJA UREĐENJA I ZAŠTITE PROSTORA

Uređivanje prostora unutar obuhvata Plana kao što je izgradnja građevina, uređivanje zemljišta te obavljanje drugih djelatnosti iznad, na ili ispod površine zemlje može se obavljati isključivo u suglasju s ovim Planom, odnosno postavkama koje iz njega proizlaze. Načelno, uvjeti korištenja, uređenja i zaštite prostora mogu se shvatiti kao sustav složen od

- a) propisanih uvjeta za korištenje određenih dijelova prostora,
- b) određenih mjera za uređivanje pojedinih prostora i
- c) područja osobite zaštite dijelova Općine.

• **Područja posebnih uvjeta korištenja**, obuhvaćaju zone, predviđene za donošenja prostornih planova užih prostornih cjelina, odnosno detaljnih planova uređenja. Do donošenja prostornih planova niže razine ne mogu se izdavati uvjeti uređenja prostora (sukladno PPDNŽ). Planiraju se:

1. UPU za općinsko središte Smokvicu (vidi list 3c₁);
2. UPU za dio naselja Smokvica – Brnu sa lokalitetom Vinašac i ŠRC «Brna-Istruga»;
3. UPU za dio naselja Smokvica – Blaca (izrađen i usvojen na Općinskom vijeću DPU «Blaca»);
4. DPU (nakon UPU-a):
 - a) DPU za dijelove naselja ili izdvojenih dijelova naselja, koji će se preciznije odrediti UPU-om (ako se to pokaže potrebnim prilikom izrade UPU-a);
 - b) DPU za *turističku lokaciju «Punta Zaglv»*;
5. Uređenje komunalnih priveza domicilnog stanovništva, te uređenje obalne šetnice naselja u pomorskom javnom dobru i izvan njega te mjesnih plaža vršit će, ili temeljem urbanističkog plana uređenja (UPU), ili nakon donošenja urbanističkog plana uređenja (UPU) u okviru njime propisanim detaljnim planovima uređenja (DPU) za *"obalnu šetnicu naselja"*;
6. Za aerodrom «Brna» primjenjuje se članak 42. stavak (2) Zakona o prostornom uređenju, pa ovim Planom nije određen obuhvat UPU-a, ali se on planira nakon preciznog određenja obuhvata planiranog aerodroma.

Programom mjera za unapređenje stanja u prostoru odredit će se vremenski plan izrade navedenih urbanističkih planova uređenja (UPU) i detaljnih planova uređenja (DPU) te njihov precizni obuhvat.

• **Područja posebnih uvjeta uređivanja**. U okviru odredaba ovoga Plana to se poglavito odnosi na zaštitu vizura na naselja i zaštićeni prirodni i kultivirani krajobraz. One se ničim ne smiju ometati i obezvrjeđivati, pa to prilikom planiranja i izdavanja lokacijskih dozvola treba imati na umu. Planiraju se zaštićene vizure:

- a) zaštićena vizura na Smokvicu;

Isto se odnosi i na mjere uređivanja

- a) koridora cestovnih prometnica,
- b) režim uređivanja terena u sklopu koridora dalekovoda, te

Sve se provodi u sklopu važećih Zakona i propisa.

• **Područja posebnih uvjeta zaštite** odnose se na:

Režim zaštite obalnog područja,

na koji se striktno primjenjuju pozitivni zakonski propisi

Režim zaštite područja *prirodnog nasljeđa*, koji

obuhvaća sve vrijedne šumske, poljodjelske i parkovne prostore. Obuhvaća zaštitu krajobraza: *prirodnog, kultiviranog*, odnosno područja izrazitih prirodnih i ruralnih krajobraznih vrijednosti te obuhvaća zaštićene spomenike i objekte prirode. Zaštita obuhvaća osobito zaštitu ktaških polja.

Režim zaštite područja *kulturnog nasljeđa*, koji podrazumijeva:

- **Režim zaštite kulturnog dobra.** Obuhvaća **režim zaštite naselja i dijelova naselja** kulturno-povijesnih spomeničkih i ambijentalnih vrijednosti te **režim zaštite arheološke zone, pojedinog arheološkog nalazišta (kopnenog i pomorskog), sakralne, civilne** i slične građevine.

- **Režim zaštite okolnog prostora oko kulturnog dobra.** Obuhvaća **režim zaštite prostornog sklopa** - kao **složenog** oblika zaštite. Sklop predstavlja jedinstvenu oblikovnu cjelinu građevine ili građevina naselja i izvornog, ili modificiranog neposrednog okolnog prirodnog prostora (kontaktnog prostora) u kojemu je dotična građevina, ili su građevine naselja tijekom vremena nastale. Smatra se vrlo važnim zaštititi i građevinu (građevine) i prostor u kojemu je ona nastala, ili su one nastale, kao jednu funkcionalnu i oblikovnu cjelinu, odnosno sklop, u izvornom smislu.
- **Režim zaštite kultiviranog i kulturnog krajobraza.** Obuhvaća **režim zaštite kultiviranog i kulturnog krajobraza** - područja izrazitih prirodnih poljodjelskih i osobito urbanih, odnosno tradicijskih ruralnih struktura kao krajobraznih vrijednosti posebno u pogledu iz određenih smjerova. Drugim riječima, fenomena u prostoru poradi kojih se na njih uspostavljaju zaštićene vizure.

Za elemente kulturnog nasljeđa vidi tablicu 30.

Prostori posebnih uvjeta korištenja, uređivanja i zaštite prostorno su određeni na grafičkom listu br. 3c: "Uvjeti za korištenje, uređivanje i zaštitu prostora – uvjeti, ograničenja i posebne mjere" i na grafičkom listu br. 3d: "Uvjeti za korištenje, uređivanje i zaštitu prostora - pregled planova nižeg reda" u mjerilu 1:25000 i na grafičkom listu br. 4: "Građevinska područja i područja posebnih uvjeta za korištenje" na katastarskim podlogama u mjerilu 1:5000.

Planom je dana valorizacija kulturnih dobara s prijedlogom razine zaštite, uređivanja i korištenja.

Naselja, dijelovi naselja i građevine inventarizirane ovim Planom prikazani su na grafičkom listu br.: 3b "Uvjeti za korištenje, uređenje i zaštitu prostora – kulturna dobra", i u tablici 30 u tekstu ovoga Plana.

Važan dio stroge zaštite kulturno-povijesnih građevina i ansambala tradicijskih ruralnih cjelina predstavlja zaštita neposrednog "kontaktnog prostora" oko kulturno-povijesnih struktura i građevina, koji s navedenim strukturama tvori vrijedne krajobrazne prostorne sklopove izrazitih lokalnih ambijentalnih obilježja. Granice i površine određene su na katastarskim podlogama na grafičkom listu br. 4: "Građevinska područja i područja posebnih uvjeta za korištenje" na katastarskim podlogama u mjerilu 1:5000.

3.4.1. ISKAZ POVRŠINA ZA POSEBNO VRIJEDNA I OSJETLJIVA PODRUČJA I PROSTORNE CJELINE

TABLICA 29

RED. BR.	OPĆINA SMOKVICA	OZNAKA	HA	% OD POVRŠINE ŽUPANIJE	ST/HA	HA/ST
	ISKAZ PROSTORNIH POKAZATELJA ZA					
2.0.	ZAŠTIĆENE CJELINE					
2.1.	ZAŠTIĆENA PRIRODNA BAŠTINA UKUPNO		614,57	0,0000		
	Nacionalni park	NP				
	Park prirode	PP				
	Ostali zaštićeni djelovi prirode		0,0			
	<i>prirodni krajobraz</i>		0,0			
	Obala na potezu uvala Brna - granica s Gradom Korčula		423,21			
	<i>kultivirani krajobraz</i>		0,0			
	Polje Sitnica s Livin dolom		85,36			
	Smokvičko polje s Dračevicom i Kruševim poljem		90,68			
	Vinogradi Blaca		15,32			
2.2.	ZAŠTIĆENA GRADITELJSKA BAŠTINA UKUPNO		10,43	0,0000		
	Arheološka područja					
	nisu znanstveno utvrđenih površina					
	Povijesne graditeljske cjeline		0,00			
	<i>vrijedne ambijentalne ruralne cjeline</i>					
	Ruralna cjelina naselja Smokvica s njenom unutrašnjošću		10,43			
	<i>površine zaštićenih gradsko-seoskih cjelina</i>					
	<i>zaštićena groblja</i>		0,00			
	Kontaktni prostori					
	<i>sklopovi prirodne i graditeljske baštine</i>		0,00			
	OPĆINA SMOKVICA UKUPNO		625,00	0,0000		

3.4.2. ZAŠTITA PRIRODNOG NASLJEĐA

U smislu odredbi *Zakona o zaštiti prirode* (NN 70/05) na području Općine nema zakonom zaštićenih dijelova prirode.

Na području Općine ovim Planom određeni su **osobito vrijedni predjeli** – prirodni krajobrazi i to:

- a) obala na potezu uvala Brna – granica s Gradom Korčula;

Na području Općine ovim Planom određeni su **osobito vrijedni predjeli** - kultivirani krajobrazi pa se štite:

- a) površine tradicijskog ruralnog kultiviranog krajobraza – polja pod kulturom vinove loze:
 - Polje Sitnica s Livin Dolom;
 - Smokvičko polje s Dračevicom;
 - Polje Kruševo;
 - dužobalni suhozidi (terase) zapadno od rta Blaca

Štite se vizure u okviru lokalnih krajobraznih vrijednosti i identiteta Općine:

- a. Vizura na naselje Smokvicu sa Srednjeg brda;
- b. Vizura na Brnu s kote Kupa;
- c. Vizura na uvalu Brna s kote 74 rta. Zaglav

Prije bilo kakovih zahvata na prirodnim vrijednostima predviđenim za zaštitu:

- a) potrebno je izvršiti potpunu inventarizaciju i valorizaciju staništa te zaštititi vrste područja;
- b) potrebno je u što većoj mjeri zadržati prirodne kvalitete prostora, odnosno posvetiti pažnju očuvanju cjelokupnog prirodnog krajobraza i okruženja;
- c) prirodne krajobrase treba štiti od nove izgradnje, a kao posebnu vrijednost treba očuvati područja prekrivena autohtonom vegetacijom te obalno područje (prirodne plaže i stijene) te more i podmorje kao ekološki vrijedna područja;
- d) potrebno je osigurati racionalno korištenje prirodnih dobara bez oštećivanja ili ugrožavanja njenih dijelova i uz što manje narušavanje ravnoteže prirodnih čimbenika;
- e) u cilju sprječavanja nepovoljnih utjecaja na biološku raznolikost i krajobrazne vrijednosti potrebno je propisati mjere zaštite na temelju kojih će nadležna služba koja se bavi poslovima zaštite prirode pri Uredu državne uprave u županiji utvrditi posebne uvjete zaštite prirode za građenje i izvođenje radova i zahvata u područjima određenim člankom 38. stavak 2. *Zakona o zaštiti prirode*;
- f) za planirane zahvate u prirodi, koji sami ili s drugim zahvatima mogu imati bitan utjecaj na ekološki značajno područje, ili zaštićenu prirodnu vrijednost, treba propisati obvezu provođenja postupka ocjene prihvatljivosti zahvata za prirodu sukladno *Zakonu o zaštiti prirode*.

Područja zaštite, unutar kojih granica se provode odredbe iz ovoga članka, urisane su na grafičkom listu br. 3c: "*Uvjeti za korištenje, uređivanje i zaštitu prostora – uvjeti, ograničenja i posebne mjere*" u mjerilu 1:25000, grafičkom listu br.3a: "*Uvjeti za korištenje, uređivanje i zaštitu prostora – prirodno nasljeđe*" u mjerilu 1:25000 i grafičkom listu br. 4: "*Građevna područja i područja posebnih uvjeta za korištenje*" u mjerilu 1:5000.

3.4.3. ZAŠTITA KULTURNIH DOBARA

U skladu sa *Zakonom o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara* (NN 69/99, 151/03, 157/03, članak 7.), koji nepokretna kulturna dobra svrstava kao:

- grad, selo, naselje ili njegov dio,
- građevina ili njezini dijelovi, te građevina s okolišem,
- elementi povijesne opreme naselja,
- područje, mjesto, spomenik i obilježje u svezi s povijesnim događajima i osobama,
- arheološko nalazište i arheološka zona, uključujući i podvodna nalazišta i zone,
- područje i mjesto s etnološkim i toponimskim sadržajima,
- krajolik ili njegov dio koji sadrži povijesno karakteristične strukture, koje svjedoče o čovjekovoj nazočnosti u prostoru,
- vrtovi, perivoji i parkovi,
- tehnički objekti s uređajima i drugi slični objekti

Zgrade kod kojih su utvrđena spomenička svojstva i na koje se obvezatno primjenjuju sve spomeničke odredbe, smatraju se one koje su u ovom Planu propisane kao:

- a. registrirane (R)
- b. preventivno zaštićene (PZ)
- c. evidentirane (E)
- d. zaštićene na lokalnoj razini (L)

Pri tome nije presudan formalno-pravni status zgrade u dokumentaciji službe zaštite, jer će se upravna procedura zaštite kontinuirano provoditi temeljem odredbi ovoga Plana i Zakona.

Temeljem evidencije (inventarizacije) provedene prilikom izrade ovoga Plana, Uprava za zaštitu kulturne baštine, Konzervatorski odjel u Dubrovniku po službenoj će dužnosti pokrenuti postupak donošenja Rješenja o preventivnoj zaštiti za sva dobra za koja se pretpostavlja da imaju svojstvo kulturnog dobra, te podnijeti prijedlog za registraciju.

Za sva ostala evidentirana dobra pretpostavljena za zaštitu na lokalnoj razini predstavničko tijelo županije ili općine može pokrenuti zakonom utvrđeni postupak njihove zaštite, primjenom članka 17. *Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara* (NN 69/99, 151/03, 157/03).

Do donošenja navedenih rješenja treba primjenjivati iste mjere i propisane postupke kao i za do sada zaštićena kulturna dobra.

(Za informaciju, *Rješenje o registraciji*, odnosno o *Upisu u registar nepokretnih kulturnih dobara donosi Ministarstvo kulture, Uprava za zaštitu kulturne baštine, Runjaninova 2, 10000 Zagreb.*)

Sastavni dio odredaba za provođenje Plana je i popis kulturnih dobara (Tablica 4), u kojemu je naveden postojeći status zaštite.

u Općini su valorizirana evidentirana nepokretna kulturna dobra koja su svrstana u skladu sa *Zakonom o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara* u kategorije što je sve prikazano u Tablici 30.

Ovim Planom Određene su zaštite:

A/ Stroga zaštita zaštite:

- a) pojedinačna kulturna dobra visoke vrijednosti (R), (PZ), kod kojih je postupak zaštite usmjeren na potpuno očuvanje izvornosti kulturnog dobra, njegovog povijesnog i prostornog neposrednog okoliša. Intervencije su moguće isključivo u obliku rekonstrukcije temeljem istražnih radova i detaljne konzervatorske dokumentacije;
- b) isti postupak primjenjuje se i na zaštićene cjeline (R), (PZ);
- c) arheološki lokaliteti, (R);
- d) zaštićeni kultivirani krajobraz i obala.

B/ Zona umjerene zaštite:

- a) pojedinačna kulturna dobra ili cjeline ambijentalne vrijednosti u režimu zaštite koja uvjetuje očuvanje izvornih svojstvenosti pojedinih kulturnih dobara ili cjelina s ograničenom mogućnošću građevinskih intervencija:
 - Središnja zona naselja Smokvica.
- b) isti se kriteriji režima umjerene zaštite odnose i na zonu neposredne okolice visokovrijednih kulturnih dobara, odnosno kulturnih dobara uz poštivanje postojećih ambijentalnih vrijednosti i atraktivnosti prostora.

C/ Zona zaštite sklopa - kao složenog oblika zaštite u sebi sadržava:

- a) zonu stroge zaštite koja obuhvaća kulturno dobro (R) i (PZ) i njegovu neposrednu okolinu (u načelu njegovu parcelu(e))

Sklop predstavlja jedinstvenu oblikovnu cjelinu građevine ili građevina naselja iz izvornog, ili modificiranog neposrednog okolnog prirodnog prostora (kontaktnog prostora) u kojemu je dotična građevina, ili su građevine naselja tijekom vremena nastale. Smatra se vrlo važnim zaštititi i građevinu (građevine) i prostor u kojemu je ona nastala, ili su one nastale, kao jednu funkcionalnu i oblikovnu cjelinu, odnosno sklop, u izvornom smislu.

Mjere zaštite kulturno povijesnih i prostornih vrijednosti, određene su prema zonama zaštite i klasifikaciji povijesnih građevina - kulturnih dobara, koje se zaštićuju na temelju *Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara*. Mjerama zaštite utvrđuju se režimi i oblici intervencija u pojedinim zonama ili za pojedine građevine.

Za svaku pojedinačnu povijesnu građevinu kod koje su utvrđena spomenička svojstva (prema popisnoj listi – Tablica 4.) granica zaštite i sustav mjera odnosi se i na pripadajuće parcele, a sve prema Rješenju o preventivnoj zaštiti ili registraciji. Za ovim Planom evidentirana kulturna dobra nužno je u postupku ishodaenja lokacijske ili građevinske dozvole provjeriti trenutni status zaštite.

Zone zaštite, odnosno, prostori posebnih uvjeta korištenja, uređivanja i zaštite, prostorno su određene na grafičkom listu br. 3c: "*Uvjeti za korištenje, uređivanje i zaštitu prostora – uvjeti, ograničenja i posebne mjere*" i na grafičkom listu br. 3d: "*Uvjeti za korištenje, uređivanje i zaštitu prostora - pregled prostornih planova nižeg reda*" u mjerilu 1:25000 te na grafičkom listu br. 4: "*Građevinska područja i područja posebnih uvjeta za korištenje*", u mjerilu 1:5000.

U Tablici 30. dan je popis svih kulturnih dobara s njihovim statusom zaštite razinom zaštite i predloženom razinom zaštite za ovim Planom valorizirana nova kulturna dobra.

TABLICA 30 POPIS KULTURNIH DOBARA U OPĆINI SMOKVICA

1.0. Povijesna naselja i dijelovi naselja		
1.1.	Gradsko-seoskih obilježja	Status zaštite
1.2.	Seoskih obilježja	Status zaštite
1.2.1.	Ruralna cjelina Smokvica s njenom unutrašnjošću	E
2.0. Povijesne građevine i sklopovi		
2.1.	Sakralne građevine – crkve i kapele	Status zaštite
2.1.1.	Sv. Ana – Smokvica	R
2.1.2.	Sv. Mihovil – Smokvica	R
2.1.3.	Sv. Andrija – Smokvica	R
2.1.4.	Sv. Vid – Smokvica	R
2.1.5.	Sv. Ivan Krstitelj	R
2.1.6.	Sv. Petar	R
2.1.7.	Župna crkva Gospe Kandelore	E
2.1.8.	Crkva sv. Ciprijana s grobljem	E
2.2.	Stambene građevine	Status zaštite
2.2.1.	Kaštel – Arneri - Smokvica	PZ
2.2.2.	Kaštel Giunio – Rozanović	E
2.2.3.	Stambeno – gospodarski sklop Baničević	E
2.2.4.	Stambeno – gospodarski sklop Pecotić	E
2.2.5.	Ladanjsko – gospodarski sklop Kanavelić	E
2.2.6.	Stambeno – gospodarski sklop Peterlić	E
2.3.	Građevine javne namjene	Status zaštite
2.3.1.	Loža barokna - Smokvica	R
2.4.	Gospodarske građevine	Status zaštite
2.4.1.	Kućarica Toreta Baničević, Stinjiva polje	E

3.0.	Elementi povijesne opreme prostora, tehničke građevine niskogradnje s uređajima	
3.1.	<i>Tehničke i građevine niskogradnje s uređajima</i>	Status zaštite
4.0.	Područje, mjesto, spomenik ili obilježje vezano uz povijesne događaje i osobe	
4.1.	<i>Spomenik i obilježje vezano uz povijesne događaje i osobe</i>	Status zaštite
4.2.	<i>Groblja i grobne građevine</i>	Status zaštite
4.3.	<i>Prostorna plastika i urbana oprema</i>	Status zaštite
5.0	Arheološki lokaliteti i zone	
5.1.	Arheološki lokaliteti	Status zaštite
5.1.1.	Bezimena kota 258,4 – pretpovijesna osmatračnica	PZ
5.1.2.	Gradina, Velo gračišće, kota 267,0	E
5.1.3.	Gradina, Dubrovica – kota 192,5	E
5.1.4.	Špilja Istruga – pretpovijesni lokalitet	E
5.1.5.	Gradine Kom na koti 510,8 i 491,2	E
5.1.6.	Mala Kapja - pretpovijesna gomila	E
5.1.7.	Smokviška gradina	E
5.1.8.	Gomila, Gumance	E
5.1.9.	Marča vrh, prema Mihajna glavici – pretpovijesne gomile	E
5.1.10.	Sutvara – pretpovijesna gradina, pretpostavljeni ostaci crkve Sv. Barbare	E
5.1.11.	Sutulija – pretpovijesna gradina, pretpostavljeni ostaci crkve Sv. Ilije	E
5.1.12.	Prapratski brig – kota 131,1, gomila	E
5.1.13.	Podnožje Smokviške gradine, antički lokalitet	E
5.1.14.	Krvava ropa – ostaci antičkog gospodarskog imanja	E
5.1.15.	Donje polje - ostaci antičkog gospodarskog imanja	E
5.1.16.	Prapatna - Mirje	E

5.2.	Arheološke zone	Status zaštite
5.2.1.	Arheološka zona južno od Srednjeg brda	
5.2.2.	Arheološka zona između polja Sitnica i Livin dol	
5.2.3.	Arheološka zona istočno od naselja Smokvica	

3.5. RAZVOJ INFRASTRUKTURNIH SUSTAVA

3.5.1. PROMETNI INFRASTRUKTURNI SUSTAV

U okviru Općine, prometni i elektroenergetski sustav dva su sustava koja su značajno prisutna u prostoru. Ostali sustavi, vodoopskrbni, kanalizacioni i sustav telekomunikacijskih veza u smislu prostornih posljedica možemo smatrati manje važnim.

3.5.1.1. Cestovni promet

Na državnoj razini okosnica prometne mreža Općine i nadalje će biti

- državna cesta D-118 na potezu: trajektno pristanište Dominče – Korčula – Smokvica – Blato – Vela Luka.

Prema Programu prostornog uređenja RH (NN 50/99.) i Programu građenja i održavanja javnih cesta za razdoblje od 2005. do 2008. godine, na području općine Smokvica predviđeno je u skladu s PPDNŽ :

- izmještanje državne ceste D-118 na dionici Dubova – Kapija dužine cca 3 km (zaobilaznica naselja Smokvica) u okviru poboljšavanja dužotočke trase Korčula – Vela Luka;
- izgradnja ceste od Kapje Male (D-118) prema uvali Babina (Grad Korčula), sa odvojkom prema Rtu Blaca (L-69019)
- cesta: Ž-6223 – Brna (luka) – Kosirina (prilagodba zahtjevima aerodroma)
- obilaznica naselja Smokvica iz pravca Brne i Prižbe od L-69020 – padima Marča brda - do D-118 (serpantina kod groblja iznad naselja Smokvica)
- koridor za istraživanje od L-69020 do Ž-6223 kod Istruge (kao logičan nastavak prethodno opisane obilaznice naselja Smokvica, a kao varijanta u kontekstu rješenja prometa oko planirane piste aerodroma Brna)

Zadržavaju se i poboljšavaju prometnice:

županijske ceste (Ž):

Ž-6223: Blato (Ž6222) – Prižba – Brna – Smokvica (D-118)

lokalne ceste (L):

L-69019: Prigradica (L69018) – Blaca - Babina (nužna rekonstrukcija)

L-69020: Blato (Ž6222) – Smokvica (Ž6223)

3.5.1.2. Pomorski promet

Pomorski će se promet i u narednom planskom periodu razvijati po ustaljenim pomorskim koridorima i ne će doći do promjena u smislu nove izgradnje većih infrastrukturnih objekata.

U okviru prostorne cjeline otoka Korčule, luke Korčula i Vela Luka putničke su luke u koje pristaju brodovi na redovnim dužobalnim i međunarodnim brodskom linijama (dužobalne trajektno linije: Rijeka-Split-Korčula-Dubrovnik, Split-Vela Luka-Ubli; te međunarodne linije koje povezuju otok Korčulu sa lukama u Italiji, koje su sezonskog karaktera. Uz sve rečeno luku Korčula posjećuju i brodovi na kružnim putovanjima Jadranom).

PPDNŽ ocjenjuje, kako je od izuzetne važnosti pomorska povezanost otoka, koja bi omogućila brži dnevni promet prvenstveno na lokalnoj razini, te bolju povezanost sa županijskim centrom. U tom kontekstu, PPDNŽ smatra da je potrebno urediti pristaništa u lukama Brna, Sv. Mihovil i Polače radi uspostavljanja brze brodske veze, koja bi poboljšala sadašnje stanje povezanosti otoka Županije sa županijskim središtem. To će se realizirati, ako se nabavi brže plovilo kapaciteta između 200 i 300 putnika, brzine kretanja veće od 30 nautičkih milja na sat, koje bi plovilo između luka Sv. Mihovil na Lastovu (kada ta luka bude u potpunosti uređena, a do tada može polaziti i iz luke Ubli), iz Brne na Korčuli, Polača na Mljetu, Sobre do Dubrovnika, najmanje dva puta dnevno. Takvom brodskom vezom riješilo bi se goruće pitanje povezivanja otoka, posebno Lastova i Mljeta, s Dubrovnikom, jer stanovnici Lastova koristeći sredstva javnog prijevoza, koja im sada stoje na raspolaganju, moraju utrošiti tri dana kako bi u Dubrovniku obavili poslove i vratili se na Lastovo.

Sukladno rečenom i nadalje ostat će kao postojeće:

- luka otvorena za javni promet – luka lokalnog značaja – Brna;
- u okviru luke Brna – komunalni privez domicilnog stanovništva - Brna;
- u okviru lokaliteta Blaca - komunalni privez domicilnog stanovništva - Blaca.

Uz postojeće lučke kapacitete, planira se:

- luka posebne namjene – luka nautičkog turizma – Brna;
- privezište – Brna;
- proširenje komunalnog priveza za domicilno stanovništvo u Brni i lokaciji Blaca.

Kako bi se na lokaciji Blaca sačuvao stari tradicijski privez, proširenje se planira s druge strane prevlake rt-a Blaca (zapadna strana rta Blaca).

NASELJE	MORSKE LUKE								
	LUKE OTVORENE ZA JAVNI PROMET (lokalnog značaja)		PRIVEZIŠTE (do 10 vezova)		PRIVEZ (domicilnog stanovništva)		LUKE POSEBNE NAMJENE		
							(Luka nautičkog turizma)	Športska luka	
		ha		ha		ha		ha	
SMOKVICA - BRNA	Putnička luka		Pivezište (do 10 vezova)		Privez do 50 vezova		Luka do 200 vezova		
SMOKVICA - BLACA					Privez do 50 vezova				

3.5.1.3. Zračni promet

Aerodrom

Sukladno *Strategiji prostornog uređenja Republike Hrvatske* na području Dubrovačko-neretvanske županije planirana je izgradnja zračne luke na otoku Korčuli.

Konačna studija utjecaja na okoliš zračne luke Korčula odredila je lokaciju za izgradnju zračne luke na području Općine Smokvice, iznad dijela naselja Smokvica - Brna. Ova bi zračna luka trebala imati uzlijetno-slijetnu stazu ukupne dužine 1300 m i trebala bi biti "2 C" kategorije, kao i ona u Pločama. Prema dosadašnjim istraživanjima, realno je očekivati da bi ova zračna luka trebala služiti povezivanju ovim vidom prometa, ne samo otoka Korčule i Pelješca već i Lastova i Mljeta.

Prema *Strategiji prostornog uređenja Republike Hrvatske*, na području otoka Lastova trebala se raditi zračna luka istih karakteristika kao i ona planirana na Korčuli. Stoga se prišlo izradi *Prethodne studije utjecaja na okoliš za zračnu luku na otoku Lastovo*, kojom se utvrdilo da na području Lastova ne postoji ni jedna lokacija za zračnu luku koja bi imala uzlijetno-slijetnu stazu dostatnu za primanje zrakoplova ATR 42, zrakoplova tipičnih za zračne luke "2C" kategorije. Najduža uzlijetno-slijetna staza na otoku Lastovu mogla bi iznositi 1100 metara, što znači da ne bi mogla biti u istoj kategoriji u kojoj je i zračna luka Korčula. Sukladno tome, te prijedlogu iz Programa prostornog uređenja Republike Hrvatske (gdje se navodi da bi zračna luka na Korčuli trebala preuzeti na sebe povezivanje otoka Korčule, Lastova i Mljeta te poluotoka Pelješca obzirom na udaljenosti između zračne luke i svih tih otoka), izgradnja zračne luke na Korčuli tipa "Zračna luka Brač" optimalno je rješenje, dok bi se na Lastovu locirao samo helidrom. Izgradnjom zračne luke na Korčuli, u Općini Smokvica, a obzirom na to da je od pomorske luke Brna, koja se nalazi ispod planirane zračne luke, pomorska luka Sv. Mihovil na Lastovu udaljena samo 10 Nm, a luka Polače na Mljetu 25 Nm, može se kvalitetno organizirati povezivanje ovih otoka zračnim prometom s ostalim dijelom Hrvatske i šire, te tako djelomično smanjiti njihovu sadašnju prometnu izoliranost. Stoga se ovim Planom na lokaciji iznad Brne planira izgraditi:

- aerodrom Brna.

Prema karti procijenjenog prostiranja buke na lokaciji Brna u ekstremnim uvjetima korištenja grafički list br. 3c2: «Uvjeti korištenja i zaštite prostora – područja primjene posebnih mjera uređenja i zaštite – opožarene površine i površine ugrožene bukom», vidljivo je da je naselje Brna zahvaćeno bukom iznad zakonom dopuštene razine od 55 dB(A), što je nedostatak ove lokacije. Naselje Smokvica ulazi u zonu buke čija je razina između 45 dB(A) i 55 dB(A) što predstavlja veliku smetnju s obzirom na trenutnu izuzetno nisku razinu buke. Stoga će biti potrebno uvesti odgovarajuće prilazno-odletne procedure kako bi razina buke od zračne luke mogla biti prihvatljiva za okolna naselja, te organizirati stalan monitoring, kojim bi se spriječilo nepoštivanje propisanih procedura.

U okviru zračne luke Brna planiran je sezonski carinski prijelaz.

Helidromi

Na području Županije planira se izgradnja i potpuno uređenje helidroma, odnosno njihovo opremanje za noćno slijetanje na otocima Korčuli, Lastovu, Mljetu i poluotoku Pelješcu, te u gradu Dubrovniku. Oni bi bili prvenstveno u funkciji interventnog povezivanja velikih otoka Županije sa svojim središtem Dubrovnikom, odnosno u službi poboljšanja standarda života na otocima. Tako će se osigurati brza veza, kojom bi se stanovnici otoka i poluotoka Pelješca mogli hitno dovesti u Dubrovačku bolnicu bez obzira na vremenske uvjete, te bi se riješilo pitanje svih vrsta intervencija na otocima (npr. intervencija vatrogasaca i sl.).

Od lokacija za helidrome planiranih u PPDNŽ, na otoku Korčuli se planiraju slijedeće lokacije:

1. u gradu Korčuli (na č. zem. 444),
2. Blato u Blatskom polju na postojećoj lokaciji.

3.5.1.4. Pješački promet

Ovaj Plan pješački promet sagledava kroz stazu uz more, "*lungo mare*", kao najvažniju komponentu pješačkog prometa na razini prostornog plana. Staza je planirana na potezu od istočnog rta koji definira istočni ulaz u uvalu Brna (V. Zaglav) do lokacije namijenjene ugostiteljsko turističkoj namjeni u uvali Istruga.

Cjelokupni prikaz prometa dan je na grafičkom listu br. 2a: "*Infrastrukturni sustavi – promet – cestovni, pomorski, zračni*"

3.5.1.5. Poštanski i telekomunikacijski promet

Mreža poštanskih ureda na području Dubrovačko-neretvanske županije je u potpunosti izgrađena i optimalna za razmještaj stanovništva i postojeće i planirane potrebe, pa se u Općini ne planiraju promjene u odnosu na postojeće stanje poštanskih usluga.

Poštanski i telekomunikacijski promet svojim je uslugama pokrio cijeli prostor Općine.

Planira se proširenje TK kapaciteta na područje od Rta Blace do granice Općine u smjeru istoka (područje pokriveno DPU-om naselja Smokvica - Blaca) prema Posebnim uvjetima za to područje.

Na području općine Smokvica postoji:

- TV pretvarač Brna smješten na vrhu Rta Veliki Zaglav, E 16 51' 24" N 42 53' 52" nadmorske visine 74 m, visina antenskog stupa je 20 m. Instalirana je I oprema za baznu postaju HT-a.
- TV odašiljač Smokvica smješten u blizini istočne općinske granice, uz naselje Čara, koji pokriva Smokvicu i Čaru,

Planiraju se samo povećanja kapaciteta telefonskih priključaka, povećanje kvalitete usluga i bolja pokrivenost prostora Općine mobilnom mrežom. Središte telefonije je ATC u Korčuli. *Mobilne telekomunikacije* pokrivaju uglavnom nastanjeni prostor Općine. U Općini su smještene:

- 1 radiorelejna postaja (VIPnet d.o.o.),
- 1 bazna radijska stanica (HT – Hrvatske telekomunikacije d.d.) *

Može se napomeniti i slijedeće:

- jedna bazna radijska stanica (VIPnet d.o.o.) smještena je još u blizini općinske granice na istoku - prema naselju Čari - Grad Korčula;
- u blizini općinske granice na zapadu, uz trasu D-118, smještena je još jedna radiorelejna stanica (VIPnet d.o.o.), na području općine Blato.

Poboljšanje fiksne telefonske mreže i povećanje njenih kapaciteta izgradnjom planiranih gospodarskih sadržaja, osobito turističkih, vršit će se sukladno ritmu eventualne izgradnje. Moguće je korištenje i UPM sustava (udaljenih pretplatničkih modula) za priključivanje udaljenijih lokacija.

Prikaz je na grafičkom listu br. 2b: "Infrastrukturni sustavi - pošta i telekomunikacije"

3.5.2. ENERGETSKI SUSTAV

Sukladno Programu prostornog uređenja Republike Hrvatske i Prostornom planu Dubrovačko-neretvanske županije, na području općine Smokvica nije planirano građenje novih građevina prijenosnog sustava.

Planira se poboljšanje elektroenergetskog sustava.

- Treba osigurati kableske veze za povezivanje na buduću TS 110/35 kV u Korčuli.
- U daljem razvoju prelazi se na nazivni napon 20 kV, pa će se svi novi kabeli ugrađivati za taj nazivni napon, a postojeći 12 kV staviti će se pod napon 20 kV, ako to tip kabela bude dozvoljavao, odnosno zamijeniti će se 20 kV kabelom. Sve trase glavnih napojnih SN vodova u pravilu se predviđaju ugraditi u javno-prometne površine (vrijedi i za kabele 0,4 kV). Zračni vodovi u gradskom i prigradskom području će se u potpunosti napustiti.
- Posebno je planirano da se kabilira sjeverna strana istočno i zapadno od rta Blaca.
- Za sve distributivne trafostanice i trafostanice ostalih potrošača vrijedi odrednica da će se sve nove graditi kao tipske kableske za snagu do 630 kVA (iznimno do 2x630 kVA) i naponski nivo 35/20 kV s tim da će se postojeće rekonstruirati prema gornjim odrednicama, a one koje nije moguće rekonstruirati zamijeniti će se navedenim tipskim uređajima.
- Razvoj niskonaponskih mreža na području Općine i području razvoja novih naselja i planiranih sadržaja kableska je mreža, a usmjerenje je i na kabliranje postojećih mreža 0,4 kV. Pri tome se koriste trase SN vodova i u pravilu javno-prometne površine. Iznimno gdje nije moguće kabliranje mreža se izvodi ili rekonstruira kao zračna mreža sa izoliranim samonosivim kablenskim snopovima (SKS - "Elialeks"). Za sve nove priključke kućanstva i ostalih potrošača obavezan je kablenski priključak s mjerno priključnim ormarićima izvan objekta na lako dostupnom mjestu za očitavanje i kontrolu.
- Za slučaj pojave kategorije direktnih potrošača (u gospodarskim, turističkim i sličnim zonama) također vrijedi odredba da se moraju primjenjivati tipska rješenja odnosno primjenjivati tipizirana oprema.
- Pri izradi detaljnih prostornih planova potrebno je osim objekata planiranih od strane "Elektro-juga" predvidjeti i nove objekte u svim točkama gdje autori plana to procijene za potrebno uvažavajući pri tome navedene smjernice u smislu budućeg razvoja elektro energetike prostora. Razvoj mreže pratit će izgradnju gospodarskih i turističkih kapaciteta sukladno ritmu njihovih realizacija.

Planira se izgradnja:

- KB 10(20) kV TS 10/0.4 kV Naplovac – TS 10/0.4 kV Rasoha. Polagao bi se rubom postojeće ceste, a služio za napajanje novih potrošača sjevernog obalnog područja.
- DV 10(20) kV TS 10/0.4 kV Kamenolom – TS 10/0.4 kV Babina služi u svrhu elektrifikacije (napajanja) naselja Babine i Rasohe. Financijska sredstva te dinamika izgradnje novih naselja na obalnom području definirat će prioritet predmetne trase u odnosu na prethodnu i to u dijelu od TS 10/0.4 kV NPK do TS 10/0.4 kV Rasoha. (napomena Izrađivača PPUO – preispitati !)
- KB 10(20) kV TS 10/0.4 kV NPK – TS 10/0.4 kV Kamenolom je u funkciji napajanja TS 10/0.4 kV NPK (vodovod i sl.), odnosno osiguranje odgovarajućih 10(20) kV petlji.
- KB 10(20) kV TS 10/0.4 kV Vinačac – TS 10/0.4 kV Brna 1 bi se polagao rubom postojeće prometnice a služi formiranju 10(20) kV petlje iz TS 35/10 kV Blato odnosno potrebama nove gradnje na području kojim prolazi. (napomena Izrađivača PPUO – preispitati !)

Razvitak distribucijske mreže, čime će se poboljšati naponske prilike u srednjenaponskoj mreži Dubrovačko-neretvanske županije, temeljit će se na uvođenju izravne transformacije 110/10(20) kV i odumiranju 35 kV mreže, što je u skladu i s praksom europskih zemalja. Postojeći 10 kV dalekovodi će se postupno zamjenjivati 20 kV vodovima.

Grafički list br. 2c: "Infrastrukturni sustavi - elektroenergetika".

3.5.3. VODNOGOSPODARSKI SUSTAV

3.5.3.1. Vodoopskrba

Okosnica planiranog sustava vodoopskrbe Općine dio je tranzitnog cjevovoda preko kojeg će u budućnosti i otok Lastovo imati vodu iz izvorišta Prud u dolini Neretve.

Cjevovod će dobivati vodu iz vodospreme (VSP) «Korčula», na 91 mnm i volumena 1000m³, koja će iznad grada Korčule prihvaćati vodu s kopna i biti centralna vodosprema na otoku Korčuli.

Iz centralne VSP «Korčula», voda će gravitacijski dolaziti do uvale Rasoha. Odatle se nastavlja čelični cjevovod u duljini 4.14 km do planirane crpne stanice (CS) «Smokvica» - iznad rta Blaca u općini Smokvica - korištenjem predtlaka iz VSP «Korčula». Odatle se tlačnim cjevovodom precrcpljuje voda u planiranu vodospremu «Smokvica» na kotu 230 mnm. Ispred crpne stanice «Smokvica» cjevovod se račva i jedan ogranak odvaja za Velu Luku.

Dakle, iz regionalnog vodovoda područje Općine Smokvica, snabdijevalo bi se vodom preko crpne stanice «Smokvica», konačnog kapaciteta 45 l/sec, smještene na Blacama (Smokvica) odakle bi se voda tlačila u vodospremu «Smokvica» zapremine 1000 m³, a odatle gravitacijom preko lokalnih vodosprema (VSP «Smokvica I» i VSP «Smokvica II») vodom bi se snabdijevalo naselje Smokvica (sa Brnom uključujući i zračnu luku kod Smokvice) te područje naselja Čara i otoka Lastovo.

Konačnim rješenjem regionalnog vodovoda za područje Općine Smokvica predviđena je količina od 2,60 l/sec za mjesto Smokvica, te 4,02 l/sec za naselje Brna (uključujući i zračnu luku kod Smokvice). Naselja će se snabdijevati vodom preko lokalnih vodosprema «Smokvica I» V=200m³, «Smokvica II» V=500m³ i «Brna» V=500m³.

Prikaz je dan na grafičkom listu br: 2d: "Infrastrukturni sustavi – vodnogospodarski sustav - vodoopskrba"

3.5.3.2. Odvodnja otpadnih voda

Naselja Smokvica i lokalitet Brna te planirana zračna luka kod Smokvice rješavat će odvodnju zajedničkim kanalizacijskim sustavom s uređajem za čišćenje u Brni i podmorskim ispustom na rtu Veliki Zaglav.

Otpadne vode industrijskih pogona i servisa moraju se prije ispuštanja u javnu kanalizaciju pročititi na vlastitim uređajima do stupnja komunalnih otpadnih voda.

Prema PPDNŽ, odvodnja otpadnih voda sjeverozapadnog dijela obalnog područja općine Smokvica (područje Blaca) veže se prema zapadu na sustav odvodnje u općini Blato, tj. na dugi podmorski ispust kod Bristve u more Korčulanskog kanala.

Potrebno je razmotriti sustav odvodnje otpadnih voda iz područja Vinašca, vjerojatno vezan na građevinska područja zapadno – u općini Blato.

Ovim Planom predviđena je mogućnost rješenja odvodnje otpadnih vode i iz područja Blaca preko biopročištača na Rtu Blaca i ispusta sjeverozapadno od Hridi Blaca.

Prikaz je dan na grafičkom listu br. 2e: "Infrastrukturni sustavi – vodnogospodarski sustav - odvodnja otpadnih voda te obrada skladištenje i odlaganje otpada".

3.5.3.3. *Bujice*

U Općini nema stalnih vodotoka, a nema niti većih problema s bujicama. Ukoliko se ukaže potreba za zaštitom eventualno ugroženih poljoprivrednih površina ili objekata ugroženih djelovanjem bujica, zaštita se može osigurati intervencijama i radovima na slivu: regulacijski radovi, izgradnja pregrada za zaustavljanje nanosa, čišćenje nanosa, pošumljivanja i dr.

Prikazi su dani na grafičkom listu br. 2e: "Infrastrukturni sustavi – vodnogospodarski sustav - odvodnja otpadnih voda i odlaganje otpada".

3.5.4. *Izgradnja i razvoj infrastrukturnih sustava*

U kontekstu mogućnosti izgradnje ovim Planom planiranih kapaciteta treba naglasiti da ovaj Plan osigurava prostorne pretpostavke razvoja, kroz planiranje građevinskih područja različitih namjena (GPN, T, I, R, LN), kroz planiranje infrastrukture (IS), zaštite prostora itd.

Realizacija planirane izgradnje u neizgrađenim dijelovima građevinskih područja, odnosno povećavanje kapaciteta u turizmu (T), industriji (I), športu (R) itd., nužno je povezana uz povećanje kvalitete i kvantitete infrastrukturne opremljenosti područja Općine. S time u svezi prije realizacije planiranih namjena u neizgrađenim dijelovima građevinskih područja i povećavanja kapaciteta, potrebno je osigurati:

- korektne prometne uvjete i veze,
- nužno potrebne količine energenata (električne energije),
- kvalitetno rješenje vodoopskrbe što će se realizirati spajanjem na vodoopskrbni sustav NPKL uz korištenje postojećih kapaciteta,
- podignuti kvalitetu komunalne uređenosti prostora Općine i sl.

Tek rješavanjem i izgradnjom navedeni infrastrukturnih sustava moguće je prići realizaciji planirane izgradnje u neizgrađenim dijelovima građevinskih područja.

3.6. **POSTUPANJE S OTPADOM**

Studijom "Zbrinjavanje komunalnog otpada u Dubrovačko-neretvanskoj županiji", izrađenom za potrebe Prostornog plana Županije, utvrđena je strategija postupanja s komunalnim otpadom, izrađen je prijedlog gospodarenja otpadom, te su određene potencijalne makrolokacije za objekte u sustavu gospodarenja otpadom. Projekt sustavnog zbrinjavanja komunalnog otpada planira se ostvariti do 2015., do kada bi se morao izgraditi županijski centar za gospodarenje otpadom.

Dinamički gledano, realizacija programa gospodarenja otpadom teći će u tri vremenske faze.

Faza 1 (2005.) - predstavlja prijelazno razdoblje

6 lokacija (Dubrovnik i okolica, dolina Neretve, Pelješac, otok Mljet, otok Korčula i otok Lastovo)

Faza 2 (2010.)

3 lokacije (Dubrovnik i okolica s otokom Mljetom, dolina Neretve, Pelješac s otocima Korčulom i Lastovom)

Faza 3 (2015.)

1 lokacija - Županijski centar

Osnovna zadaća 1. faze, koja se morala okončati do 1. srpnja 2003. (prema Pravilniku o izmjenama i dopunama Pravilnika o uvjetima za postupanje otpadom, NN, 112/01), je sanacija i zatvaranje postojećih odlagališta, ili, ako je to moguće, ponovna uporaba nakon sanacije kao sanitarnih odlagališta do otvaranja regionalnih odlagališta, odnosno županijskog centra za gospodarenje otpadom. Prema PPDNŽ, na području općine Smokvica, lokacija "Ugrinovica" ubraja se u lokacije koje se **odmah nakon sanacije moraju zatvoriti i napustiti**.

Sukladno propisanom roku (do 1. srpnja 2003. godine) trebalo je sanirati i ostala postojeća odlagališta otpada na otoku Korčuli: Kokojevica (Lumbarda) i Sitnica (Blato).

O zadržavanju ostalih saniranih lokacija do realizacije regionalnih odlagališta, odnosno županijskog centra za gospodarenje otpadom, odlučit će se na temelju stručne analize njihova utjecaja na okoliš.

(Trebalo napomeniti kako se Usklađenjem PPDNŽ s Uredbom o uređenju i zaštiti zaštićenog obalnog područja mora, planira prestanak korištenja odlagališta Kokojevica i njegova sanacija).

Nakon 1. faze, ulogu trebaju preuzeti regionalna odlagališta na kopnu i otocima. Tijekom vremena otočka odlagališta bi se trebala prestati koristiti za odlaganje komunalnog otpada i koristila bi se isključivo kao odlagališta inertnog otpada, te eventualno za smještaj pretovarne stanice, odlagališta (skladišta) izdvojeno skupljenih vrsta otpada do otpreme na centralno mjesto u županiji, moguće obrade i sl. Istu ulogu bi preuzela ostala tri kopnena regionalna odlagališta po izgradnji županijskog centra za gospodarenje otpadom. Na otoku Korčuli postoji samo jedna makrolokacija, koja je okvirno utvrđena u centru otoka, a to je makrolokacija Čara - Dubovo. Treba napomenuti da PPDNŽ predviđa mogućnost da otok Korčula odlaže svoj otpad na potencijalnoj lokaciji Sutvara kod Kune na poluotoku Pelješcu.

Treća faza predstavlja izgradnju županijskog centra za gospodarenje otpadom. Županijski centar bi osim reciklažnog centra sadržavao objekte za predobradu pojedinih vrsta otpada, te odlagalište za otpad koji se više ne može materijalno i energetski iskoristiti (inertni otpad). U sklopu centra bi se skupljao i privremeno skladištio do otpreme opasni otpad. Kao zadnji i najskuplji objekt ove faze predviđena je izgradnja spalionice. Od potencijalnih makrolokacija za smještaj odlagališta utvrđenih u Prostornom planu Županije (prije stupanja na snagu Uredbe), na otoku Korčuli nalaze se: Čara, Sitnica i Kokojevica (prije Usklađenja). Sve lokacije su, dakle, izvan područja općine Smokvica.

Iz Uredbe o uređenju i zaštiti zaštićenog obalnog područja mora (čl.5. i čl. 8.) proizlazi da je planiranje gradnje i gradnja pojedinačne ili više građevina namijenjenih za skladištenje, obradu i odlaganje otpada, na otocima moguće tek na područjima koja su više od 1000m udaljena od obalne crte (osim ako to zahtijevaju prirodni uvjeti i konfiguracija terena).

Plan:

Lokacija Ugrinovica nalazi se izvan područja 1000m udaljenosti od obalne crte. Međutim, u skladu s odredbama PPDNŽ (u skladu s ostalim navedenim elementima polazišta PPDNŽ), planira se njeno zatvaranje i napuštanje.

Prema Projektu sustavnog zbrinjavanja komunalnog otpada u I. etapi realizacije do 2005., funkciju županijskog centra za zbrinjavanje otpada preuzima pet regionalnih odlagališta:

- Dubrovnik i okolica s otokom Mljetom,
- dolina Neretve,
- Pelješac,
- otok Korčula,
- otok Lastovo.

(U vrijeme izrade ovog Plana, kao lokacija u ovoj fazi na području otoka Korčula predviđa se lokacija Dubovo kraj Čare)

U II. etapi do 2010. otočka odlagališta (Usklađenje: udaljena više od 1000 m od obalne crte) koristiti će se isključivo kao odlagališta inertnog otpada, te za smještaj pretovarne postaje, odlagališta (skladišta) izdvojeno skupljenih vrsta otpada do otpreme na središnje mjesto u Županiji, moguće obrade i sl.

U III. etapi do 2015. nakon izgradnje županijskog centra za gospodarenje otpadom ostala tri regionalna (kopnena) odlagališta imati će istu funkciju.

Prikazi su dani na grafičkom listu br. 2e: "Infrastrukturni sustavi – vodnogospodarski sustav - odvodnja otpadnih i odlaganje otpada".

3.7. SPRJEČAVANJE NEPOVOLJNOG UTJECAJA NA OKOLIŠ

Ugroženi dijelovi okoliša su osobito:

1. obala, osobito obalni dijelovi naselja i dijelovi obale do koje postoje kolni pristupi,
 - potez obale istočno i zapadno od uvale Brna,
2. okoliš i neposredan prostor eksploatacije kamena uz kamenolome Mala Kapja,

3. kvalitetna poljoprivredna tla
 - Polje Sitnica s Livin Dolom
 - Smokvičko polje s Dračevicom
 - Polje Kruševo
4. kulturno-povijesni spomenici (Tablica 30),
5. objekti pučkog graditeljstva, svojstvena tipologija i matrica naselja (Tablica 30),
6. prostori postojećih i neuređenih odlagališta otpada,
7. krajolici, prirodni, kultivirani i kulturni.

Smjernice zaštite voda obuhvaćaju razvoj infrastrukturnog sustava na zbrinjavanju komunalnih i industrijskih otpadnih voda i zaštitu od incidentnih zagađenja. Potrebno je otpadne vode, koje se mogu pojaviti u gospodarskoj zoni, ali i na drugim mjestima prethodno pročititi na samim mjestima nastanka do razine komunalnih otpadnih voda prije upuštanja u kanalizaciju. Mjere za sprječavanje utjecaja od incidentnih zagađenja trebale bi biti obuhvaćene operativnim planovima svakog pojedinog zagađivača. Potrebno je pravodobno djelovati na suzbijanju takvih zagađenja.

Rješenje odvodnje otpadnih voda treba temeljiti na uređaju za pročišćavanje i podmorskom ispustu, koji treba ispuštati otpadne vode II razine u Hvarski, odnosno Lastovski kanal.

Planom su, zbog zaštite i unapređenja okoliša, utvrđena osobito vrijedna područja prirode, koja se stavljaju pod poseban režim zaštite.

Zaštita prostora

Obrađena je u ovom tekstu Plana i prikazana je na grafičkim listovima označenim brojem "3". Oni obrađuje, valoriziraju i kategoriziraju **prirodnih i kulturnih vrijednosti** područja Općine.

Smjernice za zaštitu i revitalizaciju graditeljskog nasljeđa dane su u Odredbama za provođenje, a na grafičkim listovima br. 4: "*Građevinska područja i područja posebnih uvjeta za korištenje*" prostorno su određene zone zaštite, zone "**strove zaštite**", "**zone umjerene zaštite**" i "**zone zaštite sklopa**").

Zaštita čovjekove okoline

Zaštita čovjekove okoline uzima u obzir procese i oblike degradacije pejzaža:

- uništavanje i degradaciju vegetacijskog pokrivača;
- zapuštanje antropogenog krajobraza;
- degradiranje krajobraza eksploatacijom, deponijima, deponijima građevinskog materijala.

Postoje realne opasnosti da se svi navedeni oblici ugrožavanja vrijednosti krajobraza nastave.

U problem zaštite čovjekove okoline ulazi i **problematika zaštite ruralnog krajobraza**. Problem se ispoljava u više razina:

- kao vizualno-estetski: siromašenje autohtonog tradicijskog izgleda;
- kao ekološko-ekonomski: dovoljno neangažiranje prirodnih i stvorenih resursa društva;
- kao kulturološki: postepeno gubljenje materijalne kulture jednog društva.

Stoga se predlaže, među ostalim, da se tradicionalni ruralni krajobrasi izričito zaštite kao posebna kulturološka, estetska, ekološka i ekonomska vrijednost:

- da se istraže specifičnosti,
- da se detaljnije prostorno definiraju.

Potencijalno veći problem jest pojava buke izgradnjom aerodroma iznad uvale i naselja Brna:

U postupku procjene utjecaja na okoliš zračne luke Korčula, kao najpovoljnija za izgradnju zračne luke odabrana je lokacija Brna. Studijom o utjecaju na okoliš izvršena je procjena prostiranja buke na razmatranim lokacijama za zračnu luku i ocjena moguće buke.

Prema karti procijenjenog prostiranja buke na lokaciji Brna u ekstremnim uvjetima korištenja, vidljivo je da je naselje Brna zahvaćeno bukom iznad zakonom dopuštene razine od 55 dB(A), što je nedostatak ove

lokacije. Naselje Smokvica ulazi u zonu buke čija je razina između 45 dB(A) i 55 dB(A) što predstavlja veliku smetnju s obzirom na trenutnu izuzetno nisku razinu buke. Stoga će biti potrebno uvesti odgovarajuće prilazno-odletne procedure kako bi razina buke od zračne luke mogla biti prihvatljiva za okolna naselja, te organizirati stalan monitoring kojim bi se spriječilo nepoštivanje propisanih procedura.

Prema PPDNŽ Radi smanjenja utjecaja buke od zračnih luka (...) kao i sprječavanja buke od planiranih zračnih luka Korčula u Brni (...) potrebno je:

- uvesti nove procedure slijetanja i polijetanja u smislu korekcije putanje leta,
- planirati manje osjetljive namjene prostora na buku oko zračne luke.

Za zračne luke (...) potrebno je izraditi karte buke na temelju novih procedura slijetanja, očekivanog prometa i novih tipova zrakoplova.